

URICARIUL

Tomul al 22-lea

URICARU

SAU

COLECȚIUNE DE DIFERITE ACTE

CARE POT SERVI LA

ISTORIA ROMÂNILOR

VOLUM. XXII

DE

THEODOR CODRESCU

Prețitul acestui volumă 8 lei.

IAȘI

TIPOGRAFIA BUCIUMULUI ROMAN

-7 STRADA CODRESCU 7-

1893

DIALOG POLITIC

INTRE

D-nul **ALEXANDRU NICULESCU-CĂȚIĂ**, din Rîmnicul Sarat,
fost deputat și prefect, și D-nu **GENERALŪ Chr. TELL**.

*Voiți, Domnilor deputați, ca în România să domnească moralitatea și legalitatea? Voiți ca deviza cea frumoasă ce o vedem în armele Domnitorului **Nihil sine Deo**, adică, **Nimic fără moralitate**, să fructifice în această țară? Să dăm probe de respectul legilor, înainte de toate.*“

MANOLAKE COSTAKE [Ședința Camerei din 14 Ian. 1875.]

„După terminarea desbaterilor importante din ședințele Camerei de la 14 Ianuarie, 1 și 6 Februarie trecut, m'am dus să felicit pe D. General Tell pentru atitudinea sa demnă și curagioasă cu ocasiunea acelor desbateri.

— Va salut respectuos, D-le General.

— Imi pare bine că te ved, nepoate. *)

— Am venit să te felicit pentru curagiul cu care ai luptat în cele două ședințe memorabile.

*) Așa numește D. General Tell pe intimii săi; iar **Cocon** numește în glumă pe aceia pe cari onorează cu amicitia sa, și în ironie, pe aceia ce voește să-I ia peste picior.

— Mă am făcut datoria nepoate.

— Nu toți își fac datoria cum trebuie să o facă; de la D-ta mă așteptam la aceasta.

— Ce impresie ți-a făcut acele debateri?

— În privința debaterii pentru candidaturile oficiale, cred că D. președinte al Miniștrilor nu trebuia să se hasardeze a pronunța cuvintele date cu ocazia debaterii răspunsului la discursul tronului, și repetate în trei ședințe ulterioare. Poate că a fost un *lapsus linguae*, cum zice advocații; adică, l'a luat gura pe dinainte.

— Ești înșelat! Ești profan în arta diplomatică; este o tactică parlamentară și guvernamentală, după cum este o tactică militară. Coconul Lascarache avea nevoie de majoritate, care începuse a se 'debanda, din multe cauze, ce nu le pot spune acum: a trebuit dar să dea Deputaților flotanți și celor ce veniseră a mari rîndurile Opozițiunii, să le dea încredințare, că-i va susține la viitoarele alegeri, dacă îl vor susține și ei: apoi când a venit pe tapet în presa și'n Adunare, afacerea scandaluoasă Herz—Mavrogheni, pozițiunea Conservatorilor era foarte critică: ei au voit tot d'a-una a posa ca femeea lui Cesar; d'asta dată femeea lui Cesar, ce era bănuită de mult de cei inițiați în asemenea mistere, se arată o Mesalină, prinsă în flagrant delict de *gheseft*; de aceea le-am adresat acele cuvinte cari i au durut, fiind că atingea buba. Era cestiune vitală pentru guvern și majoritate. Roșii fuseseră condamnați de Conservatori ca autori

său înlesnitoră d'asemenea fapte immorale. Eu bine! tocmai la sfârșitul legislaturii, în care (ce e drept, nu e păcat) fosta majoritate a votat multe legi folositoare, puind chiar ordine în finanse, tocmai la spartul tirgului, își dete-ră în petic, ca și anul care s'a înecat în mar-ginea gârlei. Cu ce obraz să se presinte gu-vernul înaintea alegătorilor? Coconu Lascar adună îndată toți deputații devotați împreju-rul lui; și dup-o lupta crâncenă, Mavrogheni scapă de votul de blam al Camerei; dar nu și de votul de blam al **opinieii publice**.

Iacă o armă tare pentru liberalii de la *Ro-mânul* înaintea alegătorilor, cărora le poate dice: „greșală pentru greșală; greșala noastră poate avea o scuză, fiind-că ne lipsea experi-ența adversarilor noștri; dar acum că v'ați încredințat că Boerul e tot Boer, că naravul din fire n'are lecuire, acum alegătorii vor fi mai indulgenți către aceia cari au titluri necontestabile la simpatia Românilor, *ca inițiatori și mar-tiri ai mișcării de la 48, etc. etc.*“

Asupra acestei tese, continuă Generalul zîm-bind, se poate broda o întreagă profesiune de credință din partea liberalilor.

— Și de ce nu? S-ar putea aduce de esemp-lu însuși D. General Tell, care, dupa ce a dat concursul sau foștilor privilegiați, atunci când credea ca tronul și țara ar fi fost ame-nințate, a rupt-o apoi cu foștii săi amici con-servatori; ba i-a stigmatizat chiar, când s-a încredințat că *scamotează libertățile din Consti-tuție și banii din visterie*.

— Liber fie-care pe opinia sa, dar, fără a denatura faptele. D-ta te înșeli când dici c-am rupt-o cu conservatori; conservator sunt și voiți fi, ca tot-deauna.

— Ce înțelegi D-ta prin conservator ?

— Înțeleg, nepoate, conservarea principiilor de libertate, egalitate și dreptate din programul de la 48, cari ađi sunt înscrise în Constituție. Conservator, sașu liberal, înțeleg să fie omul onest. Ast-fel am vorbit și Mariei-Sale când i am denunțat gheșeftul de la monopol.

— Apropo de gheșefturile D-lui Mavrogheeni, primul organ al opozițiunii, în No. de la 19 Ianuarie trecut, a publicat o listă de șapte sume ce s-ar fi sfeterisit de D-sa, în calitate de Ministru.

1. Sub Vodă Grigorie Ghica al Moldaviei, D. Mavrogheeni a primit de la obștescul Casier din Iași 50 miș galbeni, fără a putea justifica întrebuințarea acelor bani înaintea Divanului ad-hoc, care ținea loc de Adunare, sub administrația de la Balta-Liman.

2. Cu ocasiunea împrumutului Oppenheim la 1867, D. Mavrogheeni a mărturisit în Adunare că a comis o eroare de calcul de 600 miș fr.

— Acești bani trebuiașu înapoiți statului; ca ori ce sumă luată prin eroare, urmează a fi înapoiată celui în drept, după ce s-a constatat eroarea.

— Nicu pentru această sumă D. Mavrogheeni nu este justificat înaintea Camerei sașu a opiniunii publice.

3. Specula cu bonurile domeniiale, scõmptate pe 75 la sută, când circulașu cu 81 0/0, din care a tras mari foloase.

Jurnalele opozițiunii au semnalat atunci această fraudă, despre care nu ne amintim să fi văzut cel puțin un comunicat în *Monitor*.

4. Afacerea monetei d'argint, pentru care în răspunsul dat la interpelarea D. N. Ionescu, D. Mavrogheni a mărturisit c-a călcat legea.

— Simpla mărturisire a unui fapt prejudiciabil pentru Fisc, nu poate dispensa pe un Ministru de penalitate. Pentru ce s-ar mai condamna agenții fiscali subalterni, cari pot invoca și ei tot erori de calcul ?

5. — 300 mii franci cu care Oppenheim a mîluit pe D-nu Mavrogheni prin Herz.

6. — 600 mii fr. de la monopolul tutunului.

7. — 200 mii fr. de la băuturile spirituoase.

— Numai din analiza epistolelor lui Herz și Mavrogheni, și a raportului comisiunii de anchetă, provocată de mine, se poate vedea culpabilitatea lui Mavrogheni.

— Ași dori, P-le General, să mă luminezi mai bine în chestiunea această.

— Să analizăm mai întâi epistola lui Herz către Offenheim; eată cuprinsul acelei epistole :

„Eu am aici o însărcinare foarte delicată ; și te rog, în interesul amândurora, ca să certifică Banca, ca eu să nu fiu răspunzător de întrebuințarea banilor, puși la dispozițiunea mea. Afacerea Mavrogheni, s-a dat pe față ; *) și de aceea am preferat s-o trec oficial în re-

*) Guverna aertit o traduc de notorietate publică ; dar acest cuvint în legătură cu cele-l-alte, înseamnă că secretul s-a descoperit ; că această afacere numai e un mister.

gistrelle noastre, fiind că chiar Mavrogheni nu se genează în dispozițiile sale de asemenea lucruri. **) În negocierile mele ulterioare, voi pune pe cecurile mele litera inițială a priimitorului respectiv; și voi căuta pe cât va fi cu putință, ca să-mi procur și chitanță; dar refuzând a da chitanță, mă voi mulțumi și cu aceasta. Pe Gueldry ***) și pe Jora ****), i-am invitat prin Mavrogheni ca să vie la mine, etc.“

Ei bine! la rândul meu, declar ca numai din această epistolă având a mă pronunța, ca Jurat, pot dice: pe onoare și conștiință, da, Petre Mavrogheni a fost mituit, ca Jora, Guildry, Radovicî, Cociu, Vinterhalder.

Pui cete-va întrebări, din al căror răspuns te vei putea convinge despre culpabilitatea lui Mavrogheni.

Cu ce titlu suma de 300 mi fr. s-a dat D. Mavrogheni? Ca despăgubire pentru studii preparatorii și diferite cheltueli. Nu este oare prea exagerată această sumă, numai pentru cheltueli și studii preparatorii?

Cercetatu-s'au registrelle Băncei, ca să se observe în cecuri literile inițiale ale primito-riilor de bani? Intre ele urmează a figura și suma de 300, mi fr. cu inițialele P. . . M. . (Petre Mavrogheni).

Numele lui Jora, Radovicî, etc. declarați

**) Ce nerușinare.

***) Director al drumului de fer.

****) Deputat însărcinat cu controlul liniei ferate.

ca mituiți, fiind amestecați în epistola lui Herz cu numele Mavrogheni, nu deșteaptă oare bănuială și despre mituirea acestuia?

Pentru ce Mavrogheni n'a voit a se explica în privința cuvintelor din epistola lui Herz „pe Gueldry și pe Jora iam invitat prin Mavrogheni ca să vie la mine?“ *)

Dacă nu ca Ministru, cel puțin ca deputat, de la 1862-1868, Mavrogheni n-a putut oare influența pe colegii săi din cameră în favoarea lui Offenheim, spre a putea beneficia de cei 300 mii fr?

Dacă concesiunea dinția cu Sapiha era mult mai avantajoasă pentru Stat (căci cerea o dobândă de 5% pe un capital numai de 180 mii fr. de kilometru) pentru ce Mavrogheni n-a luminat pe colegii săi din Cameră la 1868, spre a scăpa țara de pagubele ce i-a cauzat acea concesiune, acordată cu îndoit prețul chilometric?

Nu suntem oare în drept a afirma că, ca mituit, Mavrogheni se afla în delicata pozițiune ce nu-i permitea a lua parte la desbatere, spre a denunța țarei acea monstruositate, cum a dis Iepureanu.

Precum Offenheim, după mărturisirea lui, a luat pe Giskra, ca samsar pentru că era în relațiune amicală cu unul din capi influenți ai armatei prusiane, nu putem oare crede, și

*) În epistola sa, ca justificare, D. Mavrogheni dice că nu-și aduce aminte de această împrejurare; noi însă credem pe Herz mai mult de cât pe Mavrogheni.

chiar afirma, că și pe Mavrogheni l'a luat Offenheim ca samsar, ca prin influența sa să facă a i se vota concesiunea cu 270 miș fr. kilometru, în schimb pentru bacșișul de 300 miș?

Dacă Mavrogheni era cu fruntea senină, pentru ce să se tragă de la Minister? Prin cuvintele din epistola sa că n-a voit a face solidarități pe colegii sei, nu se trăda oare fără voeasa? Pentru ce n-a reprodus corespondința sa cu Herz, cu Sapieha și ceilalți, foști tovarăși, ca să constate inocența sa?

Intrebat de președintele Juriului din Viena: „Când te-ai dus în România de ai luat concesiunea, ce garanție ai depus?”

„Aveam tovarăși influenți în România; de aceea am căpătat-o, răspunde Offenheim“.

Cine nu vede, că unul din acei tovarăși influenți nu putea fi Herz: ci un personaj ca Mavrogheni, care de la 1859 până în 1866 a fost și Ministru; și ca astfel, n-a putut oare lucra în favoarea concesiunei Offenheim, în schimb pentru bacșișul de 300 miș fr?

Scrisorile compromitabile ca ale lui Herz se ard îndată; cu ce scop Offenheim a păstrat-o? Mai ales când se putea aștepta la un proces de felul acesta, ca unul ce se scia compromis. A păstrat-o, negreșit, ca o amenințare contra lui Mavrogheni, de la care era în drept a pretinde ceea ce și monopolisatorii tutunului au pretins.

La învoirea între Offenheim și Strousberg: (care acesta a consimțit a lăsa aceluia o parte

din drumul ferat, linia Suceava-Roman, căci numai Strousberg avea monopolul întregii rețele) la acea învoire să nu fi contribuit oare nimic și influința lui Mavrogheni? . . .

Ce însemnează acest pasagiū din epistola lui Herz citită în procesul Offenheim de președintele Juriului din Viena?

„Partea noastră de tovărășie în drumul „de fer va atârna de la condițiunile ce vom „putea obține; orî cum însa, vom avea ceva „bun.“ Pe ce se basa Offenheim vorbind cu atâta siguranță, și apriori, despre rezultatul fericit al concesiunei? Nu făcea oare alusiune la influințele agentului său, la Mavrogheni?

Pentru ce guvernul n-a stăruit, ca pentru ancheta propusă de mine, a se face anchetă în cestiunea de față? Justiția, cum dicea Iepureanu, dacă n-ar fi fost paralisată ar fi fost pusă în pozițiunea a avea, toate elementele, toate probele, aflate în dosarele de la Viena, prin mijlocul unei negocieri internaționale; astfel lumina s-ar fi făcut; dar tocmai de acea lumină au fugit membrii majorității, spre a merita teșcherele electorale, cum le-a observat în ironie Iepureanu.

Fostul Ministru Gysra dicea în adunarea alegătorilor din Viena:

„In loc d-a se împuta concesionarilor liniei ferate Suciava-Roman soloasele pecuniare de care au beneficiat, ar fi mai bine a li se exprima o viuă recunoștință pentru marele serviciū ce au adus Statului austriac prin câștigarea acestei linii, eminentemente strategică. In

timpul concesiunii, am primit din partea D-lui Ministru de Esterne (Ungro-Austriac) asigurare cum că, în curs de 20 de ani, diplomația austriacă n-a putut obține în România rezultate mai fericite ca concesiunea acestei linii; apoi cei ce cunosc spiritul și relațiile ce domnesc în România, nu se va mira de loc că asemenea mari avantaje nu se puteau obține de cât cu mari sacrificii de bani*)."

În fine, pentru ce guvernul s-a opus a se vota moțiunea lui Manu? **) Cel puțin aceasta era mai demnă pentru Cameră, și mai satisfăcătoare oare cum pentru moralitatea publică. Chiar moțiunea care s-a votat, (că camera a fost satisfăcută de explicările date de D. Mavrogheni) nu este ea un argument mai mult în greutatea lui Mavrogheni?

Un Juriu trebuie oare s-achite un acusat numai din apărarea lui proprie? mai ales când asupra acusatului sunt indici grave de culpabilitate?

— Aî mare dreptate D-le General.

— Aceste întrebări ar revărsa, cred, destulă lumină în conștiința alegătorilor, cari aū să aleagă peste puțin (de sigur) în viitoarea legislatură tot pe Deputații cari i-aū achitat pe Mavrogheni.

Viū la scrisoarea lui Mavrogheni, prin care s-a silit a se justifica.

*) Vezi Tages-Presse din Viena, de la Ianuarie trecut.

**) Adică, că Camera, satisfăcută de explicările D-lui Ministru de Justiția, că Justiția își va face datoria, trece la ordina zilei.

Ţine că, de la 1859 până la 1863, a făcut parte din compania Brassey, Glyn, Leo Sapiuha etc: dar că la 1863, făcându-se în România propunerii şi de către Salomanca şi Delahante, compania sa a fusionat cu Salomanca şi Delahante. Apoi, după cum arată şi cartea citată de Mavrogheni, concesiunea fu acordată pentru întreaga linie lui Salomanca, Delahante. Mavrogheni, Sapiuha, Peto, Brassey şi Betts.

Mavrogheni adaugă: „însfîrşit, la 1868, a-„sociaţii mei s-au înfăţişat iarăşi cu cererea „concesiunii.“

Din aceasta ar rezulta că acei asociaţi ar fi tot persoanele citate mai sus, din care a făcut parte Mavrogheni, de la 1859 până la 1863. Nu este însă aşa; căci tot Mavrogheni Ţine mai la vale în epistola sa :

Asociaţii cari au dobândit concesiunea la 1868 erau: Victor d'Offenheim, Vladimir comite Borhovski, principele Leo Sapiuha, Dr. Carol Giskra, Thomas Brassey, W. Drake şi L. M. Rate.“

Cinci din aceste şapte persoane n-au figurat în fosta companie cu care Mavrogheni lucrase; poate rezulta oare de aici că, fiindcă doi din acei şapte concesionari au participat în compania d'ântăiului, compania de la 1868 este tot cea de la 1859—1863? Logica nu poate admite asemenea deducţiune.

De unde urmează că la 1868 s-a prezentat o companie cu totul alta, şi cu o cerere cu totul nouă; nu este dar esact ceea ce Ţine Mavrogheni, când susţine că la 1868 asociaţii

săi s-au prezentat iarăși cu cererea concesiunii ; căci tot Mavrogheni susține mai la vale că Offenheim s-a înfățișat ca reprezentantul noului grup de concesionari ce se formase atunci.

Nasce întrebarea :

În ce era dator noul grup de concesionari a plăti lui Mavrogheni închipuitele cheltueli făcute cu alți asociați ? Adică, cu ce titlu i-a putut da aceștia 300 mii fr., pe care însuși Mavrogheni mărturisește că i-a primit ? Negreșit, cu titlu de mituire.

Un alt pasagiū din epistola sa agravează numai puțin poziția lui Mavrogheni.

Mavrogheni dice „în 1868, când asociația mea s-au înfațișat iarăși cu cererea concesiunii, obosit de atâtea străgănări și de atâtea cheltueli etc., am declarat că mă retrag din asociațiune ; și ca despagubire, mi s-a dat suma de 300,000 lei.“ Din aceasta voesce a conchide că n-a putut să fie mituit ; tot el însă dice mai la vale „că atunci când concesiunea a fost dobândită, și după ce în urmă capitalul social a fost asigurat, D. Herz mi-a adresat la Iași o scrisoare, prin care-mi făcea cunoscut că primise ordinul de a-mi număra suma ce mi se cuvenea, conform angagiamentului.“

Așa dar Mavrogheni declară că n-a primit banii înainte de votarea concesiunii ; ci după ce concesiunea a fost dobândită : și când capitalul societății a fost asigurat.

Dacă concesiunea nu se acordă, Mavrogheni nu primia nimic ; prin urmare nu ca despă-

gubire pentru lucrările trecute a fost plătit; ci ca resplată pentru dobândirea concesiunii.

O probă mai mult în favoarea argumentării mele este, că însuși Offenheim a susținut înaintea Juraților din Viena „că în România a avut a lupta și-a triumfa contra concurenței prusiane, care avea șanse a lua întreaga rețea de căi ferate; fiind-ca la 1868, ca și azi, România era dominată de temerea că interesele naționale nu permit a se da caile ferate companiilor din statele vecine.“ Deducția logică este: că Offenheim a trebuit să plătească scump p-un om ca Mavrogheni, care, ca Deputat influent, și financiar consomat, avea șanse a atrage în favoarea lui Offenheim un mare număr de deputați din partidul conservator. Dreapta, din care făcea parte atunci Mavrogheni, a declarat că nu se va vota concesiunea Ujest-Ratibor dacă nu se va concede și lui Offenheim linia Suciava-Iași-Roman: stăruința dreptei a înduplecat și pe Miniștrii la acest compromis; ast-fel că cauza lui Offenheim a triumfat, mulțămită manoperilor lui Mavrogheni, care urma să fie bine plătit pentru acest eminent serviciu adus lui Offenheim.

Mavrogheni este cu atât mai culpabil, că trădase interesele țării pentru folosul său în parte: ast-fel, cu știința sa de financiar consomat, ar fi arătat că concesiunea ce avea să se dea lui Offenheim era îndoit mai scumpă de cât aceea pe care o dobândise el la 1862; căci avea condițiuni nemărginit mai favorabile, după cum ține însuși Mavrogheni în justi-

ficarea sa. Chiar faptul abținerii sale de la desbateri, cu care Mavrogheni crede a'și ușura pozițiunea, probează, în mod evident complicitatea sa cu concesionarul.

Dar unde Mavrogheni se vede și mai compromis, este pasagiul din justificarea sa, unde dice :

„Raposatul inginer Gueldry nu era pe acea vreme în serviciul statului; ci un simplu particular, director al unei mori cu abur din Iași.“

Neadevăr !

La 1868, Gueldry era de mult inginer al statului.

La 1866, era șef de circumscripțiune la Iași; în urmă fu adus inginer peste canalisarea Dâmboviței; îndata ce cădu Ministerul din 1868, fu numit inspector-general; apoi controlor al căilor ferate, adica controlor asupra concesionarilor ce-l plateau.

De unde rezultă ca Mavrogheni servia atunci de agent corupător, stăruind a se vinde concesionarilor tocmai funcționarul tehnic însărcinat cu controlul lucrărilor.

Cât despre Jora (despre care dice ca nu-șe aduce aminte) Jora era atunci Deputat, și delegat al Camerei tocmai în cestiunea liniilor ferate.

Achitarea lui Mavrogheni poate fi politica, generoasă, cavalierească; nu este însă morala, constituțională, patriotică; mai ales este păgubitoare contribuabililor: fără cei 600 mii franci de la monopol, n-ar fi suferit atât de

mult industria națională a tutunului ; fara cei 200 mii fr. de la spirituoase, s-ar fi putut oferi un preț mai bun pentru Fisc ; fără cei 300 mii fr. de la Offenheim, prețul chilometrului n-ar fi fost mai îndoit de cât cel propus de Mavrogheni la 1859 și 1862.

Ai mare dreptate, D-le General !

Eată cum Statul se pagubește, când impiegații cei mari sacrifică interesul public pentru cel privat.

Coconu Lascarache a ținut în ședința de la 14 Ianuarie :

„Justiția e sesisată, și va cere de la Viena toate lamuririle, ca să urmărească pe vinovați, daca se va crede necesar. Cu aceasta ne însărcinăm noi ; iar cu Deputații vă însărcinați D-voastră.“

Nu se va face nimic nici cu Jora ; căci Ministru președinte și a făcut rezervele sale, ținând *dacă se va crede necesar* ; și apoi Jora, ca complice, ar putea da de gol pe Mavrogheni, daca Catargiu l-ar trimite înaintea Justiției.

— A avut dar mare cuvânt D. Iepureanu a ține, în ședința de la 14 Ianuarie :

„Votul dat pentru achitarea culpabililor va fi o ucidere morală a regimului constituțional în România ; și această zi va fi cea mai tristă zi din viața mea parlamentară !“

— S-a analizat acum raportul comisiunii de anchetă.

Concluziunea acestui raport este că „comisiu-

„nea a dobândit convingerea că nu există cel
„mai mic semn de vr-o faptă de corupțiune ; și
„că cifra de 600 mii fr. este un folos legitim
„ce se cuvine primilor concesionari ai regiei
„monopolului.“

În negocierii comerciale, o cheltuială preliminarie este aceea care se face mai înainte, spre a putea ajunge la dobândirea întreprinderii pentru care se negociaza.

În cațul de față, scopul principal al Băncii României și al Bancii Ungaro-Francesă era dobândirea monopolului tutunului ; dacă a fost nevoie de cheltueli preliminarii, ele a trebuit să se facă înainte de dobândirea monopolului, tocmai spre a-l putea dobândi, . . .

Dar majoritatea anchetei parlamentare a ținut în raportul său, că acele cheltueli preliminarii s-au făcut după dobândirea monopolului, ca o resplătire pentru cei ce l-au dobândit ; a uitat însă majoritatea că nu mai era nevoie de acele cheltueli, după ce monopolul se luase prin licitațiune.

— Cum dar s-ar putea explica acele cheltueli, pretinse preliminarii ?

— Numai astfel : că primii concesionari, adică cele două bănci, aveau nevoie de complicitatea celui chemat a aplica legea monopolului. Într-adevăr, după confirmarea licitațiunii, s-a promulgat un regulament de aplicare, care a interpretat legea cu totul în favoarea concesionarilor ; astfel că, în baza aceluși regulament, au putut permite concesionarii a jefui pe consumatori, dându-le în consumație

tutun prost cu prețuri mari: și a nimici tot de o dată și cultura tutunului, reducînd prețul la o cifră care a silit pe cultivatorii cei mari a renunța la această cultura, atît de avanta-gioasă pentru țara noastră, eminentemente agricolă.

Fără asemenea asigurări din partea Minis-trului, concesionarii nu puteau oferi Statului aproape zece milioane pe an, căci ar fi încer-cat o ruină completă; prin urmare, pe lângă cele zece milioane date pe an Statului, au pu-tut oferi și 600 miș fr. (o dată pentru tot d-auna) aceluia care le putea da concursul, spre a nu păgubi cel puțin: și fiind-că acești bani trebuiau trecuți în registre s-au trecut sub titlul de cheltueli preliminare, fără a se gîndi că publicul inteligenție nu putea se-i creadă pe simpla parolă de onoare a lui Herz.

Ce devine dar contractul dintre Banca Ro-mâniei, represintată de Herz, și Banca franco-ungară, contract prin care se pune la dispo-siția lui Herz suma de 600 miș fr. cu condi-țiunea d-a nu da socoteală nimului de între-buințarea acelor țani?

Ce devine și raportul majorității anchetei parlamentare, care țice „că acei bani au fost depuși la Herz ca să se împartă între primii concesionari, și pentru care Herz a dat chi-tanță în regulă?”

Aceasta va să țică, cu alte vorbe: Herz, Directorul și reprezentantul Băncii României, a dat acestei Bănci o chitanță a sa de primi-rea acelei sume.

Poate fi aceasta serios? Membrii fostei majoritați ai Camerei n-au voit sa vadă că aici a fost curată mituire: alt-fel, ar fi o gluma a dice, cineva: „baniî dintr-o pungă a mea î bag în altă pungă, tot a mea; și acești banî i-am împărțit eu și cu mine, ca folos legitim ce mi se cuvine din munca mea.“

Dar nu poate fi foloase pentru un întreprindător de cât după luarea întreprinderii, sau după exploatarea ei, saă după vinderea ei la un al doilea. De rea credință sunt toți acia cari nu văd aici un gheșeft, de care n-a putut profita de cât acela de care avea nevoie concesionarii, ca la rândul lor, în basa acestur folos regulat, (cum îl numesce comisiunea) să poată și ei profita însutit din spinarea consumatorilor ș-a cultivatorilor de tutun.

Dacă lucrul ar fi ast-fel, cum s a prefacut al crede fosta majoritate a comisiunii parlamentare, că adică acei 600 miî fr. sunt un beneficiu legitim al primilor concesionari, pentru ce Herz a refuzat a da pe față chitanțele primitorilor? Pentru cuvîntul că primitorii acestor bani „n-au voit să dea chitanță (singur Herz o mărturisesce în scrisoarea sa către Offenheim): ast-feliu că m-am vadut silit a pune pe cecurile mele litera inițială a primitorilor respectivî, mulțumindu mă și cu atâta în lipsa de chitanțe.“

Acele persoane misterioase, ce aū refusat cu drept cuvînt a da chitanțe în regulă, n-aū putut fi de cât persoane a tot putinte, cari puteaū da concursul lor concesionarilor spre

a jefui pe consumatori și a ruina pe cultivatorii de tutun; și acele persoane influente ce s-au mituit, ca și Herz care le a mituit, sunt persoane inocente ba chiar onorabile, după brevetul, ce le-a dat fosta majoritate a Adunării.

Altă observațiune: ori ce folos legitim dobândit de concesionari, trebuia neapărat să fie înscris în registrele celor două bănci; dar în registrele băncii României nu se dice alt de cât că această bancă a respuns lui Herz, (directorul acestei bănci) suma de 600 mił fr., fără a arăta și destinația lor; prin urmare, nu este esactă declarația lui Herz ca acea sumă constitue profitul legitim ce si-l reserwaseră concesionarii pe sama lor; fiind-că însuși raportul comisiunii de anchetă declară că nu concesionarii au beneficiat de acel profit, ci alte persoane-

Cine să fie acele persoane? Ancheta parlamentară nu ș-a dat osteneală să le descopere; s-a mulțumit numai pe simpla declarație a lui Herz, că nu poate divulga numele, fiind silit a fi discret; dar a asigurat pe onoare că folosul acelor banı a revenit primilor concesionari, fără a opri nimic pe sama sa. Pentru ce atunci refuzul obstinat al lui Herz de a numi acele persoane? De unde se înțelege ca acele persoane misterioase, cari s-au împărtașit, din prima și a concesiunii, de acel profit pretins legitim, erau persoane cari nu se puteau arăta pe față, din cauza pozițiunii lor, necompatibilă cu întreprinderi de felul acestă.

— Ai avut dar dreptate D-ta, D-le General,

ca membru din minoritatea comisiunii de anchetă, să declare în conștiință că cifra de 600 mii fr. nu e regulată; prin urmare, fiindcă din cele arătate, rezultă învederat că nu primii concesionari, ci alte persoane misterioase, au profitat de acei bani, întrebuițarea lor nu poate fi nici legitima, nici morală; și fosta majoritate a Camerei, care a aprobat concluziunile raportului, n-a făcut prin aceasta decât a încuraja pe viitor și alte gheșefturi mai mari; prin urmare, nu D-ta a meritat calificarea de ușurel și calomniator, ci aceia cari au declarat în conștiință că nu există cel mai mic semn de vre-o faptă de corupțiune.

— Rămân de pricină cele 200 mii fr. de la spirtuoase.

În privința acestei sume, de și am recunoscut că acei 200 mii franci au putut fi un profit pentru asociați, de s-ar întreba însă aceștia confidențial, s-ar putea convinge oricine că și în această afacere cei bănuși sunt tot atât de inocenți ca în cele lalte două sume de cari am menționat.

— Cu toate acestea fosta majoritate a Camerei a votat propunerea prezentată de D. Pogor, cu 72 voturi și contra 31.

„Camera, vedând cele relatate în raportul comisiunii de anchetă, și rămânând convinsă ca alegeriunile aduse contra guvernului sunt lipsite de orice fundament, și nu pot fi atribuite decât unei neiertate ușurințe, regretă profund incidentul ridicat, admite concluziunile raportului, și trece la ordinea zilei.

(Subscriși): Gr. Balș, N. C. Aslan, V. Pogor,

N. Gane, C. F. Ghica, Al. Balș, M. D. Cornea, I. Iamandi, Calimachi-Catargi, A. Tulceanu, N. R. Rosnovanu, D-r Colin, Iord. Gane, Menelas Ghermani, G. Caruzo, Gr. Ventura.

Eată și propunerea D. Carp.

“Asupra interpelațiunii făcute de D. Ionescu în cestiunea retragerii din Minister a D-lui Mavrogheni, Camera, satisfăcută de explicațiunile date de D. Mavrogheni, trece la ordinea zilei.”

P. P. Carp, D. Niculescu, St. Fălcoianu, C. Th. Chioca, M. Ghermani, I. I. Pală, C. N. Racotă, I. I. Filiiu, C. Vârnav, A. Balș, N. Cotescu, A. Mavrocordat, Em. Crețuleșcu, M. D. Cornea, T. Bastache, S. Marcovici, A. Moruzi, N. Horozov, B. Vlădoianu, D. Ghermani, P. Millo, A. Tulceanu, A. S. Zerlendi, G. Antache, Lambrino, N. Ioanid, I. Bestelei, A. Polizu-Micșunescu, Vl. Ghica, Z. Dumitrescu, D. Nicolau.

— Nu ț-a venit în gînd, D-le General, a aduce aminte D-lui Catargi cuvintele sale din discursul ce a pronunțat în memorabila ședință de la 6 Fevruarie 63, când s-a desbătut amendamentul celor 32 Deputați, ca respuns la discursul tronului.

Le-ai fi găsit într-o broșură, care s-a publicat atunci cu cheltuiala corifeilor coalițiunii resturnătoare.

Eată pasagele principale din acel discurs al D-lui Catargi :

„Credeți oare că este un rău pentru țară de a se doborî un minister care calcă legea ?

„Nu, domnilor! Eü mă mulțumesc ca Adunarea să eserciteze o asemenea privilegere, ca Ministerul care vine pe acea bancă să știe că are un controlu, și e responsabil (pag. 65).

„Dorese ca toate ministerele, și acesta de ađi, și cele cari vor mai urma, să nu depar-teze pe oamenii aceia cari aü adevărat dor de țară, și să i înlocuiască cu oameni de aceia cari, precum a đis D. Ion Chica, merită să fie mai bine în pușcărie de cât în funcțiuni (66).

„Ce s-aü făcut cu toate sistemele aceste de a schimba cu grămada pe amploiași? S-au făcut, Domnilor, că toți oamenii independinți, cari aveaü consciința datoriei lor, cari erau pentru binele țarei, toți acei cari erau alegători și au ales un deputat ce nu era de opiniunea D-lor Miniștri, erau prigonii și depărtați din slujbă, oameni cari poate slujeau de 20 anı, oameni cari dobândiseră experiența lucrărilor, aceia erau lăsați pe drumuri să moară de foame, cu tot devotamentul, cu toate serviciile ce aduseseră țarei; ba încă, Domnilor, din nenorocire, mergea prigonirea până la al 7-lea neam; câți frați, câte rude aveaü, toți erau prigonii, și sunt și astăzi (pag. 67).

„Domnilor, noi nu trebuie să ne amăgim a crede că am avut un guvern constituțional; nu domnilor; noi am avut pașalic. Așa vrem, așa facem, (pag. 68).

„ Dacă onor. Domnu Tell ar fi fost în Cameră ca deputat și ar fi ascultat pe D. Ministru de finance venind să arată haosul în care se află financele, atunci și D-lui, alături cu

noī, ar fi numit o comisiune care să meargă să vadă infamiile ce se petrec în visterie (pag. 69)“.

Regret într-adevăr că nu mi-a venit în minte aceste cuvinte, ce erau potrivite cu împrejurarea, mai ales că am și eu acea broșură care mi-a dato chiar unu din cualisați de la 863.

Asemenea cuvinte n-aū nevoie de comentarii.

A1 avut dar dreptate, D-le General, a adresa Deputaților din fosta majoritate aceste cuvinte: „Mă asceptam ca interpelarea să vie, nu din partea minorității, ci a majorității; și chiar Ministrul să vie în ajutorul Camerei, fiind în joc, nu numai onoarea unui membru al majorității, ci chiar onoarea țarei. Offenheim a avut curagiul a numi pe Români o națiune de Stockfische, Onoarea cea mai mare a conservatorilor este să fie onești; onoarea lor este să sprijine onorabilitatea (aplause).

„Susțiu dar ancheta parlamentară; și sunt încă de părere ca membrii acelei anchete sa cerceteze și suma de 600 mi fr. ce figurează în registrele Regiei monopolului tutunului, ca cheltueli preliminarii, și despre care mulți deputați aū cunoscința, și mai ales D. Ministru-președinte, care n-a trimis pe procuror ca să resfoiască acele registre, spre a vedea cum s-au făcut acele cheltueli? S-aū făcut ele cu Miniștrii, saū cu Deputații? căci și eu am fost și Ministru și Deputat, și sciū că n-am luat nici o para (aplause).

„Este cine-va dintre Dv. care să fi luat vre-o para? Dacă n-ați luat, întru ce v-ați putea

supăra ancheta? Cu toți dar, în unanimitate, să cercetăm ca să vedem cine sunt hoții? Și pe lângă cei 600 mii fr. de la monopol, ancheta parlamentară să mai cerceteze și pentru suma de 200 mii fr. de care s-a făcut atâta vorbă că s-a luat de la băuturile spirtoase. Cine n-a participat la asemenea abuzuri, nu trebuie să aibă teamă de ancheta parlamentară.“

Adresându-te apoi către D. Ministru al Cultelor, care susținuse că nu trebuie a se formaliza Români de înjurăturile lui Offenheim D-ta i-ai ȳis, cu drept cuvânt:

„Iată, D-le Ministru al Cultelor, pentru ce „nu trebuie să fim noi de temperamentul D-tale: „ca, când ne înjură un Offenheim, noi să fim „cu sînge-rece, și să nu ne pese: ci numai „când ne înjură un boer mare, atunci să ne „supărăm (aplause-ilaritate); omul cu demni- „tate să supără de fie-care înjurătură, ori de unde ar veni (aplause prelungite).“

Cu toate acestea, D-le General, de și deputații din majoritate sunt foarte compromiși în afacerea scandaloasă Herz-Mavrogeni, guvernul va reuși a se alege tot acei Deputați.

— Se poate: căci lupta e inegală cum a ȳis Blaremburg. Guvernul este o putere, nu un partid. Guvernul nu poate de cât să ordone, adică să amenințe sau să corupă; pe când un partid nu poate de cât să roage.

— În privința candidaturilor oficiale, D. Vernescu a respuns cu multă logică. „Dacă Camera și Guvernul, prin conduita lor corectă și patriotică, în curs de 4 ani, au dobîndit

recunoștința țării, pentru ce guvernul recurge la asemenea mijloace, reprobate și de morală și de conștiință? Cu ce scop intervenirea guvernului în alegeri, dacă deputații actuali au bine-meritat de la Patrie?

„Dacă Camera și guvernul se crede tari prin faptele bune ce au făcut în curs de 4 ani, de ce nu lasă libertatea în alegeri, ca fiecare alegător să-și poată exprima votul său cum îi dictează lui inima și cugetul său? Cu candidați impuși de guvern, guvernul dovedește că i-e teama de lumină și de libertate; pentru că trebuie a recunoaște că afară de un mic număr de alegători, independența prin avere, profesiune sau cultură, nouă din dece părți sunt funcționari și proprietari mici, cari atârnă, prin diferite interese, de administratori și de judecatori, și cari, prin făgădueli și amenințări, numai pot vota în conștiința; ci cum le ordonă prefectul și judecătorul amovibil.

„Arma candidaturilor oficiale e foarte periculoasă pentru libertățile publice; căci ingerința în alegeri este moartea instituțiilor liberale. Sunt puțini deputați, ca D. Bonachi, care-l îngrozit de servilismul ce i se cerea de D. Ministru care-l recomandase Prefectului respectiv, a dis aceste cuvinte care-i fac onoare:

„Știu foarte bine că nu prin propriile mele puteri m-am ales Deputat; cu toate asta nu creadă guvernul că voi merge până acolo contra conștiinței mele, în cât să vo-

„teț tot ce ar voi Guvernul, adică acea ce „ar fi contrariu intereselor țării.“

D. Iepureanu le-a observat asemenea cu multă logică :

„La 1868, toți, Noi cari ađi suntem în două tabere, susțineam în programul nostru ca nu Miniștrii trebuie să formeze majoritățile, ci majoritățile pe Miniștrii.

„Ca Guvern, alături cu D. Carp și D. Lăhovari, diceam la 1870 alegătorilor :

„Aceste principii salvatorii, guvernul e de „cis a le realiza prin fapte ; dorința noastră „este ca rezponzabilitatea guvernului sa fie „împărțită cu acei ce sunt libera expresiune „a alegătorilor.“

Tot D. Epureanu a ăis : Camera și Guvernul la Ianuarie 1875 nu mai sunt în condițiunile în care se afla la Mai 1871.

I „La alegerea corpurilor legislative, la Mai 1871, alegătorii, cari țin la stabilitate și constituțiune, înainte de toate, aű putut vota candidații propuși de guvern ; căci guvernul era compus atunci de DD. Tell, N. Crețulescu, Costaforu, Mavrogheni, Gen. Florescu și Lascar Catargi.

„Ađi fața lucrului s-a schimbat :

„Din acel Guvern a remas D. Catargi, ca firmă, și D. General Florescu, care se ocupă numai cu partea militară,

II. D. Tell este ađi în opozițiune ; și D-sa ea sincer conservator, nu poate fi bănuít că e opozant de sistemă ; iar D. Mavrogheni, de și achitat de consciința D-lui Carp, cum va fi

de sigur achitat și de majoritatea Adunării, poartă cu toate acestea greutatea celor 300 miș fr. de la concesiunea Offenheim, plus 600 miș de la monopol.

III. De și firma guvernului a rămas, unii din Miniștrii, ce au înlocuit pe cei retrași, sunt în flagrantă opozițiune cu actele predecesorilor lor, din care cauză se compromite prestigiul puterii esecutive; astfel D. Maiorescu a reînființat în posturilor lor trei profesori, destituiți de D. Tell cu consimțământul Adunării, neputând îndeplini, după legea instrucțiunii, și mandatul de deputat și postul de profesori la Universitate.“

— D-ta luaseși și alte măsuri, ce le credea bune. cu consimțământul consiliului superior de instrucțiune, pe care D. Maiorescu le-a revocat, tot cu concursul aceluiași consiliu.

Dacă putem fi indulgenți pentru membrii consiliului, pe care D. Maiorescu trebuia să-i destitue la moment, pentru cuvîntul că desaprobați ați o măsură luată ieri, pe simple considerațiuni ministeriale (ceea ce dovedește lipsă de respect către sine) cum să calificăm pe D. Ministru și pe fosta majoritate a Camerei cari au reintegrat pe cei trei Deputați în posturile lor de profesori, aprobând și ei ați ceea ce au desaprobat ieri în mod solemn?

— Neconsecințe nejustificabile, fiind dictate de pasiuni mici, și regretabile, fiind făcute de cei chemați a legifera și-a governa și cari urmează a fi bărbați cu logică, și seriozitate.

— Se poate numi această unitate de idei

indispensabilă unui guvern stabil ? a întrebat D. Iepureanu, care a adăugat :

IV. In ancheta parlamentară relativă la neregularitățile de la primăria din București, figura ca membru și D. Maiorescu, care a denunțat Camereii neregularități și din partea guvernului. D. Ministru Catargi s-a apărat ; dar fără concursul majorității, D-sa ar fi meritat cel puțin un blam.“

— După mine, D. Maiorescu a jucat în această împrejurare un rol echivoc, rol ce un Ministru profesor, cu adevărată logica, ar fi refuzat a-l juca cu asemenea preș.

— V. Majoritatea adunării, care Pâna la finele anului 1874 s-a putut recomanda țării prin câte-va proiecte de legi, cu începerea anului 1875, acea majoritate a scrintit-o în afacerea scandaloasă Herz Mavrogheni. etc.“

— Dintre toți Miniștrii, D. Boerescu a fost mai franc sau mai diplomat. D-sa a recunoscut „că guvernul are defecte și că a putut greși ; a recunoscut încă că opozițiunea ar putea să dea un Minister (cea ce colegul său de la justiție a contestat) ; însă a adaogat că nu este bine, în prețuia alegerilor, a veni un alt Minister, fie chiar conservator, căci s-ar desmembra partidul conservator, și ar face loc partidul radical.“

— La aceasta i s-ar fi putut răspunde : un Minister președut de un bărbat experimentat ca D. Iepureanu, care a dat la 1870 probe evidente de respect către libertățile publice, ar fi presintat destule garanții pentru ordine

și stabilitate, pentru organizarea definitivă a statului, și chiar pentru partidul conservator; iar libertățile publice ar fi fost asigurate pe deplin.

— Am fost foarte surprins de teoria a doi Miniștri, cel de culte și de externe în privința libertății alegătorilor,

D. Maiorescu a fost ales deputat la Mai 1871 de colegiul al 4-a din Argeș și de colegiul al 4-a din Mehedintși, negreșit *prin impunerea guvernului*: căci alegătorii săteni din partea locului nu-l cunoșteau nici de nume.

Ca să ajungă Ministru, eată ce dicea, ca deputat cu ocasiunea modificării legii comunale:

„În ori-ce țară din lume, guvernul are a-
„tâta înriurare morală, cât îi lasă cele-l-alte
puteri ale Statului.

„Nu ministrul și prefectul, ci *alegătorul să*
„*se trimită înaintea justiției, căci s a lăsat a fi*
„*influențat*. El trebuie a ști să useze de drep-
„tul de alegător, și să facă să i se respecte
„acest drept; căci altfel va fi anulat. . . .

„Esperiența de 10 anī a dovedit că mulți-
„mea e incapabilă la noi pentru ideile de-
„mocratice, adică pentru practica independin-
„rei idividuale; prin urmare, trebuie trans-
„portată în alt element, în proprietariī ceī
„mari, cari vor rezolva mai bine problema
„pe care mulțimea n-a putut-o rezolva.“

Aceste cuvinte semnificative sunt la adresa alegătorilor; prin urmare alegătorii săteni, cari l-au ales din ordinul Ministrului, i-ar putea răspunde, cu bunul lor simț:

„Cuvintele D-tale, D-le Maiorescu, n-au putut fi dictate de logică ; scopul a fost a-ți atrage favoarea guvernului ș-a majorității Camerei, cu speranța d-a ajunge Ministru. Ce-i mai independință dintre noi, când suntem amenințați în interesele noastre, ca plugari, ca justițiabili, ca funcționari, prin urmare în existența familiei chiar, mai putem noi vota în independința pretinsă de D-ta ? Esemplu, însași alegerea D-tale.

„Noi am fi voit a alege unul dintre săteni, pe care-l cunoaștem, și în care avem toată încrederea ; sau cel puțin am fi ales unul de la 48 care a semănat sămânța dreptății, libertății și egalității, ș-a suferit pentru aceasta noua an în streinătate lipsa și dorul de țara ; dar zapciul a amenințat pe cei slabi de înger ; și ai fost ales D-ta, fără voea noastră.

„Nu ne-am putut împotrivi : caci lupta alegătorului cu guvernul, care dispune d-atâtea mijloace, este, cum a ținut D. Iepureanu, lupta unui om desarmat cu un alt om bine armat, și deprins cu mânăuirea armelor.

„Daca D-ta D-le Maiorescu, faci răspunzători pe alegatori, pentru ce D-ta, ca Ministru, n-ai asigurat printr-o lege libertatea alegătorilor ? De ce n-ai asigurat independința magistratului ? De ce n-ai paralisat influința prefectului prin legi penale ? De ce n-ai asigurat în fine pe alegatori de orî ce amenințare, fie din partea guvernului, fie a partidelor ? Apoi ce-ai făcut D-ta, ca Ministru, pentru cultura acelei mulțime pe care o declari necapabilă

pentru ideile democratice? Oare însuși D-ta fost-ai atât de independente ca în actele D-tale de Ministru și mai ales în afacerea scandaloașă Herz-Mavrogheni, sa nu sacrifici parte din principiile D-le de democrat?

„N-ai făcut nimic! Ba ai tolerat a se aresta preventiv un țiarist când te declaraseși, ca Deputat, contra arestului preventiv.

„Ești dar un democrat nesincer; cu atât mai culpabil, că ești și profesor de filosofie; ba faci și curs de logica, ca să rectifici raționamentul Junimei.“

Eată ce-ar putea răspunde bunul simț al alegătorilor D-lui Maiorescu.

— Să venim la cestiune, nepoate.

— D. Boerescu a susținut și domnia sa următoarea teorie în țiarul *Presa* de la 20 Februarie, cari este organul oficios al guvenului.

„Prin guvern nu se înțelege numai șapte miniștri, care se află în capul puterii esecutive; ci toată ierarhia funcționarilor publici, de la Ministru până la cel din urmă agent al autorității, cari sunt dator a susține guvernul în alegeri: caei guvernul trebuie considerat și ca partid și ca autoritate, având doctrinele sale de apărat; el e dator să lupte pentru acea doctrină până ce va cădea în luptă. De când oare un prefect, fiindcă e prefect, să n-aibă dreptul a avea opinii și amici politici cu care să lupte pentru triumful opiniilor sale, (adică, pentru candidatul guvernului)? Nu e nici un cuvânt logic pentru a se face asemenea distincțiune; și cine îl cunoaște să-l arăte. . .

„Să fie bine înțeles că guvernul, de și are drepturi egale cu celelalte partide în lupta electorală, însă aceasta ca partid politic, nu ca autoritate. . .

„Din această distincțiune rezultă pentru un guvern onest datorii și restricțiunile pe care trebuie să le pășească; adică să se ție în cercul mijloacelor legale de acțiune, la care recurg celelalte partide; numai astfel influința sa este legitimă și naturală; căci ce este o alegere de cât o judecată în care țara are rolul de judecător, iar partidele în lupta rolul de justiciabil? Si o judecată presupune dreptul pentru fie-care din partide a fi ascultate, și datoria pentru judecătorii a cunoaște bine obiectul litigiului, spre a putea da verdictul său.“

— Oprește-te puțin, nepoate, a face o obiecțiune.

Maî ântâi, cine e judecătorul în lupta de față? Alegătorii, negreșit.

Apoi dacă sunt în luptă alegătorii de diferite nuanse, guvernul, susținând și ca partid și ca autoritate candidații săi, și celelalte partide susținând candidații lor, nu văd aci alt judecător de cât Camera, eșită din urnă prin influința guvernului; interesul Camerei va fi negreșit a sancționa alegerea sa, ori-ce mijloace s-ar fi întrebuintat de prefecți spre a triumfa candidații guvernamentali.

Inse Boerescu a dis maî sus: „că guvernul, considerat și ca autoritate și ca partid politic poate usa de toate mijloacele de care dispune ca autoritate, pentru a face să triumfe candi-

„dați săi.“ Unde mai sunt atunci drepturile egale de care vorbește Boerescu ? Mai ales când dă drept prefectului a interveni în alegeri ca să susție candidatul guvernamental.

Eată dar funcțiunile statului apanagiul legitim al guvernului.

— „Nici de cum, răspunde D. Boerescu ; funcționarii aii, ca cei-l-alții, toate drepturile ce decurg din libertatea electorală : dreptul de a espune și de a apăra modul lor de vedere, dreptul de a discuta prin presă opiniile candidaților, dreptul de a lua parte la întrunirile electorale, etc.“

— Să fie-oare serios ș-aceasta ? Dar dacă un impiegat consciincios, tata de familie, și-ar permite a avea alte opinii de cât ale guvernului, ș-a susține alți candidați de cât ai guvernului, fie în fața urnei, fie în presă, fie în întruniri electorale, nu se espune oare acel alegător-funcționar să fie destituit ? Negreșit ; dacă guvernul i-ar putea răspunde, după theoria lui Boerescu : „cunoști opiniile mele în privința aceasta, din organul oficios *Pressa*, unde am statuat că toți impiegații statului, fără distincțiune, se consideră ca făcând parte din guvern : și fiind că eu, guvernul, ț-am dat funcțiunea, prin care îți susții familia, apoi ești dator, în schimb, să votezi pentru candidatul propus de mine, chiar dacă conștiința D-tale nu l-ar aproba.“

Tristă alternativă pentru un impiegat consciincios ! Are sa aleagă între conștiința și familie. De va vota contra conștiinței sale, să

disprețuește în ochii săi, devenind instrument servil al guvernului; de va vota cum îi dăce cugetul, este espus a vedea familia a doua-ți muritoare de foame, căci va fi de sigur destituit.

Ca să scape familia, și ca să rămâie și împăcat cu cugetul, acel nefericit alegător impieगत va fi silit să se abție de la vot.

— „Nu se poate abține, respunde D. Boerescu; căci neutralitatea în materie electorală nu este permisă unui cetățean, precum nici guvernului, ce are o doctrină a sa, și pe care trebuie s-o susție, prin toate mijloacele legale; nu-e permis a sta cu mâinile în sin, ca un automat, în fața urnei electorale. Cu toate astea, adaogă D. Boerescu, (voind a menaja și varza și capra) acela care simte în sine o schintee de foc sacru, adică care are convicțiunii, nu dizertează de la dreptul său; ci moare său învinge.“

— Cestiunea este a ști în care parte să lup-te? Convicțiunea îi dăce a vota, de esemplu-pentru N. . . , pe când D. Ministru, care i-a dat funcțiunea, îi dăce a vota pentru M. . .

Vai de acel alegător-funcționar care sar amăgi a crede ce-ı spune Boerescu, ș-ar vota după consciința sa!

În asemenea critică împrejurare, acel alegător, aflându-se între ciocan și nicovală, nu poate face alt de cât să înșăle, prin toate mijloacele, pe cei ce-l silesc a vota contra conștiinței sale; și să voteze pentru candidatul său de predilecțiune.

— Dar aceasta nu este leal, poate obiecta D. Boerescu.

— Alegătorul îi poate răspunde :

„Preținzi de la mine sinceritate, când eu sunt amenințat să fiu destituit, fiind-că am crezut în sinceritatea cuvintelor D-tale ?

„Dar dacă voiași să votezi, ca în trecut, pentru guvern, trebuia : 1. să recomanzi alegătorilor candidații cari să-mi inspire stimă și încredere ; 2. Camera și Guvernul să nu se deconsidere cu voturi ca cele din ședințele de la 14 Ianuarie, 3, 6, 15 și 18 Februarie. Cum crezi D-ta că un om care să respecte poate vota pentru deputați ca cei ce achită pe gheșeftari, și calcă legea comptabilității ?

„Ca să fiu neutru, nu permiți ; ca să votezi pentru candidați ce sunt niște nulități, sau deconsiderați în opinia publică, nu-mi permite conștiința. Ce e de făcut ?

— Să te retragi din funcțiune, și să votezi atunci pe față cum îți va plăcea, poate răspunde D. Boerescu.

— Dar funcția este a Statului, îi poate obiecta impiegatul ; de și am primit-o de la guvern, care m-a dat-o, nu de favoare, ci pentru meritele mele ; eu îi dau productul cunoștințelor mele, și Statul îmi plătesce munca intelectuală din punga contribuabililor, în care pungă sunt depuși și banii contribuțiilor mele.

— Toată teoria D-lui Boerescu, în privința libertății în alegeri, este plină de contradicțiuni de felul acesta. *)

*) Vezi și *Pressa* de la 21 Februarie.

Insuși conservatoriî din Cameră au combatut tendințele reacționare ale Guvernului, de exemplu, U. Aristid Pascal, în ședința de la 1 Februarie. D-sa, care este independent prin pozițiunea sa socială, și conservator din convicțiune, nu poate fi banuit ca oposant sistematic.

Permite-mi a cita după Monitor câte-va pasaje importante din discursul său.

Fă-ți cheful, nepoate, dacă aceasta 'ți face plăcere.

Este foarte instructivă această discuțiune, și merită a ne ocupa de dânsa.

Eată ce țice D. Pascal :

„Recunosc că libertatea în alegeri a devenit o necesitate publică, simțită de toți : căci guvernul posedă mult mai multe mijloace de presiune de cât partidele, putând amenința pe alegători de a le cauza multe pagube, mai cu seamă cultivorilor de pământ ; fiind-că Guvernul are ce promite și are ce da ; de aceea am elaborat un proiect de lege pe care l-am prezentat Camerei încă din 1870, și care a rămas în nelucrare ; iar acum îl depun din nou pe biroul Camerei, ca cei ce voesc cu sinceritate libertatea în alegeri să se ocupe de dânsul.“

— Această propunere a fost pulbere de aur în ochii celor simpli ; căci li s-a observat de unîl din Deputații din fosta majoritate : „că prin acel proiect se atacă Constituția, cerându-se modificarea legii electorale, ce face parte integrantă din Constituție ; iar Constituția nu

se poate modifica de cât conform art. 129 din pactul fundamental.“

Aceasta n-o va face Guvernul, cum n-a voit a face nici legea responderii ministériale, nici legea descentralisării prescrise de art. 122 din Constituție; nici chiar inamovibilitatea în magistratură; atunci guvernul nu mai poate avea fabrica de deputați.

— D. Pascal a mai ȕis :

„Partidul conservator este organizat și disciplinat; dacă ar abandona tendințele sale retrograde, dacă ar voi ca Justiția să fie a treea putere în stat, independentă de puterea esecutiva, conform Constituțiunii; dacă ar voi ca instrucțiunea publică sa ia dezvoltarea dorita de țară, dacă s-ar scutura de niște tradițiuni condamnate de Constituțiune și de spiritul epocii în care trăim, acest partid ar putea avea un viitor.“

— Tocmai aceste defecte, cari s-au semnalat în multe rânduri, iar mai ales cu ocasiunea afacerii scandaloase Herz-Mavrogheni, au îngrijit pe Deputații independinții, și i-au silit, în ședința de la 1 Februarie, a cere de la Guvern garanții în privința moralității ș-a respectului instituțiilor democratice.

D. Pascal adaugă :

„Rolul Opozițiunii este a semnala orı ce abaterere de la Constituțiune și legi, și a opri tendințele retrograde ale partidului conservator.“

— La aceasta s-ar fi putut răspunde lui Pascalache :

Din simpla semnalare a abaterilor de la

legi, se poate aduce vr-o îndreptare reului recunoscut și de D-ta însuși? Mai toate interpelările nu au alt rezultat de cât trecerea simplu la ordinea zilei; apoi cum s-ar putea opri tendințele retrograde ale acestui partid, condamnat de D-ta, dacă chiar deputații cu avere și cultura ca D-ta încurajază asemenea tendințe?

Eată dar constatat că Pascalache n-a fost serios când a făcut acele muștrări meritate guvernului și partidului din care adî face parte. Cine gonește doi iepuri nu prinde nici unul.

— D. Pascal termina ast-fel :

„Intreb pe D. prim-Ministru : pentru ce oare numărul conservatorilor descresce? Unde să fie cauza acestui fenomen? Unde sa fie oare viciul? El există, D-le prim-Ministru: există în tendințele reacționare ce să manifestă în Minister; și asemenea tendințe nu vor fi nici o dată bine-vădute de poporul român, care-și iubesc Constituțiunea sa; pentru că această Constituțiune este prima operă a lui pe care și-a dat-o el singur (aplause). Poporul român ține la libertățile sale, și voesce ca Constituția sa fie aplicată sinceramente; el vrea ca Justiția să fie independentă, și instrucțiunea respândită; iar forța brutală nu va putea triumfa până în fine de voința Națiunii.“

— Frumoase cuvinte, pline de adevăr; dar fără autoritate în gura unui deputat care le desminte prin conduita sa; căci după asemenea muștrări meritate, la adresa guvernului ș-a majorității, a votat propunerea lui Brăiloiu. Se poate numi această faptă de om serios?

- - Cu toate acestea fosta majoritate a respins propunerea D-lui Vernescu, dând guvernului un vot de încredere absolută, adică încurajându-l a continua și pe viitor sistema sa fatală, condamnată chiar de Deputații ca D. Pascal și Grădișteanu.

Moțiunea D-lui Vernescu era:

„In urma desbaterilor făcute asupra interpelării D-lui Vernescu, Camera, afirmând că candidaturile oficiale susținute de președintele consiliului de miniștri în ședința din. . . , sunt contrarii Constituțiunei, și atentorii independinței represintațiunii naționale, trece la ordinea zilei.“

(Subscriși) G. Vernescu, I. Agarici, S. Marcovici, Ch. Tell, N. Blaremburg, A. Stolojoan, D. S. Miclescu, A. G. Golescu, S. Măcescu, Grig. Miculescu, D. Văsescu, C. Deșliu, I. Fetu, T. Boiu, G. Chișu, G. T. Brătianu, C. Diamandi, E. Crupenschi, Al. Florescu, N. Ionescu, I. Codrescu, C. Grădișteanu, C. A. Borănescu, L. Eraclid, A. Varnali, **G. T. Ghi-ca**, (Ghioca) **I. Ganea**, M. Paunovici, I. Mârza, P. Popescu, I. Costescu, Manolache Costache (Iepureanu), C. Săvoiu, Popovici, **Gr. Argetoianu**, Dim. Economu, G. Cantili, Pivniceru, **N. Calimachi-Catargi**, **Mihail Cogălniceanu**, I. Țitulescu, G. Apostoleanu, P. Cicropide. *)

*) Cei patru deputați scrișt cu litere mară au votat și propunerea D-lui Carp, prin care s-a declarat D. Mavrogheni de inocent, și propunerea D-lui Pogor prin care s-a dat D-lui general Tell un vot de blam. Nu putem

Această moțiune a căzut, fiind pentru 44, și contra 83, cari au votat moțiunea presintată de C. Brăiloiu :

„Camera, ascultând explicațiunile Ministerului, și convinsă că principiile de ordine, de stabilitate și de respectarea libertăților publice, cari au condus guvernul în timp de 4 ani, și-au câștigat încrederea Adunării, vor continua a-l inspira și în viitor, trece la ordinea zilei.“

(Subscriși) C. Brăiloiu, Ventura, Em. Vgoride, Gr. Balș, Ioan Lahovari, Ioan Pala, Petre Millo, Nae Gane, Caruzo.

— Dacă alegătorii vor fi citit în Monitor debaterile Camerei, s-au putut convinge cine are dreptate în chestia de față, și unde țintesc Guvernul prin candidaturile oficiale ; facă și dar datoria în conștiință, alegând la viitoarele alegeri Deputați onestți și neatârnați ; iar nu ca cei cari achită pe cei ce calca legile și risipeșc banii publici ; căci toată răspunderea va cadea asupra lor.

Să nu uite alegătorii că libertatea alegerilor primează toate cele-lalte libertăți : căci

explica aceasta altfel de cât prin teșcherele, și prin datoriile lor către stat ; astfel D. Grigorie Argetoianu, datorează statului, ca arendaș, aproape 793,000 franci ; D. N. I. Guran, aproape 10,900 franci ; D. Nicu Morțun, vre-o 6300 ; D. Nicu Mavrocordat vre-o 2500 ; D. P. Rădulescu vre-o 13,000, iar D. Cogălniceanu peste 138,000 fr. Eată de ce D. Cogălniceanu n-a țin un singur cuvânt în chestia Herz-Mavrogheni a creditelor ilegale, și a candidaturilor oficiale.

dacă Deputații vor fi onești și neatârnați, atunci legile se vor respecta, și averea publică nu se va risipi: atunci vom putea avea și magistrați neatârnați, și Miniștrii răspunzători; atunci numai Constituțiunea va fi un adevăr, iar nu o minciună; adică, vom avea echilibrul celor trei puteri ale Statului, cari caracteriză guvernul constituțional; iar nu ca asta-dă, când puterea executivă e totul: iar puterea legislativă și cea judeciară sunt o minciună.

— Cu toate acestea tot guvernul va reuși în alegeri, căci dispune de atâtea mijloace.

— Așî primi lupta numai cu prefectul, fără amestecul Ministrului; și mai ales cu o scrisoare din partea lui Voda, ca cea de la 1870, sau o circulară serioasă ca a D. Iepureanu; căci atunci dic alegătorului: „prefectul calcă dorința lui Vodă, și ordinul Ministrului ba-„zat pe acea augustă dorința;“ și pot cere darea lui în judecată. Asemenea vorbe îmbărbătează pe alegătorul timid.

— Trebuie nepoate să luptăm bărbatește, spre a face să intre în Cameră cât mai mulți deputați independenți.

— Crești, D-le General, ca avem opinie publică?

Negreșit; este un grup de cetățeni luminați, onești și neatârnați, cari formează *Curtea fără apel*, cum dicea odată în Cameră Beizade Mitica. Înaintea acelei curți, Mavrogheni și Herz, cum și apărătorii lor, sunt culpabili.

Vom lupta dar cu bărbăție. Vom aminti alegătorilor, între altele, creditele aprobate în

ședința de la 3 și 15 Februarie, când s-a dovedit cum se risipesc bani publici pentru *fanfaronade*, calcându-se în mod flagrant, legea comptabilității, de aceia chiar cari stigmatizau odată asemenea calcări de legi. Ast-fel, de exemplu, îmi aduc aminte articolul D. Lahovari din *Revista* coalițiunii, relativ la *urgența* invocată atunci de autorii Statutului, în baza căruia s-au decretat legi în intervalul sesiunii. Ei bine! tot D. Lahovari, apropo de un credit al D-lui Manu, fost Ministru de resbel, și cea în Cameră, că ar fi o trădare a nu trece, *pentru un interes grav, peste pedantismul formelor legale*“*) D. N. Crețulescu, pentru unele din creditele venite pe tapet în Cameră la 3 și 15 Februarie, ar putea invoca tot *interese grave*; înainte de 11 Februarie tot asemenea interese s-au invocat. De ce s-a făcut revoluția de la 11 Fevruarie? Ce devine legea comptabilității, dacă avocații îi dau asemenea interpretări?

— Ați dreptate, nepoate. Causa este că Deputații și Miniștrii n-au sentimentul răspunderii. Ast-fel, de exemplu, despre creditele în cestiune, lucrul e neregulat. Coconul Nicholache a crezut că i se va trece și această ilegalitate, cum i s-a trecut altele sub Statut, *luînd-o în gâtă*, cum și ce el. Juna dreaptă, care a stigmatizat asemenea ilegalități, nu trebuia să treacă cu buretele peste acele credite, calcând legea comptabilității; prin asemenea acte o

*) Ședința Camerei din 17 Februarie.

majoritate încurajază pe guvern a comite și el alte ilegalități.

— Crești, D-le General, că o să dureze mult astă stare de lucruri?

Păna se vor usa deplin și Miniștrii și Deputații. Cine a resturnat pe Pepelea după 2 Maiu? Chiar Camera lui. Ș-apoi acea Cameră era eșită din *votul universal*; dar când arbitrariul și imoralitatea ajunseră la culme, minoritatea de 12 deputați din sesiunea 64 - 65 a devenit de 45 în sesiunea 65—66; iar după 11 Februarie, a devenit o majoritate *zdravă* cum dice Coconu Lascharache; o majoritate cari a anulat toate creditele ilegale, și a trimis și pe Miniștrii lui 2 Maiu înaintea Curții de Casație.

— Cu toate astea acea moțiune s-a îngropat în secțiuni, ca multe alte propunerii.

— Cu atât mai rău; căci vine o di când plătesc scump asemenea fapte.

Trebuie să cunoști mulți gheșeftari, D-le General. Cum ași dori să-î cunosc și eu!

— De ce nu? Numai să nu pronunți nume proprii, când veî vrea să faci usû de acea ce îî voiî spune; căci probe materiale e anevoe de căpătat; îî pot indica însă, pentru unele gheșefturi, martori bine informați ș-apoi logica va face singură deducțiunile.

O să-ți comunic, un gheșeft din partea unui pretins conservator, omu luminat, bogat și cu pozițiune, și cari a adus, ca și Mavrogheni, serviciî țării sale.

— Se vede că pentru asemenea oameni, a-

cele servicii constituie un titlu la gheșefturi.

— Tocmai așa, nepoate.

Era în vremea lui Cuza. Președinte de Miniștrii era tot un conservator.

Intr-o zi mă duc la-acel Ministru și-i zic :
“D-le președinte al consiliului, împrumutul municipal care este la ordinea zilei în consiliul de Miniștri, să nu-l confirmi pe 10 $\frac{1}{2}$ %/o.

— Și pentru ce, D-le General? mă întreaba cu curiozitate.

— Pentru că acea fracțiune, care dă tocmai o jumătate milion, este destinată pentru *filodormă* la A, B, C, D.

— Poți proba aceasta, cel puțin cu marturie de credință?

Sper a proba cu probe. Citește această hârtie.“

Era o chitanță, cu nume deschis, prin care împrumutătorul Municipality se obliga a da D-lui N. . , suma de 30 mii fr., dacă se va confirma de Minister împrumutul municipal cu 10 $\frac{1}{2}$ %/o.

— Mare imprudență din partea aceluia împrumutător! observă Ministru. Dacă posesorul perdea aceasta chitanța, ș-o gasea un adversar politic?

Asta e treaba lor; coprinsul însă te-a convins că jumătatea de milion, care va produce fracția $\frac{1}{2}$, este destinată pentru gheșefturi?

— O cred, căci o văd.

— Imi pare bine, D-le Ministru, că te-ai convins.

— Voi confirma împrumutul numai pe 10 %/o.

— Aceasta îți face onoare; căci câștigă pe Stat cu o jumătate milion.

— D. N. . . . făcut-a el aceasta ca *nemulțumit*, sau ca om *onest* ?

— Până la proba contrarie, fapta îl recomandă ; căci, în timpii în care trăim, nu renunță mulți la un folos de 30 miș fr. cari nu costă nimic ;

Adică, de pe saltea,
Cu ciubuc și cu cafea.

— A1 dreptate : e o faptă laudabilă, și se
Ministru.

— Cu toate astea, mai e ceva.

-- Ce mai este ?

— Destupă-ți bine urechile.

— Sunt numai urechi.

— Intre gheșeftarii împrumutului în cestiune este și colegul 'D-tale, D. X. . . .

— Permite, generale, a mă îndoi un minut.

— Un minut, da ; mai mult ba.

— E cu puțință ? ! Si probele ?

— Le vei avea, dacă vei face ce-ți voiți
și dice eă.

Nu pot promite înainte ; poate să fie ceva care să nu pot face.

— Ai dreptate. Trimite îndată un procuror, deștept și devotat, însă *cu mustăți*, ca să calce casa D-lui X. . . , , colegul D-tale ; și va găsi în lada lui de fier o chitanță cu copriinderea aceasta, cu deosebire numai de cifră ; ia ghici cât ?

— Cinci-zeci de miș de lei ?

— Ceva mai mult.

— Săi-zeci ?

— Mai mult.

— Opt decii ?

Atâta.

— El ? ! ! Cu atâtea resurse, materiale și intelectuale ! Cu cultură ! Cu poziție ! Cu avere mare ! A ! . . .

— Dar fără nobilă ambiție, fără moralitate.

— Însă chitanța e fără nume ; s-ar putea obiecta că a găsit-o pe drum, rătăcită din buzunarul cuiva.

S-ar putea răspunde avocatului : trebuia, ca om onest, să o dai îndată în mâna procurorului, spre a urmări pe autorul chitanței, ca agent corupător.

— Obiecția e logică.

— Așa dar faci ce-ți dă ?

— C'est grave, Général, ce que vous demandez.

— N-ai mustăți, cocoane. . .

— Pentru aceasta recunosc că n-am.

— Trist lucru ! Va să zică, dacă ai face parte dintr-un Juriu, și ai avea să te pronunți contra D. X. . . , colegul D-tale, prins cu amândouă mâinile în sac, D-ta ai dice : „pe „onoare și conștiință, da, D-nu X. . . nu este „culpabil de faptul ce i să impută.“

— Mai pus între ciocan și nicovală.

— Apoi câtă a recunoaște că nu suntem demni de instituțiile cu care vrem să ne *furlandisim*. Dar să lăsăm asta. Nu înțeleg scrupulul D-tale.

--- Ce fel ! Serios vorbești ?

— Foarte serios.

— Ai lua D-ta răspunderea ?

— Și pentru ce nu ? Se vede că nu mă

cunoști; credeam că faptul meu de la 48, d-a pune sabia de Maior în serviciul țării, dovedea D-le Ministru, și curagiū, nu numai convicțiunii și amor de patrie și libertate; eu am jucat atunci capul la ghilotină. Dacă mă împușca Solomon la 19 Iunie 48? Dacă mă împușca Farcaș la Tîrgoviște la 30 Iunie 48? Dacă Muscaliū puneau mâna pe mine după 13 Septembrie 48?

— Aī dreptate, Generale; meriți, cel puțin pentru aceasta, a purta cu mândrie epoletele de General.

— Mulțumesc; așa dar?

— Dar bine, Generale, dacă în lada de fer a D-lui X. . . . nu să găsească chitanța de 80 mii fr?

— Acolo e chitanța, unde sunt și bani, și polițe, și documente de proprietăți, și contracte, și obligațiuni etc. Unde pot sta acestea mai bine de cât într-o casă de fer? Și-apoi pentru ce s-o ascundă în altă parte? E Ministru, e deputat, este amicul lui Vodă; de ce se poate teme?

— Aī dreptate; dar unde să găsească eu un procuror cum trebuie pentru așa delicată misiune?

— Il găsească eu p-acel procuror.

— Și care vor fi instrucțiunile ce-ī vei da?

— Dăi sub ascultarea mea.

— Cel puțin, fă-mi plăcerea a cunoaște și eu acele instrucțiuni.

— Bucuros.

Procurorul, însoțit de forța publică, merge

la D-nu Ministru X. . . , pe la meul nopții ; el are și un bilet de la D. Ministru președinte, care-î dăce numai aceste cuvinte, în limba francesă, ce e la modă : ș-apoi e și limba diplomaților.

„Cher ami,

„Remettez à l'instant au procureur général „les papiers qui'l cherche ; c'est l'ordre exprès „de Son Altesse. Je ne puis pas m'expliquer „davantage ; mais contez sur mon affection et „mon appui. Tout à vous.“

Procurorul merge la D. X. , însoțit d-un lăcătuș și câțî-va gendarmi, pe cari îi lasă la ușă.

— Ce este ? Intreabă D. X. . . . pe procuror.

- O denunțare s-a făcut Măriei Sale de către un oare-care- că D-ta posedezî hârtii foarte compromitabile.

— Eū ? !!

— Cu părere de rău mă văd silit, în numele legii, și din ordinul Măriei Sale, a face o perchișițiune cu d-amanuntul. . . . Mai întâiu, te rog, deschide lada de fer.

— A ! c'est trop fort ! Mă duc la Măria Sa. . .

D-le Ministru, am ordin *positiv* ca să te arestez la cea mai mică opunere. Ține, te rog, compt de pozițiunea mea. Sunt sigur că e calomnie ; dar eū trebuie să mă fac datoriu.

— Dar e cu neputință. Nu pot suferi această insultă. . . .

— Este în interesul D-tale a evita scandalul. Bine-voesce amî da cheia de la casa de fer.

— N-am nici o cheie, D-le.

— Atuncî o voi deschide eū.

Procurorul ese în uşă, şi dă un semnal; lacătuşul intră.

— Faites-le sortir, s'il vous plaît, dice D. X.

— Votre clef d'abord.

— La voici.“

Colegul D-tale dar e silit a se supune forsei maiore: procurorul deschide lada de fer, găseşte chitanţa, o bagă în buzunar, şi dice că pentru aceasta a venit. Dacă colegul D-tale voesce s-o ia cu sila, procurorul chiamă forţa armata.

— Sa presupunem un minut că nu găseşte chitanţa.

— Atunci pretinsul denunţător se face scăpat, şi se promite Ministrului ofensat orî-ce satisfacere va cere.

— Eî bine! nu pot face aceasta. Veî face-o D ta, când vei fi în locul meu?

— O voi face, de sigur; nu te îndoii.

— Tot ce-ţi pot promite, şi sunt dator a face, este a nu aproba împrumutul de cât pe 10 0/0, adică a câştiga pe Stat cu o jumătate milion.“

Eata, nepoate, îmi dise D. Gen. Tell, ca sunt şi alţi gheşeftari tot atât de *inocenţi* ca coconu Petrache (Mavrogheni); dar mai norocoşi de câ el.

— Aşa dar a avut cuvînt Offenheim şi Strousberg! *)

— Negreşit. Miniştrii nu mai primesc ađi

*) Cari au disu în publicu „că în România domnesce Regele bacşişu“

flodorime de sute de galbeni, ca în timpul patriarhal al Regulamentului; sub regimul constituțional, Miniștrilor și Deputaților li se fac daruri de sute de mii de franci, cu care își asigură o existență princiară; ș-acele gheșefturi provin din concesiuni de poduri și drumuri de fier, din împrumuturi ca al lui Zarifi și Openheim, sau ca cel municipal de care ne fu vorba; în fine din licitațiuni, din monopoluri ca al tutunului etc. etc.

Și după exemplul Miniștrilor și Deputaților, unii din magistrați și din agenții administrative, fiscali și militare, se silesc a strânge și ei bani albi pentru țile negre.

— Aceasta provine și din nestabilitate.

— Se poate; dar nu e un cuvânt a se dilapida averea publică și privată; căci mai toate acele gheșefturi sunt din punga contribuabililor ș-a justițiabililor.

— Ne-am civilizat, D-le General!

— Am împrumutat numai viciurile civilizațiunei.

— Ceea ce m'a revoltat în afacerea scandaloasă Herz-Mavrogheni, este să văd scăpat pe samsarul corupător.

— Nu se putea alt-fel. Herz are în buzunarul lui mai pe toți gheșeftarii iluștri. Pepelea, fiind ministru, a mijlocit a se da lui Herz o subvențiune de 600 mii fr. numai ca să schimbe titlul băncii; din Banca Otomană a botezat-o Banca României.

— Și ce a câștigat Româniș cu aceasta? Ca să te împrumuți, trebuie să depui ca cauțiune

efecte d-ale Statului; apoi cine are efecte are bani; și cine are bani, n-are nevoie de împrumut.

— O probă mai mult de complicitate între Herz și Mavrogheni; alt-fel, coconul Petrache ar fi putut înființa o bancă românească, care să serve numai interesele Românilor.

— Trebuie tăiat în carne vie; căci cancrena imoralității periclitează corpul social.

— Și cine să facă aceasta?

— D-ta, care ai mustăți.

— Arhimed cerea un punct de rezim în spațiu ca să poată răsturna globul pământesc.

— Te-am înțeles. Păcat de Ciapcânu, care avea mustăți; dar a fost brîndă bună în foale de câine. Sub El s-a inaugurat era gheșefturilor; căci, ca să facă pe 2 Maiu, i-a trebuit Miniștri ca Pepelea.

— D-aceea și-a spart capul.

— Apropo. Am uitat să te întreb: președintele Miniștrilor, de cari ne fu vorba mai înainte, ținutu-s'a el de vorbă ca să aprobe împrumutul municipal fără fracțiunea $\frac{1}{2}$?

— Negreșit, respunse D. General surîdînd.

— Dacă nu sunt indiscret pot întreba de ce surîdi?

— Surîd că acel președinte de Miniștri avea, se vede, și el particica lui în această afacere; dar n-a avut în cotro; gheșeftul se divulgase; l-ași fi dat de gol, cum am dat gheșeftul de la monopol.

— Mult mă mir d-acel președinte de Miniștri! Avea aerul unui om onest.

— Aparințele înșeală adesea. Fiind-că văd

că te îndoesci, mă voi esplica. Mai întâiu Boerul nostru este un mincinos, ca toți Boerii.

După parerea mea, în politică ca în morala, un om care să respectă nu spune minciuni: un om mincinos, de ori ce natură ar fi minciuna, e om fals; și un om fals este un maulonest. Veți judica singur din cele ce veți auzi.

Ministru de care ne e vorba era dator la o bancă din țară 12 miș galbeni. Acea banca face faliment. Sindicatul convine cu ministru să-și plătească această datorie în 12 ani, pe fie-care an câte o mie galbeni. Ca să piarda Jidanul un folos de 1200 galbeni, dobânda legală pe fie-care an, a trebuit, spre compensare, ca Ministru să-și facă servicii cari să-l despăgubească de acea pierdere simțitoare; și simțitoare, căci Boerul câștiga sută în sută; pe când Evreul perdea un capital de 12 miș galbeni, care, fara compensare din partea Ministrului, l-ar fi avut tot-d-auna intact, primind dobândă regulată 1200 galbeni pe an.

Cum esplică D-ta aceasta? Să fi făcut gratis, Evreul aceasta unui președinte de Miniștrii? Jidanii nu sunt proști în materie de gheșeturii; apoi nu cunosc nici un evreu așa de galantom ca să renunțe de florile mărului la un fond sigur de 12000 galbeni, ce-i aducea venit sigur 1200 galbeni pe an.

— A-i dreptate D-le General.

— Apoi tot acest Boer Ministru pune pe colegul său, D. X. . . . (cel cu gheșetul de 80 miș fr. de la Municipalitate) ca să scrie lui Cuza la Ruginoasa, că Visteria merge rău de

tot. Ministru de finanțe d-atunci, un gheșeftar ca mulți alții, se afla la băi; la întoarcerea sa de la băi se duce să vadă pe Vodă, și-l întreabă: „ce s-a mai petrecut în țară, Măria-ta, în lipsa mea?“ Cuza, care era ceapcân, cum a ținut în Cameră Oteteleșeanu, îi pune la dispoziție un vraf de hârtii gazete, raporturi, scrisori etc. Ministru de finanțe dă peste scrisoarea colegului său, D. X. . . . , în care scrisoare acesta scria lui Cuza (sub inspirația președintelui de Miniștri) că Visteria merge rău de tot.

- Măria-ta, ținut lui Cuza, Ministru de finanțe, (ce era un fanariot inteligent); între hârtiile ce m-iași dat a examina, am dat și peste această scrisoare a colegului meu; fiindcă singur Măria-ta ai consimțit ca s-o citești, permite a vă cere o explicație: ai făcut această cu intenție? sau ai uitat că acea scrisoare să afla între hârtiile ce ai bine-voit amă încredința?

Ceapcânul de Cuza răspunde serios:

— A! mon cher, quelle idée! Mi-am și uitat d-acea scrisoare, pe care n-am pus nici un temei; și-apoi asta e o cestiune de explicație între D-ta și președintele consiliului.“

Resultatul explicației celor doi Miniștri a fost că, unde până aci erau la cuțite (cum sunt diplomații) d-odată devenira Damon și Fidas. Intr'adevăr, președintele Miniștrilor tot-d-auna (în lipsa colegului său de la finanțe) îl critica pe acesta către ceil-alți colegi, exprimând nemulțumire contra lui, și îngrijire

mare pentru banii din Visterie, „care merge „rău de tot, dicea el; și adăoga: că lucrurile „nu mai pot merge ast-feliu, și trebuie a se „sfârși la un fel.“

Când tot d-odată Visteria s'a îndreptat! Ministru de la finance cu cel de la interne, ce erau la cușite, ca și colegul lor, D. X. . . (cel cu gheșeftul de 80 miș fr. de la municipalitate) devinū frați de cruce; și când veni pe tapet în Camera d-atunci o cifră de câteva miș de galbeni, ce nu i se putea da de rost (ca celor 600 miș fr. de la împrumutul Openheim), Ministrul de Interne și colegul său, D. X. . . . , apăraū pe colegul lor de la finance cam în felul acesta „că interpelatorul n-a făcut bine a arunca asemenea acuzări nefundate asupra unor oameni cari servă țării lor de decimii de ani, și cari aū conștiința împăcată; căci ea nu le impută nici o faptă nedemnă.“ Și clachiorii guvernamentali din Cameră aplăudaū. Iar colegul său, D. X. . . (cel cu 80 miș fr.) susținea „că imoralitatea trebuie lovită, nu însă nevinovăția (sic).“

E! Coccoane Alecu! În toate acestea găsești D-ta corectă conduita aceluși președinte de Miniștri, care a refusat să trimiță pe procuror a lua din casa de fer a colegului său chitanța de 80 miș fr.? După ce a strigat că Visteria merge rău de tot, apoi s-a silit a spăla pata colegului său de la finance. . . . Eată de ce nu mă pot suferi pe mine gheșeftarii. Cine a criticat și a condamnat pe Roșii că aū înlesnit gheșefturi amicilor lor politici? Con-

servatoriilor, cari posau ca oameni onești. D-aceea le-am dis, în ședința de la 14 Ianuarie : „ Onoarea cea mai mare a Conservatorilor este să fie onești ; onoarea lor este să sprijine onorabilitatea. Cine dar n-a participat la abuzuri de felul acesta (ca cele ce sã imputã lui Mavrogheni) nu trebuie sã aibã teamã de ancheta parlamentară. Orî cine nu e onorabil, fie de orî ce culoare, e un om de inferat.“

— D-le General, permite sã te mai întreb ceva. Pe la finele sesiunii aceștia vz. veni de sigur în Camerã proiectul pentru construirea și exploatarea joncțiunii Ploesci-Predeal și Adjud-Ocna ; și mē aștept ca guvernul sã-l ia cu asalt, ca proiectul pentru rentã, care a silit opozițiunea a se abține în corpore, ș-a protesta.

— Sã poate.

— Ce cređi D-ta despre această joncțiune ?

— Joncțiunile, ca debușeuri, sunt folositoare : fiind-cã fac productive liniile ferate ; cu cât sunt mai multe joncțiuni, cu atât mai mari avantaje trag din aceasta și statul, și comerțul, și concesionarii, și toți.

— Dar linia în cestiune se crede a fi o linie eminentemente strategică. La 1849 se diceã cã 800 Unguri emigrați aũ ținut trei zile în respect la Predeal armata lui Leaders de 60 miș Ruși. La un cađ dat, n-am putea fi amenințați de vecinii noștri din partea aceea ?

— Când or vrea, pot veni ei și fără drum ferat. Atunci distrugi un pod, și eatã tot. Termeri himerice ! Un cal de bătăie al opozițiunii sistematice.

Joncțiunea aceasta, nepoate, e avantagioasă pentru noi; și pentru Români de peste Carpați, cu cari suntem în daraveri, și e și mai avantagioasă. Caizerul a voit să dea prin aceasta Transilvanenilor o satisfacere legitimă, în schimbul sacrificiilor ce Români din Ardeal au făcut la 48 pentru imperiul austriac: aproape 50 miș Români ș-au vărsat atunci sângele în luptă contra Ungurilor; și sute de sate ș-au ars și ș-au pustiit. Caizerul la 67, spre recunoștință, i-a pus sub sceptrul Ungurilor, cari în maltratasă; astfeliu că Români, cu drept cuvânt sunt nemulțamiși. Le trebuia dar o satisfacere, Guvernul Austriac era dispus sa facă el singur joncțiunea Predeal-Ploesti; și Ungurii asemenea, ca să dea viață liniei lor de la Pesta la Brașiov, care nu produce mai nimic fără de bușeu, în cât Ungurii platesc pe tot anul deficitul provenit din aceasta. E întrebarea acum: de ce majoritatea și guvernul din România n-au votat în 73 proiectul prezentat de Foru în sensul acesta?

Ași budgetul ș-a îngreuiat cu 48 milioane, pe d-asupra, ca fuiorul popei. Aci e buba, nepoate.

— Și pentru ce n-a votat majoritatea proiectul D-lui Foru?

— Intreab-o D-ta.

— Dacă facea Austria această linie, cei deprinși cu gheșefturile ar fi pierdut ocașiunea d-a căpăta, uniș bacșișuri alții decorații. Așa crede toată lumea.

— Dacă toată lumea crede astfel, trebuie să fie așa. Vox Populi vox Dei.

— Dar în privința construirii și exploatarei unei linii, cum e mai bine a se da, separat sau împreună ?

— Nimeni nu se însărcinează numai cu una din două. E mai folositor și pentru stat a se da împreună ; constructorul nu scapă astfel de răspunderea întreținerii, care altfel ar rămânea în sarcina statului ; și statul în genere este un rău gospodar, cum dic frații de peste Milcov. Ați însăși Belgia, după o lungă experiență a sistemului de separațiune, între construire și exploatare, a adoptat sistemul contrariu. În cazul de față, termenul fiind scurt, și parola țarei angajată prin votul Camerei, numai astfel s-ar putea găti linia la termen. Buba, nepoate, nu este aci ; e la contractul cu concesionarul, care, de va avea kikițe, adică articoli elastici și echivoci, se poate da ocazie de abuzuri sau gheșefturi. Asta o s-o vedem în proiectul de lege și în caietul de însărcinări. Avocații din opozițiune cunosc terțiurile confrăților lor din majoritate și din guvern ; vor da de gol vicleniile. . . .

— Dar concurența ?

— În cațul de față, timpul fiind scurt, concurența mi se pare moft ; însă formele trebuie respectate ; căci forma scapă fondul : forma e o asigurare în favoarea legalității.

— Acolo unde e sinceritate sau moralitate.

— Ați cuvînt, nepoate.

— Se dice că Guvernul e dispus a da această linie tot companiei Staats-Bahn, care are linia de la Pesta la Brașov.

— Este probabil, fiind interesată această companie la exploatarea acestei linii; Guvernul însă, pe cât știu, nu va avea curajul a spune aceasta pe față, de teamă a nu face fiasco. Destăinuirile imprudente, sau poate calculate, ale lui Offenheim, în privința strategiei liniei Suciava-Roman (ce au contribuit mult la achitarea lui Offenheim, cum se crede) au înăsprit pe Deputații puritani, ș-au îngrijit pe cei onești, dar simpli; iar celor interesați le vor da motiv de opunere prefăcută, de vor avea la spate vr'un concesionar.

— N-ar fi mai bine, D-le General, ca să facă statul această linie, și să profite el de avantajele ei?

— Negreșit; sau capitaliștii Români să se constituie în societate, cu propuneri mai avantajoase de cât ale streinilor.

— Îți mulțumesc; căci mai luminat într-o chestiune așa de delicată. De ce nu ieși adesea cuvântul în Cameră ca să luminezi pe cei răătăciți și simpli? Fraseologii mai mult întunecă mintea de cât o luminează.

— Și creștii D-ta că dacă Deputații s-ar lumina, ar vota după convicțiunea lor? Este o Cameră docilă, care votează după comandă; toată răspunderea e a guvernului s-a corifeilor din majoritate.

— Am asistat la multe debateri, și m-am întristat! Să fiu în locul D. tale, aș da pe față neroșia unora și perfidia altora. În chestia joncțiunii Frèdeal-Ploești, pe cât mă taie capul, și pe cât cunosc și teiu oamenii, mă tem că

notre ami o să fie silit să-și retragă proiectul, când va vedea opozițiunea din partea unor făcători de afaceri din majoritate.

— Eu cred că *notre ami* va face totul să-și treacă proiectul său; afară dacă haina va fi cusută cu ață albă, în cât s-o vadă și orbii; ceea ce se poate, fiind-că interesul și patima orbesc pe om.

— După părerea mea, oamenii serioși ar trebui să fie pe viitor mai circumspecți în alianțele D-lor cu foștii privilegiați, de la cari urmează a lua garanții suficiente când fac cauză cu dânșii.

! Aristocrații de naștere, ca cei ce protestați odată în Adunarea țarei contra arbitrarului protectoratului perfid, numai sunt astă-zi, sau au degenerat! iar în aceia pe cari poporul îi numesce *ciocoi noi*, nu trebuie să se încreadă cine-va pe simpla lor parolă. Istoria și experiența ne spun că acest soi de oameni nu pot fi sinceri, chiar să voiască; pentru cuvântul că *lupul nu-și leapădă naravul*, dice proverbul, iar proverbiul, dice Voltaire, sunt filosofia popoarelor.

— Ai dreptate, nepoate.

— Cu Aristocrații averii ș-a-i culturii, cărorora le lipsesce la mulți moralitatea, ar trebui să fie cine-va și mai circumspect; pentru cuvântul că acestor *parveniți* le lipsesc calitățile foștilor boeri patrioți, având tot de odată, defectele claselor din cari au eșit. Pentru aceștia, filosofia poporului a creat proverbul:

Nici salcia pom de frunte,

Nici richita cerc de bute.

— AȚI dreptate nepoate.

— Alianța democraților cu ciocoii vechi și ciocoii noi este mai tot-deauna fatală în politică. Exemplu, coalițiunea parlamentară de la 63, care a produs călcarea de la palat din noaptea de 11 Februarie; și aceasta, Constituțiunea de la Maiu 66. Ce alt e Constituția de cât o parodie a principiilor democratice, ca și Statutul de la 2 Maiu? E o curată Himeră, cu capul de porumbiță (titlul II), cu inima de Panteră (legea electorală) și cu coada de Balaur (art 129).

— În politică, nepoate, ținta justifică mijloacele. La 48 m'am unit cu Berlicoco (Costaki Rosetaki) ca să facem Revoluția; la 64 am lasat pe Pepelea (M. Kogălniceanu) singur s-o facă, caei nu'mi însufla încredere; la 66 am consimțit la răsturnarea Ceapcânului, (Cuza Vodă) fiind-că se usase de tot; la 71, m-am aliat cu coconul Lascarache ca să scăpăm o situație desperată, crezând că e om 'serios. Eū nu sunt om de „gașca“ de aceea uu menajez pe nimeni. Mă unesc cu aceia cari mi se pare mie ca lucrează bine, fie din orī ce parte. Poate să greșesc; dar mă gândesc ce fac, și lucrez în conștiința. Cu mine, nepoate, nu s-a putut juca nici Berlicoco, nici Pepelea, nici Ceapcânul, nici coconu Lascar.

— Apropo, Organul oficios se laudă, nu știu în care No, că guvernul actual n-a făcut procese du presă.

— Ba a făcut câte-va; și n'a făcut bine. Asemenea procese fac martiri pe adversari po-

liticii aî unui guvern. Eu m-am opus la aceasta cu tot denadinsul, când eram Ministru ; ş-am oprit pe colegii mei ce erau dispuşi a face procese de presă. Coconul Petrache era foarte simţibil la atacurile Roşilor. E o ura instinctivă între Rusetache şi Mavrogheni.

— Din ce să provie aceasta ?

— Intreabăi D-ta. Procesele de pressă, nepóte sunt o arma periculósă pentru un Guvern. Dacă atacurile sunt juste, trebuie a se da satisfacere dreptaţii ofensate ; dacă atacurile nu sunt juste, trebuiesc lasate în dispreţul public. Comunicatele sunt suficiente pentru desminţirea ideilor eronate şi a însinuirilor perfide. Licenţa omoara licenţa. Numai atunci trebuiesc pedepsiţi culpabili când se atacă capul Statului, capul Bisericeî, şi bunele moravuri ; şi când se provócă resbelul civil.

— Se dice, şi se crede, ca D. Mavrogheni va reintra în Ministerü.

— Nu'mi vine sa cred, fiind prea deochiat ; cu tóte că la noi tot e posibil ; d'aceea, în faţa Reacţiunii deghisate, trebuie un Ministru sinceramente liberal, ca Iepureanu, sub care sunt sigur, n'ar veni în camera deputaţi ca aceia cari s'aü deconsiderat în ultima sesiune prin voturi ca cele de la 14 Ianuarie şi 6 Februarie. Doresc, prin urmare, ca sincer conservator, o majoritate sdravănă, compusa de barbaţi oneşti şi independinţi, cum şi o minoritate iar sdravănă, compusa din toate culorile ; numai cu chipul acesta nu se va mai repeta cele ce am vădüt în sesiunea din urmă

a camerei disolvate ; atunci vom avea și un Ministeru care să respecte sinceramente legile, și să facă a înceta abusurile. Ast-fel numai frumoasa devisă din armele Domnitorului, cum a ȕis Iepureanu, va deveni un adevăr :

**NIHIL SINE DEO
NIMIC FARA LEGALITATE ȘI MORALITATE.**

Am reprodus acest Dialog Politic după o broșură imprimată în București la Tipografia Națională Strada Academiei No. 24 anul 1875. Th. C.

NOÏ BOGDAN VOEVOD

Domnă țarei Moldovei.

Precum domnia mea am bine voit cu a noastră bună voință cu curată și cu luminată inimă din tot sufletul nostru, și cu ajutorul de la Dumneđeū, de am dat domnia meași am miluit sfinta ruga noastră mănăstire de la Rîșca, unde iaste hramul a sfintului arhierarh și făcător de minuni Nicolae, cu un sat anume Popeștii, în obîrșia pîrăului Vasluiului cu mori, cu mănăstirea Trestiana și cu priseci, care acest de mai sus numi tsat, iaū fost dat ei de mai înainte de cătră părintele domniei mele, de Alixandru Voevod. Care sat acesta l-aū perdut Lupul ficiorul Dionisiei călugăriței, nepot Tăutului, în vremea vicleniei sale, când s-aū fost rădicat Domnu

asupra capului părintelui Domniei mele Alexandru Vodă, când aș și perit. Pentru ca să fie sfintei rugii noastre mănăstirei de la Rîșca cu tot venitul. Drept aceia nime să nu se amestice înprotiva cărței noastre aceștia.

Insuși Domnul aș dis (L. P. G).

S'aș scris în Suceava let 7078 (1570)
Iulie 6.

De pe Sărbie pe limba moldovenească am tălmăcit la anul 1813 Iulie 10. Clucerul Paval Debrin ot Mitropolie.

Acest suret se află în păstrarea mea.

Th. C.

Vânzarea a trei Gerebii.

Eū Iinca fata lui Gligorie nepoata a lui Iorașco scriū și mărtoreseascu însimi prea minea cu aest zapis al meu cum am vîndut eu trei Gereabii dean sat den Turetca de la stălpul dea mizloc, lui Dumitrașco Mihului și jupînesei lui Antemie, și am luat doi boi și două vaci, și s-aș biciluit aceale vite dearept patru-deci de taleri, și mi-aș dat 20 dea taleri bani gata, ca să-i fie lui Dumitrașco și Antemie jupâneasei lui a-

cea ocină în veaci. Deaci au fost omini boni într-această tocmală a noastră, Lamba Părcălabul și Grijca Bătrâ-nul, și Costin Șoltuzul, și popa Tumușă, și popa Foca, și alți omeni bătrâni și tineri. De aceasta mărtorosim cu ale noastre sufletea, și prea mai mare credință, am pus pecetea a orașului, și ale noastre ca să se crează.

U Sireat vel 7100 (1592) D. 25.

(L. P. Mici).

(L. P. Mari.)

(L. P. Mici)

Lupul din Iași.

Acest document vechiu este în pastrarea mea. Cred ca pecetea cea mare ar avea o însemnatate mare dacă s-ar putea descifra
Th. C.

IO VASILIE VOEVOD

C mila lui D-zeii Domn țarei Moldovei

Adec s-aŭ părît de față înaintea domniei maele *Dumitrașco Dobrenski* și *Strătulat* și *Ded . . .* și *Mălăiaș* și *Gorcea* cu giupăneasa *Antimăa*, ce aŭ fost a lui *Dumitrașco*, pentru a șeasa parte de *Bălăceanî*,

zicându-ei că aũ fost acealu sat a lui Dumitrașco unchiul lor, și acmu Antimiia aũ vândut acea parte de sat. Decĩ domnia mea i-am giudecat după legea țarãii, pentru cãci Antemiia aũ arãtat zapis de la Dumitrașco cum după moartea sa toate ocinile lui sã fie a ei sã facã *cei* va fi voia. Decĩ domnia mea iam pus zi, dacã aũ vândut Antimiia acea parte de sat și *lii* moșii lor sãntoarcã ei acea parte de loc în doao sãptãmãni *sãi* dea banidreptu cãt aũ fost vândut; iar ei la zin-aũ venit sã aducã bani, *șau* așteptat Antimiia după zi 3 sãptãmãni, și tot n-aũ venit. Decĩ aũ rãmas ei denainte domniei meali, și din toatã legea țarãii. Iar Antimiia *șau* pus *frãia* în visteria domniei meali, și s-aũ îndrep'at, ca sã nu mai aibã ei nici o treabã, în Bãlãceani. Toe pisem (Aceasia scriem).

U Iași velet 7149 (1641) Mai 21.

Sam Gospodin Veleal.

(Insuși Domnul aũ poroncit). (L. P. M. G).
In dosul acestui ispisoc sã vede pan Gavrilas vel logofãt.
Gavrilas vel logofãt.

Acest document în original se aflã în dispoziția mea. Th. C.

NOI VASILIE VOEVOD*Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscov*

Adică aŭ venit înaintea noastră și înaintea tuturor boiarilor noștri a mari și a mici al nostru credincios și cinstit boiarin Toader Petriciaico, vornicul cel mare din țara de sus, și s-aŭ parit de față înaintea noastră, cu Antemiia Turecoaea, giupâneasa lui Dumitrașco Mihul den Tureatea, pentru niște părți de ocine din Șaleșeul de sus ce iaste în ținutul Dorohoiului, ce aŭ fost mai de nainte vreamă date și daruite boiarenului nostru carele mai sus scrie lui Toader Petriceaico vornicul cel mare de Dumitrașco Mihul, și de giupâneasa lui Antemiia căce cuconi n-aŭ avut de trupul lor, ce s-aŭ dat dumisale ca să-i grijască și să-i comânde. Iară dupa aceea aŭ căduț Antemiia Turecoae într-o nevoie de la giupâneasa Orășoaie, pentru niște argintu ce aŭ dis ca i-aŭ luat. Deci aŭ mârșu iarăși la Toader Petriciaico vornicul de s-aŭ rugat și i-aŭ dat o suta și două-șeci de taleri buni și s-aŭ plătit de acea giupâneasa. Iară cand aŭ fost apoi, s-aŭ sculat rudele Balicai

Hatmanul și aŭ luat toate ocinele Bălicăi, și s-aŭ aflatși acelea părți de ocine din Șăleşeul de sus vindute Balicăi Hatmauului mai denainte vreame; și aŭ luat rudele Balicăi și aceale părți de ocini din Șăleşăul de sus. Deci boiarenul nostru Toader Petriceico vornicul dacă aŭ vadut că i-aŭ luat acele părți de ocine s-a legat într-o parte de ocina ce aŭ avut Dumitrașco Mihul giupînul în Turetcoae în sat în Sinauți, și o aŭ luat pentru banii săi. Apoi aŭ întreat dumnealui cine se va afla din ruda lui Dumitrașco Mihul, mai aproape, să-i plăteasca acei bani ce aŭ dat în Turetcoae, și niște postav ce aŭ fost dat lui Dumitrașco Mihul. Deci altul nu s-aŭ aflat nimeni, ruda mai aproape, ce s-aŭ aflat al nostru credincios și cinstit boiarin Gavrilaş Măteiaș logofătul cel mare, și aŭ dat o sută și două-zeci de taleri bătuți, întru mânăle Antemieî Turetcoae giupânesei lui Dumitrașco Mihul denaintea noastră și denaintea tuturor boiariilor noștri, și s-aŭ plătit de vornicul Petriceaico și cându s-aŭ sfârșit Dumitrașco Mihul, așîșderea l-aŭ comândat și l-aŭ grijit, și aŭ luat acea parte de

ocină din Sinăuți toată partea lui Dumitrașco, și uricul Șinăuților încă l-au dat pre mâna dumisale lui Gavrilaş Mătiaș logofătul. Direptu aceea ca să-î hie direaptă ocină și cumpăratură lui și feciorilor săi și nepoților în veaci neclătita, și altul nimene să nu să amestice.

Sam Gospodin Ve'eal.

Pis u Iasoh velet 7150 (1642) meașăț mart 1 dni.

(Locul Pecetei Mari).

(Iscălit) *Noi Vasilie Voevod.*

Borleanul.

De pe original am imprimat acest document.

Th. C.

Donă Gerebii pentru o țintă de aur cu pietre scumpe.

Adecă eū Antemia femeia lui Dumitrașco de Tureatea scriu și mărturisesc cu ceastă scrisoare a noastră cum aū fost pus zălog Teta Stroiasca o țintă de aur cu pietre scumpe la noi pentru puținei bani. Acea țintă aū fost a Lupului Stroiescul. Deci acei bani i-aū dat Lupul Stroiescul la mâna noastră toți cu cât

ne-aũ fost datori; iar noi ținta n-am avut de unde o da, c-aũ perit de talhari din mina noastră. Deci noi vădîndu că n-avem de unde o da, și banii am luat, eũ m-am tocmnit cu Lupul Stroiescu și i-am dat două gereabii din sat den Tureatea din partea den mijloc ce iaste în ținutul Sucevei, ce aũ fostu a-cele două gereabii a noastre dreaptă cum-părătură de la Costin din Valova den ținutul Cernăuților ce aũ fost ficior Tomei. Deci să-i fie Lupului dereapta ocină și moșie cu tot venitul în viaci, și de să vor afla când va nescari derease, pre acele două gereabii să nu să creadă înaintea cestui zapis al meu, și într-aceasta tocmală aũ fostu boiari de țară: Ilie portariu de cetatea Sucevei, și Irimia Murguleț, și Ștefan Murguleț, și Costea de Lucavăț, Dumitrașco de Călinesci, Gheorghie de Carapciu, Isac de Sinehău, Coste de Călinești, Toader German de Ilișăști, Dociul Nacul fațtile Dociului, Cîrstea Dracea de Sî-năuți, sin Goian den Jadova, pen-tru-căci s-aũ socotit prețul acei ținte cu petre scumpe, s-aũ socotit patru-deci de galbeni buni. De aceasta

scriu și mărturisesc; pentru mai mare credință ș-au pus acești boiari toți cei mai sus scriși pecețile și iscăliturile lor preste acest adevărat zapis al mieu. Să aibă Stroiescul a-și face și derease domnești, să-ı fie lui dereaptă ocina și moșie în viaci și nime din ruda mea ș din nepoții miei să n'aibă a se amesteca în viaci; și altfeliu să nu fie. (Inac ne budet).

Ū Ias velet 7151 (1643) Mart 17.

Urmează mai multe iscălituri ale boerilor cuprinși în acest document dinpreună cu pecețile lor, atât pe fața întâia cât și pe fața a doua.

Acest document în original să află în păstrarea mea. Th. C.

NOI VASILIE VOEVOD.

Cu mila lui Dumnezeu Domn țăreș Moldoveș.

Adică aū venit înaintea domniei mele și a tuturor boiarilor domniei mele a mari și mici Gavrilcea Polschi și Helcea din Năhoriani nepoții și stranepoții lui Ion Nahornei, și Pintelei Tîmpa, și Solomon Țircovnicul din Botoșani, și Pascal ce aū fost soltuz în țirgu în Suceava, ginerii Mancii și a lui Hilip, și Vasilie fecioru Nastasiei, și Sofroniea

și Nastasia și Vasilie fecioru Manceș,
și Măriuța, și Solomeia și Antemia și
Dumitra, și alt Vasilie fecioru lui Hi-
lip, și Ștefan și Simeon și Nastasie,
și Irina feciorii Veselinei și altei rude
și seminții a lor, nepoții lui Costin stră-
nepoții Andreicăi, și aș pîrât de față pe
slugele noastre pe Onciul Ivașcovici ce
aș fost pîrcălabu, și pre Gheorghie den
Carapciu, și pe frateseș Vasilie și Isac
feciorii lui Miron den Carapciu, și pre
Vlăciești, pre toți nepoți și strănepoți
Gavrilcei din Năhoriani, și pre Ionașcu și
Gliguța feciorii Condrei nepoții și străne-
poții Fădorei, și pre Vasilie și sorsa
Dragna feciorii Odochiei. Așîșderea ne-
poți și strănepoți Fădorei, și pre Gociul
și pre femeaia lui Ghervasia fata Odo-
chiei și pre seminția lor nepoții Zoi-
căi, toți strănepoții lui Romașcu din Băr-
bești și pre Ana fata Todorei Mărăți-
neasei și pre feciorii ei Ștefan și Andrei-
ca toți nepoți și strănepoți Măricăi, și
pre alte seminții a lor, și pre Turcul
nepoții lui Bilike și pre Coman feciorul
Toncăi și a lui (locu gol) și cu alți
frați și rude și seminția lor, toți ne-
poții lui Roman din Stănești și străne-

poții Fădorei Drăghicioei și pre Antimia Turecoae fata Solomiei nepoata Magdălinei strănepoata lui Stănilă și pre toți nepoții și strănepoții lui Rugaș, și a Anei fetei lui Rugaș, zicând Gavrilcea Polschi și cu toată seminția lor cum au umblat satul Tureatca și satul Năhorenei și satul Stăneștii în patru părți pre patru moși, iar sluga noastră Onciul Iurașcovici și Antimiea Turecoaei și toate semințiile lor, au zis cum au ținut acele trei sate de moși de strămoși tot în trei părți, cum au arătat înaintea domniei mele, și drese bătrîne de la Bogdan Vodă și de la Iancul Vodă și de la Petru Vodă și de la Aron Vodă și de la Irimia Vodă, și de la alți domni întărituri mai din coace.

Intr-aceea domnia mea și cu tot sfatul domniei mele giudecatuiam pre diușii pre dreptate și pre dresele cele bătrîne, cum au ținut moșii și părinții și și ei cu toții până acum aceale trei sate, în trei părți satul Tureatca și satul Năhoreanii și satul Stăneștii, așa să fie și de acum înainte Onciul și Antimia și Gociul, și cu toate rüdele lor și samințiile ce'su scriși mai sus, și s-au îndröp-

tat și s-aŭ pus herăe 24 de taleri în visteariul domniei mele.

Iară Gavrilcea și Hilcea și cu toate rudele și sămințiile lor, ei aŭ rămas din toată legea noastră și a țării, pentru aceea de acmu înainte să nu mai pîrască Gavrilcea nici Hilcea nici alte rude și seminții pre Onciul și pre Antimia și pre sămințiile lor, nici o dînioară în veci, nici a dobândi, și dresede aŭ fost la dînșii încă s-aŭ luat, iar de s-ar afla în vr-o vreme niscare dresede, să nu să creadă, că să se rumpă pentru căci sunt nedrepte, și altul să nu se amestece preste această carte a noastră.

Insuși domnul aŭ poroncit.

(L. P.)

U Suceava velet 7154 (1646) Iulie 6.

Todirașc vel logofăt

Dumitrașcu.

Acăastă copie fiind scoasă de pe ispisocul scris moldoveneste, și poslăduinduse de mine mai jos iscălitul, s'aŭ aflat asemenea cu matca acestei copii, mărturisese cu a me iscălitură.

U Cernăuț, anul leat 1782 Octom. 26.

Andrei Dășchevici.

Această copie s-aŭ prefăcut de Gheorghie Evloghie la velet 1782 Septembrie 9.

Originalul acestui ispisoc scrie pe hârtie mare și groasă cu pecetea stampată pe hârtie cu ceară roșie, se află în dispoziția mea. Th. C.

Dania a doue Gerebii.

Eŭ Antemia giupăneasa lui Dumitrașco Mihul, ce i-aŭ fost numele Tureatca, sângur pre mine mărturisesc cu ceastă scrisoare a mea, de nimene înbiiată nice nevoită, nice împresurată, ce însu'mi de bună voie am dăruit dumisale lui Andriaș Talpă nepotul giupănu mieŭ ce mai sus scriem, doauă gereabii din sat din Năhoreani, volost Suceava, cu tot venitul, cu pământuri în țarină cu finațe, cu loc de priseci și cu loc de codru de jîr, și cu tot venitul ce va hi pre aceale 2 gereabii, dinaintea dumisale giupănu Savin feciorul dumisale lui Dumitrașco vornicului, și dinaintea lui Apostol feciorul popei de Racova, și dinaintea lui Lehacinski Vasilie și nepotul său Patrașco Steclai, și dinaintea lui Ștefan Rugină și Ghiorghie și Ștefan ot Nă-

horeanî și dinaintea Goeștilor, Strătulat și Dumitrașco și Arsenie, și dinaintea lui Golăi aprodul și dinaintea a mulți oameni buni, ca să-i fie de la mine daanie și moșie neclintită nici o dănaoară în veaci de veaci; și nime dintru ruda și săminția mea, să n'aibă treabă nice să să amestece la a mea dare, și pre mai mare credința miam pus și iscălitura acestor boiari ce mai sus scrie, însă acele doai gerebii simtu la Năhoreanî în partea de jos. Iar cine să va amesteca a strica a me dare ce am dat dumisale lui Andriaș de bună voea mea, să fie treceat și procleat afurisit de 318 oteți (părinți) ce-s întru vă Nechiea și negru ca Iuda, peste darea mea ca să se știe.

Veleat 7160 (1652) Iulie 29 zile.

Giupăneasa Antemia ●

Apostol ● Stefan Rugină (l. deg.)

Az Savin chelar ● Az Strătulat Volcinski isc.

lordache Hăjdău iscal m-am tâmplat ● Az Vasilie Lehacinski isc.

Az Golăi aprod isc. ● Eū Vasilie dvornic.

Originalul acesta scris foarte încurcat se află în dispozițiunea mea. Th. C.

NOI DUCA VOEVOD.

Bajio Milostio Gospodar Zemli Moldavskoï.

Scriem domnia me la slugile noastre la Durașco ce aũ fost staroste și la Arsenie dia Lucovin și la Pãntilie Barbovschi din Bicești. Dãmu-vã știre cã domniei mele s-aũ jãluit slugile noastre Pe-trea nepotul Gocileasãi din Mogoșãști și Ion ginerile Gocileasãi, pre Vasilie Mãnuntescul din Nãhoreani đicẽnd cã aũ fost vĩndut tatãl Peatrei o parte de ocinã lui Dumitrașco Tureatcã. Apoi s-aũ sculat Gociul cumnatul lui Simion tatãl Peatrei și aũ întorsu toți banii pe mãna giupãnesei Turetcoaei, și s-aũ și hotãrit acea parte de ocinã din Neahoreani partea din mijloc cãnd aũ hotãrit Pãntilie Barbovschi și Ștefan Murguleț, și aũ și stãlpito acmu; Vasilie Mãnuntescul ținea acea ocinã și đicea cã iaste daaniede la Turetcoaea. Pentru aceea deacã veți vedea cartea domniei mele, iar voi sã socotiți cu oameni și bãtrãni megiași de prin prejur, precum veți afla mai cu dreptul cu sufletele nevãtãmate, nemãrui sã nu fãțãrireți, și precum veți afla mai cu dreptul sã

le faceți și o mărturie; și să-i dați zi să vie de față înaintea domniei mele să-și întrebe și șă'și aducă Vasilie și zăpisul cel de daanie. Toe Pișem.

U Ias leat 7174 (1666) Fevr. 24.

Sam Gospodin veleal. (Insuși domnul aū grăit).

(L. P. M. G.)

Buhuș vel logofăt iscal.

Toader.

Acest ispisoc în original este în păstrarea mea.
Th. C.

Suret ce s-aū scos de pe ispisocul Dabijeī Vo-
dă, ce iaste din veletu 7172 (1664) Mart 9 de
hotărătura satului Novosilița, cari mai înainte
vreme s-aū numit Novokilisa, și aici s-aū scos
numai semnele anume pe unde merge hotarul
care se chiama și Brăhășăști.

Hotarul acestui sat a Novosiliții să începe în semne din început despre Godinești și despre Lucovăți merge drept spre un pisc, eară de acolo spre Plosca, și decii spre drumul Copanei, eară de acolo drept în obârșia văii Kalujcâi, și de acolo spre Troian, eară de acolo la un *vuz* și la un stejar, decii la movila Gropilor, eară de acolo drept

culmea dealului la poiana lui Belii, ear decii codrul până în hotarul Stroes-tilor, atâta easte tot hotarul satului Novosîliței.

Ilie Catargiu vel logofăt, eü am poron-cit de l-aü scos diacul.

Această însemnare documentală atingătoare de moșia mai sus aratăată, este în pastrarea mea.

Th. C.

Vânzarea unei Gerebii.

Adică eü Stratulat feçiorul Nastasieï den Carapciu den ținutul Sucevei scriem și facem știre cu cest zapis al meu precum am vîndut o gerebie de moșie den Tureatca partea mamei Nastasiei, și am vîndut dumisale Lupului Stroescu-lui ce aü fost vornic de poarta, și am vîndut drept deçe lei bani gata, de nimene nevoit, nice asuprit, ce de bună voea me, și m'am întrebat de ruda mea să o cumpere, și n-aü vrut nime să o cumpere la uevoia me, ce m'ani rugat dumisale de o aü cumparat, săi fie moșie și dumisale și ficiorilor dumisale și nepoșilor și strănepoșilor du-

misale și din ruda me nimene să n'aibă treabă a întoarce. Și în tocmala noastră s-au prilejit Darie vornicul de Câmpu-lung, și Ivan căpitanul vornicu de Câmpu-lung, și German ce au fost vornic, și Gligorie Tupița din Petriceni, și eu Petrea Caneurea am scris acest zăpis, și pentru mai mare credință m'am și iscalit. Pis în Câmpu-lung Mai 22 dni, velet 7183 1675).

iscălit *Stratulat*,

Stefan . . . Vornicul Câmpulung . .
. . . Vornic Campu-lung mărturie. Gli-
gorașco Gligorie Tupița Iscal.

Acest zăpis de vînzare scris prea n'urcat se a-
flă în proprietatea mea. T. C.

A treia parte de Tureatca.

A treia parte de Tureatca ce este în ținutul Sucevei, partea de mijloc, s-au venit, cumnatului nostru lui Vasile Tăutul și jupănesei dumisale Safta, fata lui Isac Mironescul de la Carapciu, să să știe. Iară cine s-a ispiti din frații noștri să strice sau să cârtească, și la ce

judete ar merge se petreacă ruşine.
Velet 7218 (1710) Iunie 24.
(urmează 5 iscălituri)

Acest document este în pastrarea mea.

Th. C.

IO GRIGORE GHICA VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Datam cartea domniei mele slugii noastre lui Istrate Tăutul să fie volnic cu cartea domniei mele a opri şi a stăpâni a treia parte de Tureatea, din partea din mijloc, ci este la ţinutul Sucevei, care dederă samă că şi drese aŭ pe aceea a treia parte de sat. Decî să aibă a ţine şi a stăpâni, şi să ia şi de o a decea din pâne şi din fânaţi şi din prisăci cu stupi, şi din grădini cu legumi şi din tot locul cu tot venitul pe obicei, şi nime să nu stea în protiva cărţii gospod, iar cine va ave mai mult a răspunde, să vie să stea faţă cu scrisori ce va ave.

(L. P. mici) leat 7247 (1739) Iuni 27.

Acest document de moşie se află în dispoziţia mea.

Th. C.

Noi Matei Ghica Voevod

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Credincioși boerii noștrii D-lor Dinu Cantacuzino biv vel paharnic, i Pascal biv vel medelnicer ispravnicii de ținutul Sucevei. Va facem scire că ne-aū datuni jalobă Vasilie Tăutul din Vilavi-ciucu ot ținutul Cernăuțului, pentru D-lui Lupul Balș biv vel Ban, dicēndu că are o a triea parte din moșia din satul Tureatca ci este la ținutul Sucevei, însă partea din miđilocu, pe care parte zisă că are ispisoc domnescu de la răposatul Irimia Movilă Vodă, și cărți de stăpînitu de la alți luminați domni, ș-aū iș stăpînitu părinții lui, și el pără acmu. Dară acmu de la o vreme în coace avēndu dumnealui Banul Balș parte într-acea moșie, cu partea dumisale stăpînește și partea acestuia, și la vremea dejmei triimite oamenii dumisale și strînge dejmă preste toată, și pe partea acestuia, și nimică lui, nu i face parte din dejmă, și rămân păgubaș. Pentru care eată că vă scriem luând cartea domniei mele să chemați de față pe dum-

VOLUMUL XXII DIN URICAR.

ĉ. 6.

nealui Banul Balș, și să li luați sama cu amăruntul, și de s-ar dovedi pecum că acest om are dreaptă parte a lui, acea a treia parte, osăbită fără pricină, și n'are Banul treabă, cu acea a treia parte, să căutați să socotiți cât va fi dejma pe partea lui, să-i pliniți dejma și să-l odihnești acolo după dreptatea lui, să nu mai jăluiască, și să dai și mărturie la care parte să cade.

Aceasta scriem.

Let 7263 (1754) Septemvrie 22.

(L. P. G).

Vel logofăt.

Acest original este în păstrarea mea.

Th. C.

ZAPIS PENTRU A 3-a PARTE DIN SATUL TUREATCA

Adică cū Vasile feciorul lui Istrate a Tăutului mazil de la Cernăuți, ce șid acum la Viloavcea, făcut-am adevarat zapisul mieū la mâna dumisale Lupului Balș biv vel Ban, precum de nime ne silit nici asupra, ce de bună vocea me, am mers la dumnealui și am pus dumisale zalog a treia parte de sat de Tureatca din ținutul Sucevei, avēnd și dumnealui, două părți acolo, care a treia

parte am și ispisoc de întăritură unui neam al meu Rașcovici vătav, de la Irimia Movilă Vodă, și i-am pus dumisale zălog ispisocul pe această a treia parte ce scrie din Tureatca, și me-a dat dumnealui 20 de lei, păr într-un an de ȕile, și la ȕi să aibă a aduce dumisale banii, și să-mi eaă zăpisul; iară ne aducând dumișale banii la ȕi, să fie dumișale moșia de istov vîndută, și să-și facă dumnealui și ispisoc domnesc. Și pentru mai bună credință m'am iscălit mai jos cu mâna mea ca să se crează.

Let 7263 (1754) Noemvrie 10.

Vasile Tăutul.

Acest zăpis de zălogirea unui ispisoc în original să păstrează de mine. Th. C.

Zăpis pe a treia parte din satul Tureatca

Adică eu Vasilea feciorul lui Istrate Tăutul, din preună cu frații mei anume Ioan și Gheorghe, făcutam, adivărat și încredințat zăpisul nostru la cinstită mâna dumișale Lupului Balș marile vornic de țara de jos, precum să se știe că de ni-mea siliți nici asuprați, ce de a noastră bu-

nă voe, am vîndut dumisale dreaptă ocină și moșie a treia parte de tot satul Tureatca din ținutul Sucevei, partea de mijloc, din care sat fiind două părți a dumisale vel vornic, și această a treia parte a mea, m-am vorbit cu frații mei și cu voea noastră o am vîndut, ș-a-ū ramaș tot satul întreg al dumisale vel vornic, și ne-a-ū făcut dumnealui plata deplină în mînile mele cu șese-șeci de lei în divanul domnescu, însă cu două-șeci lei ce luasem mai înainte, și luând e-ū toți banii ce mai sus scrie deplin șase-șeci de lei, i-am dat acest zapis al me-ū dinaintea a tuturor boerilor celor mari, ca de acum înainte să-și stăpânească dumnealui moșia, și să-îfie dreaptă ocină și moșie în veci dumisale și cuconilor și nepoților și strănepoților dumisale, și a toată săminția dumisale, și să-și facă dumnealui și dreașe domnești, și e-ū pentru mai mare credință am iscălit, și i-am dat dumisale și ispisocul de la răposatul Irimia Vodă și împărțala de la moșul me-ū Vasile Tăutul ce s-a-ū împărțit cu cumnații săi, în care arată că această a treia parte este în partea moșului me-ū Tăutul.

U Ias let 7266 (1757) Decemvrie 14.

(Iscălit) *Vasile Tăutul* am vîndut.

*Săndulache vel logofăi martur. Ion Baluș
logofăt martur Constantin Baluș vornic martur.
Vasile Roset vel vornic.*

Sava Burghеле diae za divan, am scris
cu đisa lui *Vasilie Tăutul*.

Acest document în original este în păstrarea mea.
Th. C.

Rîndueală de bani

Stefane sănătate!. — Mai mult nam,
fără de cât viind Vasile Tăutul cu ra-
vașul meu, săi dai 40 de lei, că am
cumparat moșia lui ce aye în Tureatca,
și alți bani i-am dat, și rămîind să-i
mai dau acești 40 lei, l-am rînduit să-i
dai din banii sfertului, și cu răvașul
meu te vei descarca la samă; aceasta
însă din sfertul lui Noemvrie.

Velet 7266 (1757) Decemvrie 14.

(Iscălit) *Lupul Baluș vel vornic*.

Acest document destul de disanțat în privirea finan-
țului, în original să păstrează de mine.

Th. C.

Hetarnica Nihorenilor

După un suret scos de pe cea adevărată ho-

tarnică a Nihorenilor și a Stăneștilor din veleat 7276 (1767) Decembrie 13, care suret este întărit de veliții boeri din vremea aceea.

Gheorghie Carp polcovnic, Carp Picioroagă vornic de poartă i Ștefan Stircea mazil.

Facem știre cu această mărturie a noastră că din luminata poroncă măriei sale prea înălțatului domnului nostru Grigorie Ioan Călimah Voevod, fiind noi rînduiți cu cartea gospod ca să hotărîm și să alegem părțile dumisale vornicului Lupului Balș din sat din Stănești și din Nihorăni, întru care carte gospod ni să poruncește că după ce să vor alege părțile dumisale vornicului Lupul Balș, să alegem și părțile altor răzași după scrisorile ce vor arăta fiește-care parte, și să le dăm și mărturie de fiește care parte; dar din partea dumisale vornicului Lupului Baluș fiind rînduit Carp vornic de poartă, și din partea răzășilor fiind rînduit dumnealui spatar Iordache Cînta, și neputînd ca să meargă dumn alui avînd alte trebuințe a ținutului, aŭ rînduit din partea dumisale iar pe dumnealui Gheorghie polcovnicul Carp, și pe Ștefan Stîr-

cea mazil.

Deci viind noi aice la această moșie, de mai sus numită, am strîns pe toți răzășii și împrejurașii și alți oameni bătrîni și tineri anume: pe Ioan Vlad om bătrîn, și pe Ion Popăscul zet lui, și pe Andronaki ce zice că aŭ moșie, dar dovadă n-aŭ aratat, și pe Neceulai Bâdea om bătrîn, și pe Ștefan Șcripa, și pe Filip Gora om batrîn, și pe Andronaki nepot lui Vlad, și pe Sandul Brahă și pe Ioniță Brahă, și pe Chiriac Golul, și pe Vasilie Burlă, și pe Vasilie sîn Hrihor și pe alții, și fiind și Mihalaki Bîrzul vătavuldumisale vornicului Balș, și pe Gheorghie Popa, și Ștefan Calcântraur vechil dumisale vornicului L. Balș, și fiind și comisul Grigoraș Stroescul, fiind răzăși dintru amîndouă Siliștele, și fiind cu toții adunați, le-am cerut ca să ne arăte scrisorile și dovețile ce aŭ. Și întăi ne-aŭ aratat, vechilul dumisale vornicului Balș, un suret de pe un ispisoc de la Vasilie Vodă din velet 7159' întru care scrie că are Antimia a treia parte și patru Jerebii din sat din Nihorenii, și a treia parte din sat din Stănești, și ne-aŭ mai aratat un

zapis din velet 7158 April 18 a lui Miron din Lozna, ginere lui Ioan Turcului din Stănești și cu femeia lui Tofana, nepoata Turcului, cum că au vîndut toată partea lor a lui Ioan Turcului din sat din Stănești și din Nihoreni, cât s'ar alege partea lui Ioan Turcului. Iar Comisul Stroescul ne-au arătat un zapis din velet 7145 Iulie 4 de la Gheorghie din Carapciu întru care scrie că au vîndut a lui dreaptă ocină din sat din Nihoreni a patra parte Stroescului, și au mai aratat și alt zapis de la Dumitrașco din Zăstavna din velet 7154 Septembrie 10, întru care scrie că au vîndut Stroescului toată partea tătîniseuă a lui dreaptă, cât s-ar alege din sat din Stănești și din Nihoreni, și au mai aratat și un ispisoc de la Vasile Vodă din velet 7156 pe cinci jerebii și un heleșteu, ce au răscumpărat de la un Ștefan Merăuțanu și de la un Dupeț, și alt zapis de la Grigorie Sfredel din velet 7142 Iulie 12, ce scrie că au vîndut Stroescului a patra parte din Stănești, și alt zapis din velet 7176 Aprilie 4 de la Grigori ficiorul Oancăi și a Măricăi și de la Micul ficiorul lui Vasile pe două jerebii din

sat din Stănești, și aș mai arătat și hotarnică din velet 7141 Iulie 12, întru care scrie că i s-aș venit Stroescușului din sat din Stănești două jerebiș, dar să cunoaște că aș fost 12 jerebiș, dară sînt rase cele 10, și aș ramas 2 jerebiș, și numai acele le-am socotit, și aș mai arătat și alt zapis din velet 7145 Iulie 4 de la Solomiea și de la fata ei Antimia, întru care scrie cum aș vindut a treia parte din sat din Stănești partea din jos lui Gheorghe din Carapciu și de la Gheorghie din Carapciu aș cumparat Stroescușul, dar această parte o trage și dumnealui vornicul Balș cu ispisocul ce s-aș arătat mai sus, și după ispisocul dumisale vorniculuiș, noi am ales această a treia parte în partea dumisale vorniculuiș Lupuluiș Balș, dar de la divanul năriei sale lui Vodă, a cui va rămâne, acela o va stăpâni; și aș mai arătat și Sandu Brahă și cufrate-său Ioniță Brahă un zapis din velet 7195 Mai 8 de la o Faraschivă cum că aș vindut toată partea ei cât s'ar alege din sat din Stănești și din Nihoreniș lui Brahă, și aș mai eșit și un Ion Popăscu și cu alte neamuriș a luiș și ne-aș

arătat o anafora de la răposatul Iordache Canta logofat, întru care scrie că aŭ jăluit neamul acestor răzași ca aŭ și ei parte de moșie în Stănești și Nihorenii, și impresurînd-o dumnealui vornicul Lupul Balș, întru care anafora hotărăște ca să vie ei la dumnealui vornicul Balș, și de vor fi avînd și ei parte întru această moșie, să se așeze cu dumnealui; și am cerut ca să ni arăte vr'o scrisoare de la dumnealui vornicul, s-aŭ alte dovezi, precum că aŭ și ei moșie și nici o dovada nu ne-aŭ arătat, cum și Filip Gora și cu neamul lui iar aŭ dis că aŭ și ei moșie, dara nici o dovada nu ne-aŭ arătat; iar pentru Ioniță Strișca capitan, fiind și el razaș am trimis pe un om cu ravaș de la noi de l-aŭ chemat, și aŭ dis că va veni, și l-am așteptat 9 zile și n-aŭ venit, și fiind și vreme de iarnă n-am putut să mai așteptăm, și am făcut odgon de 30 stînjeni domnești și am început a măsura lungul moșiei Nihorenilor, începîndu-se hotarul din capul Turecii, de la Movila Săpată care merge alătura cu moșia Culiceni a lui Neculai Holban, și cu Mogoșăștii, și am prins a măsura dintr-o piatră ce

s-aũ pus hotar între capul moşiei Ni-
horeni şi între capul moşiei Turetei,
şi am dat partea dumisale vornicului
Balş, partea din jos, 37 odgoane şi 7
stînjeni; însă cu 6 odgoane pe 4 jerē-
biř, şi 30 odgone, de 24 stînjeni a treia
parte, şi 17 stînjeni partea lui Ion Tur-
cului, şi lângă partea dumisale iar am
mai dat 17 stînjeni Sandului Brahă şi lui
Ion Braha partea Paraschivei, unde
s-aũ făcut bour şi s-aũ pus şi piatră, şi
de acolo în sus s-aũ dat partea Stroescului
23 odgone şi 3 stangenī a patra par-
te din partea lui Gheorghie din Cărapciũ,
şi 17 stînjeni partea lui Drăgaşi, şi
iar s-aũ pus piatră hotar şi bour în
într'un stagerũ, iar a treia parte în sus
aũ rămas ne împărţită, ne fiind Străş-
ca de faţă. Iar moşia Stăneştii mă-
surându-se din capul moşiei Sinăuţilor
în sus şi alătura cu Tureatca pe la
trei movili, şi până la Movila Săpată,
şi de acolo purcegēnd în sus cu Nehoreni
pană în Bahnă, şi tot în sus până unde
să întâlneşte cu moşia Prborochia şi
am aflat 122 odgoane, şi socotindu-se
după scrisorile ce aũ aratat, s-aũ venit
în partea Stroescului 40 odgoane, cu un

odgon partea lui Drăgași din bourul ce s-a făcut în margine în capul Sinaușilor și în sus până în pîrăul lui Radeoală peste o bahnă la niște lozie, și am pus piatră în partea din jos după ispisocul lui Vasile Vodă, ce scrie pe cinci jerebii cu heleșteu, și heleșteul este în partea de jos, și alt heleșteu nu mai este, și de acolo în sus s-a dat partea dumisale vornicului Baluș a treia parte 42 odgoane, însă cu un odgon partea lui Ion Turcului, și cu un odgon al lui Brahă ce-l trage de la Paraschiva, care odgon s-a lipit lângă partea dumisale vornicului Balș, unde s-a pus și o piatră hotar în costișe și în muchea dealului în stejar; iar de acolo în sus a rămas ne împărțită, nefiind Strișca, de față.

Și această măsurare s-a făcut pe câmp și cu dumbrăvă, la fiește care parte cât are câmp pe atâta are și pădure, la codrul până în zare, căci codrul n-a fost cu puțință al măsura; și după măsurile și sămnele ce s-a făcut, făcând de la noi această mărturie, și am iscălit.

1776 April 30.

(Urmează iscăliturile celor trei hotar-

nici numiți la începutul acestei hotarnice.

* * *

Iscăliturile boerilor ce întăresc suretul.

Vasile Razu vel logofăt, s-aŭ cetit și de mine; *Dumitrașco Sturza* vel vornic. *Constantin Sturza*, vornic. *Lupul Costache* vel vornic.

* * *

După cel adevărat suret ce este încredințat de Dumnealor boerii de sus aratați, s-aŭ scos această copie, care fiind întocma s-aŭ adiverit și de cătră mine 1806 August 14.

(Iscălit) *Ioan Sturza Ban* (fost Domnitor al Moldovei).

Această hotarnică o posed în trei exemplare scrise în diferite epoce. Th C.

Cu mila lui Dumnezeu noi Grigorie Ioan Calimah V. V. domn țării Moldovei.

Facem știre cu acestă hrisoval domniei mele tuturor cui să cade a ști că eată aŭ venit înaintea domniei mele, și a tot sfatul nostru, Gligoraș Stroescul biv ftoři comis, și aŭ arătat domniei mele un zăpis hotarnic din let 7141 Iunie 12, de la Onciul Iurașcovicî biv

părcalabu și de la Stîrcea Isac pitar, și de la Toader Arbură, și de la Gheorghie dregătoriu de Dorohoiu, și Donciul, și de la Groza Soltuzul de Dorohoiu cu toți pîrgarii, întru care arată că au mers Grigoraș Stroescu vornic și Gheorghie, tot neam lui Grigoraș Stroescului și alții, și au împărțit drepte ocine și moșii a lor ce sînt la ținutul Sucevei, și s'au venit lui Grigoraș partea din sus cu loc de mîră ea-
re face a patra parte; așjderea s'au mai venit Stroescului în mijloc în câmp 12 jerebii, și s'au venit lui Gheorghie din stîlpul cel din mijloc giumatate de sat partea din gios, cu o parte a patra parte, cumpăratură de la Turetcóe; așjderea s'au mai venit și lui Gheorghie a patra parte în Nihorăni; așjderea ne-au mai arătat un zapis a Solomieii și a fetei sale Antimiea din velet 7145 Iuli 4 întru care arată că au yîndut a lor drepte ocini și moșie nepoțului lor lui Gheorghie din Carapciu tot neam Stroescului a treia parte din sat de Ștănești, tot în ținutul Sucevei, partea din gios ce este suptu codru; așjderea ne-au mai arătat și altu zapis a lui Gheorghie din Carapciu din let 7146 Iunie în 4

Întru care arată că aŭ vîndut a lui drepte ocină și moșie de baștină și de cumpărături vornicului Stroescu, a pa'ra parte de sat din Nihorăni și a treia parte din Stănești, cu loc de móră, ce o ave cumpăratură de la Solomia și de la Antimiea fata ei; așijderea ne aŭ mai aratat un zapis din velet 7154 Septemvrie 10 a lui Dumitrașcu din Măstavna, întru care earăși arată că aŭ vîndut drepte ocini și moșii a lui Stroescu Lupului în Nihorăni partea lui cât să va alege de pe tatu lui Drăghiciu; așijderea earăși ne aŭ mai arătat o carte de judecată de la răposatul domnia sa Vasilie Vodă din velet 7156 Mai 1, întru care arată ca cu judecata ce aŭ avut înaintea domniei sale, că aŭ răscumărat Stefan Mărițanul de la Nicoară Dupniță 5 jerebii din Stănești cu heleșteu.

Așijderea earăși ne-aŭ mai arătat un zapis din velet 7176 de la un Gheorghie ficior Oancai și a Măricai din Stănești, și Micul fecior lui Vasilie și toți ficiorii lui, întru care arată c'aŭ vîndut ei lui Constantin ficiorul lui Gheorghie Cărapeanul 2 jerebii în satul Stăneștii din vatra satului, și din câmp și din pădure

În partea din mijloc. Așijderea ne-aū mai arătat earăși altu zapis din velet 7142 Junie 12 întru care arată Grigoraș Sfiredel căaū vândut Stroescului vornic dreaptă a lui ocină și moșie de baștină la satul Stănestii a patra parte din partea de sus cu loc de moară și cu fânaț, și cu câmp de arat, și cu tot venitul, care tôte aceste părți de moșie le are Grigoraș Stroescul de baștină și de cumpăratură de la moșii și părinții lui, și cerșend de la domnia me ca să i să întărească pe aceste părți de moșie de mai sus aratate, stăpînirea prin luminat hrisovul domniei mele. Domnia me n'aū trecut cu vederea cerirea lui, aflându-o cu cale și cu dreptate; ce dar eată domnia me printr'acest hrisov a domniei mele dăm și întărim lui Grigoraș Stroescului ca să stăpânească pe aceste părți de moșie de mai sus scrise ce sunt la ținutul Sucevei, lui și feciorilor lui, nepoților și strănepoților ca să fie și de la domnia me drepte ocină și moșii neclătit și nestrămutat nici odinioară supt stăpînirea lor de veci.

Scrisusaū hrisovul acesta în Iași în domnia a doua, în aldoilea an al domniei

mele de Lupul Eravilă biv izbașă la
anul de la Histos 1768 Fevruari 14 (17275).

(L. P. G.)

Radu vel Logofăt procitoh.

Antohi Rosel treti logofăt procitelnom.

S'au trecut în condică.

Acest hrisov scris pe hârtie groasă să află în
dispoziția mea. Th C.

Zapis pe trei jerebii din Tureatca.

Adică eu Gligoraș Stroescu biv vel
comis, făcutam adevărat zapisul meu la
mana dumisale Lupul Balș vel vornic,
precum de a mea bună voe de nime
silit nici asupra iam vândut dumisale
3 jerebii deloc din sat din Tureatca ce
este la ținutul Sucevei, drept 40 de lei,
care aceste 3 jerebii de moșie mea
ramas și mie de la moșul meu Lupul
Stroescul, cu doua zapise, carele le am dat
la mâna dumisale, mai având dumnea-
lui acolo scrisori care cuprind tot satul
Tureatca, pe scrisori ce aș aratat la di-
van înaintea dumisale vel Logofat. Deci
de acum înainte să i fie dumisale aceste
3 jerebii de loc, dreapta ocină și moșie
și să le stapăneasca dumnealui cu pace

VOLUMUL XXII DIN URICAR.

din neam în neam în veci neclintit, și să aibă dumnealui a face și dres domnesc pe zapisul meu, de întăritură; iar de s'ar tâmpla să iasă aceste 3 jerebii de loc, cu v'ro pricină despre alții, eu să aibu a răspunde Dumnealui. să n'aibă treabă. Și pentru mai bună credință m'am iscălit eu singur cu slova mea, și s'au iscălit și alți boeri mari de divan, că să i fie dumisale de credință.

Let 7276 (1768). Februarie 1
Gligoraș Stroescul . . . ,
.....,

Acest zapis în original se păstrează de mine, Th. C

Noi Gligorie Ion Calimah Voevod.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Dumneata Manolache Costache vel Logofăt, dumneata Ion Palade biv vel Logofăt, -dumneata Ienache Costandache vel vornic, dumneata Vasile Razu Hatmanu, adunându-vă la un loc să luați sara între dumnealui vornicul Lupu Balș, și între Gligorașcu Stroescu Comis pentru nisce pricini de moșie ce au.

Deci dumneavoastră după scrisorile ce au și o parte și alta, în frica lui Dum-

nezeu să judecați și să înștiințați și pe
domnia me cu anăfora. 1768 Fevruarie 5.

(L. P).

Pocitoh vel vornic.

Acest pițac domnesc în original este în dispoziția me-
Th. C.

Hotarnica moșiei Buda.

Din poronca măriei sale Generalu
Maior Baron Splin, și a dumisale Pahar-
nicului Jmbo, Staroste de Cernăuți, fiind
noi rînduiți ca să mergem la moșia
Buda, și viind la numita moșie, am în-
trebat pe Holbănești unde este loc fără
de pricină de cătră alte moșii ca să ne
arête, ca să începem a măsura,; ne-aū
dus la un pîrău anume Cociorvenii, care
pîrău să rupe din zarea dealului despre
ținutul Sucevei, și vine alătura cu mo-
șiea Buda, până în prejma vîrvului văei
Bradinii și până acolo își dau coaste
Mogoșeștii cu Buda, și făcênd noi od-
gon de douê-zeci stânjeni, stânjenu de
8 palme, am început a măsura din ma-
lul pîrăului Cociorvenii și până întro
piatră, ce este în muchea dealului, ce
se desparte Buda de Nouselița la care
aū arêtat Holbăneștii că aceste le stă-

panesc cu pace, fără de nici o pricină, și am găsit 85 odgoane din pîrăul Cociorvenilor până în piatra ce se desparte Buda de Nouselița și începînd a măsura a două măsurătoare din muchea dealului despre Nouselița și pană peste pîraul Mîrzacului, și la deal prin codru într'un pîsc de deal am găsit bour vechiū într'un stejar, și pană acolo s'aū găsit 81 de odgoane, și heînplininduse 4 odgoane ca să fie amăndouē măsurătorile într'un chip. La aceasta dar s'aū primit și Holbaneștiū fiind-că s'aū găsit bour vechiū ca să fie păgubaș, de acele 4 odgóne, care bour desparte Buda de Becești, și mergînd noi la varful vaei Bradinii de unde rămîn Mogoșeștiū, începînd a da Buda cóste cu Beceștiū, și căutând noi drept la bourul cel vechiū ce s'aū găsit cu masurătoarea am purces drept la deal, și de acolo peste o scursură de pîrăū iaraș drept la deal într'un pisc de deal, s'aū făcut bour într'un stejar, îngemănat, și de acolo drept la deal unde s'aū găsit bourul cel vechiū unde s'aū înplinit 81 de odgóne și la rădăcina stejarului s'aū pus piatră, și de acolo drept la vale, peste pîrăul Mîrzacului

s'aũ făcut bour într'un arin în malul pârăului, și de acolo tot drept la deal unde s'aũ găsit alt bour vechiũ într'un stejar, și la rădăcina stejarului am pus piatra, care piatră caută drept la gropi; și așa s'aũ îndreptat locul cel de pricină; Valea Mîrzacului aũ rămas ca să o stăpânească Holbăneștii; și pentru încredințare am dat și noi această marturie la mîna lui Ioan Holban.

Let 7283 (1775) mai 20
(Iscăliți) Alecsandru Ilțchi. Costantin Stroescu capitan.

După hotărătura boerilor mazilii hotarnici, văzândusă și de cătră noi că este făcută cu dreptate, s'aũ întărit și de cătră noi.

(Iscăliți) Urmează o iscălitură care nu s'aũ putut deslega. Imbo Paharnic Staroste. Potlog Stolnic.

* * *

În copia aceste hotarnice, se vede adaosă următoarele :

După hotărnicile vechi a Beceștilor de la let 7254 octom. 17, ce arată două gropi hotarul vechiũ, unde se desparte Beceștii de Buda, am pus o piatră lângă gropi, care piatră. caută la bourul vechiũ, fiind și hlizele noastre de moșie, și

iam data această scrisoare să'i fie de credință domnului Ioan Holban ot Buda sin Costandin Holban.

7283 (1775) Mai 20.
(Iscălit) Simion preot ot Cernăuți.

* * *

Judecătoria ținutului Dorohoiu.

Poslăduindusă copia aceasta din cuvînt în cuvînt, și fiind întocmai cu originalul, se încredințaze de judecătorie cu iscăliturile cuvenite și punerea pecetei, potrivit înscris cererei primită de la D. Alecu Radn, înregistrată sub No. 3754, și cu adăogire că iscălitura întieia din încredințarea boierilor, de Cernăuți, la original, nu s'aū putut deslega, și asemenea după veleatul vechiū, s'aū însemnat sub rînd în No. politicit de acum 7283 Mai 20. (Iscăliți) M. Christea Pahar. Guriță.

Director M, Lepădatu.

(L. P.)

Zastolnacialnic, registrarator N. Misihănescu.

No. 3132.

1845 octóm. 11.

Originalul npreună cu co ia se află în dispozi-
mea. Th C.

Mărturie hotarnică.

Facem știre cu această mărturie hotarnică că aducându-ne D-lui Dămian Holban o luminată carte a măriei sale domnului nostru Constantin Dumitriū Moruz Voevod, întru care ni să poroncește, să mergem la satul Buda în ținutul Cernăuțului, să o hotăram despre alte moșii ce să împresoară. Deci noi viind la numita moșie am strănsu oameni bătrâni și mejieși de prin prejur, fiind cea mai mare pricină despre satul Biceștii, am adus pe Sandul Brahă, pe Vasile Brahă, pe Mihalache Simion Brahă și pe Ioan Diaconu răzeși din Bicești, și iam întreat de aū niscaiva hotarnice scrisoare vechi saū semne de stăpănesc moșia Biceștei despre Buda ca să ne arete, și ne aū arătat o hotarnică din velet 7254 Octovrie 17 ce aū hotărât căpitanul Manoli Zamfir: Moșia Bicești, și citind acea hotarnică arată că să începe hotarul Budei din vîrvul dealului din dreptul păraului ce se chiamă Cociorveni, arătând în hotarnică că aū mers în sus alătura cu hotarul Budei, găsind semne pe copaci. Deci noi luând pe rezeși din Bicești ca să ne arăte pe unde

sunt acele semne pe copaci ce arată în hotarnica lui Manoli, și ne-aū purtat prin pădure și nici un semn nu ne aū arătat. Mai arata tot acea hotarnică că aū mers la un stălp de piatră ce l'aū pus Holbănești. Am întrebat pe Holbănești ce stălp este acesta, ei ne aū arătat o împărțeală din velet 7251 August în 14 ce aū împărțit satul lor Buda în 2 frați, și nu iam dat crezământ acei petre, că ajung Bicești până acolo, fiindcă împărțala Holbaneștilor arată că de la acea piatră mai merge hotarul Budei alătura cu pădurea în jos, până în hotarul Biceștilor, și ne aū mai scos Holbăneștii o hotarnică din velet 7283 Mai în 20, ce aū hotărat Alexandru Ilschi i Căpitanu Constantin Stroescu, în care hotarnică arată că earăși dintru acel pîrău Cociorveni am început a hotără Buda cu moșia Bicești, și aceste semne ce arată în hotarnica lui Ilschi i a Stroescului le am găsit și noi. și sânt făcute de somă de ani bour vechi și vin în potriva pîrăului Cociorveni, de unde am început și noi a hotără, ne-aū arătat Holbănești partea de sus o jumătate de sat ce o stăpânește Ilie Holban fără nici o pricină

de supărare de către alte moșii, ne-aū dus la un pîrău ce se începe din mukea dealului din Nihoreni din ținutul Sucevei ce se numește, pîrăul Cociorveni, care acest pîrău, desparte moșia A ogoșestii din jos, și din pîrău în sus moșia Buda, care și rezeșii din Bicești au adevărit că de acolo se începe hotarul. Și începēnd a măsura din pîrău în sus în curmezișul moșiei Budei, para în hotarul Nonseliței la o piatră în mukea dealului s'aū gasit 82 odgoane și odgonul de 20 stîngeni, și stîngenu de 8 palme gospod, și începēnd a măsura ear din hotarul Nonseliței dintr'o altă piatra ceialaltă jumătate de sat, partea de jos Buda, ce ostăpănesc siciorii lui Constantin Holban, earași în curmiziș, peste pîrăul Mărzacului la deal s'aū gasit 74 odgoane și 4 stîngen pâr la un bour vechiu ce s'aū găsit într'ua p'se de deal într'un ștejar tăet, acel ștejar de curānd, și macar că n-aū venit soma ștîngenilor, ca la partea din sus, și sânt lip-ă 7 odgoane 16 stîngeni. Dar fiind că s'aū găsit bour vechiū n'am îngăduit pe Holbănești a mai trece cu masura, și iam făcut de

aŭ primit pără acolo, și s'aŭ închiet măsura satului Budei.

Deci după măsura ce am făcut, am început a hotără deasupra pîrăului Cociorvenii în mukea dealului unde s'aŭ găsit un bour vechiŭ într'un ștejar, acolo în acea muke am făcut și noi un bour într'un ștejar alătura cu celalant bour vechiŭ, și între acei 2 stejari, cu bouram pus și piatră, și dintru acel pisc rămân Mogoșestii, și am purces noi spre rasărit peste o vale cu pădure alătura cu hotarul Biceștilor pără la un bour ce s'aŭ făcut într'un ștejar îngemănat într'un pisc de deal de Alexandru Ilschi i de Stroescul, și de acolo peste vale la un pisc de deal s'aŭ găsit alt bour vechiŭ într'un ștejar tăet de curând, și alătura cu acel ștejar căzut, am făcut bour într'un ștejar și am pus și piatra lângă ștejar cu bourul, unde s'au împlinit cu măsura a doua 74 odgoane și 4 știnjeni, și de acolo la vale prin pădure alătura cu hotarul Biceștilor peste pîrăul Mărzacului la un bour, ce s'aŭ găsit făcut într'un arin de Alexandru Ilschi i Stroescul, și de acolo drept la deal s'aŭ găsit alt bour vechiŭ într'un ștejar, și la rădăcină șteja-

rului aũ fost pusă piatră de Alexandru
Ilschi i Stroescu, și D.lui aga Tõma
Dĩmachi aũ scoso cu hotărãrea Dumisale.
Dar noi am pus altă piatră tot la
acel loc ce aũ fost, și de acolo peste
o vâlcea la deal tot alaturea cu hotaru
Biceștilor pară la două gropi unde
aũ dat sama și rãzeșii din Bicești
cã este hotar vechiũ; ne aũ scos și Holbãnești
o hotarnica din velet 7272 Mai 12,
ce-aũ hotărât D.lui stolnicul Dumitraș
Potlog i Ștefan Zota șãtrar, în care
adeverezã cã tot acele două gropi este
hotar vechi, și acolo rãmãne hotarul
Biceștilor și purcede Buda pe la capul
hotarului Șerbãuț, ce se numește acum
Hreațca, și de la gropi am purces la
vale alãturea cu capul moșiei Hreațca,
și de asupra unei mocirle s'aũ pus
piatră, și de acolo în sus alãturea pe la
două *rãbnice* și alãturea cu drumul
despre apus și tot înainte peste trei
vâlcele s'aũ pus piatră, și de acolo
tot în sus, tot alãturea cu acel
drum în sus, s'aũ pus alți doi stãlpi
de piatră, care s'aũ făcut fundul
moșiei Budei, unde sã întãlnește
cu moșia Godinești, care la
acel loc era pusă piatră de D.lui
Stolnicul

Dumitraș Potlog i de Ștefan Zota șetrar, și D.lui aga Toma Dimache au scos cu hotărârea D-sale, dar noi tot în acel loc am pus acele două pietre de am făcut fundul moșiei Budei, și întru acesta chip s'au înkiet hotarul Budei despre Bicești și despre Hreața. Și după ce cu amăruntul cercetare în frica lui Dumnezeu ce am făcut noi hotărârea, am pus și pietre hotara pe la locuri însemuate făcând și hartă în ce chip am hotărat și noi, și în ce chip au hotărat, dlui aga Toma Dimache, și spre încredințare am dat această marturie hotarnică la mâna Holbaneștilor, întărita cu anoastră iscălitura, și alți boeri care s'au întămplat.

Let 1781 Iunie în 10. — Iordache Ilschi Medelnicer. Iordache Isecescu șetrar, Lupul Păun Căpitan

Viind înainte a me răzeșii de Buda, fiind și D-lor boeri hotarnici față cu hotărârea ce au făcut D-lor, cu toții s'au primit, și s'au întări și cu a me iscălitură, Iunie 11. — Costache Pitar..

Această mărturie hotarnică s'au corlaționat în Cernăuți la 14 Aprilie anul 1823 de către autoritatea competentă in-

fomuită cu pecetea și iscăliturile cuvenite.

Acest document de moșie se află în dispoziția mea. Th. C.

Zapis de cumpărătură în Tureatea.

Eu Ștefan feciorul Tomei den Valeva însumi pre mene marturisescu cu cestu zapis al meu că m'am tocmit cu Dumitrascu Mivulovici den Turiatca de bună voia noastră de nime nevoiți, nice asupriți și am vîndut o parte de ocina den Turiatca cîta parte sa va aleage, den partea lui Ștefan și Costin feciorii Tomei, și am luat douăzeci și 7 de taleri, s-au ramaș sa'mi de a pre cat ne vom tocmi. Într'aceasta tocmala s-au prilejit Nicoara Budinschi și Dumitru Ponici și Dumitru *Suil* și Gavril Tautul și alți oameni buni, ca să se stie:

Pis (scris) u Sireat Mart 2 zile.
(l. p). † Dumitru Suilovici.

Fe daș cetim aceste note

A Costin sa brat svoi Ștefan oni imaiut sea tocmiți să svoimi bratiāmī da sa znaet (iar Costin cu fra-

tele seŭ Stefan, are a se tocmi cu ai seŭ frați, ca să se stie.

Acest zapis în original mi s'au încredințat spre publicare. Th C.

Cercetare locală.

Eto az (adică eŭ) Patrașco Stejerea-nul vel Vatah volost (țin). Sucevei, dau siire cu ceastă scrisoare a noastră cum ne aŭ fost învățătura de la Măria sa de la Vodă, ca să mergem la sat la Turiatca ca să socotim de un hotar cu fănațe, ce aŭ avut pîră jupăneasa lui Dunitrașco Antemiia cu Patrașco cu Danovici înaintea Mării sale lui Vodă, zicându Antemiia c'au cosit Danovici niste fănațe a ei carele leaŭ fost luat Stroici logofătul. Iar Danovici aŭ zis c-au fost a lui. Dece noi am mersu și am strănsu oameni buni boiari și mulți megiiși de pren pregiur anume: Pântelei ce-aŭ fot vichil den Becesti și Vidrașco și Stănilă de acolo și Grijea de acoloși Drăgan de acolo și Orheianul den Mogoșești și Simion din Mogoșești și Zahariea de acolo și Hilcea din Nihoreani și Gherasim de acolo și Stefea de acolo și Lealic din Ternauca și Ilea de acolo și Miron dea-

colo și Macsin Vătamanul de Dersca și Gavril de acolo și Malic de acolo și *Ihnat* Vătamanul de Lozna și *Curilă* de acolo și Lealea de acolo și Moica de Dersca și Cornaci de acolo și Simion de acolo și alți oameni buni mulți de iam întreat cum știu ei cu sufletele lor, iar ei toți așa aū luat cu sufletele lor cum au fost luate aceale fânațe de Stroici logofătul cătră Culiceani și aū fost de moșiia Antemiei de hotarul Turiiatcăi. Iar Danovici n'are acolo nice o treabă și s-au găsit c'au cosit Danovici 55 de stoguri de fin cu tăriia sa; de această dăm știre. Așăjderea au mărturisit acești oameni buni c-au cosit și an Danovici la Stănești 40 de stoguri, iar pre partea giupănesei Antemiei. De aceasta dăm știre.

(5 pecete în fum).

Acest act în original mi s'au dat spre publicare
Th C.

Hotarnica Satului Sinăuții

Facem scire că din luminata poroncă a prea Înălțatului Domnul nostru **Măria Sa Grigorie Alesandru Ghica Vodă**, ne-au orânduit cu luminata carte a măriei sale ca să hotărîm satul Sinăuții

ce este la ținutul Sucevei pe apa Molniței, și să alegem partea D-sale Lupului Balșu biv vel vornic, despre Ciomartanesci și Mohoritul, și despre alte neamuri a lor. Deci noi după poronca marelui sale, am mersu la numitul de mai sus sat, și am luat san'a pe scrișori cine câta parte are, și s'aũ dovedit dintr'o carte a marelui sale Constandiu Mavrocordat VV. din veleat 7251 Iuție 19, ce au avut judecată Lupul Balșu biv vel vornic cu rezeșii de Sinauți, și s'aũ dovedit ca satul Sin uții au umblat în 54 jerebiu din veacu, și la judecata s'aũ dovedit ca au avut D-lui Vornicul Balșu 31 de jerebiu, zestr' de la D.lui răposatul Iordaki Cânta biv vel Spatar, și mai cumparandũ D.lui vornicul Balșu de la rezeși dupa judecata, după cum arata zapisul de cumparatură, și s'au cuprinsu 37 jerebiu, partea D-sale vornicului Balșu care la aceasta nici rezeșii n'au pus pricina, și partea Ciomirtreștilor rezeși pe scrișori ce-au aratata, s'au cuprins 17 jerebiu, și am facut odgoane de 33 stinjeni, și stinjanul de 8 palme, și am tras moșia din hotarul Tureței, de la un copaciũ ce au fost bour, și aũ picat și s'au

pus piatră, de unde s'au dovedit că se începe capătul moșiei Sinăuți despre Tureatca, și am tras cu odgonul pe Molniță în jos în lungul moșiei până în pietrele Rugășestilor ci se disparte de Sinăuți, și s'au aflat 90 de odgoane, bez 9 stînjeni. Eram să tragem moșia curmeziș, numai fiind două părți de Sinăuți mai mult pădure, despre Tureatca, s'au învoit de s'au tras moșia în lung, și s'au întrebat pe rezeși din cotro cer să le dea partea lor, și ei au cerșut partea lor despre Rugășesci fiind câmpu limpede; d-lui Vornicul încă iaș lasat în voiea lor, și luând sama cîte câți stînjeni se vinu pe o jerebie, și s'au venit câte 55 de stînjeni pe o jerebie, și s'au făcut pe 17 jerebii, 28 de odgoane și 8 stînjeni partea rezeșilor; iar în partea d-sale Vornicului s'au venit pe 37 de jerebii, 61 odgoane și 21 stînjeni; și mai eșind Alexandru Drace cu un ispisocu de la Istrate Dabija VV. din veleat 7173, Februar 1, de cere a lua 3 jerebii cumpăratură de la Ilie Drace biv staroste. Dar fiind că au trecut 101 ani, și nu s'au mai pomenit a stăpâni cât de puțin,

cu acest ispisoc, și nici vînzătorii aciea ce aū vîndut lui Ilie Drace nu se află necăiure în scrisurile vechi ale rezeșilor, nici n'au nici o simțire să fie neam cu acei vînzători, și fiind că au trecut atăția ani la mijlocu, și nici odată n'au stăpînit căt de puțin, li s'au pus zi până la Ispas, și Divanul să hotărască; și mai supărînd rezeșii pe D-lui Vornicul, le-au mai lăsat din partea d-sale două odgoane; însă de s'ar tămpla să ia aceste 3 jerebii la stăpînirea Dracii, să aibă a lua răzeșii aceste doue odgoane a lui Alexandru Drace, care le-au lasat D-lui Vornicul din partea d-sale, și cît s'ar mai face să se plinească 3 jerebii, a dat d-sale vornicului din partea d-sale, și s'au împlinit 30 odgoane a rezeșilor, și au ramas a D-sale Vornicului 59 odgoane și 21 stînjeni; și de unde s'au dispărțit partea rezeșilor de Sinăuți despre partea d-sale Vornicului, s'au pus o piatră într'o movilă care este în zarea dealului din jos de capul Dumbrăvei, și de acolo drept la vale spre răsărit s'au pus altă piatră lângă casele Lipovenilor, aproape de Molniță în dreptul unei scursurî peste Molniță, ce vine de la deal prin pădure despre răsărit, și de acolo drept

la deal prin codru până în hotarul Vlădenilor, și de acolo în jos alătura cu hotarul Vlădenilor până în hotarul Rugășeștilor; dar fiind că în anul trecut aș hotărit Vlădenii, Vornicul de poartă Meleghi, și după pravățul hotarului cum aș eșit din pădure asupra podului, la Molnița, unde se numesce podul cioclilor după stăpînirea din vechi, și au luat cotul de la Sinăuți la Vlădeni, și acmu eșind oameni martori că aș stăpînit Sinăuții acel cot, fiind și rezeșii din Vlădeni față, și aș răspuns că cu greșală s'au fost pus acea piatră, și am scos piatra ce s'au fost pus cu greșală, și am pus altă piatră din sus de pod lângă o groapă de bordei aproape de malul Molniței, și piatra aceasta este în pravățul petrei Rugășeștilor și din piatra Rugășeștilor ce am găsit'o până în Racovățu, și pe marginea Racovățului în sus până în piatra ce am găsit'o de asupra Racovățului, de disparte Grecii de Sinăuți, și din piatra aceasta la deal pe podișu, am găsit și altă piatră, și dintr'această piatră am găsit și altă piatră lângă drumul cel mare; aceste trei petre despart hotarul Grecilor, despre Sinăuți, și acolo la drum rămăind hotarul Grecilor și

din piatra aceasta drept la deal în piatra ce am pus'o în movilă, de unde s'au început hotarul, și așa s'au închieat prin pietrele acestea, partea rezeșilor arătați mai sus Ciomărtănescii, partea din jos, și așa s'au mulțămît și s'au învoit amîndouă părțile, și s'au și iscălit; iar din piatra ce am găsit'o lângă drumul cel mare, de aũ remas Grecii de Sinăuți, tot mergũ Sinăuții drumul cel mare în sus până în hotarul Tereblecii, și iar până în hotarul Turetcei, despre Tereblece, și așa s'au închieatũ hotarul Sinăuților. Iar pentru vaduri de moară s'au aflat pe Molniță trei, și s'au aflat în partea d-sale Vornicului doue vaduri, și în partea rezășilor un vadũ; iar de ar eși lipsă din moșie, sculându-se cineva cu vre o pricină, orĩ la ce vreme, să aibă a îndrepta și a respunde amîndouă părțile. După învoială și primirea amînduror părților am dat câte o mărturie hotarnică la amîndoue părțile, în care ne-am iscălit, ca să fie de credință. (No. 26) 1765 Octombrie 25.

Lupul Balșũ biv vel Vornic.

Constantin Stamate șatar.

Stefan biv vornic de poartă.

Și această mărturie am scris'o eu popa

Vasilie hiastru Sandului Ciomîrtan, cu zisa d-sale vornicului, și învoieala rezeșilor.

* * *

Această copie fiind întocmai din cuvânt în cuvânt scoasă după cea adevărată, s'au încredințat și cu a noastre iscălituri.

(Iscăliți) Balșu Logofăt. Grigoraș Sturza Vornic. Costaki Crupenski Vornic. Th. Balș Vornic. Alexandruvornic.

1810 Mart 31.

După cea adevărată hotarnică, asemenea. Constantin Serdar. 1810 Mart 31.

Acest docum. autentificat este în dispos. mea. Th. C.

Scrisoare de rindul ocinilor și moșilor lui Dumitrașcu Mihul.

Eū Dumitrașcu Mihul dau știre cu această scrisoare a mea de rindul ocinilor și moșilor mele ce mi-au prisosit de la părinții mei dumneșeu să-și pomenească, că sunt toate ocinele mele deosebi de alți frați ai mei și de alte rude ale mele, și nime n'are nice o treabă la părțile mele ce am și de la tatăl meu, „dumneșeu să-și pomenească“ și de la înmamea (mama) mea și nice sunt dator nimăruși nici cu un ban, iar printr'aceea eū las după datul sufletului mieu câte ocini am eū și câtă agonisită am eū, și bucate toate să fie giupânesele mele Antemieș, și nime să n'aibă nici o treabă a trage saū a lua ceva de la dînsa, căci sunt ale mele drepte, deosebi de toți frații

cum și mai sus scriu așa mărturisesc, aceste cuvinte la moartea mea, iar de se va tâmp'a moarte mai înainte giupănesoî mele de cât nouă, iarășî să n'albă nime nici o treabă cu ocinele ei ci să avem noi a ne comanda unul pre altul, iar cine va vre să strice tocmala noastră, să fie ne ertat de dumnezeu și de Precista și de 318 oțeti, și de toți sfinții, și la această nevoie și boală și moarte a mea, fostău dohovnicul mieu cel bătrân popa Stefan, și al doilea dohovnic popa Petrea de Grănești și popa Mihail din târg din Siret și popa Toma de acolo și popa Vlașco ot Bălcești și popa Vasilie și popa Gheorghie de Rugășești și Dumitru Ponicî, și Grecul din Siret și Stefan de acolo, și alți oameni bunî, de aceasta mărturisesc la datul sufletului mieu, și spre mai mare credință ni-am pus noi preoții pecețile noastre la această adevarată scrisoare cum am auzit mărturisim, și eu Nicoară Brahă am scris acest zapis.

Pis velet 7141 (1633) Februar 18.

Eû Dumitrașco Mihul. — Popa Stefan.

Popa Petrea de Grănești dohovnic.

Popa Vlasie ot Bîlélești.

Râca popa Mihail, Popa Toma ot Siret,
Popa Vasilie ot Brălinți

Popa Gheorghie ot Rugășești.

Eû Ponicî.

Acest document original mi s'au dat spre publicare. T. C.

Împărțeala de moșii a lui Ilie Holban cu frate-seu Constantin Holban.

Adecă cu Ilie Holban, să se știe precum

ne-am împărțit cu frate-meu Constantin Holban cu un sat întreg Buda ce este la ținutul Cernăuțului, ce se hotărăște din gios cu Becștii și cu Șărbăuții, și din sus cu Novăsilța; și am stălpito pe mijloc cu patru pietre; o piatră am pus drept pe muchea dealului și caută alături cu pădurea până în hotarul Becștilor, iar de acolo încoace caută drept la vale pe din gios de biserică la o piatră, ce este aproape de ținutimul bisericeii, și de acolo dintr'acea piatră caută aproape la altă piatră din coace de pîrăul Bud, în malul pîrăului, și de acolo caută peste pîrău în ceia parte și peste drum în coasta dealului lângă niște stejeri, iar am pus piatră și dintr'acea piatră caută pe pravățul pietrei peste deal, și merge până în hotarul Novosilițai, și așa am despărțit Buda în două, și mi-au dat voe frate-mieii Constantin, fiind eu frate mai mic de mi-am ales eu ori-care ce mi-a plăce, și mi am luat eu partea mea din sus, iar ceialaltă parte din gios au luato frate-mieii Constantin, și de acmu înainte de s'ar tâmpla să mă împresure vre-o parte de cătră alte hotare ori la Ilie ori la Constantin, ca să n'aibă treabă a mai cere unul de la altul, ce de acmu înainte să mai stee pe'rele nemișcate, precum s'au hotărît în veci; și această învoeală și împărțeală, am făcuto dinaintea maicăii noastre Paraschivei, și dinaintea fratelui nostru Nicolai și me-au făcut și frate-mieii Constantin o scrisoare asemenea aceștia la mîna mea, și de acmu înainte dintre noi dintre amîndoi frații, ori cari s'ar scula

cu pricină, să nu i se ție în samă, căci noi de a noastră bună voie ne-am învoit ; și pentru credință am iscălit, să se crează.

leat 1743 (7251) August 4,

Ilie Holban...

Neculai Holban..

Paraschiva Holbăneasă

Constantin Holban

Acest document mi s'au dat spre publicare.

Th. C.

Carte de giudecată a banului Manolache Balș.

La divan înaintea noastră s-au giudecat de față Ioniță Strășca ce au fost vel căpitan, cu dumnealui banul Manolache Balș, jăluind el Măriei Sale lui Vodă cum că în moșiea Nihoreni i Stănești, i Tureatca ce sînt la ținutul Sucevei, ar fi avînd și el câte o a treia parte în fiește carele, și boerii Bălșești împreună cu partea ce au, îi stăpînesc și părțile lui, la a căruia jalbă, dumnealui banul Manolachi, cît dir moșiea Nihoreni și Stănești au dat răspunsu că mai mult de cât cea o a treia parte nu are, nici stăpînește, iară cele două părți sînt răzășești, n'are treabă, iar cât moșiea Tureatca aceasta o stăpînește toată dumnealui, cum au apucat de la părinții d-lui după scrisoarea ce are. Decî cerîndu-se lui Ioniță Strășca căpitan scrisorice are pe moșie, au aratat întăi o carte de la domnul Vasile Vodă din 7154

Iulie 6 după judecata ce au avut un Gavrilce Polschi și un Hilce din Nihorenii ce-î numește strănepoții unui Ion Nihorne și alții strănepoții a lui Andreica, cu Onciul Iurașcovicii din care se trage Strișca și cu alții mulți ce-î numește strănepoții Gavrilcii din Nihorenii, pentru aceste trei moșii, care acel Gavrilce cu ai săi vre să le împartă în patru părți, iar Onciul cu ai seî vra să le împartă în trei părți, și fiind că aceștia ar fi arătat și drese vechi domnești cum că acele trei sate le-au ținut tot în trei părți, le hotărăște numitul domn ca tot în trei părți să le fie și de atunci înainte. Al doile au arătat o împărțală a răposatului Șturzei logofăt din 7250 Iulie 15 ce au făcut din poroncă gospod între feciorii lui Vasile Strășca și dă în partea Sofroniei, nepoatei de fată Strășcăii a treia parte din sat din Nihorenii și a treia parte de sat din Tureatca de la Suceava; o carte a răposatului logofăt Iordache Canta după giudecata ce au făcut între un Vlad și Filip Gora și alții, și între Ioniță Strășca pentru căci o a treia parte dintr'aceste trei moșii ce trăgea ei de la Strișca zicând că ar fi a lor, care fiind că Strășca ar fi arătat dovezi cum că-î dreaptă moșie a Onciului moșului său, numiții boeri îi dă rămași de giudecată hotărînd că Strișca să-și stăpînească câte o a treia parte dintr'acele trei sate, care carte este din 7257 Iulie 1. O anafora a veliților boeri întărită și de răposatul domn Grigore Calimach voevod, după giudecata ce au avut Grigoraș Stroescul și Ioniță Strășca și alții, cu răposatul logofăt Lupu Balș la anul 1767 Iunie

pentru părțile dintr'aceste trei moșii, prin care anafora se hotărăște ca Ioniță Strășca să-și stăpînească câte o a treia parte pe cum îi scriu scrisorile, și logofătul Baluș să stăpînească pe cît îi vor cuprinde scrisorile, cum și Stroescu și Brahă iarăși cît li se va alege pe scrisori; aū mai arătat căpitanu Ioniță Strîșca și alte cărți pe cîte o a treia parte dintr'aceste pomenite trei moșii: Nihoreni, Stănești, și Tureatca. Decî cerîndu se și d-sale banului Manolache Baluș scrisori ce are pe moșiile aceste, aū arătat un ispisoc vechi de la domnul Miron Barnoschi vodă din 7136 April 11, întăritură Aftemieî fetei lui Gavrilaşco Mateiaș vel vornic, pe dania ei de la mătușasa Salomiia nepoată lui Stănilă și de la fata ei Antemița giupăneasa lui Dumitrașco Mihul pe a treia parte din satul Tureatca de la ținutul Sucevei, cu heleșteu și cu moară, și iarăși din a treia parte dintr'același sat giumătate și iarăși două casă și toate părțile câte se vor alege a lui Ștefan și Costin ficiorii Tomei, apoi și scrisoarea de danie acei Antemi; tot dintr'acel an Mai 20 cu o lună mai pe urmă pe părțile aceste arătate ce le-aū dat Antemie; altă scrisoare a lui Dumitrașco Mihul din 7141 Februar 18, cu care adeverează că toate ocinile și alte câștiguri a lui ce are despre alți frați după moartea lui, le-aū lăsat să fie a giupănesei sale Antemie iar alții nimene să nu aibă treabă; o carte de la domnul Vasile Voievod din 7149 Mai 25, de giudecată între Antemia giupăneasa lui Dumitrașco Tureatcă și între nepoții lui Tureatcă acestuia

pentru elironomia unchiului lor, acesta ce o trăgea de la Antemia neavînd copii, pe care numitul domn îi dă rămași din giudecată ca ei să nu se amestece după scrisoarea bărbatului ei, și arată că din moșia Tureatca au avut Dumitrașco Tureatcă cinci jerebi; un zapis de la Antimia femeea lui Tureatcă din 7151 Mart 11, scriind ea precum au dat Stroescului două jerebi din Tureatcă pentru o șintă cu pietre scumpe ce i-au prăpădit; un ispisoc de la Vasile voevod din 7159 April 3 de întăritură Antemiei pe părțile din Tureatca ce i s-au ales la hotărît, a treia parte și cu două heleștee din partea de gios și cinci jerebi cumpăratură mumei sale, cu loc din iaz și cinci jerebi cumpăratura boeriului ei Dumitrașco din partea din mijloc, și iarăși cinci jerebi cumpăratura mumei ei; un zapis din 7183 Mai 22 a lui Strătulat feciorul Nastasiei cu care vinde o jerebie din moșia Tureatca Lupului Stroescu; o scrisoare de împărțeală din 7218 a unui Grigoraș Pătrășcan i Vasile Nacul, Gavril Nacu și alt Vasile cari acești iscăliți arată că a treia parte din Tureatca s'au venit cumnatului lor lui Vasile Tăutul; un zapis din 7266 Decembre 14 a lui Vasile Tăutul cu care au vîndut răposatului logofăt Lupul Balș a treia parte din tot satul Tureatca partea din mijloc arătînd că i au dat și împărțeala moșului său Vasile Tăutul adiverit fiind zapisul și cu iscălituri de boeri mari marturi; apoi și alt zapis din 7276 Fevruar 1 cu care au vîndut Grigoraș Stroescul iarăși răpo-

satului logofăt Lupul Balș trei jerebiî din satul Tureatca ce arată că i-au rămas de la moșul său Lupul Stroescul iarăși adiverit cu iscălituri de boeri, Manolache Costache vel logofăt și alții. Decî dar după aceste scrisori au răspuns banul Manolache că din moșia aceasta Tureatca partea câtă se arată Antemieî ficeî lui Gavrilaş vornic ce s-au pomcnit, căzênd după clironomie la spatariul Iordache Cantacuzino socrul părintelui d-sale au dat-o zestre răposatului logofăt, apoi mai cumpărînd răposatul iarăși a treia parte de la acel Vasile Tăutul cum și trei jerebiî de la Stroescul cum s'au aratat mai sus, ar fi încheind toată moșia Tureatca în stăpânire, dar neputêndu-se ști măsurile moșiei cîte sunt pără nu se vor cerceta acolo la starea locului, ca să se cunoască de se închee toată moșia în scrisorile banului după arătarea d-sale, cu giudecata noastră de acum așa s-au găsît cu cale și cu dreptate, și așa s-au hotărît: d-lui banu Manolachi să-și aleagă părțile cu hotarnici după scrisorile ce are și de va mai rămîne moșie ne cuprinsă de scrisorile d-sale acea parte ce va rămîne să se dea lui Ioniță Strișca ca să o stăpânească el cu neamurile lui. Iar pentru cele-l-alte două moși Mihoreni și Stăneștiî din care d-lui banu au arătat că are numai cîte o a treia parte la care nici Strășca n'au pricinuit dintr'aceste două să-și stăpînească cîte o a treia parte după primirea și a Strășcăi, iar cele-l-alte două părți le vor stăpâni răzășiî acestor moșiî după scrisorile și dovezile ce vor ave. Drept aceea s-au

dat această Carte de giudecată d-sale banului
Manolachi Balș.

1785 Noembre 30.

N. Roset, vel logofăt

Lupu Costachi vel vornic

Ioniță Cantacuzino, vel vornic

S-au trecut la condică asemenea de

Vasile Codreanu, ot divan.

Acest document mi s-aŭ dat de publicare.

Th. C.

Averea Bălșască

După hotărîrea ce am făcut ca să mă duc
la Rosia, eată am scos moșiile, casele și viile,
la Soltan Mezat, ca să le cumpere ori cine
ar vrea.

1792 Decembre 3.

* * *

Ținutul Sucevei. Satul Plopeni, întreg cu vad
de moară în apa Suceviî, cu așzare, casă, bi-
serică de piatră, și toate cele trebuincioase.

Satul întreg Feteștiî cu două mori în pâ-
răul lor.

Satul întreg Mereniî cu moară.

Toate aceste sunt într'un hotar, și la un loc
să și vînd.

Lei 20,000. Sunt muștereuî adecă două-zeci
mii lei.

* * *

Tot ținutul Sucevei. Satul întreg Țureatca, cu

morii în pîrăul Molniței, ce este vîndută cu anul în 6 ani, câte 800 de lei pe an, lui Ilschi.

3.000, adecă trei miî lei Vasile Potlog,

3.100, adecă tereî miî una suta.

3,200, adecă trei miî două sute eu P. C.

4.000 Simion.

5.000, adecă cincî miî lei căminariul Iordache Roset

5.100, adecă cincî miî una sută. Potlog.

* * *

Tot la ținutul Sucevei. Părțile din satul Pleșești, cu iaz și morii în apa Șomuzului.

200 sunt mușterei Stefan Cărcaș

250 eî sunt mușterei

300 adecă trei sute eî sunt mușterei

350 Stefan

*

* * *

Ținutul Dorohoiului. Satul întreg Drăgușeni, pe apa Podraga cu două heleștee mari într'această apă i morii, ce este vîndută, pe 6 ani câte 1300 lei pe an.

7000, adecă șapte miî V. I. K.

*

* * *

Tot la ținutul Dorohoiului. Satul Hudești mic i Giulinții pe Prut, cu iazuri, i morii vîndute pe 6 ani câte 700 lei pe an, lui Toader Bostan Arman.

Lei 7000 sunt eî mușterei, adecă șapte miî lei.

*

* * *

Ținutul Neamțului. Satul Bărgăbanii întreg

bez 19 pământuri a răzășilor ce mai au dintr'acest sat, i satul Vlădiceni, ce este pe Valea Neagră, i părțile din Citireni, Dispărșita, i părțile din Bilăești, i din Maxinești, cari au și mori.

Aceste toate fiind la un loc, și la vânzare iarăși la un loc se dau.

7500 adecă șapte miș cinci sute V. I. K.
10.000 eș.

* * *

Ținutul Fălciului. Satul Simineștii i Folteștii pe apa Prutului, cu mori în Prut și cu bălți de pește, vindută câte 700 lei pe an, lui Ilie Vătav.

5000 eș

5500 eș V. I. K.

* * *

Ținutul Iași. Satul Lețcanii întreg, cu mori în Bahlui cu crășmă la drum, din piatră pivnițele, i casă mare bună șindilită, i cu altă pivniță în ogradă, i ogradă de zăplaz și toate cele trebuincioase, i 6 pogoane de vie lucrătoare.

Pol. Sat Căcărăzenii tij cu moară pe Bahlui cu oameni.

Aceste toate să vind la un loc.

Lei

8000 sunt eș muștereș, adecă opt miș lei.
10000 eș.

* * *

Casăle din Iaș cu grădină i cu odăi nouă ce s-au făcut acmu, și cu toate cele trebuincioase precum se vad.

Lei 5000 sunt eü, adecă cincî miş.

* * *

8 pogoane vie lucrătoare cu cerdac la Copou.

Lei

300 sunt muştereü adecă trei sute lei.

400 sunt şi eü muştereü, adecă patru sute.

500 Ştefan

600 adecă şase sute sunt eü muştereü.

700 Hristea ar fi muştereü.

800 Ştefan.

* * *

4 pogoane vie lucrătoare la Şorogari lei 154
Ştefan.

* * *

13 pogoane vie lucrătoare la Nicoreşti la
Valea Sîrbilor.

Lei

500 sunt eü muştereü adecă cincî sute lei
Hriste.

600 adecă şase sute sunt eü muştereü.

650 adecă şase sute cincî zeci. Hriste.

700 Husein efendi.

800 Stavru serdar.

* * *

10 pogoane vie lucrătoare la Cruci, într'o
ogradă cu viile D-sale banului Dumitrache
Sturza.

200 adecă două sute, sunt eü muştereü

300 adecă trei sute lei, sunt eü muştereü
Hristache.

500 Stavru serdar.

* * *

59 sălaşe de țigani iar suflete 215 peste tot.

Lei

4000 sunt muștereü

4500 alt muștereü.

* * *

Pe aceste toate ce să cuprind printr'acest izvod moșii, vii, țigani selașe dau eu Răducanul Roset, 147,000 lei, adică una sută patru zeci și șapte mii lei, bez părțile din moșia Pleșeștiü, ot ținutul Sucevei ce să vînd deosebit.

Acest izvod mi s'aü dat spre publicare.

Th. C.

Noi Alecsandru Ioan Calimah Voevod

Cu mila lui Dumnezeu domn țerei Moldovei.

Credincioși boerii domniei mele d-voastră Ispravnicü din ținutul Cernăuțului, i D-neta Ioan Keșco biv vel stolnic, i Ioan Murguleț biv ftorü paharnic, sănătate.

Fiind că domniei mele ne-aü arătat al nostru cinstit și credincios boeriü D-lui Iordache Balș, biv vel visternic, că părintele D-sale răposatul Lupul Balș biv vel Iogofăt, în viață fiind aü fost făcut schimbu cu un Sandul Brahä, i Iordache Brahä, și Ion Brahä, adecă părintele D-sale visternicul, aü dat acelor Brähășăști a treia parte din satul Culiceni de la acel ținut, și aü luat de la dênșii a patra parte din satul Drăgușeni de la ținutul Suceviü, care acum iese în Cordon, și pe urmă cea a patra parte de Drăgușeni, eșind rea și lip-

VOLUMUL XXII DIN URICAR

C. 9.

sind din stăpînirea părintelui D-sale, și fiind apucați ca să răspundă numiții Brăhășești, s'au fost apucat că vor da moșie în loc, numai au cerșut atunci se fie îngăduiți până își vor alege părți dintr'alte moșii, și de atunci și până acum, împlinire n'au mai făcut; pentru care au cerșut acum D-lui visternicul, că de vreme ce ei pînă acum împlinire n'au mai făcut pentru partea lor, ceea ce au eșit rea, să i se dea în stăpînire partea D-sale cea din Culiceni. Deci, scriem D-voastră să aduceți de față pe acei ci stăpînesc partea cea din Culiceni dată cu schimb de părintele D-sale visternicul, și fiind și vechilul D-sale visternicului, să cercetați foarte cu amăruntul pricina aceasta, și dacă dreptatea va da ca să și iea în stăpînire D-lui visternicul, partea cea din Culiceni, atunci stolnicul Ioan Keșco, vtori paharnic Murguleț, veți merge și la starea moșiei, și veți alege și veți hotărî partea din Culiceni a D-sale visternicului, csăbit de cătră acelor-l'alți răzeși măsurându-o în stînjeni, în lung și în curmeziș, după care veți da și mărturie hotarnică în care să iscălească și răzeșii, i megieșii. Iar dacă cu cercetarea ce veți face nu se va odihni vre o parte, atunci hotărîtură nu veți face, ci veți da mărturie cu arătarea pricinei pre larg. și veți pune soroc, ca să vie la diyan să se dea hotărîrea pricinei ce va fi.

(L. S.)

1797 Iunie 17.

Procitoh

s'au trecut în condică

vel logofăt

Matei Condicariu.

Acest document mi s'a dat spre publicare.

Th. C.

Prea Înălțate Doamne,

Moșiile Mihoreniî și Stăneștiî (ce se zic Pue-
ni) de la ținutul Dorohoiului, le-am găsit noi
stăpînindu-se de răposatul tatăl nostru stolni-
cul Vasile Potlog, împărțitoarea neamului Pot-
lăgeștilor cu Volcinceștiî; această stăpînire, aū
urmat pacinică până la moartea tatălui nos-
tru. Iar la anul 1815 răposatul logofăt Tăutul
ce iera logofăt de divan s'aū sculat cu preten-
ție că are și el a trage parte din acele moși
fiind neam, și viind răposata maica noastră la
Iași, împreună cu Volcinceștiî, aū început a se
giudeca cu acel Tăutul, și în giudecată fiind
s'aū bolnăvit maica noastră, care avea scriso-
rile moșilor acestora, și ne putînd eși din
casă, Volcinceștiî au venit la maica noastră, și
văzîndu-o bolnavă, i-aū cerut scrisorile acestor
moșiî împărțitoare cu dînșii, și maica noastră
nesocotînd vicleșugul știîndu-î de răzăși impre-
ună stăpînitorî, le-aū dat scrisorile să se giu-
dece, cu care scrisorî giudecîndu-se cu Tăutul,
l'aū dat ramas și s'au dus fiește care pe la ca-
sele lor: în urmă s'aū adunat ei toți la această
moșie Mihoreniî, și Stăneștiî, și s'aū împărțit
ei în de ei, fără să știe maica noastră. Între a-
ceastă vreme s'aū întîmplat și săvîrșirea mai-
cei noastre și răzvrătirea aceasta ce aū urmat
în patrie, și noi am rămas saracî de tată, de
mamă, de frați, de rude și de scrisorî și de
moșiî. Acum văzîndu-ne lipsiți de toate aces-
te, am mai dat o jalbă la trecuta lună Fevruar,
rugând să te milostivești înălțimea ta, să ne

rînduești un boeriū să facă această cercetare la starea locului, căci noi și saraci fiind, și fete mari fără nici un agiutoriū, nu putem veni la Iași să așteptăm strîngerea tuturor acelor razeși, mai ales fiind sudeți, nici vechil nu avem pe nimeni, și de către înălțimea ta ni s'aū rînduit pe D-lui banul Dimitrache Holban, ca să vie să facă această cercetare, mai ales fiind D-lui de la departament, și răzășii noștri cei mai mulți sudeți, cu care boeriū, și noi am rămas mulțamite, știindu-l și iubitoriū de dreptate, și după starea noastră mai lesne a-l mulțami; dar până acum nu aū venit să facă această cercetare, pentru care cu lacrimi cădem noi saracele, la îndurarea înălțimei tale, rugîndu-te să te milostivești, ca unul după Dumnezeū tată al saracilor, și să poroncești numitului boeriū să vie la fața locului, și cu poronca cinstitei agenții, să adune și pe acei razeși, să facă această cercetare după dreptate, să știm și noi de avem ceva, satū să nu mai supărăm auzul înălțimei tale cu jaloabe, și va rămâne nesfârșită pomenire.

prea plecate la mila înălțimei tale

Zoița și Casandra.

ficele răposatului stolnic Vasile Potlog.

S'aū scris supt No. 1072.

* * *

Dumnealū vel logofăt va pune la cale.

1823 Sept. 11.

Alecu Aslan.

* * *

Noi Ioan Sandu Sturza Voevod

Cu mila lui Dumnezeu domn țarei Moldovei.

Cinstit credincios boeriul domniei mele : D-ta Dimitrie Holban biv vel ban, sănătate.

Din cuprinderea jalobei veș videa arătarea și cererea jăluitoților ; scriem D-tale fiind că pârîții Volcincești sunt sudeți austriecești, D-ta veș lua cuviincioasele poronci de la cinstita aghenție spre supunerea lor a sta în cercetarea pricinei, cu care mergînd la starea locului și înfătoșînd pe amîndouă părțile, să întri cu amăruntul în cercetarea pricinei după scrisori, dovezi ce vor fi, ca să afli tot adevărul, și dovedindu-se arătarea jăluitoților adevărată, că au și ele parți în numita moșie, și că scrisorile le-au luat pîrîții din mîna maicei lor, și că sînt drepte ale lor părințăști ; D-ta să le ieși din mîna pîrîților, și să le dai la mîna jăluitoarelor, imputernicindu-le ași stăpîni și drepte părțile lor ce se vor dovedi că au într'ace moșie, dîndu-le și mărturia D-tale de cercetare și aflarea adevărului. Iară de va fi pricina întru alt chip, și acolo nu se vor odihni vre o parte cu mărturia D-tale, pre larg prin zi de soroc, după vremea lucrului, să vie la divan să se dea hotărîrea în urmarea dreptăței.

1823 Sept. 12.

(L. S.)

vel logofăt.

S'au trecut.

Aceste acte mi s'au dat spre publicare.

Th. C.

Cătră cinstitul departament al pricinilor străine

Pe lângă părțile de baștină ce au avut răposatul părintele nostru în moșiile Mihoreni și Puenii ce sunt în ținutul Dorohoiului, au avut împărtășire și săvârșitul Șerban Potlog, cari la anul 1814 Iunie 30, cu a sa bună voiață, și prin tocmeala ce au avut cu maica noastră, i-au și vîndut amîndouă acele părți, cîte 20 lei stînjinul, pe cîți stînjini i se vor alege la hotărît, fiind moșia Mihoreni, cum dovedește zapisul numitului din același an și lună, încredințat de răposatii boeri vornicului Neculaș Ilrisoverghi, și comisului Neculaș Costachi; când vînzătorii pe lângă alți bani cu cari rămăsese datoriū casai noastre, au mai luat și de la maica noastră atunce la vînzarea moșiei cusurul, și alții mai pe urmă, cum dovedesc sineturile sale, și a lui Ioan Potlog fiului său ce se află în viață, care părți s-au și stăpînit de părintele și maica noastră, cât au fost în viață, iar după moartea tatălui nostru acolisindu-se un Constandin Tăutul a intra și iel răzăș într'aceste 2 moșii, prin giudecată și cu dovezi de scrisori ce au fost la casa noastră, dîndu-se rămas, am rămas bună stăpînitoare tot ca și întăi, atît pe baștină cum și pe cumpărături de la mortul Șerban Potlog. Tărziau apoi pe urmă trezându ma trasă în giudecată de un Dimitrache Beiovici, ginerele mortului Șerban Potlog, și cerînd la a lui stăpînire părțile socru-lui seū din Pueni și Mihoreni, acele vîndute; cu cuvînt că la însurarea sa i s ar fi dat lui prin iz-

vod de zestre, cu care înfățișându-mă la acel cinstit departament, s-aŭ cunoscut și s-aŭ dovedit cu totul vicleană cererea sa. Pentru că cerându-se izvodul de zestre, întâi s-aŭ apărut că nu-l are, căci s-ar fi întâmplat de ar fi ars, cu alte hîrtii ce le ar fi avut în casa sa; apoi aflînd noi că acel izvod era depozitarisit la canțileria austriecească, și după cererea boerilor departamentului, aducându-se față de d-lui dl. dragomanul din vremea aceia, s'aŭ văzut la locul unde scrie de moșie, ras și scris de al doile cu alt condeî, căci unde scrie că'î dă zestre parte din Mamornița, aŭ scris parte din Pueni i Mihorenî, cînd de aŭ fost și destul giudecătorei a se încredința de rea acolisirea numitului, însa pentru că între alții era iscălit în izvod martor și sârdarul Ioan Ghițăscu care aflîndu-se în Iași după întrebarea prin scris ce iau făcut cinstitul departament, au facut și răspuns că are știință că toată partea din Mamornița aŭ avut-o zestre numitul Beiovicî, dată de so-crul său, iar nu acea din Mihorenî și Pueni, și că partea acea din Mamornița însuși Beiovicî pe urmă ar fi vîndut-o d-sale de veci, arătînd față și zapisul de vînzare, care atît izvodul de zestre i mărturiea sârdariului Ghițăscu și cu alte hîrtii alăturate la delă, rămîind în cinstitul departament, până voiŭ aduce și eŭ zapisul cel adevărat a lui Șarban Potlog cătră maică mea (după care atunce aveam numai copii, iar originalul cu alte hîrtii se află peste Prut încă din vremea bejeniei) și să mi se deie carte de giudecată. După ce aŭ trecut

de atunce iar atita vreme, numitul și acu tot mă supără, cerind arătatele părți. Giudecați dar prea cinstiți boeri dacă socrul său cu zapis încă din 1814 aŭ vândut maicei mele amîndouă părțile arătate, cînd numitul Beiovici încă nu era intrat în casa lui Potlog, de le poate cere cu cuvîntul zestreî, saŭ sub orî ce cuvînt, și macar de aŭ și fost intrat în casa lui Potlog și cînd au fost dovedit că zestrea lui au fost în alte moși, care aŭ și vîndut o cum arăt mai sus, acest om, prea cinstiți boeri altă trebuință nu are de cît să nu se deșerte presusfile giudecătorești de dînsul, și tot să se acolisască, cînd de unul cînd de altul, precum se acoliște și de mine acum.

Vă rog dar puneți-mă la cale a i se da cazul răspuns să nu mă mai supere în zadar, care macar, de aŭ și stăpînit vr'o câți va ani în vremea lipsireî mele din Moldova fiind, si revoluția știută, apoi după venire iarăși la Moldova, prin drumul giudecătעי s'aŭ depărtat ca un acolisitoriu.

1829 Iunie 25

Casandra Potlog.

Domnul Radu R. Rosetti aŭ bine voit a'mi procura toate actele înșirate de la paginile 62 până la 141, pentru care îi sunt recunoscător de ajutorul ce mi-aŭ dat.

Th. C.

Copia intabulărei moșiei Stănești ce-î lingă Siret, de pe fața 677 până la 681 din condica hotărîturii Bucovinei. (L. S.)

Tratarisit în Stănești în 17, 18, 22 și 28, Octomvrie 1782. Măcar că urmează neunire între părtașii satului Stăneștii, totuși chemându se mai întâi pe proprietarii și pe megieșii de alături s-au hotărît: acest sat Stăneștii se hotărăște cu satele Provoroki, Burlenița, Terepleșe cu o bucată fără de stăpân, cu Moldova și cu Nicoreni. Inceputul hotărîturii s'au făcut în dumbravă pe lângă un stejar aflat și însemnat cu marca Moldovenească (bour) și cunoscut de drept de toți megieșii de alături, la care se întîlnesc tustrele hotarele de la Stănești, Provoroki și Nihoreni, și se despărțesc prin o movilă hotarnică, năsipita lingă stejarul însemnat cu bourul. De unde se întinde Stăneștii pe lingă Provoroki sau Oprișeni în Dumbrava până la o movila hotarnică despărțitoare pământurilor Stăneștii și Provoroki. De la această movilă hotarnică tot înainte în gios, într'o vale, unde se găsește fantâna Putredă, a căria apă curgătoare se răvarsă în pârîul Volniței, și pe aceeaaltă parte iarăși la deal până la o movilă hotarnică, rădicată aproape de casele Stăneștilor. De aici trece linia hotarului în partea dreapta pe lângă casele Stăneștilor până la vad, apoi în lăuntru pădurei până la un fag mare însemnat cu un bour, pe lingă care s-au năsipit o movilă hotarnică despărțitoare pământurilor Stăneștii și Provoroki. De această

movilă hotarnică înainte spre pădure într'o linie dreaptă pe lângă o movilă veche, spre o altă movilă hotarnică rădicată și despărțitoare pământurilor Stănești și Provoroki, și care movilă s'ar afla mai într'o linie dreaptă cu piatra hotarnică aflată în câmpuri, și despărțitoare partea lui Nihoran de la satul Stănești dintre acea a lui Lupu Balș; pe lângă această movilă hotarnică s'au însemnat două fagi cu cruce. De aici Stănești merge pe lângă Provoroki spre pădure, tot drept înainte până la un drum, ce merge prin pădure spre Opișeni, unde iarăși se află o movilă hotarnică, despărțitoare pământurilor Stăneștilor de la acele a Provorokilor, apoi un fag însemnat cu o cruce și cu veletul 1782. De aici tot prin pădure înainte ceva spre mează zi la zarea dealului sau opcina Runchi pe care opcină se află iarăși o movilă hotarnică despărțitoare pământurilor Stăneștilor și a Provorokilor sau Opișenilor. Apoi de aici tot înainte pe această opcină într'o linie dreaptă până la o altă movilă hotarnică rădicată la care se lovesc trus-trele hotare de la Stănești, Provoroki sau Opișeni și Burlenița, și unde s'au însemnat un fag cu aceste trei litere : **B**, (Burlenița), **S**, (Stănești) **O**, (Opișeni), și cari despărțesc aceste trei hotare unul de la altul. La această movilă hotarnică, și la aceste însemnate litere B, S, O, rămâne hotarul Provorokilor sau a Opișenilor și Stănești, merg înainte ca la 350 de pa-suri, pe lângă Burlenița la opcina Stăneștilor până la o altă înalțată movilă hotarnică, la

care se lovesc acele trei hotare de la Stănești, Burlenița și Terepleșa despărțindu-se una de alta prin această movilă hotarnică, apoi pe lângă care s'au însemnat un fag c'un T, Terepleșe și B, Burlenița. La această movilă hotarnică rămâne hotarul Burleniței, și Stăneștii trece pe lângă Terepleșa la zarea dealului său la această opcină înainte spre altă movilă hotarnică înălțată pe această opcină și despărțitoare acestor două hotare; pe lângă care este însemnat iarăși un fag cu litera T, Terepleșe. De aici încă mai departe pe această opcină, până la o movilă hotarnică înălțată pe capu Runchi, pe lângă care se întâlnesc acele trei hotare de la Stănești, Terepleșa și a unei bucată fără de stăpân, și se despărțesc prin această movilă. Aici părăsind Stăneștii hotarul Terepleșe și trecând pe lângă o bucată fără de stăpân, de la care au stăpânit și Mihalache Stroescu o bucată, însă fără vre un titlu și document, se coboară prin pădure la vale, ceva spre dreapta, de la linia răsăritului, tot la zarea dealului, până la o înălțată movila hotarnică, despărțitoare pământului Stăneștilor de la acel fără de stăpân. De aici se coboară Stăneștii pe lângă acel fără de stăpân, tot înainte prin pădure într'o linie dreaptă, până la pârâul Molnița, despărțitoare Bucovinei de la Moldova, pe lângă care s'au înălțat o movilă hotarnică, despărțitoare pământului Stăneștilor, de la acel fără de stăpân, pe Poiana lui Gheorghie, pe lângă care s'au găsit și un bour. La această movilă hotarnică Stă-

neștiți părăsesc hotarul aceluși fără de stăpîn și se duce la deal pe lângă părîul Molnița despărțitor Bucovinei de la Moldova, până la cerdacul No. 110 și de la acest cerdac tot înainte la deal până la o movilă hotarnică înălțată pe lângă podul Cordunului în care se lovește partea Nihorenilor aflătoare în acest Cordon, și care movila despărțește Stăneștiți de la Nihorenii. De la această movilă hotarnică Stăneștiți trece pe lângă Nihorenii prin mlaștina formată din pricina curgerii fântanei Putrede, apoi alătura cu valea Nihorenilor ce rămîne la dreapta, și prin arăturile popușoilor, până la capătul îngrăditurii, unde de supt începutul pădureii cea rară, este înălțată o movilă hotarnică despărțitoare pămînturilor Stăneștiilor de la Nihorenii. De aici la pădure înlăuntru și prin trînsa într'o linie dreaptă înainte până la stejarul însemnat c'un bour, pe lângă care se află movila hotarnică despărțitoare; acele trei hotare de la Stănești, Nihorenii și Provoroki și la care s'au făcut începutul acestei hotărîții.

Această închipuită hotărîtură s'au iscălit de către părți. (O iscălitură ce este greu de ctit). Iosef Proin egumen Putnei, Ileana Stîrcea, Ioniță Strîșca, Stefan Kalken, Trauer vechil, eu Constantin Gebul am iscălit, Alexandru Ilski Aseșor, Meșgher Colonel, Pițeli Rotmăistru, Hurzani Lieutenant auditor, I. S. Erghelet Actual, Pet. Aron talmaciu.

S'au înaintat în Cernăuș la 14 Martie 1783. Astăzi arătîndu se Ioniță Strîșca mazil lăcuitor

din acest Cordon cu hotărîrea auditorească alăturată aice sub signa ① în puterea căria i se încuviințază a treia parte ce are la Stănești și care în câtă-va vreme era stăpînită cu rea credință de cătră doi, Nihoran și Popescu, și prin urmare se roagă să se șteargă din protocolul numele acestor doi, anume a lui Vasile Nihoran și a lui Ion Popescu, neavînd aceștia nici o parte la Stănești, cu atît mai vîrtos, s'au încuviințat o asemenea cerere, în privire că prin aceasta s'au curmat nerînduiala urmată în acest sat, și s'au numit legiuiriîi lui stăpîni. Drept aceea Ioniță Strîșca aŭ și iscălit această împlinire a cererei sale. S'au făcut ca deasupra, Ioniță Strîșca, Ion Calmuțchi, Cap. Asesor, Mețgher Colonel, Pițeli Ritmaister, Harzani Leitenant auditor, I. S. Erghelet Actual.

S'au posleduit, și s'au găsit copia de față conglăsuitoare cu originalul, neștempluit ce se află la Registratura K. K. Landtafel a Bucovinei, Cernăuți în 18 Iulie 1848.

Iscălit *Ios Ebelin*

Director de la Landtafel.

(L. P.)

În capătul acestui document se află două întărituri în limba germană ; una a dragomanului Kernbah sub No. 1822, și alta a Căntelarului Dragoricî, din Agenția Consulatului General austriacŭ din Iași, datate la 14 Iulie 1851.

Th. C.

**Cătră luminarea sa domnul sftenic de taină deplin
împuternicit prezident al divanurilor Moldovei
și Valahiei și cavaler graf Teodor Petro-
vici Palin.**

Așezarea rusătească din satul Pribești nu numai din întreg hotarul moșiei Pribești, ci și din alte megieșite moșii cumpărături alăturate și închegate, precum și din hotarul moșiei Pocreaca și Popești, cumpărături legiuite alese, hotărâte și întărite prin uricele vechilor domni, pentru câte-va părți din cîmp, pentru care cumpărături la 7175 Fevruar, domnul Iliăș Alexandru W. zice : Darie spatar aŭ arătat câteva zapise de cumpărătură, între altele și de hotarul Popești și Pocreaca, ce sunt din sus de Pribești, așîdere și Poeana lui Țigan, care iese tot pe Vasluiu în sus la mijlocul codrului, unde se împreună locul Popeștilor cu locul tîrgului Iașii, de cînd sunt 160 de ani încă, și mai dinainte de la Fortună comisă ; în urma la ginerele său Buhuș trei logofăt, în urmă la Darie spatar, în urma la Costul clucer și Vasile Darie sluger, în urmă la vornicul lordache Roset, în urmă la fiul său Ștefan Rosat vel logofăt, în urmă la fiul său Vasile Foset vornic, în urmă la fiul său Ioan Roset comis, soțul meu, și la moștenitoriile săi, fiii mei, stăpînire pacnică din neam în neam, la atite rînduri de oameni până acum, și tot cu numele ei Popești și Pocreaca, cînd fără de nici o judecată și fără de nici un eu-

vînt al dreptăței, li s'au luat din prestrămoșasca lor stăpînire, de mărirea sa vodă, atât analogul din codru unde este satul Poenile pe carile l'au dat la mănăstirea Rîșca. Iar toată partea răzeșilor cum și părțile de cumpărături din cîmp a copilașilor mei, s'au luat pe însuși sama domnească, care aceste toate s'au urmat numai de la scornitoriul și dintru neființă izvoditoriul acestei cumplite și silnice strîmbătăți d-lui Vornicul Dimitrie Beldiman, carile în că din anul 1813 au întins planul spori reîsale, carele mult s'au strădănit cu mintea și cu condeiul, spre a ideisi pe mărirea sa vodă, că moșiea Popeștii, ar fi pămînt domnesc, cînd uricele vechilor domni dovedese că marginea din sus a Popeștilor este în capatul pîrăului Vasluiului de asupra Rapidei, de cînd sunt 160 de ani, și marginea de gios stă în hotarul Pribeștilor, de cînd sunt 186 de ani, și că această moșie s'au fost a moșinașilor urmașii din Tăut logofăt. Apoi numitul boeriu prin retoriceștile sale cuvinte și prin multă osteneala sa, a talcuit în tot kipul uricele domnilor și alte dovezi, și a prihănit fințenica și toată lucrarea lor, și a călcat cu sfărmară toate vechile documenturi a răzășilor, și apoi însuși a face și anafora, pe care eu sunt încredințată că prin șifală, boeriu o au iscălit, iar cugetele lor, nu mă îndoesc că nu sunt în mustrare, fiind mai ales și în temei cunoștință, însuși preosfințitul mitropolit văzînd împotriva urmare, mult s'au apărat depărtîndu-se, voind a nu fi în cercetarea acestii giudecăți, (pentru care au fost în multă cle-

vetire), din care pricină s'aŭ prelungit vremea la șase luni de zile, în care vreme s'aŭ rînduit înadins și osăbite patru persoane din cei mai aleși și vrednici în cunoștință boeri, cari după poroncă adunîndu-se și urmînd cercetarea cu toată scumpătatea, aŭ hotărit că nu este pămînt domnesc, adecă gol necuprins de scrisori (ci încă uricele se calcă unul pe altul), dar ce folos e că într'aceeași zi pe unul din răzeși vornicul de poartă Gheorghie Folescul cu hapca și cu silnicie din uliță l'aŭ luat, și l'aŭ pus la închisoare unde au stătut opt săptămîni, după care în urmă adunându-se boerii în divan și cunoscută fiindu-le interesatul scopos al stăpînirii, s'aŭ hotărit pricina, însă cu deosebire, iar nu după cum la anafora s'aŭ alcătuit.

Marginile moșiei se arată prin uricele vechi domnești; întăiŭ domnul Vasile VV. la 7148 Sept. cînd atunce urma pricină pentru despărțirea hotarului între Pribești și Popești, cînd atunce nefiind scrisorile prin giurămînt de oameni bătrîni, s'aŭ îndreptat hotarul între Popești și Pribești, de cînd sunt 186 de anî, prin uricul Domnului Iliăș Alexandru VV. dip 7175 Fevruar, între altele zice că: Popeștii și Porecreaca sunt din sus de Pribești, de cînd sunt 165 de anî, prin cartea domnului Mihaiŭ Racoviță VV. din 7230 April, după jalba feciorilor, Vornicul Iordache scrie vornicului Gayril să meargă la moșia Popeștii, ce'i din sus de Pribești, și să aleagă cumpărăturile de cînd sunt 104 anî, mai sunt și alte dovezi carile

cu temeiū înființază că din sus de Pribești sunt Popeștii și Pocreaca, unde acolo este și siliștea veche și ținterim, și țarmurile temelilor caseilor ce au fost, și pomi roditori și girlele morilor ce au fost, și altele carile toate aceste mărturisesc ființa lor, și că iese loc locuit, (iar nu pustiu domnesc), asupra căruia pământ au urmat o nelipsită îndelungata pacnică stăpînire din vekime, și pînă acum vreme de 300 de ani, după dovezile ce sunt de față; însă de aceste de toate nemică împedecîndu-se mărirea sa vodă, au luat părțile din codru a copilașilor mei, și le-au dat la mănăstirea Rîșca, cu nume de satul Popeștii vechi, unde acum iese satul Poenile, care sat acum de vre o 25 sau 30 de ani, în codru mereu s'au așezat pușini oameni, care stricînd codrul, au făcut ie și biserică acolo de vr'o 20 de ani, care oameni însuși ie pot a încredința în ce stare au fost locul acela: în vremea cînd ie s'au pripășit acolo, pe care sat și biserică acum cunoscîndu-se de numitul boeriū a fi satul Popeștii și mănăstirea Trestiana, după uricele vechi de 270 de ani, care a sa cunoștință și lucrare este cu totul în potrivă adevărului, și neasămănată cu starea locului, pe carele s'au dat la mănăstirea Rîșca; pentru că egumenul au arătat trei copii de pe trei urice domnești, adecă una din 7078 de la domnul Bogdan VV, fiul lui Alexandru Vodă Lăpușneanul, și al doilea din 7151 de la domnul Vasile Vodă, și al treilea din 7068 de la Alexandru Vodă Lăpușneanul, zicînd că satul Popeștii din o-

birșia pîrăului Vasluiului cu mănăstirea Trestiana, aŭ fost a Lupului paharnic fecior Dionisie, nepotul Tăutului logofăt, carile cu alți vicleni, aŭ perit întru vinovățiile lor, și satul, zice, că l'aŭ dat la a noastră din nou zidită sfîntă rugă mănăstirea Rîșca, adecă ca cum ar fi zidită mănăstirea Rîșca de însuși domniea sa. In-să temeiu adevărului iese împotriva: întiiu că mănăstirea Rîșca este urzită de domnul Petru Rareș Voevod, și săvîrșită de Macarie episcop de Roman, iar nu de Alexandru Vodă, precum zice; cum și Lupul paharnic, nu că doar aŭ fost vinovat, hain aŭ perit, ce acel domn fiind pătimaș vărsător de sînge nevinovat, într'o zi aŭ tăet, aŭ giunghiet, aŭ omorît 47 de boeri, afară de slugi și alții, între care atunci aŭ perit și Lupul paharnic (și acel uric cătră mănăstirea Rîșca întru toate este neadevărat) cum și la cuvîntul ce zice că mănăstirea ar fi fost prădată și pustietă și și-aŭ pierdut scrisorile, în vremea cînd a ei stare să află la loc singuratec, apoi și cu osebite temeiu, tării și zidiri de piatră nu numai casa, ci încă și ograda și are ascultare. Dar încă răzeșii cei ce se află cu locuința lor în drumul oștilor, și în calea prăzilor ce aŭ fost, unde nu numai scrisori, ci și vieață s'aŭ pierdut a multora, și nu li se face socoteală, că și ei vor fi pierdut din scrisorile moșiei, căci mai ales văzut și cunoscut este că scrisorile cele adevărate ale moșiei, care au înființat moșia dintru început cu care aŭ stăpînit Tăutul și urmașii lui, pâr la Lupul paharnic, nu iese nici una; apoi acum în neființa

scrisorilor și la neștiința urmașilor, după 300 de ani, ce samă să dăm noi, ba încă și cite scrisori mai avem cu feliuri de poreclite tălcuirii și prihăniri, să anerisesc. Uricul domnului Vasile Voevod din 7148 carile se află în scrisorile Pribeștilor, zice că Pribeștii se hotărăsc cu Popeștii, unde acum iese pământul pustiit domnesc; zicind numitul boeriu că lângă Pribești ar fi al doile Popești porecliți, cu ce dovadă, nu știu. După a scrisorilor lucrare știu că nu sunt al doilea Popești și porecliți de Hermeziu, precum zice numitul boeriu, ci lucrarea scrisorilor s'au prihănit cu defăimare și s'au poreclit rău, tălcuindu-se a lor lucrare și cuprindere, rupând trupul moșiei în bucăți cu feliuri de unme, ș'au închipuit loruși pustiit și pământ domnesc dintru neștiință lângă Pribești.

Uricul Domnului Vasile Voevod din 7155 Maiu 12, întăritor lui Isac de Pribești pe satul Popeștii din capătul pârăului Vasluiului, și altă silește lângă același hotar, anume Pocreaca și altele, pe care uric numitul boier îl prihănește zicind că ar fi fost veleat 7150, și viclenii răzeși l'ar fi făcut 7155, adecă ar fi adaos numărul de 5, un estu, spre a rămîne în urma a toate giudecățile; și aceasta o zice de la sine fără de nici o dovadă; iar temeul ispisocului este întâiu iscălitura lui vel logofăt al vremei de atunci, care iese întrînsul Tode-rașc vel logofăt care au fost pe anii 7153, și 54, 55 și 56, iar pe anii 7149, 50, 51, și 52, au fost vel logofăt Gavrilaş, fiind dovadă în-

suși uricul vremii de atunci; a doua dovadă iese însuși uricul în favorul Rîșcăi de la domnul Vasile Voevod, din 7151, întâiū iscălitura lui Gavrilaş vel logofăt, al doilea că de ar fi fost din 7150 neapărat trebuia să fie arătat prin uricul din 7151, precum se arată uricele Rîșcăi, și al treilea ar fi cu iscălitura lui Gavrilaş (iar nu Toderăș); și a treia dovadă se află într'o carte a d-lui Mihaiū Racoviță Voevod din 7227, când și atunce s'aū văzut tot cu acest veleat 7155 Maiū 12.

A 4-a dovadă se află copia lui, în scrisorile Pribeștilor mai vechi de o sută de ani, tot cu acest veleat, și cum mai înainte de un veac prin multe giudecăți trecute s'aū văzut lucrarea lui și neprihănirea veleatului.

A 5-a dovadă la 7148 Sept. însuși domnul Vasile voevod giudecă pe stăpânitoriī moșiei Pribeștiī cu Grigorie Hermeziu din Tău-tești, pentru despărțirea hotarului, între Pribești și Popești, cînd atunce nu i s'aū zis lui Hermeziu că Popeștiī sunt în Obîrșia Vasluiului, iar nu lîngă Pribești; orī că Popeștiī sunt a Rîșcăi și el ce treabă are, orī că nu are moșie nici ca cum, și de ce se acolis ește de dînsiī, orī că lîngă Pribești este pămînt domnesc iar nu răzășesc, cînd atunce nefind scrisorile, pe giurămînt de oameni bătrîni, s'aū îndreptat hotarul între Pribești și Popești, cînd atunce era vreme numai de 80 de ani, de cînd perise Lupul paharnic stăpînul moșiei, cari oameni acei bătrîni vor fi fost în starea lor cîte de 80 sau 90 de ani, cari trebuie să fi avut mult mai bu-

nă știință aceia de atunci de cât cercetătorii de astăzi, după 186 de ani, căci aceleora atunci le-au fost mărturisire după adevărata văzută știință.

A 6-a dovadă la 7144 Noembre, Hermeziū vinde lui Petrișor aprod un loc de prisacă din hotarul Popeștilor și la 7144 April, întărește stăpînirea lui Petrișor.

A 7-a dovadă la 7145 Mart, Hermeziū vinde alt loc de prisacă din hotarul Popeștii, lui Pătrașc Mișcul și la 7150 Fevruarie, Vasile Vodă întărește stăpînirea lui Pătrașc.

A 8-a dovadă la 7153 Iulie, Vasile Vodă dă altă osebită întăritură tot pe locul acel de prisacă din hotarul Popeștilor; apoi dacă Hermeziū era oboșit din giudecată și lipsit de tot hotarul Popeștilor la 7151, cum dar însuși acela Vasile Vodă la 7153 întărește vînzarea lui Hermeziū pe locul de prisacă din hotarul Popeștilor vîndut lui Pătrașc în urma giudecăței.

A 9-a dovadă la 7011 Octomvrie, Ștefan Vodă pe ținutul Vasluiului nu găsește pămînt slobod pustiu domnesc, și cumpără cu banii săi moșie a lătura eu hotarul Popeștii, și apoi o afierosește la Dobrovăț, apoi dacă în vremea aceea n'au fost pămînt slobod domnesc, dar încă acum cu cît mai puțin.

Apoi tot domnul Vasile Vodă la 7155 Mai 12, arată pe Grigore Hermeziū cu giupăneasa lui Candachi arătându-i că se trag din Tăutul logofăt, care au vîndut lui Isac de Pribești satul Popeștii din capătul pîrăului Vasluiului, și altă siliște lîngă acelaș hotar anume Poceaca

cu locurile de mori și de prisăci, care pricină indestul mărturisesc pe Hermeziu, că alit mai înainte de giudecata ce au avut cu mănăstirea Rîșca, cum și în urma giudecăței că au avut lucrarea stăpînirei în moșia Popeștii și Pocreaca, și toate aceste pricini fiind în șir, și dese, și toate în vremea lui Vasile Vodă carile nu le-au defăimat, ci mai ales le-au întărit.

A 10-a dovadă pe lângă toate aceste au urmat și o îndelungată învechită pacinică stăpînire vreme la 180 de ani, pe care cine poate să o rădice (însă afară de o sâlnicie) căci privilegiurile și obiceiurile urmate din vechime a acestei țări cum și ponturile cu tărie a împărăteștilor pravile, cu temeiul zic ritos, că,, orî moșie bisericească, orî moșie dreaptă împărătească, stăpînindu-se fără de curmare în curgere de 40 ani, se câștigă și va avea-o posesorul statornică, fiind că după trecerea acestor ani, nici o jalbă nu se ascultă, fiind că au trecut dreptatea cererei,, i procî.

Dar la această moșie este vreme trecută de patru orî câte de 40 de ani, și încă tot mai trec în favorul stăpînitorilor răzăși 20 de ani, însă toate acestea fără de nici un folos, căci toată lucrarea scrisorilor aratate și urmarea învechitei stăpîniri a răzășilor, cum și vechile obiceiuri a acestei țări, ce s'au urmat de către bătrânii boeri la asemenea pricină, cum și tăria împărăteștilor pravile în toată lumea cu sfințenie se păzesc, iar la această giudecată toate aceste nici ca un painjen său umbră n'au avut nici o ascultare sau lucrare, ba încă mai ales

pe stăpânitorii răzășii, cu feliuri de defăimări, și batjocuri zicându-li-se vicleni și acolisitori, și poreclitori, și apucători de pământ domnesc, și altele, zicând mai ales că s'ar fi găsit descoperire și cunoștința ființei pământului domnesc, din uricele domnului Mihaï Racoviță Voevod, carele se află la schitul Ducăi, făcute pe numele lui Andrei Pîsar, și dintr'o hotarnică făcută de Simeon Keșcu uricar, hotărând locul de prisacă a Gălăței, încă și dintr'un izvod de împărțală a boerilor Rusătești, cum și dintr'o carte de soroc de la domnul Vasile Vodă din 7154, care aceăsta ar fi împotriva uricului de cumpărătura lui Isac din 7155 Maiu. Toate acestea cu defăimare prihânindu-le numitul boeriu mînjînd lumina adevărului cu întunecare și văpsind răpirea cu feliuri de strălucite lustruri, sau a sale retoricești cuvinte, iar în temeiul adevărului nici una nu urmează așa după cum la anafora s'au alcătuit: căci uricele domnului Mihaï Racoviță Voevod, de la schitul Ducăi zic: că au ales tot locul cât s'au aflat atunci domnesc despre toate hotarele, iar nu zic că doar ar mai fi rămas pământ domnesc necuprins într'acea alegere, măcar că rău au trecut peste Vasluiu despre apus fiind hotarul Popeștilor, din care pricină au fost lipsită stăpânirea lor până acum; așijdere și hotarnica prisăcei Gălăței, zice răzășilor Pocricenii, că și ei au moșia Codrul peste Vaslueț, despre ameză zi, și de au ei scrisori mai bune să treacă și peste Vaslueți din sus le pune vadea, iară de locul domnesc nimică nu po-

menește, cum și izvoțul de împărțeală a boerilor Rusătești, în care ar fi zicând că Popeștii ar fi eșit răi. Este așa, că părțile din Popești fiind a unui Vasile Darie, pe carile le zălogise la Dinul Catargiu, sau unchiul Costin căpitan la 7206 Iuni și la 7228 Maiu, le face danie la vornicul Iordache Roset și la împărțeală vin în partea lui Stefan Ruset și la 7249 Maiu, amanetariul Catargiu trage pe Stefan Roset în giudecată la Ghica Vodă, unde i se zice lui Stefan Roset că mai mult poate datoria de cât daniea, iar de va da banii datorii 125 lei, va stăpâni moșia, și la 7251 Sept. Stefan Roset dând banii, Catargiu încă i-au dat toate scrisorile a zălogirei și a giudecăței, și așa s'au făcut Popeștii buni, numai lui Stefan Roset însă cu banii săi. Iar răi eșise din acareturile părintești la împărțeala între frați, pentru aceea frații l'au dispăgubit dându'i din mijlocul moșiei Todirești a căreia pricină și dovezile sunt de față, precum și din cartea de soroc din a căreia cuprindere se înțelege că au mai fost scrisori și s'au pierdut, precum la aceasta este și dovada un izvoțul de scrisori de 100 de ani în care între altele zice, și un ispisoc făcut Hermeziului carele nu se află, care uric au fost acela cu care Hermeziu au tras moșia de la mănăstirea Râșca; mai este și altă dovadă că scrisorile s'au pierdut, o carte a mitropoliei din 7243 Ghenar 13, iar Popeștii au fost în stăpânirea casei Rosătești fără de nici o împedicare pâr acum, dar nu precum zice anaforaua, că fiind pământul din sus de Pribești cu-

noscut domnesc ar fi fost opriti boerii Rosă-
tești de domnie; apoi aceasta fără de altă do-
vadă este cunoscut de sine, cum un boeriu mare
să aibă știință că lângă Pribești iese pamân-
tul domnesc, și apoi să sufere pe un sade I-
sac sau Hermeziu să pue mâna pe acel pă-
mânt de pripas domnesc, și să-î bantuiască sa-
tul Pribeștii cu nume de hotaru Popeștii, și să
nu poata zice nimică. O merare prea zadarni-
că socotință, și cu aceste chipuri s'au intune-
cat dreptățile mele și a răzășilor.

Pe lângă aceste mai adaog încă vazind is-
pitirile numitului boeriu la alcătuirea spiței
ce au făcut de la Tăut logofăt, vreme peste
300 de ani, cu totul neadevărată cum și ză-
darnicile strădanii a minței sale, carile fără
de nici un titlu al dreptăței, mă ingrădesc nu-
mai și numai cătra cumplita strâmbătate, care
s'au făcut mie și copilașilor mei, luându-li-se
pre strămoșasca lor moșie, calcând cu sfărmare
obșteștile împărătești pravile și obiceiurile ță-
rei aceștia, pe care împărații și domni și judecă-
torii, boerii și stăpânitorii cu luare aminte și in-
tocmai lucrare le păzesc, pentru că prin aceste
se apără averile oamenilor și baștinile moși-
nașilor, care aceste le voiu intrebuița in te-
meiă cu cele mai luminoase dovezi, adunate
din condicele divanului, urmate de cei bătrâni
boeri la asămine pricină; iar mănăstirea Rîșca
că zice că și-au perdut sau i s'au răpit scri-
sorile, dar stăpânirea nu i s'ar fi putut răpi,
și după cum alte moși, ce au mai avut le-au
aflat și le-au luat in stăpânire, pe care moșii

la 7243 Genar 13, prin jalba egumenului acei vremi le arată anume, iar de Popești nimică nu pomenește, din care se înțelege că uricele de la mănăstire s'au luat pe drumul giudecăței, unde mănăstirei nu i-au ramas nu numai scrisori, ci nici cuvânt.

Eu văduva ca o parte mai slabă nu pot avea îndestul cuvânt, ca să pot parestisi cu scumpătate incungiurările acestei silnicii și cumplete strămbătăți, pentru care cred că nu poate să fie patriot fără de durere, văzindu-mă desbrăcată de dreapta moștenire, și să nu mă căineze pe mine și pe fiul mei. Este de mirare cum măria sa Vodă, pe arătările unui singur boeriu, încă din cei mai tineri, au putut a crede că lângă Pribești, alături pe din sus, ar fi pământ pustiu domnesc, căci în Pribești încă din vremea domnului Stefan Vodă Viteazul au fost nelipsită locuință tot de boeri marii păr astăzi, și nici unul să nu poata a cunoaște aceasta, de cât numai un Hermeziu, carile se afla cu lăcuința sa în satul Lăutești, iar nu la fața locului, și el să cunoască că lângă Pribești pământul este domnesc, și să-și închipuiască lui și al doilea porecliți Popești, pe acel pământ, pe care acum după trei sute de ani să-i cunoască tînărul boeriu, mare mirare, o minune urmată fără de asămănare. — Pre cinstiți boeri, păgubirile și lacrimile a văduvei, pentru o strămbătate silnică ca aceasta ce s'au făcut copilașilor și casei mele, luându-li se moșia din pre strămoșasca stăpînire, vă îndatorește a vă fi milă și a asculta plecata jalbă cu durere, căci această

silnică strâmbătate nu s'au pricinuit din altă, de cât de nedreptele tâlcuirii și arătării ce s'au dat Măriei Sale lui Vodă, până într'atâta, în cât am fost urită înaintea ochilor Măriei Sale, pentru căci n'am conținut a striga dreptul copiilor și a casei mele.

Cercetările și giudecățile urmate a boerilor bătrâni a țarei aceștia, care după vreme au stătur în divanul Moldovei, cum și Domni, măcar deși erau greci străini, însă privilegiile pământului se păzea cu neștrămutare, când cineva ar fi aratat la Domnie că s'ar fi găsit pământ sau moșie domnească, iar domni rânduia să se cerceteze în divan, și bătrânii boerii urmând căzutele cercetării, și dovedind urmata stăpânire a moșinașilor răzăși de la părinții, moșii și strămoșii lor, de a pururea li s'au aparat pacinica lor stăpânire și nu li s'au luat baștinile părințății, măcar de și n'au avut scrisori la mâna lor, și mai ales li s'au întărit stăpânirea prin anaforale domnești, fiind știute struncinările și prăzile ce au fost aice în țară, spre pildă:

1786 Ghenar 16, anafora pentru moșiile Sfinteni, Cornova și Cocioae din ținutul Orheiului, cari acei răzăși macar de și n'au avut scrisori, ci numai niște zapise de vândare între dînșii, carile încă nefiind cuprinzătoare de tot trupul moșiilor, însă sfatul divanului răzământându-se pe vechea lor urmată stăpânire, au hotărât că o stăpânire învechită nici odată nu se poate sminti, și domnul Alexandru Ioan au întărit anafora.

1786, Mart 14, anaforaua pentru moșiile Nemeșeni, Gărlicenii, Buciumeni, Căidariu, Răchita, Chirilenii, Turbenii și Stânjinenii, stăpânite de răzăși fără de nici o scrisoare, dovedindu-se în divan strămoșasca lor stăpânire, s'aũ hotărît că după vechiul obicei al pământului, o îndelungată pacinică stăpânire nu se poate strămuta, și că moșiile arătate nu se pot a se lua domnești, fiind îndelungata stăpânire a lăcuiitorilor răzăși, cărora iarăși li s'aũ întărit stăpânirea de cătră pomenitul domn.

A semine și pentru moșiile Dumbrăvița, Cătășeni, Gaozani, Roșcanii, Coșcodanii și Bursuceni din ținutul Eșilor și a Orheiului, iarăși prin cercetarea divanului, dovedindu se îndelungata a răzășilor stăpânire, li s'au întărit stăpânirea de cătră pomenitul domn, zicând că după vechiul obicei al pământului, nu se pot strămuta din baștinile lor părințești și strămoșești.

Altă dovadă că baștinile moșinașilor n'aũ fost nici odinioară a coronii, nici nu pot a se lua, fiind pilde cele ce s'aũ tratărisit prin divan după vremi, la asemenea pricină, puid înainte giudecătorii boeri hrisoavele domnilor bătrâni, care aũ stătit în curândă vreme după Dragoș vodă, prin carile se dovedesc dreptățile moșinașilor, carii aũ avut baștinile lor precum se află nu puține urice a domnilor bătrâni carii au cumparat moșii pe drepti bani lor, de când sunt trecuți 400 de an, din ținutul Neamțului, și ținutul Sucevei, și ținutul Eșului, și de prin alte ținuturi de pre la stăpânitorii moșinași, ce prin strămoșasca moște-

nire le stăpânea în bună pace, și au înzestrat mănăstirile sale Bistrița și Moldovița.

Alți domni au cumpărat moșii spre alcătuirea târgurilor, precum Ștefan vodă cel viteaz la 6999, și osăbit sunt nu puține urice a domnilor bătrîni, precum iară domnul Ștefan vodă în anii 6995 și 7002 și 7010 cum și Petru vodă la 7037, cum și de la alți domni bătrîni, prin care urice întăresc baștinile moșinașilor și împărțelile bătrîne fără a se atinge cît de puțin de dînsele.

Asemenea se mai văd urice de la domnul Alexandru vodă, din 6932, Iunie 3, dat în târgul Sucevei lui Lazor, i Stanciul, i Coste, pe moșiile lor unde este așezarea lor satul Stroinței la obîrșia Șomuzului și Zăhăreștii și multe alte sate, carile se cuprind într'același uric de cînd sunt trecuți 404 ani.

Alt uric din 6956 Iunie 15 a lui Petru vodă întărind lui Cernat pe lingă cumpărătura satului Pitkieștii și alte multe moșii, zicînd că au fost lui de baștină.

Alt uric de la domnul Ștefan vodă din 6991 întărind lui Ivan și lui Toader Hurdugaș moșiea Obîrșia pe pîrăul Albu, unde le au fost așezarea lor, și Dănilieștii și Ivăneștii pe Șacovăț.

Alt uric de la Petru vodă, din 7091 pe giu-mătate de sat de Răciulești pe Prut, ce au fost a Evdochiei și a Greacăi, nepoatele Olenii de baștină de la strămoașele lor Elca și Marușca, care și strămoașelor lor le-au avut de împărțeală, precum asemenea sunt și alte multe

urice de întăritură lăcuitorilor moșinași pe ocinele lor, răzămîndu-se pe urmata lor veche stăpînire. Iată dar deplină dovadă de obiceiurile urmate din vechi și pînă în ziua de astăzi, pentru apărările dreptăților îndelungatei stăpîniri și nestrămutarea lor din baștinile lor.

Altă dovadă la anii 7011 Octombree, însuși Domnul Ștefan vodă cumpără cu banii săi moșie, alătura cu moșia Popeștii și Pocreza, și apoi o așerosăște la Dobrovăț, apoi dacă în vremea aceea n'a fost pămînt slobod domnesc în ținutul Vasluiului, (dar încă acum cu cât mai puțin,) căci de ar fi fost negreșit atunce, s'ar fi luat și s'ar fi dat la mănăstire, apoi dar acum, cum aș putut a se face pămîntu domnesc.

Preosfințitul mitropolit dimpreună cu obșteasca adunare a boerilor aș dat înscris cătră domnul Scarlat Calimach vodă, la anul 1817 prin anafora cu aratare pentru locurile carile din vechi aș fost domnești: 1) locurile de pustiū adecă care nu s'aș stăpînit de nime și se află deschise, 2) locurile de moșii dovedite cu numele lor, ce s'ar găsi cuprinse între alte hotare supt alt nume schimbat și tăinuit și necuprins în scrisorile megieșitelor moșii alăturate cu mărğinirea lor cătră acel loc; 3) braniștele domnești carile în urmă și acele prin dani s'aș hărăzit de cătră domni, ce după vremi aș stătit, 4) locurile târgurilor, care acest feliu de locuri de târguri deschise saș de braniști, saș de pustiū, de s'ar găsi ar fi domnești și s'ar lua, iar braniștele moșina-

șilor, nici după obiceiul pământului, nici după așezămînturile și ponturile divanului, pre acele date de către boerii bătrîni ai pămîntului, cu obșteasca adunare la 1782, Fevruar 19, după ce au urmat pacinica și legiuita prin paragrafie stăpînire a moșinașilor nu se pot lua, pe care așezămînturi și obiceiuri a pămîntului însuși împărăteștile pravile le întăresc, cari aceste împărătești pravile din veac s'au întrebuintat și s'au păzit și se păzesc întocmai.

Insuși aceste pravile legiuesc că cele păzite întru îndelungata încungiurare de mulți ani, și primite prin obicei se păzesc ca însuși legile cele scrise, precum se arată la tomul I, fila 32, cartea 2 cap. 44 și iarăși la cap. 46 zice că trebuie întru toate, precum întru tălcuirea pravilelor, a se lua sama obiceiului țarei și cum s'au hotărît de mai înainte la asemene pricină, și cap. 50 zice, că stăpînitorul dator este ca să păzască obiceiurile ce s'au urmat a se păzi.

Și spre încheiere a tot cuvîntul că baștinile moșinașilor, nu numai după a pămîntului obicei, precum mai sus s'au arătat, dar mai virtos după hotărîrea sîntelor pravile, sub nici un cuvînt nu se pot lua, este canonul pravilicesc, a așezămîntului împărăteștilor pravile pentru urmata pacinică stăpînire, cap. 56, titlu 3, canonu 4, fila 708, zicînd că,, ori moșie bisericască saŭ moșie dreaptă împărătească, stăpîninduse fără de curmare în curgere de 40 de ani, sau cu drept titlu, saŭ fără drept titlu,

prin necurmată posesie se câștigă și va avea-o posesoral statornică“.

7054 April 9. Petru vodă prin uricul scris în Huși de Mihăilă Bora, zice că Toma Bancovici cu frații lui care cu mare jalbă și cu mare mărturie și cu megieșii lor, au arătat ei că dresesele ce le-au avut de cumpăratură de la părintele domniei sale Ștefan vodă, pe satul lor Drăgoești ce-î pe pârăul Vlășinesei, când împăratul turcesc au venit aici în țară păr la Suceava cu toate puterile sale, s'au perdut, cărora li s'au dat acest uric, zicând că ori și când se vor ivi acele dresă de la Ștefan vodă, ce-î zic Lăcustă, să nu aibă nici o putere în potrive acestuî uric, fiind vel logofăt Măteeș.

1814 Septembre Carte de blăstăm a preoșfințitului mitropolit pentru pricinile urmate între răzășiî de moșia Popeștiî și Pocreaca, și între Vasile Pogor, vechil din partea mănăstirei Rîșca, pentru o bucată de loc ce vechilul mănăstirei o cere sub nume de moșiea Popeștiî, cu cuvint că locul acesta nici l'ar fi stăpânit răzășiî mai înainte, de cât acum de vr'o 29 de ani, de când s'au răsărit scrisorile de la mănăstire la mâna lor, carile răspund asupra acestuî loc, a căruia mărime să începe din Străminosul și în sus păr deasupra Birnovei, și păr în obârșia Vasluiului, și răzășiî încă din potrivă arătând că împreună cu celalalt loc, stăpânesc și locul acesta cel cere mănăstirea, de sumă de ani, precum aceasta o vor dovedi la fața locului, s'au rânduit pespa tarul Toader Balș cu carte gospod, spre descoperirea a tot adevărul, asupra stă-

pânirei răzăşilor, de câtă sumă de anî stapânesc ei după cartea de blăstăm.

1814 Septembre. Mărturia a 7 oameni bătrâni din şatul Dobrovăţului, carile după cartea de blăstăm, au mărturisit că de când ţin ei minte, şi de la părinţii lor au auzit, că tot pe răzăşii de Popeşti şi Pocreaca au apucat stapânind păr în Bârnova, şi păr în obârşia Vasluiului, iar acum de vr'o câţiva anî s'apâneşte casa Rosătească în obârşia Vasluiului fiind mărturiile adevărate cu iscălitura spatărilor Balş. —

Încă şi de un sărdar Dumitrie Dărăbăţ, vechil domnesc, carile feluri de supărări au făcut răzăşilor, şi nu puţine păgubiri, au răpit şi o ladă cu scrisori, au mai ţinut la închisoare pe numitul Folescu, încă şi alte două luni de zile, silnicindu'l să mai dea scrisori cu îndestulă cheltuială, păgubire şi sărăcie, de la care pârît să cer toate pagubirile.

*
* * *

Cătră esceleţia sa domnul vice-prezident al divanului cnejei Moldovei, adevăratului sfetnic a statului şi cavalier, Mateiu Iacovici **Min-ciachi**.

Acest memoriu s'au adresat de cătră Doamna Roset, stăpîna Pribeştilor, în timpul ocupaţiunei ruseşti din anul 1828. El este vrednic de observat în toate punctele de vedere.

Th. C.

De la pârclăbia Galațului

Niculache sîn Gheorghe Muraitul bacal-bașa, din Eșî, aũ tras în giudecată pe căpitanul Ivancea Popa, ginerele mortului Constantin Ghițimanu, a cărora pricină cercetându-se de cătră noi, într'acestași chip s-aũ aflat : Gheorghe Muraitul bacal-bașa, i Mane băcal și Constantin Ghițimanu, s crul căpitanului Ivancea, cumpărând în tovarășie gios aice la Schele un loc cu 1,500 lei, care loc la 1787, Iulie 26, câte trei aceeași cumpărători prin zapise de la arătatul veleat împart acel loc între dînșii, viinduli-se câte șase coți și jumătate de un tovarăș, afară de osăbitul loc de casă, sus la mal, cumpărat tot în suma banilor arătați, care acel loc încă nu s'au fost împărțit între tovarășii, și atât locul acesta, cât și locurile acele trei împărțite, aũ fost și sunt pe locul târgului fără bezmăn, precum acestea s'au dovedit din zapisele ce aũ făcut tovarășii între sine, la vremea ce aũ împărțit locul, iar zăpisul cumpăraturei a tot locul, nu s'au văzut arătând că s'ar fi aflând la clironomi, Mane bacal la ținutul Neamțului, care zăpis aũ arătat că ar fi cu câțiva ani mai mare de cât zăpisul, ce s'au pomenit că aũ împărțit tovarășii locul din Schele în trei părți, și dintr'aceste trei părți, Mane fără pricinuire, își are în stăpânire a treia parte din locul acela. Iar Gheorghe bacal-bașa pe lângă acea a treia parte, partea sa dintru acel loc, la 1798 Iulie 24, cu ce știință și incre-

dințare nu se știe, că cumpără giumătate din locul socrului căpitanului Ivance de la o soră, ca soția unui Albul bacal, care s'aū cercetat între megieșii locurilor, și nu se poate dovedi, că Albuleasa saū bărbatul ei, aū avut cât de puțin amestec cu socrul căpitanului Ivancea întru acel loc; și la aceasta aū vrut Nicoală sin bacal-bașa să dovedeasca cu o scrisoare din 1793 Septembre 17, de când sunt trecuți 20 ani, vorbitoare între Mane bacalu și din partea Albulesei, a soacrăi căpitanului Ivancea, dar amândouă femeile nu se văd iscălite la acea însemnare, și nici alți osăbiți marturi nu se văd iscăliți într'înșa, de cât numai să vede iscălit Mane bacalu, care și acea iscălitură luându-se sama bine, s'aū văzut că în zăpisiul ce fac împărțirea locului iarăși, să vede Manea iscălit, și osăbită iscălitură, și nici cu asămănare cu iscălitura acea din zăpisele de împărțeala locului, ce sunt știute și dovedite de prea adevărate, și cu graiul acelei scrisori, Gheorghe bacal bașa zice că au cumpărat de la Albuleasă giumătate de loc din locul socrului căpitanului Ivancea. Dar scrisoarea aceea se dovedește de sine cu totul neadevărată neavînd iscălituri nici de marturi nici de stăpânire, nici de la Albul nici de la Albuleasă, și macar că se dovedește că bărbatul Albulesei cu adevărat aū fost avut tovărășie cu socrul căpitanului Ivancea la osăbite locuri, pentru care aū arătat căpitanului Ivancea scrisoarea acea de exoflisis ce aū avut socrul seū cu acea Albuleasă, la 1784 Noembre 26, când locul acesta încă de maī

înainte se afla cumpărat. Apoi viderat și dintru aceasta se înțelege că Albuleasa de ar fi știut că are ceva amestec la acel loc, negreșit ar fi pomenit precum pomeneste pentru împărțirea acelor locuri ce au fost de tovărășie între bărbatul ei cu socrul căpitanului Ivancea, căci în zapisul ce dă lui Bacal-bașa, Albuleasa — zice că i-au fost locul de la bărbatul ei, și mai lămurit se înțelege iconomia ce au urmat în urmă Bacal-bașa că au vrut să dea Albulesei loc de unde bărbatul ei amestec nu au avut nesocotind că scrisoarea ei de exoflisis ce este iscălită de mulți și de credință marturii va fi la această dovadă îndestulă, când apoi vie fiind și acum soacra căpitanului Ivancea s'au adus față, și prin viu graiu mărturisește că nici o știință despre scrisoarea cea numai din partea Manei nu are, și cumpărătura ce au făcut Băcal-bașa, însuși știindu-^o neadevarată au vrut să o întemeieze, că la anul 1802, Iulie 22 făcînd desfacere între sine de Eni, cumnatul căpitanului Ivancea, când atuncea scoțindu'l dator cu 500 lei, l'au pus la închisoare și făcîndu'l de au iscălit zapisul Albulesei de martur, și pentru datori, drept 300 lei, iaă luat și ceea-laltă giუმătate de loc, și în zapisul de vânzare cu a lui Gheorghe bacal-bașa povățuire i-au pus veleat cu un an mai mult, răzămîndu y socoteala lui Băcal-bașa că puind veleat cu un an mai înainte în vremea când soțiea căpitanului Ivancea ar fi fost după sine necăsătorită, ca să nu y poată rămănea chip de a răscumpăra, cari spre această dovadă au scos de au

arătat mărturia lui Eni, dată înaintea d-sale banu Costantin Caragea, aflându-se pârcălab de Galați, de când până acum sunt trecuți 10 ani, și căpitanul Ivanciul nici într'un chip pe băcal-bașa nu l'au primit să pue stăpânire pe locul de la socrul său. Stând pricina necurmată între dânșii până la anul 1811 Noemvrie 22, în care vreme aflându-se el dator cu 2147 lei dumisale paharnicului Iordachi Drăghici din Eșî, pentru care bani au avut puși amanet scrisorile și locul, și ne avînd chip de plata banilor, s'au fost făcut poronca cinstitului divan să se vînză prin sultan mezat, și banii ce vor eși să se dea în plata acei datorii.

Dar fiind pricina între bacal bașa și între căpitanul Ivancea nesfîrșită, căpitanul Ivancea au respuns de la sine banii acei datorii primind și scrisoare de la Bacal-bașa, și adeverința pârcălăbiei și zapisele locurilor și cu vadé, ca până în șase luni de zile să se afle la Eșî spre înfătoșarea la cinstitul divan cu Bacal-bașa, și neputînd atuncea merge și au făcut vechil pe cumnatul său Eni, care mergînd la Eșî, Bacal bașa îndată l'au tras ginere, dîndu-î zestre locurile (așa precum era cu pricină și banii neplătiți la căpitanul Ivancea unde se află încă locurile amanet cu scrisori cu tot); în urmă căpitanul Ivancea nici pe cumnatul său nu l'au îngăduit a pune vre o stăpînire sau a lucra vre o bina, apoi și acum tîmplîndu-se de au murit Eni ginerele lui Băcal-bașa au venit Nicola sîn Bacal-bașa cu cerere să pue stăpînire pe loc și să rădice bi-

nale fără a fi pricina sfirșită, fără a plăti baniî amanetului, s'au cunoscut din fapte și urmările lui Băcal bașă, că de la început tot cu vicleniî s'au purtat, întâi că cumpără de la Albuleasă giumatate loc, ueavînd ea nici un amestec să poată vinde, în urmă după ce aduce pe Eni cumnatul căpitanului Ivancea în datorii, și-l pune supt închisoare îl face de iscălește zapisul Albulesei și vinde și de la sine giumatate de loc în vreme ce se afla Eni cu totul nevriscnic, care spre dovadă atunce mai în urmă la 1803 în scris arată înșelăciunea ce i s'au făcut de cătră Băcal-bașa, ci o dă înaintea d-sale banului Costandin Caragea și de atunce în urmă toate celelalte chipuri ce s'au aratat mai sus le-au metahirisit cu deplină socotință să poată înșela și depărta pe căpitanul Ivancea din drept locul socrului său pentru care cunoștința noastră dă, că dreptate are urmarea sa întru acest chip, pentru locul de la socrul căpitanului Ivancea, de vreme ce au cumpărat giumatate de loc de la Albuleasă fără să aibă putere ea a vinde, căpitanul Ivancea fără a da un ban să stăpînească acea giumatate de loc, și pentru cea giumatate ce au cumpărat de la Eni cumnatul căpitanului Ivancea, de vreme ce căpitanul Ivancea pururea au cer-cat chipul răscumpărării, ne făcînd cît de puțină tăcere, pentru acea giumatate loc să'î întoarcă căpitanul Ivancea baniî înapoi 300 lei, și să eie deplin întru a sa stăpînire partea socrului seu șase coți și jumătate; iar pentru drept locul lui Băcal-bașă după ce va întoarce

banii căpitanului Ivancea 2147 lei cu a lor legiuită dodîndă, apoi atunci poate fi deplin stăpîn, și a face pe dînsul ce i va fi voiea, iar pînă atunce așa întocmai cu cuviință găsim că este drept a se urma, și de curgerea pricinii se dă această mărturie de giudecată, căpitanului Ivancea, iar Nicoala sîn Bacal-bașa de va fi nemulțumit, ușa cinstului divan este deschisă.

Apostol Sărdar. 1813A ugust 14.

S'a trecut în condică: Gheorghe.

Acest original se află în dispozițiunea mea. Iscălitura părcălabului este în limba grecească. Th. C.

Cu mila lui Dumnezeu Noi Scarlat Alexandru Calimah voevod, Domnul țării Moldovei

Prin acest al nostru domnesc hrisov se face cunoscut, că Mariea fata Ecaterinei Săvoaea soția paharnicului Dumitrache Hartulare avînd în hotarul moșiei Țibăneștii Buhlii de la ținutul Vaslui patru-zeci și patru pămînturi împreună și cu o moară, cu două roate și cerșind ca să le vînză de veci prin mezat, am orînduit-o domnia mea la al nostru cîstit și credincios boer d-lui Constandin Balș vel logofăt de țara de gios, să cerceteze de este cu cuviință cererea jăluitoarei. Și d-lui vel logofătul cercetînd, au aflat că aceste pămînturi și cu moara toată au fost a unchiului

jăluitoarei anume Ioniță Beceriul, pe care eî vinzându-le Stolnicul Lupul Nacul (în vreme ce ea se afla înstrăinată), și de la stolnicul Lupul Nacul cu protimisii răscumpărându-le Mariea Cananoae și venind și jăluitoarea de la Țarigrad au pornit jalobă de răscumpărare, cînd cu multe chipuri de prelungire s'au tot urnit pricina pînă în vremea domniei sale Alexandru Constantin Moruz voevod. Și atunci după multe jalobe a sale, s'au înfășoșat la giudecată cu vechiul Mariei Cananoae. Și cercetînd giudecata toată curgerea pricinei, apoi în puterea hotărîrii pravilei și a obiceiului pămîntului, agiutîndu-se cu toată dreptatea a răscumpăra aceste 44 pămînturi cu moara împreună, așa dar prin anafora iscălită de preosfințitul mitropolit și de veliții boeri de atunci, s'au făcut știută pricina și cunoscută dreptatea jăluitoarei și pomenitul Domn Alexandru Moruz voevod, care s'au întărit și de către domnea sa ca întocma să se urmeze cum pre larg arată aceeași anafora ce este în anul 1806 August 14, în puterea căreia anaforale și a cartei de stăpînit ce i s'au dat și de la divan au avut jăluitoarea pacinică stăpînire asupra acelor mai sus zise pămînturi și moara împreună, iar în vremea războiului la anul 1812 în nevința jăluitoare și-au fost cîștigat numita Mariea Cananoae o carte de giudecată, prin vechil fiul său maiorul Ioniță Cananau, că ar avea dreptate a stăpîni aceste pămînturi. Dar stăpînirea jăluitoare fiind nesmintită în puterea anaforalei de giudecată întărită de

domnul Moruz voevod și acea carte de giudecată de la anul 1812 ne pusă nicî într'o lucrare, și urmată împotriva pravilei și a obiceiului pămîntului, cum și împotriva însuși poroncilor împărătești ce s'au fost dat în vremea războiului ca judecățile domnilor să nu se strămute. S'au făcut dar cunoscută și domniei mele acea giudecată cu totul greșită, și urmată împotriva dreptăței. Și cererea jăluitoarei văzîndu-se după toată cuviința și dreptatea, am slobozit a se face vînzarea pămînturilor arătate cu moara împreună, prin mezat. Și așa prin domneasca noastră țidulă către d-lui vel vornic de aprozi, și prin osebită țidulă a vorniciei dea prozi către telal-bașa, la 19 zile a trecutei luni April, s'au scos la mezat aceste 44 pămînturi cu moara împreună, poruncind domniea mea ca în hotărîta vade de 40 zile să se strige cu neconținere pe toate ulițele orașului și în divan, și cu prețul mulțămitoriū vînzătoarei să se facă hareciu, dîndu-se după rînduiala păzită și osabită poroncă a domniei mele și către dregătoriū ținutului Vasluiū, ca tot într'această vade de 40 zile să publicarisască vînzarea numitei moși, și acolo la starea locului, și în tot ținutul spre înștiințare iarăși atit acelor ce vor fi mușterei să cumpere, cit și acelor ce vor ave vre o pretenție ca până la împlinirea vadelei, să se arăte la divan. Și de atunce și până la 12 zile a trecutei luni August, strigîndu-se cu neconținere, prețul cel mai de pe urmă și mai bun, adecă 8000 lei, l'au dat d-lui vel vornic de aprozi Costa-

che Sturđa, cu care mulțămindu-se vînzătoarea, și fiind că și de la dregătoriî țînutului luîndu-se înștiințare ca a urmat cu facerea publicației după poronca domniei mele și nu s'au arătat nimene cu jalobă de vre-o pretenție asupra numitei moșii, s'au făcut hareciu în divan asupra d-sale vornicului cum se arată săvîrșirea vînzărei, ce s'au trecut în dosul țidulei meztului care s'au adevărit de cătră d-lor veliții boeri. După care la zile tot a eștiî lunî August au dat vînzătoarea și zapis d-sale vornicului cu cuprindere că vînzarea aceștiî moșii cu moară împreună s'au săvîrșit cu toată mulțumirea sa, și că priimindu'sî deplin arătații banî de la d-luî vornicul, i-au dat și ea toate scrisorile ce au avut, adevărîndu'î vecînica stăpînire, cum pre larg arată zapisul acesta, care iarășî s'au adiverit de cătră d-lor veliții boeri. Decî acum cerșînd 'd luî vornicul ca să i se întărească stăpînirea și prin domnescul nostru hrisov, asupra numitei moșii ce au cumparat. Și domniea mea încredințându-ne de la al nostru cîstit și credincios boeriî d-luî Constandin Balș vel logofăt de țara de gios, că vînzarea numitei moșii s'au săvîrșit prin mezat după toată rînduiala păzită și cu toată mulțumirea vînzătoarei. Drept aceea iată prin acest al nostru domnesc hrisov se adiverește și se în'ărește stăpînirea cîstitului și credinciosului boeriului domniei mele, d-luî Costache Sturđa vel vornic de aprozi asupra acestor 44 pămînturi și cu moara împreună, din hotarul moșiei Tîbăneștiî de la țînutul

Vasluiului, pe care de acum înainte și în veș, în puterea mezatului și a zapisului vânzătoarei urmate pre temeiula dreptei giudecății ce s'au căutat cu domnescul divan și a tot sfatul la anul 1806 cum s'au arătat, să aibă atit d-lui vornicul cât și moștenitorii săi din neam în neam a le stăpîni, ca pe a sa dreaptă ocină și moșie cumpărată prin mezat cu bună credință, și după toate legiuirile pămîntului, luîndu-și venitul din toate pe obiceiul pămîntului și hotărîrea ponturilor domnești. Asupra căreia moșii, hrisovul acesta al domniei mele, care s'au întărit cu a noastră domnească iscălitură și pecete, să fie atit d-sale vornicului cât și moștenitorilor săi de întăritură, statornic, neclintit, și nerușuit nici odinioară în veș. Scrisu's-au hrisovul acesta la scaunul domniei mele în orașul Eșii de boeriul nostru Enache Stamate logofătul de divan. Și s'au dat la anii de la mîntuirea lumii.

1817 Septembre 5.

Acest acti domnesc mi s'au dat spre publicare.

Th. C.

SCRISORI CARELE AU LUCRARE IN HOTARUL MOȘIEI POPEȘTII ȘI POCREACA

La capătul cel din sus al moșiei.

7068 April. Alexandru, voevod zice: un sat în obârșiea pîrăului Vasluiului anume Popeștii cu mănăstirea Tristiana cu moară, cu prisăcile, cu poenile carile au fost ale Lupului

paharnic fecilor Dionisei, nepot Tăutuluș carile au perit întru vinovațiile lor, și satul s'au dat la mănăstirea Rîșca.

7078 Iulie. Bogdan voevod, întru aceeași cuprindere de sus, întărește la mănăstirea Rîșca satul Popeștii din obârșiea Vasluiului.

7151 Octombrie. Vasile vodă giudecă pe Grigorie Hermeziu cu călugării de la Rîșca pentru satul Popeștii din obârșiea Vasluiului cu moară, cu mănăstirea Tristiana, cu poenile și se dă rămas pe Hermeziu și să întărește stăpînirea mănăstirei, iar Hermeziu și cu toate neamurile lui să nu aibă nici o treabă.

7155 Mai. Vasile vodă zice că Grigorie Hermeziu i soția sa Candachia arătînd că se trage din Tăut logofăt, au vindut satul Popeștii din capătul pîrăului Vasluiului și altă siliește lingă același hotar anume Pocreaca între altele și o prisacă din sus de mănăstirea Trestiana în poana deasupra Vasluiului le-au vindut lui Isac.

7175 Februarie. Ilieș Alexandru vodă zice că—Darie spatar între altele au arătat cumpărătură din hotarul Popeștii și Pocreaca ce sunt din sus de Pribești, și poana lui Țigan, care este tot pe Vaslui în sus la mijlocul codrului unde să împreună locul Popeștilor cu locul tîrgului Iași.

La mijlocul moșiei.

7094 August. Petru vodă zice: că Agafia fica Dionisii nepoata lui Toader logofăt strănepoată Tăutului, au vindut un loc de prisacă

lui Toader monahul între Vasluiū și între Vasluet, arată semnele împregiur.

7095 Maiū. Petru vodă zice: că giupăneasă soacra Agafiei vinde și ea tot într'aceleași sămne în cuprindere de mai sus arătată.

7160. Zapisul lui Chesarie egumen de Galata cu carile vinde un loc de hrană în ținutul Vasluiului pe apa Vasluiețului supt poalele codrului mai sus de mănăstirea Trestieana prin Săcătuța Cârnelui

7270 Octombre. Simion Cheșcu uricar hotărînd locul de prisacă a Gălății, cînd se pricia cu răzăși Pocrecei, și zice: că li-au îndreptat hotarul, Vadul vechit, Gura caprei, Durducul și altel, și că răzăși Pocrecei au și ei moșie peste Vasluet, codru pe costișă despre amiază zi, și de au ei scrisori mai bune să treacă și peste Vasluetul de sus li-au pus vadé.

7155 Maiū. Vasile vodă zice: satul Popeștii din capătul pîrăului Vasluiului și altă siliște lîngă același hotar anume Pocreaca și altele.

7144 Noembre. Grigorie Hermeziu vinde un loc de prisacă din hotarul Popeștilor lui Petrișor aprod.

7144 April. Vasile vodă întărește stăpînirea cumpărătorului.

7145 Mart. Hermeziu vinde un loc de prisacă din hotarul Popeștilor lui Pătrașc Mișcun aprod.

7150 Fevruar. Vasile vodă întărește stăpînirea lui Pătrașcu.

7153 Iulie. Vasile vodă iarăși întărește stăpînirea lui Pătrașcu.

7254 Februar. Ioan Neculai vodă scrie lui Moisăi Cucoran pitarul și Simion Cheșcu uricar să îndrepteze pricina între locul lui Andreiŭ Pisar sau Schitul Ducăi, și între răzășii de moșia Popeștii și Pocreaca pe unde se dispart ținuturile Eșilor de ale Vasluiului.

7166 Noemvre. Grigorie Ghica vodă dă carte răzășilor Pocrecei să și stăpînească moșia Pocreaca din ținutul Vasluiului și poiana Tabăra dintre Vasluet, adecă din sus de Vasluet.

La marginea din gios a moșiei despre Pribești.

7230 April. Mihai Racoviță vodă după jalba feciorilor vornicului Iordache scrie lui Gavril vornic să meargă la moșia Popeștii ce este din sus de Pribești și să aleagă cumpărăturile.

7175 Februar. Ilieș Alexandru voevod zice că Darie spatar între altele au arătat zapise de cumpăratură din hotarul Popeștii și Pocreaca ce sunt din sus de Pribești.

7155 Mai. Vasile vodă: Satul Popeștii din căpătul pîrăului Vasluiului și altă siliște lingă același hotar anume Pocreaca.

7148 Septemvre. Vasile vodă giudecă pe Grigorie Hermeziu de Popești cu răzeșii de Pribești, pentru despărțirea hotarului în care vreme nu i s'au zis lui Hermeziu că moșia Popeștii este în obârșia Vasluiului, iar nu lingă Pribești sau că Pope-

știți sunt a Rîșcăi, și el ce treabă are; orî că nu are moșie nici ca cum și ce se acolișăște de dinșii; orî că-î de loc domnesc lîngă Pribești iar nu răzășăsc. Ci numai prin oameni bătrîni giurînd s'au îndreptat hotarul între Pribești și Popești cînd atunce era vreme numai de 80 de ani, de cînd perise Lupul paharnic stăpînul moșiei Popeștii, cari oameni trebuie să fi fost în stare câte de 80 sau și 90 de ani, cari trebuie să fi avut mult mai bună știință aciea atunce, de cît cercetătorii de astăzi peste 186 de ani, căci acum se vorbește cu tahmin, iar acelor de atunci le-au fost după deplină știință.

1814 Septevre. Carte de blăstăm a preosfințitului mitropolit pentru pricinile urmate între răzășii de moșiile Popeștii și Pocreaca, și între Vasile Pogor vechil din partea mănăstirei Rîșca, pentru o bucată de loc ce vechilul mănăstirei o cere supt nume de moșiea Popeștii. cu cuvânt că locul acesta nici l'ar fi stăpînit răzășii mai înainte, de cât acum de vr'o 29 de ani, de cînd s'au răsărit scrisorile de la mănăstire la mîna lor, carile răspund asupra acestui loc, a căruia mărime se începe din Străminosul și în sus pîn deasupra Birnovei și pîn în obărșiea Vasluiului, și răzășii încă din potrivă arătînd că împreună cu celalalt loc stăpînesc și locul acesta ce-l cere mănăstirea, de sumă de ani, precum aceasta o vor dovedi la fața locului. S'au rînduit pe spatarul Teodor Balș cu carte gospod, spre descoperirea a tot adevărul asupra stăpînirii

răzășilor, de cîtă sumă de anî stăpînesc prin carte de blăstăm.

1814 Septemvre. Mărturia a 7 oameni bătrîni din Dobrovăț, cari după cartea de blăstăm au mărturisit că de cînd țin ei minte și de la părinții lor au auzit că tot pe răzăși de Popești și Pocreaca au apucat stăpînind pînă în Bîrnova și pînă în obârșiea Vasluiului. Iar de vr'o cîți va anî acum stăpînește casa Rusătiască în obârșiea Vasluiului, fiind adevărate mărturiile de spatarul Teodor Balș.

* * *

Cercetările și giudecățile a boerilor bătrîni a țării aceștiea, cari după vreme au stătut în divan, cum și domni măcar de și erau greci, însă privilegiurile pămîntului se păziau cu nestrămulare, cînd cineva ar fi arătat la domnie că s'ar fi găsit pămînt sau moșie domnească și domni rînduea să se cerceteze prin divan, și bătrîni boeri urmînd căzutele cercetări, și dovedind urmata stăpînire a moșinașilor răzăși de la părinți, moși și strămoși lor, de a pururea li s'au apărat pacînica lor stăpînire, și nu li s'au luat baștinile părințăști, măcar de și n'au avut scrisori la mîna lor și mai ales li s'au întărit stăpînirea prin anaforale domnești; spre pildă:

1786 Ghenar 16 Anaforaua pentru moșiile Sfinteni, Cornova, și Cocioae din ținutul Orheiului, cari acei răzăși măcar de și n'au avut scrisori, ci numai niște zapise de vîndare între dinși, carile încă nefiind cuprîndătoare de tot trupul moșiei lor, însă sfatul divanului răzămîndu-se pe vechea lor stăpînire, au hotărît

că o stăpânire învechită nici odată nu se poate sminti, și domnul Alexandru Ioan au întărit.

1786 Mart 14. Anaforaua pentru moșiile Nemișeniî, Gârliceniî, Buciumeniî, Căldariul, Răchita, Chirileniî, Turbeniî, Stânjineniî, stăpânite de răzăși fără de nici o scrisoare, dovedindu-se în divan strămoșasca lor stăpânire, s'au hotărit că după vechiul obicei al pământului, o îndelungată păcnică stăpânire nu se poate strămuta, și că moșiile arătate nu se pot a se lua domnești. fiind îndelungata stăpânire a lăcuitorilor răzăși, carora iarăși li s'au întărit stăpânirea de pomenitul domn.

Asemone și pentru moșiile Dumbrăvița, Cătășeniî, Găozeniî, Roșcaniî, Coșcodaniî și Bursuceniî, din ținutul Eșilor și Orheiul, iarăși prin cercetarea divanului dovedindu-se îndelungata a răzășilor stăpânire, li s'au întărit stăpânirea de către pomenitul domn, dîcînd că după vechiul obicei al pământului, nu se pot strămuta din baștinile lor părințești și strămoșăști.

Altă dovadă că baștinile moșinașilor n'au fost nici odinioară a coroniî, nici nu pot a se lua fiind pildă cele ce s'au tratărisit prin divan, după vreme la asemenea pricinî, puînd înainte giudecătoriî boeri hrisoavele domnilor bătrîni, cariî au stătut în curîndă vreme după Dragoș vodă, prin carile să dovedesc dreptățile moșinașilor cariî au avut baștinile lor, precum se află nu puține urice a domnilor bătrîni, cariî au cumpărat moșiî pe drepti baniî lor, de cînd sunt trecuți 400 de ani, din ținutul

Neamțului i ținutul Sucevei i ținutul Eșului, și de printr'alte ținuturi, de pre la s'ăpâniț moșinași, ce prin strămoșasca moștenire le stăpânea în bună pace, și au inzestrat mănăstirile sale Bistrița și Moldovița.

Alți domni au cumpărat moșiile spre alcătuirea târgurilor, precum Ștefan vodă cel viteaz la 6999, și osăbit sunt nu puține urice a domnilor bătrâni, precum iarăși domnul Ștefan vodă în anii 6995 și 7002 și 7010 cum și Petru vodă la 7032, cum și de la alți mulți domni bătrâni, prin care urice întăresc baștinile moșinașilor și împărțelile bătrâne fără a să atinge cît de puțin de dănsule.

Asemine se mai văd urice de la domnul Alexandru vodă, din 6932 Iunie 3, dat în târgul Sucevei lui Lazor și Stanciul și Coste, pe moșiile lor unde iese așădarea lor, satul Stroinții, la obârșia Șomuzului și Zăhărinții, și alte multe sate carele se cuprind prin același uric, de cînd sunt trecuți 404 ani.

Alt uric din 6956 Iulie 15, a lui Petru vodă, întărind lui Cernat pe lângă cumpărătura satului Pithiești și alte multe moșiile, dicînd că au fost lui de baștină.

Alt uric de la domnul Ștefan vodă din 6991, întărind lui Ivan și lui Toader Hurdugaș moșia Obârșia, pe pîrăul Alb, unde le-au fost așădarea lor și Dămilești și Ivănești pe Șacovăț.

Alt uric de la Petru vodă din 7091, pe giuătate de sat de Răcîulești pe Prut, ce au fost a Evdochiei și a Greacăi nepoatele Ole-

ni, de baștină de la strămoașele lor Elca și Marușca, care și strămoașele lor le-au avut de împărțeală, precum asemenea sunt și alte multe urice de întăritură, lăcuiitorilor moșinași pe ocinele lor, răzământându-se pe urmata lor veche stăpânire; Iată dar deplină dovadă de obiceiurile urmate din vechi, și pân în ziua de astăzi, pentru apărarea dreptăților îndelungatei stăpâniri, și nestrămutarea lor din baștinele lor.

Altă dovadă la anul 7011, însuși domnul Ștefan vodă cumpără cu drepti banișei se, moșie alături de cu moșia Popești și Pocreaca, și apoi o afierosește la mănăstirea Dobrovățului. Apoi dacă în vremea aceea n'au fost loc slobod domnesc (dar încă acum cât mai puțin), căci de ar fi fost, negreșit s'ar fi luat atunci și s'ar fi dat la mănăstire, cum dar acum au putut a se face domnesc?

Preosfințitul mitropolit di'mpreună cu obșteasca Adunare a boerilor, au dat înscris către domnul Scarlat Calimah voevod, la anul 1817, anaforaua ce s'au dat domnului Scarlat Calimah voevod, cu arătarea pentru locurile carile din vechi au fost domnești: 1). locurile de pustiu, adecă carile nu s'au stăpânit de nime și să află deschise; 2). locurile de moșie dovedite cu numele lor, ce s'ar găsi cuprinse între alte hotare, supt alt nume schimbat și tănuț și necuprins în scrisorile megieșitelor moșii, alăturate cu mărginirea lor către acel loc; 3). braniștile domnești carile în urmă și acele prin danii s'au hărăzit de că-

tră domniî ce după vremî au stătut; 4). locurile târgurilor carile de acest fel de locuri de târguri deschisă, sau de braniște, sau de pustiiu, de s'ar găsi ar fi domnești și s'ar lua, iar braniștile moșinașilor nici după obiceiul pământului, nici după așezămînturile și ponturile divanului, precum sunt acele date de către boeriî bătrâni ai pământului, cu obșteasca Adunare, la 1782 Fevruar 19, după ce au urmat pacinică și legiuită prin paragrafie stăpânire a moșinașilor, nu se pot lua, pe care așazămînturi și obiceiuri a pământului, însuși împărăteștile pravile le întăresc, cari aceste împărătești pravile din vechiū s'au întrebuițat și s'au păzit și se păzesc intocmai.

Insuși aceste pravile legiuesc că cele păzite intru indelungata incungiurare de mulți ani, și priimite prin obiceiū se păzesc ca însuși legile cele scrise, precum se arată la Tomul I. fila 32, cartea 2 cap. 44, și iarăși la cap 46 zice: „Trebue intru toate precum intru tălcuirea pravilelor a se lua sama obiceiului țării, și cum s'au hotărit de mai nainte la asemenea pricinî“, și cap. 50 zice: „Că stăpânitoriul dator este ca să păzască obiceiurile ce s'au urmat a se păzi“.

Și spre incheere a tot cuvîntul că baștinile moșinașilor nu numai după a pământului obiceiū, precum mai sus s'au aratat, dar mai virtos după hotărîrea sfintelor pravile, supt nici un cuvânt nu se pot lua. Ieste canonul pravilicesc a așazămîntului, împărăteștile pravile pentru urmata pacinică stăpânire, cartea 56

titlul 3, canonul 4, fila 708, ȃicȃnd: „Cȃ orȃ mo-
ȃie bisericeascȃ, sau moȃie dreaptȃ impȃrȃteascȃ,
stȃpȃnindu se fȃrȃ curmare in curgere de 40
anȃ, sau cu drept titlu, sau fȃrȃ drept titlu,
prin necurmata posesie se cȃȃtigȃ ȃi va avea-o
posesorul, statornicȃ“.

7054 April 9. Uricul luȃ Petru vodȃ, scris
in Huȃ de Mihȃilȃ Bora, ȃice: cȃ Toma Panco-
vici i fratele luȃ Danciul i sora lor Marunta ȃi
nepotul lor Ioan, cariȃ cum mare jalbȃ ȃi mare
mȃrturie ȃi cu megieȃii lor, au arȃtat ei cȃ
dresele ce le-au avut de cumpȃrȃturȃ, de la
pȃrintele domnieȃ sale ȃtefan vodȃ, pe satul
Drȃgoeȃtiȃ ceȃ pe pȃrȃul Vlȃsinesei, cȃnd impȃ-
ratul Turcesc au venit aici in țȃrȃ, pȃn la Su-
ceava, cu toate puterile sale, s'au perdut; cȃrora
li s'au dat acest uric ȃicȃnd: cȃ orȃ cȃnd se
vor ivi acele drese, de la ȃtefan vodȃ, ce i ȃic
Lacustȃ, sȃ nu aibȃ nicȃ o putere in potrive
acestuȃ uric, fiind vel logofȃt Mȃteeȃ.

* * *

Scrisorile mȃnȃstireȃ Riȃca.

Antonie arhiepiscop ȃi mitropolit Suceviȃ ȃi a toatȃ țȃra Moldoveȃ.

7243 Ghenar 13. Cartea de blȃstȃm, cȃ
au venit inaintea sa Dionisie egumen de la
mȃnȃstirea Riȃca, arȃtȃnd cȃ alȃii ar fi impre-
surȃnd moȃiile mȃnȃstireȃ, adecȃ Poeana Bogos-
lovuluȃ, i Pȃopul, i Zamostiea, i Pocoleniȃ, i
Hermeneȃtiȃ la Suceava, i Roȃcaniȃ la Neamțȃ,
i Botȃȃtiȃ tij ȃi Bȃrbeȃtiȃ la Galați; aceste fiind
moȃiile mȃnȃstireȃ le impresoarȃ alȃii, perin-

du-le dresăle în țara Ungurească, în vremea răscoalelor.

1784 Iunie 13. Gavril arhiepiscop și mitropolit Moldovei, carte de blăstăm că au venit Iosaf egumenul mănăstirei Rîșca, și au arătat pentru câți-va munți, moșia mănăstirei să impresoare fiind perdute scrisorile, și găsind îndreptare în scrisorile mănăstirei Niamțului, să le hotărască, au luat carte de blăstăm, pentru îndreptarea hotarelor munților.

1803 Fevruar 7. Alexandru Costachi Moruz vodă, după jalba lui Chiril arhimandritul egumenul mănăstirei Rîșca, scrie ispravnicului de ținutul Neamțului, că rămîind mănăstirea pustie, i s'au pierdut toate scrisorile pe moșiile ce are, și acuma adunându-se părinții, au luat în stăpînire moșiile sale, însă după arătarea oamenilor, și au cerșut să i se facă hrisov cuprîndător pe toate moșiile, cîte le are prin izvodul ce au dat, sunt aceste: La Neamț, Boțăștii în Cracău, i Sărbii pe Moldova. Să rînduesc în cercetare de să stăpînesc întregi sau părți.

1803 Fevruar 7. Alexandru Constandin Moruz vovod, scrie ispravnicilor de Suceava, întru asemenea cuprîndere: în care ținut sunt aceste moșii Branîștea cu munții împregiurul mănăstirei Bogoslovul, pe apa Moldovii, i Petremăneștii tij, i Plopul tij, i Tărzii cari trec și pe ținutul Neamțului, i Hermeneștii pe Siretii, i Bărbeștii alăturate se rînduesc în cercetare.

Aceste noțiuni de moșii a mănăstirei Rîșca, mi-s'au dat spre a se publica, spre știință. Th. C.

Dovadă despre Vaslueț.

Cum și pîrăul Vasluețului carele cu prepus fără de nici o dovadă că ar fi Vinișa, care din cuprinderea următoarelor scrisori, să mărturisește atit tînța Vasluețului, cum și temeiu Trestienei, că este nemișcată din locul ei.

7094 August 5. Petru vodă zice: că Agafia fata Huhuleoaie călugăriței, Dionisei nepoata lui Toader logofăt și strănepoata Tăuțului logofăt, au vîndut lui Teodor monah, un loc de prisacă care este în piscul Cornilor, între Vaslui și între Vasluețu, și în apa Vasluiului celui mare, cu loc de moară pâr la Străminosul.

7160 August 29. Zapisul lui Kesarie egumen de Galata, și de la alți călugări, cu carile vînd ieși un loc de hrană ce este în ținutul Vasluiului, pe apa Vasluețului, supt poalele codrului mai sus de mănăstirea Trestiana, prin săcătura Cîrnului, cu loc de prisacă și cu loc de fînațu, lui Pătrașe rotariu din Braniște.

7270 Octomvre 17. Hotarnica lui Simion Keșcu, hotărînd acest loc zice: că răzăși Bogdaprostești despre Trestiana din gios, ce au și ei moșia Codrul pe de ceea parte de apa Vasluețului, pe costișa despre amiază-zi, și trecînd ei și peste Vaslueț, în poenile acestora de le sosăsc fînațul în tăria lor, le-au îndreptat hotarul, au făcut un bour la Vadul vechiu,

altul în Gura-Caprei, altul la Durduc mărginos, apoi s'aŭ pus o piatră hotar unde s'aŭ împreunat Vasluiul cel mic, cu cel mare, și de acolo Vasluiul cel mare în sus, păr în moșia Ducăi, și de acolo muchea în sus, păr în virful Străminosului, la bourul Ducăi și de acolo în apa Vasluetului.

7155 Maiu 12. Vasile vodă zice: că Grigorie Hermeziu cu giupăneasa lui Candachia, fata Nastasiei, nepoata Irinei Ghenghioae și strănepoata Agafiei, care Agafie aŭ fost fata Odochiei monahiei, și Odochiea aŭ fost nepoată Țăutului logofăt, și lui Toader Pisar; aŭ vîndut lui Isac de Pribești satul Popeștii, din capătul pîrăului Vasluiului și altă siliște lângă același hotar anume Pocreaca, între altele zice și un loc de prisacă din sus de mănăstirea Trestiana, în poeană deasupra Vasluetului.

Iată că toate scrisorile mărturisăse atât ființa Trestienii că este nemișcată din locul ei, cum și pîrăul, că este Vasluetu, iar nu Venișa, saŭ numele altor pîrăe, carile curg în Vasluet, Fuga, Galbâna, Bledari, Venișa, și Venișica.

Și spre încredințarea giudecăței să scoată vre o scrisoare cît de proastă, cu nume de Venișa, iar nu zisuri fără de temeiu.

Aceste notițe topografice mi s-au dat spre publicare.

Th. C.

Lucrarea scrisorilor carile cu temeiū înființază stăpînirea lui Grigorie Hermeziū, în hotarul Pöcrecii cînd și mănăstirea Rîșca își avea stăpînirea ei în obârșia Vasluiului, cum se adeverește din scrisorile următoare: 1825 Iunie 26.

— — —

7144 Noem. Hermeziū vinde lui Petrișor }
un loc de prisacă. } cele adevărate la
7144 April. Vasile vodă întărește stăpă- } casa Rosătiască.
nirea cumpărătorului. }

7148 Septevre 18. Vasile vodă giudecă pe Hermeziu, cu răzăși de Pribesți, pentru despartirea hotarului între Pribesți și Popești.

7151 Octomvre 18. Vasile vodă giudecă pe Hermeziū, cu călugării de la mănăstirea Rîșca.

7145 Mart 30. Hermeziū vinde un }
loc de prisaca. }
7150 Fevruar 8. Vasile vodă inta- } cele adevărate sunt la
rește stăpînirea. } vechilul Dărăban, 7153
7151 Noemvre 3. Vasile vodă soro- }
cește pe Isac. }

7155 Maiū 12. Vasile vodă întărește stăpînirea lui Isac pe satul Popeștii i Pocreaca.

* * *

Iată dovadă de temeiul stăpînirei lui Hermeziū de 76 anī, în vremi cînd și Rîșca își avea stăpînirea ei în obârșia Vasluiului, pricinī urmate în șir și tot la un domn, cari dovezi acum rău tălcuindu-se peste 180 de anī, ni se zice că după ce împinși fiind răzăși din hotarul Popeștilor, din obârșia Vasluiului, apoi ei ș-ar fi închipuit loruși din locul slobod domnesc, poreclit Popeștii saū Pocreaca, lîngă Pribesți, cum și la giudecata pentru des-

părțirea hotarului între Pribești și Popești, nu i s'au zis lui Hermeziu că este acolisitor, ori că Popeștii sunt în obârșiea Vasluiului, iar nu lângă Pribești, sau că Popeștii sunt a Rîșcăi și el ce treabă are, ori că nu are moșie nici ca cum, și ce să acolisăște de dinșii, ori că'i loc slobod domnesc lângă Pribești, iar nu răzășesc.

Ci numai prin oameni bătrîni cu sufletele lor s'au îndreptat atunci hotarul între Popești și Pribești, cînd atunce era vreme numai de 80 anî, de cînd perise Lupul paharnic stăpînul Popeștilor. Apoi dar acei oameni trebuie să fi avut mult mai bună știință aceia atunci, de cît cercetătorii de astă dî peste 180 de anî, căci acum se vorbește cu tahmin, iar acelora atunce le-au fost după deplină știință, din care întîmplare îndestulă mărturie este că Hermeziu din vechime, au avut în stăpînirea sa satul Pocreaca.

Care doveșii acum rău tâlcuindu-se, ni se zice că răzășii de astă dî sunt acolisători și în locul Popeștilor și în locul Gălății, cu chipul ce vrea ei a se face moșeni și în locul Gălăței, cu scrisorile Rîșcăi. Acest cuvînt de muștrare cu defăimare, este cu totul zădarnic, fiind că prin scrisorile carile sunt pe numele Rîșcăi, de prisaca Gălății nici ca cum nu se află pomenind, dar razașii au cerșut și cer cu ispisocul domnului Vasile vodă, acel din 7155 Maiu 12, carile este pe numele lui Isac, atît satul Popeștii i Pocreaca, cum și prisaca Gălății, care se cuprinde în ispisoc dîcînd și un loc de

prisacă din sus de mănăstirea Trestieana, în poeană deasupra Vasluțului, adecă tocmai prisaca aceasta a Gălății.

7011. Domnul Ștefan vodă nu găsește loc slobod domnesc, și cumpără cu bani moșia Dobrovățul, și în urmă o afierosăște la mănăstire.

Apoi dar dacă în vremea aceea n'au fost loc slobod domnesc, dar încă acum cu cît mai puțin.

Și nu numai că loc slobod necuprins de scrisori nu este, ci încă ispisoacele se calcă unul pe altul, după cum al Ducăi vodă în obârșia Vasluiului cuprinde tot locul, și a lui Mihaï Racoviță vodă, drept schitul Ducăi trece peste apa Vasluiului, despre apus pe hotarul Popeștilor și Pocreaca.

Partea despre amiață zi a Popeștilor, să megieșește cu moșia Pribeștii în care Pribești, dintru început au fost lăcuință tot de boeri mari, adecă întâi Fortună comis; 2-lea ginerile său Buhuș treti logofăt; 3-lea Darie spatari, Costul clucer i Ion șatrar; 4-lea vornicul Iordache Roset; 5-le fiul său Ștefan Roset vel logofăt; 6-le fiul său Vasile Roset vornic; 7-lea Ioan Roset comis, și toți acești boeri mari, megieși trăitori la fața locului, n'au cunoscut a fi loc slobod domnesc, sau mănăstiresc, ori cu altă pricină, și cumpăra cu bani părți de moșie din hotarul Popeștii și Pocreaca, căci de ar fi fost locul cu pricină mănăstiresc, sau slobod domnesc, precum astăzi să prepune, mai în stare și cunoștință putea a fi macar

unul din boeriî numiți de cît un sade Isac, sau răzășii a pune mîna pe locul de pripas domnesc.

Și măcar loc slobod domnesc, sau mănăstiresc, bisericesc de ar fi fost, după privilegiurile pămîntului a țării acestiea și tăriea pravilelor, titlul 9 cap. 28 zice ; „Că orî moșie bisericească, s'aũ moșie dreaptă împărătească stăpînindu-se, cu pace și fără de curmare în curgere de 40 de ani, prin posesie adecă stăpînirea se câștigă, titlu 9 cap. 16, pentru trecere de 10 sau 20 de ani, ce până la 30 sau 40 de ani, și în curgerea acestor ani trece dreptatea cererei, titlu 9 cap. 10, fiind că nici o jalbă peste trecerea acestor ani după pravilă, nu să ascultă titlu 2 cap. 5, giudecătorul la pricina care cercetează să nu caute cum aũ hotărît alții asămine pricinî, ci însuși să socotească cu luare aminte cum urmează pravila și să dea hotărîre, titlu 1 cap. 8; drept aceea orî ce se va face împotriva pravilelor, și ceea ce pravila nu primește, greșală este, și nu are nici o tărie, i procî“.

Apoi pe lingă o pacinică liniștită stăpînire a răzășilor, vreme de 180 de ani, îndestul temeiũ avem ponturile pravilei și privilegiurile pămîntului, căci de s'aũ și răpit scrisorile de la mănăstire (precum astăđi se zice) dar stăpînirea nu s-ar fi putut ripi, din care urmare îndestul se cunoaște că pe drumul giudecăței s'aũ luat scrisorile de la mănăstire, unde nu i-aũ mai ramas nici cuvînt, nici scrisori, și moșiea s'aũ stăpînit tot cu numele ei Popeștii, de atunci și până astăđi.

Iar pentru tăerea Lupului paharnic, nu că doar a fost vinovat hain, ci o întâmplare fără de nici o vinovăție, într'ace vreme acelu Alexandru vodă, afară de alții ce aș mai perit atunce, aș omorit 47 de boeri, între cari aș perit și Lupul paharnic.

Cum și pentru mărimea moșiei este că atunce la rărima norodului, cît pentru un Tăutu logofăt este puțin lucru, iar acum la desimea norodului se pare a fi mare moșie.

Iar la cuvîntul ce se zice că Agafia ar fi fost sora lui Lupul paharnic, este greșită tâlcuirea, fiind că ispisoacele pe Lupul îl arată nepot Tăutului, iar pe Agafia o arată nepoată lui Toader logofăt, și strănepoată Tăutului logofăt. Apoi cum pot a fi frați cînd unul este nepot și altul strănepot.

Iar la cuvîntul ce se zice că cînd Hermeziu vrea aș închipui el Popeștii lîngă Pribești, și neavînd nici o dovadă s'ar fi dat rămas, și aceasta iarăși în potriua adevărului, căci pe Hermeziu s'aș dat remas numai la cuvîntul împresurării, iar nu că n'aș fost moșan megieș.

Iar la cuvîntul că se zice Popeștii sunt răi, adevărul este că parte din hotarul Popeștilor ce o avea Vasile Darie, o avea zălogită la un Dinul Catargiu, și în urmă o face și danie la vornicul Iordachi după moartea lui Darie, Catargiu vrea să pue stăpînire pe moșie, dar vornicul Iordache la împărțala acarețurilor sale ficiorilor seș, se vin Popeștii în partea lui Ștefan Roset, și cînd vine Catargiu la moșie, Ștefan Roset nu'l îngăduște, și tră-

gîndu-se în giudecată să dă rămas pe Ștefan Roset, zicîndu-i-se că mai mult poate datoria de cât daniea și de aŭ și cheltuit ceva cu grijele lui Darie, să nu i se ție în samă; iar de va da banî va stăpîni moșiea, și dînd banî după doi ani, aŭ remas bunî Popeștiî însă cu banî, iar răî aŭ eșit din acareturile părințăștî la împărțeala între frați.

7228 Mart. Daniea cătră vornicul Iordache.

7206 Iunie. Zălogirea pentru 125 lei.

7249 Maiu. Grigorie Ghica vodă, giudecă pe Catargiu cu Ștefan Roset pentru Popești, și se dă rămas pe Ștefan Roset.

7251 Septemvre. Scrisoarea Catargiului dată lui Ștefan Roset, că și-aŭ priimit banî și că i-aŭ dat în stăpînire moșiea Popeștiî cu toate scrisorile.

1708 Noemvre. Diata vornicului Iordache.

1765 Octomvre. Impărțeala.

La cuvîntul ce să zice pe temeiul pravilei că cele afierosite închinete la sfînta biserică, nu se pot lua înapoi, atît de acele le-aŭ dat, cum nici de alții (însă fiind fără de pricină). Dar împotriva acestui pont este că acest lucru aŭ fost luat cu silnicie, ucidere și vîrsare de sînge, și cu multe lacrimi de la moștenitoriul cel adevărat, răpit și silnicie îl face dar la biserică. Apoi cu drept cuvînt giudecînd, biserică nu poate a fi gazdă silnicilor și răpirilor. Căci dacă adevărul nu se

va fi aflat, nu se va găsi la biserică, apoi, unde să-l căutăm aiure ?

Aceste date de moșie mi s-au dat spre publicare.

Th. C.

Apărările Răzășilor

7153 Iulie. Vasile vodă dă altă osăbită întăritură tot pe locul de prisacă vîndut lui Pătraș aprod, apoi dacă Hermeziu era oborît cu giudecata Rîșcăi la 7151, și lipsit de tot hotarul Popeștilor precum se zice, cum dar tot același Vasile vodă, după doi ani, întărește vînderea lui Hermeziu din hotarul Popeștilor.

Opis de dovezi.

7148 Septemvrie 18. Vasile vodă giudecă pe răzășii de Pribești, cu Grigorie Hermeziu din Popești, pentru dispărțirea hotarului între Pribești și Popești, cînd atunce oameni bătrîni cu sufletele lor au îndreptat hotarul.

7175 Februar 24. Iliăș Alexandru voevod zice că a venit de față Darie, ce a fost spatar mare, și a arătat multe zapise de mărturie de cumpărături, din Popești și Pocreaca, și din alte locuri, și Poeana lui Țigan, care este tot pe Vaslui în sus la mijlocul codrului, unde se împreună locul Popeștilor, cu locul tîrgului Iașii.

7155 Maiu 12. Vasile vodă zice că aū venit de față Grigorie Hermeziu, cu femeea sa Candachiea fata Nastasiei, nepoata Irinii Ghenghioaea, și strănepoata Agafiei, care Agafie aū fost fata Odochiei, și Odochia aū fost nepoată Tăutului logofătul, și lui Toader Pisariul, și aū vîndut a lor dreaptă ocină și moșie ci aū arătat din drept ispisocul lor, de la Petru vodă din vremea ce s'aū împărțit strămoașa lor Agafia cu nepoții ei de frate, cu Ionașcu Huhulea, și surorile lui Magdalena și Vărvara, fiii Petrii Huhulii, nepoți și strănepoți Tăutului logofăt, o siliște Popeștii, din capătul pîrăului Vasluiū, și altă siliște lîngă același hotar, anume: Pocreaca, cu locuri de mori, și locuri de prisăci. Aceste le aū vîndut lui Isac de Pribești în 250 galbeni ungurești.

Și în vreme de 160 anī, aū urmat pacinică stăpînire a răzășilor, tot cu numele ei Popeștii, prin toate giudecățile ce aū urmat.

Acestū opis se află în păstrarea mea.

Th. C.

Cuprinderea a citor-va capite de scrisori, care cu acollire și răplire, întră în cuprinderea hotarelor moșilor Popeștii și Pocreaca.

Dancul din Iași.

2

718°. Avgust. — Păun vameș după ce aū zidit mănăstirea Clatiea, în codrul Iași, la Buciumi la piatra cea mică, între altele dice :

că i-a dat o prisacă lângă Trestieana în ținutul Vasluiului pe apa Vasluiului, cu loc de fînaț și poeana lui Țigan, în codrul Iașului pe apa Vasluețului, și altă poeană lângă aceasta, și altă poeană tot pe Vaslueț, ce-i dic Blaga, și altă poeană în potriwa acestiea spre apus, între Vaslueț ce-i zic a lui Melinte.

7180. — Duca vevod dice ca aș milit pe mănăstirea Clatie din codrul Iașului, cu hotarul împregiurul mănăstirei din locul gospod unde aș rinduit pe Irimice vornic de aș ales locul, și dice că ar fi mergînd tot culmea în gios pâr deasupra Blidarilor, între Poeni, și tot culmea pâr deasupra Dălbinei, ce se chiamă Dialul Cînelui, și drept deasupra obârșiei Străminosului, și de acolo la vale peste apa Vasluiului mare din gios de poeană.

Socola.

7202.— Două zapise, un Apostol sin Iftini Blidariul, aș vîndut staritei de Socola o poeană în codru, pe apa Vasluețului anume a lui Iftini, și altă poeană în codrul Iașului pe Vaslueț undă se chiamă la Blidari.

7091. — April. Petru vodă între alte acareturi mai dice și poeana ce se chiamă a Popei, în pădurea de finețe.

Răzări.

1786. Februar. — Cartea de giudecată a veliților boeri prin care, măcar că se arată semne firești prin scrisorile de sus, dar cunoscîndu-se a lor ră credință și lucrare neadevă-

rată, se dă remas din giudecată at't pe egumenul de Dancul, cum și pe Socola, întărind stăpînirea răzășilor pe deplin trupul acestor două moșii Popeștii și Pocreaca, și ca amîndouă aceste moșii de la capetele acele din gios, alături vin în sus păr la obârșiea Vasluiului, fără de nici o împedecare despre alte moșii, și măcar de aũ și avut păr acum vr'o stăpînire egumenul, dar la împresurare de hotar unde nu este stăpînită o moșie deplin, acolo nici o dată nu se socotesc trecerea anilor stăpînirei, nici este oprit cel cu moșia de a nu-și căuta dreptatea sa.

Tot ruzășii.

7068. Avgust 13. — Alexandru vodă ȃice că satul Popeștii deasupra Vasluiului, cu mănăstirea Trestieana, cu locuri de prisăci î loc de moară, cu poeni, și cîmpul aũ fost a Lupului paharnic, fecior lui Ionichie nepotul Tău'ului, pe care sat s'aũ dat sfîntului Neculaĩ, adecă la mănăstirea Rîșca.

7078. Iulie 6. — Bogdan voevod întărește stăpînirea pe numitul sat Rîșcăi.

G a l a t a.

7094 August 5. — Petru vodă ȃice: Agafia fata Dionisei nepoata lui Toader logofăt, strănepoata Tăutului, vinde lui Teodor monah, o prisacă veche în piscul Cornilor, între Vasluiũ și între Vaslueș, adecă două Săcături și un loc de moară, păr la Străminosul (dar la ce ținut și în ce moșie nu arată).

Tot răzașii.

7151. Octomvre 18. — Vasile voevod ȃice cȃ Grigorie Hermeziu cu toate neamurile lui, aũ tras la giudeca'ȃ pe cȃlugȃrii de la Rȃșca, unde cȃlugȃrii aũ arȃtat dresȃle de la Bogdan voevod și de la Alexandru voevod, de danie și miluire, și sȃ dȃ rȃmas din giudecatȃ pe Hermeziu, cu toate neamurile lui, ȃntȃrind stȃpȃnirea Rȃșcȃi.

7152. Zapisul lui Grigorie Hermeziu cu care s'aũ ȃmprumutat la Isac cu 140 galben', pe cari bani ȃice cȃ i-aũ dat la mȃnȃstirea Rȃșca de aũ cumpȃrat satul Popeștii, din obȃrșiea Vasluiului, pe care moșie o pune amanet la acel Isac pȃr cȃnd ȃi va da bani.

7155. Maiũ 12. — Vasile vodȃ ȃice : Grigorie Hermeziu i soșiea sa Candachiea, fata Nastasiei, nepoata Irinei Ghengheoae, strȃnepoata Agafiei, care Agafie aũ fost fata Odochiei, nepoata Tȃutului, siliștea Popeștii din obȃrșiea Vasluiului; așijdere și altȃ siliște alature cu acel hotar anume Pocreaca, cu loc de moarȃ ȃn Vasluiũ, și cu locuri de prisacȃ din sus de mȃnȃstirea Trestieana, ȃn poeanȃ deasupra Vaslueșului, și cu o prisacȃ care aũ fost vȃndutȃ lui Petrișor aprod, pe care siliște le vȃnde de istov ȃn 250 ughȃ, lui Isac și nepoșilor lui.

7175. Fevruar 24. — Alexandru vodȃ Ilieș ȃice cȃ poeana lui Ţigan, este tot pe Vasluiũ ȃn sus, la mijlocul codrului, unde se ȃntilnește locul Popeștilor, cu locul tȃrgului Iași.

7254 Ghenar 25. — Ioan Neculaï voevod, Neculaï sin Andreï pisar sorocește pe Ioniță Bogdaproste, pentru moșia ot Vasluețu, după ispisocul de danie și miluire ot Mihaiu voevod.

7254 Februar 25. — Ioan Neculaï voevod serie lui Moisăi Cucoranu pitar, și Simeon Cheșcu uricar, după jalba feciorilor lui Bogdaproste, răzăși de Popești din ținutul Vasluiului, că dînd Mihaiu vodă danie o bucată de loc din locul domnesc, în codrul Iașului, lui Andreï pisar ungurescu, unde aũ fost trimes hotarnic pe Grigoraș Cucoranu vornic de poartă, și pe Vasile Popa uricar, de aũ hotărit acea bucată de loc și din răzăși n'aũ fost nime de față să răspunză, și li s'aũ împresurat locul Popeștilor.

1786 Februar 16. — Cartea de giudecată a veliților boeri, prin care se dă remas din giudecată pe egumenul de Dancul, și pe Socola, că s'aũ dovedit că moșia Popeștii și Pocreaca, de la capetele acele din gios, alături merg în sus păr în obârșia Vasluiului, fără de nici o împedecare despre alte moșii, și măcar de și s'aũ și stăpînit păr acum de egumenii de Dancul, dar la împresurare de hotar, unde nu este stăpînită o moșie deplin, acolo nici odată nu se socotesc trecerea anilor stăpînirei, nici este oprit cel cu moșia de a nu-și căuta dreptatea sa.

1766 Noemvre 27. — Grigorie Alexandru Ghica voevod, dă cartea domniei sale lui Ioniță Bogdaproste ot Vaslui, să-și stăpînească moșia Pocreaca, cum și poeana Tabăra, ce este între Vasluețu.

7148. — Vasile vodă dice că răzășișii de Pribești, au avut pricină cu stăpînitorii de Popești, pentru o bucată de loc care după cercetare s'au dovedit prin oameni marturi, cu sufletele lor, că acea bucată de loc este din hotarul Pribeștilor și le-au făcut semne despărțitoare, de către Popești.

7225 April 8. Mihaiu vodă Racoviță giudecă pe Hrisant egumenul de la Sfîntul Ioan Zlataust, cu Necodîn, egumenul de la Dancul, pentru moșiile de la Prisăci din olatul târgului Iașilor, cari loc este între valea lui Pătrașcu și între hotarul Tomeștilor și între hotarul locului Cetățueș, i Vinericiul de la Buciumi, și din dealul Brînzei și poeana lui Țigan, și alte poeni prin codru Eșilor, să le stăpânească din semne în semne precum scrie ispisocul Ducăi vodă, însă afară de siliștea prisăcilor, coasta despre apus care au ramas loc domnesc între hotară.

7225 Maiu 1. Mihaiu Racoviță vodă, pentru siliștea de la prisăci, costișa despre apus ce este după Aron vodă în țarina târgului Eșii, care acea siliște au fost rămas domnească între locul Aldeș, alătura cu locul mănăstirei Clatie, care cu această siliște am miluit domnia mea mănăstirea lui Aron vodă, în domnia a doua.

7249 Maiu 30. Grigorie Ghica vodă, giudecata în care se arată zălogirea din 7206 de la Darie postelnic, la Adam cămăraș.

7251 Septevre 28. Catargiu și-au priimit banii de la Ștefan Roset paharnic.

7228 Mart. Dăniea la vornicul Iordache.

Aceste notițe de moșit se află în pastrarea mea.

Th. C.

Că n-aũ mai remas loc domnesc în codrul Eșilor după cum să prepune, însa fără de nici o dovadă că ar mai fi loc slobod domnesc.

7222 Dechemvri. Mihaiũ Racoviță voevod, aũ miluit pe Andrei pisar unguresc, cu o bucată de loc din locul domnesc in codrul Eșilor, unde aũ trimes pe Grigoraș Cucoranul vornic de poartă, i Vasile Popa și Ioan Vătavu de aũ hotărit acea bucată de loc de cătră toate hotarele, și se incepe hotarul din vârful dealului peste apa Vasluiului, unde aũ aflat trei boure in trei fagți, unde s'aũ fost impreunat alte hotare cu hotarul domnesc.

Iată că și această scrisoare cu toate că rău aũ trecut peste Vasluiũ pe hotarul Popeștilor și Pocreaca, pentru care aũ fost și pricină cu răzășii Bogdaprostești, dar curat arată că locul cât aũ fost domnesc l'aũ ales despre toate hotarãle.

Pricina ce aũ fost cu răzășii Pocrecenti.

7254 Ghenar 25. Ioan Neculaĩ voevod, Neculaĩ sin Andrei pi-ãriul sorocește pe Ioniță Bogdaproste pentru moșiea ot Vaslueț, după ispisocul de danie și miluire ot Mihaiũ vodă.

7254 Fevruar 25. Ioan Neculaĩ voevod,

după jalba feciorilor lui Bogdaproste răzăși de Popești, din ținutul Vasluiului, scrie lui Moisa Cucoranu pitar și Simeon Cheșcul uricar, că dând Mihai vodă danie o bucată de loc din locul domnesc, în codrul Eșilor lui Andrei pisar unguresc, unde au trimes pe Grigoraș Cucoranu vornic de poartă și Vasile Popa uricar, de au hotărit acea bucată de loc și din răzăși n'au fost nimeni să răspundă, și li s'ar fi împresurat locul Popeștilor, mai vartos că ispisocul de danie răspunde că acea bucată de loc din codrul Eșilor, ce'i de ținutul Eșilor, iar la scrisorile răzășilor de Popești răspunde că Popeștii sunt în ținutul Vasluiului, să poroncește să cerceteze pe unde se despart ținuturile a Eșilor de a Vasluiului, apoi să vadă și acele semne ce le-au pus acei notarnici la acea bucată de loc, a lui Andrei pisar. Trec semnele locului și în ținutul Vasluiului; așijdere și semnele ce scriu în scrisorile Popeștilor, trec din ținutul Vasluiului pe ținutul Iași și să le facă îndreptare.

Iar mai ales dacă astăzi loc domnesc slobod nu se află în locurile cele pustii, în crăpăturile munților, dar încă aice în desimea lăcuinței norodului cu cât mai puțin.

Domnul Ștefan vodă la anii 7011 nu găsește loc slobod domnesc în codru pe ținutul Vasluiului, și cumpără cu bani moșia Dobrovățului, și apoi o afierosește mănăstirei, dar apoi acum cu cât mai puțin.

Aceste notiții de pământuri, se află în păstrarea mea.

Th. C.

Carte de judecată a moșiei Bălăneștii.

Se face știre cu această carte a noastră de judecată, că din poronca pre înalțat domnului nostru, măriea sa Constandin Dimitrie Moruz voevod, înaintea noastră la divan, de față s-au judecat, Iordache Bădros mazil, cu Toader monah și Cărste diaconul, și cu alți frați ai lor, feciorii lui Vasile Croitoriul, strănepoții lui Bălan, și cu Andrei Hurduc, feciorul lui Constandin Hurduc, ce să trage din Pătru; așijderea și cu Andronache Cărjă, feciorul lui Ion Cărjă, ce se trage din Mihociu, cum și cu un Sava pro egumen, pentru satul Bălănești, ce s-au numit mai înainte Trăpeștii de pe Elan, din ținutul Fălciului, a cărora pricină după cercetarea cu amaruntul, ce s-au făcut de cătră noi, într'acest chip s'au aflat și s'au dovedit cum pre larg se arată în gios: în anii trecuți la velet 1779 Iulie 26, toți acești de sus numiți, adecă Toader monah, Cărste diaconul, cu frații săi, așijdere și Sava pro-egumenul, au tras la judecata divanului pe Iordache Bădros, tot pentru moșia aceasta Bălăneștii, pe care moșie Iordache Bădros pusese stăpînire, și stăpînea el tot satul deplin cu pricină întăi, că giuătate de sat de Bălănești, partea din sus, ar fi avut'o baștină părințască, zicînd că o trage de pe o strămoașă a sa, Anița Constandineasă, nepoată lui Mihociu, iar giuătate de sat de Bălănești partea din gios, ar fi avut'o cumpărată cu zapis, de la cei de sus numiți feciorii lui Vasile Croitoriul, adecă de la A-

postol i de la Toader monah, cum și de la ciealanți frați ai lor, de la cari zăpisi ce-au zis că are, l-au și arătat atunce, la aceeași giudecată, fiind din anii 7264 Mai 15, dând samă Bădros, că tot satul acesta dintru început s'ar fi împărțit pe 4 bătrîni, anume: Bălan și Pătru, și Cârjă și Mihociu; iar în urma împărținduse neamurile, ar fi ramas moșia împărțitoare numai pe doi bătrîni Balan și Mihociu; și din bătrînul acesta Mihociu au zis că se trage el cu alte neamuri a sale, iar din bătrînul Bălan au zis că se trag feciorii lui Vasile Croitorul, și cu acest chip stăpînea Bădros tot satul Bălăneștii; giumătate de sat cu pricina de baștină, și giumătate de sat cu pricina de cumpăratură. Apoi la aceeași giudecată stăndu'i pricină lui Bădros Toader monahul, cu frații săi, cum și Sava pro-egumen, mai întâi asupra baștinei zicînd precum moșia Bălăneștii nici odată nu s'ar fi împărțit pe 4 bătrîni, sau pe doi bătrîni precum arată Bădros, ce dintru început s'ar fi împărțit tot satul pe trei bătrîni, adică: Mihociu, Pătru și Bălan, la care cuvînt spre dovadă, au scos ei atunce de au arătat la giudecată și un suret de pe un uric de la Iliș vodă din anii 7055, tălmăcit de un Tănasă uricariul, cu care au întărit stăpînirea pe satul Bălăneștii ce s'au numit Trăpeștii, unui Lazor și Grecul și Mărița, și de pe acești trei de sus numiți au arătat feciorii Croitoriului, că au rămas stăpînitori în urmă acei 3 bătrîni, cari sunt pome-

niți mai sus. De î din Bălan aū dat samă iarăși ei că se trage Toader monah i Cărste diŃaconul și cu frații lor, din Pătru aū dat samă că se trag neamul Ciolpăneștii adecă: Andrei Hurduc și cu neamul lor; iar din Mihociū s'aū răspuns Sava pro-egumenul și cu alte neamuri a sale, iar pe Iordache Bădros l'aū mărturisit cu toții precum nici se trage el din Mihociū, și, nici are macar nici cît de puțină parte baștină în Bălănești, nici din Mihociū nici dintr'alt bătrîn, și că este acolisitoriū, cari pe lîngă răspunsul lor aū seos atuncea fciorii Croitoriului și o carte gospod din anii 7244 Maiū 7, de la răposatul domn Grigorie Ghica voevod bătrînul, scrisă cu poroncă cătră un Andonie căpitan de codru, ca să împlinească de la un Grigorie Bădros moșul acestui Iordache Bădros dejma ce aū fost luat el de pe moșiea Bălăneștii, și să o dea Apostului Bălănescul, răzășul de Bălănești, căci Bădros cu pricină că ar fi fost moșan, aū fost luat el acea dejmă, apoi după cartea gospod aū arătat ei și o mărturie de la un vornic de poartă din anii 7250 Ghenar 6 adiverită și cu pecetea porței gospod, cu 6 ani în urma cărții gospod prin care se arată, cum aū prețăluit un bou a lui Grigorie Bădros drept 13 pol lei și l'aū dat Apostului Bălănescu, pentru dejma moșiei sale Bălăneștii, ce aū fost luat Grigorie Bădros, și cu aceste scrisori cum și cu alte două mărturiī ce aū arătat tot atunce Sava pro egumenul, însă una de la un Ionichie Ciolpan din anii 1772 adeverită și de sfinția sa chir Enochentie epis-

copul de Huși, și alta de la Andronache Cărjă, prin care mărturisea cum că moșiea Bălăneștii tot pe acei trei bătrini s'au împărțit, și că din bătrînul Mihociu s'ar fi trăgînd Cărjă cu alte neamuri a sale, și Sava pro-egumenul, iar nu Iordache Bădros. Cu aceste scrisori și mărturii l'au dat pe Bădros giudecata rămasă, ca să lipsască el cu totul din partea baștinei, neputînd el nici cu un chip de dovadă a sta împotriva acestor de sus arătate scrisuri și mărturii. Apoi și pentru cumpărătura ce au arătat Iordache Bădros, că are pe giuimătate de sat de Bălănești, de la feciorii Croitoriului, iarăși pentru că la ace vîndare n'au fost toți feciorii Croitoriului, și pentru că au făcut ace vîndare numai unul din frații lor, anume Apostol Croitoriul, iar nu și ceilalți frați, au eșit atunci dovadă martur un Constantin Grecul, însuși acel carele au fost scris zapisul despre partea vîndătoriu-lui, și acela la întrebare ce au avut au mărturisit cu sufletul său, zicînd: că la acea vîndare cînd el au scris zapisul acest de cumpărătură ce are Bădros, de față atunci dintr'acei câți sunt pomeniți în zapisul vîndătoriu, au fost numai Apostol sîn Croitoriul fratele acestor de sus numiți, și cu învățătura aceluia au scris și zapisul de vîndare, și tot cu învățătura aceluia au iscălit și pe toți frații ceilalți ai săi, dar nici unii dintr'aceia față n'au fost, la care nici însuși Bădros la aceasta n'au putut tăgădui, și așa s'au dat atunci din giudecată rămas pe Bădros, ca să lipsască el și din toată cumpărătura, și prin carte de giudecată

toată moșia acești trei bătrîni s'au dat numai la stăpînirea acestora, adecă bătrînul Mihociu l'au dat giudecata Saviu pro-egumenul și neamului Cărjăștiu; bătrînul Bălan l'au dat la stăpînirea feciorilor Croitoriului; iar bătrînul Pătru l'au dat la stăpînirea neamului Ciolpăneștiu, adecă la Hurdugești; iar Bădros au rămas cu totul lipsit din toată moșia, atata numai de la giudecata, i s'au dat această voce lui Bădros, că de va ave el prepus mai mult asupra răzășilor că este la știință vre-unora pentru dînsul, că se trage din Mihociu, și tăgăduesc să le facă carte de blăstăm și de vor priimi-o să fie Bădros tot lipsit din moșie și banii, prețul cumpărătorei, cîți se vor dovedi că au dat el Apostului sîn Croitoriul, acei bani toți să'i plătească Toader monah și Cărste diaconul frații Apostolui. iar de nu vor priimi ei cartea de blăstăm și'l vor mărturisi de moșan, sau și el de va ave vre o dovadă vrednică de credință, cu care să poată dovedi precum că este el moșan de baștină în Bălănești, atuncea prin giudecata iarăși cerîndu-și dreptate, va intra și el stăpînitoriul în Bălănești, la bătrînul Mihociu cît și unul din răzășii, și atuncea își va trage și partea din cumpăratură, însă iarăși numai partea vîndătoriului, iar nu și părțile celora lași frați a lui. Intr'acest chip au curs giudecata lor atunce în anul 79 și așa li s'au hotărît giudecata cum se arată mai sus, după care hotărîre a giudecăței de atunce până acuma, toți acești de sus numiți singuri au stăpînit moșia Bălăneștiu, intrînd ei stă-

pîntori și în moara ce este făcută de Iordache Bădros, pe un mal de pe hotarul Bălăneștilor, din care aŭ luat ei pe giumătate din venitul morei, iar pe giumătate aŭ luat Iordache Bădros, de vreme că un mal din vadul acei mori, este de hotarul Bălănești, iar un mal este drept de hotarul moșiei Chișivoești, care este dreaptă moșie a lui Bădros, și așa până acum Bădros, aŭ fost cu totul lipsit din moșia Bălănești, iar acum prin jalba ce-aŭ dat el la măria sa vodă, cu care s'aŭ rînduit la noi, aŭ arătat precum el după hotărîrea giudecăței de atunce urmând, au făcut carte de blăstăm, atît asupra răzășilor de Bălănești, cum și asupra megieșilor împregiurași de acolo, cari aŭ avut știință pentru stăpînirea lui din Bălănești, și acum și-aŭ găsit dovezi mărturii spre îndreptarea sa, cu care poate a răspunde la giudecată, și mai ales că singuri acum feciori Croitoriului, după cartea de blăstăm, aŭ scos la ivală 2 cărți domnești ce aŭ, din care lui i s'ar fi descoperit dreptatea, și pentru aceasta aŭ cerut Bădros, ca de iznoavă să aibă giudecată, atît cu feciori Croitoriului, cum și cu Sava pro-egumen, rugându-se el ca feciori Croitoriului, să fie siliți a'și scoate ei acele 2 cărți domnești ce aŭ, însă de cătră noi i s'aŭ cerut întăi lui Iordache Bădros ca să'și arăte el dovezile sale, ce aŭ șis că are să se vadă, și aŭ scos de aŭ arătat o mărturie din anul 1781 Octomvre 30, cu un an în urma giudecăței de sus, arătată de la 19 oameni marturi, din cei care sunt megieși trăitori aproape lîngă mo-

șiea Bălăneștii, a căroro nume și porecla lor, cum și vîrsta a fișticăroro, pre larg să arată la mărturia ce aū dat, adevărită fiind mărturia aceasta și de d-luī medelnicerul Neculcea, fiind atuncea ispravnic la ținutul Fălciului, cari toți aceștia după cartea de blăstăm, mărturisesc precum știū, că mai întăi un Grigorie Badros moșul lui Iordache Bădros, în vremea domniei răposatului Grigorie Ghica voevod, bătrînul aū avut giudecată cu Apostol Croitoriu, pentru Bălănești, și de la acea giudecată aū rămas ca să fie Badros stăpînitoriū în Bălănești, cu partea de baștină. Apoi unī mărturisesc cum știu și p_ntru cumpărătura lui Iordache Bădros, și cum că Badros dintru început și-aū stăpînit și baștina și cumpărătura : iar cît pentru Sava pro egumenul, mărturisesc iarăși precum nu știū nici pe tatăl Savei, cum nici pe Sava ca să fi stăpînit ei vre-o data în Bălănești, până acum, și mai ales fiind trăitori tot acolo aproape de Bălănești, nici odata nu s'aū răspuns nici tatăl Savei, nici Sava că ar avea parte în Bălănești, iar pe Bădros il știū că aū stăpînit dintru început.

S'aū cerut și la Toader monahul i Cărstea diaconul să arăte și ei cărțile acele de giudecată ce ȃice Bădros că se afiă la dînșii, și aū scos ei de aū arătat întăr un suret de pe alt suret, ce aū fost scos asemenea de pe un ispisoc de la răposatul domn Grigorie Ghica voevod bătrînul din anī 7249 Iunie în 8, prin care arată că la divan de față s'aū pîrit Apostul Bălănescul feciorul luī Vasile Croi-

toriul și alți frați și rude a lor, nepoți și stră-nepoți Pătrului și lui Bălan, cu Grigorie Bă-dros și cu alți frați și rude a lui ce s'au răs-puns că se trage din bătrînul Mihociu, pentru satul Bălănești de pe valea Bujorului din ținutul Falciului pentru căci Grigorie Bădros pusese stăpînire pe satul Bălănești schimbân-du-î numele, adecă stăpînea Bălănești cu nume de moșea Turcul, iar pe Apostol Bălănescul cu frații și neamul seü îi depărtase cu stăpî-nirea din Bălănești la alta siliște anume Giur-canii din gios de Bălănești, zicînd că acolo ar fi Bălănești. Apoi fiind, ca deoparte Apostul Bălănescul pe moșia Bălănești aü arătat un uric de la Iliciș voevod din anii 7055 adecă, uricul cel de sus pomenit care și acum l'au arătat feciorii Croitoriului și osăbit scoțînd și marturi precum tot Bălănești dintru început s'au numit acolo unde Bălănescul stăpînea și de altă parte siliștea Giurcanii trăgându o la stăpînire neamul Agărăceștii, asupra căreia și aceia la giudecata divanului aü arătat iarăși un uric de la Ștefan vodă din anii 7131 cu care aü dovedit precum dintru început acea siliște tot Giurcanii s'au numit, și că este dreaptă a Agărăceștilor și ne avînd Bădros nici o dovadă de scrisori la mîna sa, ci numai cu gura tragea moșia Bălănești la stăpînire supt nume de moșia Turcul, au rămas Agărăceștii bunii stăpînitori pe Giurcanii, și Apostol Croi-toriul cu frații și neamul său stăpînitor pe Bălănești, dar apoi Bădros lăsînd pe urmă alte pricini, și dovedindu-se tot atunce, pre-

cum Bădros aŭ avut stăpînire în Bălănești, cu Apostul Bălănescul, pentru care nici singur acel Bălănescul de stăpînirea lui Bădros n'aŭ tăgăduit, și dicînd Bădros precum el se trage din bătrînul Mihociu și că trage la acel bătrîn cu Cărjăștiu, care bătrîn a lui Mihociu adevărindu-se și din ispisoacele vechi, precum este drept moșian de Bălănești, i'aŭ învoit Apostul Bălănescul, și aŭ stătut de s'aŭ așezat între dînșii, ca giumătate sat de Bălănești partea de sus adecă doi bătrîni Pătru și Balan să ție Apostul Bălănescul cu frații și neamul lui, iar giumătate de sat de Bălănești partea de gios să ție Grigorie Bădros cu Cărjăștiu și cu tot neamul cine se vor trage din Mihociu bătrînul, și după învoiala lor le-aŭ întărit și giudecata prin ispisocul domnesc ca să stăpînească. Apoi după suretul acesta aŭ mai arătat Toader monahul și Cărstea diaconul o carte de giudecată de la răposății boeri Costache Razu, vornicul, Enache hatmanul, și Aristav banul. din anii 7250 Fevruar 25, cu un an în urma ispisocului, prin care arată că Grigorie Bădros, în urmă după giudecata ce aŭ avut cu Apostul Bălănescul pentru moșii, l'aŭ tras Bădros pe Bălănescul, și pentru niște boi ce i'aŭ fost luat mai înainte, pâr a nu ave giudecata de moșii, cari boi i'aŭ fost luat pentru niște dejmă de mălai, ce aŭ fost luat Bădros de pe Bălănești după învoiala mai mult din cît i se făcea partea lui, și făcîndu-se atunce cercetare atît pentru prețul mălaiului cum și pentru prețul boilor, s'aŭ aflat boii, prețul lor 27 lei iar mă-

Țaiul pe 7 merțe câte 3 lei, 21 lei și aŭ rămas ca
 să mai întoarcă Apostul Bălănescul lui Bădros,
 înapoi 7 lei, și așa li s'aŭ curmat și această
 pricină între dînșii, și dintr'aceste scrisori cari
 s'aŭ găsit la răzășiŭ moșiei, s'aŭ văduț oareși
 ce lumină, precum Iordache Bădros are dreptate
 după stăpînirea ce avusese și moșul său,
 a cere parte baștină în Bălănești, de pe acel
 bătrîn Mihociŭ, precum i s'ar căde, dar stăndu-
 i pricină Sava pro-egumenul și ȱicînd Sava
 precum el s'ar fi trăgînd din Mihociŭ, și cu
 neamul Cărjăștilor, iar nu Bădros, și răsponzînd
 la aceasta și frații Bălănescului adecă
 Toader monahul și Cărstea diiaconul, precum ei
 nu știŭ cu ce dreptate aŭ primit fratelelor A-
 postul Bălănescul la giudecata lui Grigorie
 vodă, pe Bădros moșan în Bălănești la bătrî-
 nul Mihociŭ, căci ei nici unii nu l'aŭ știut pe
 Bădros să aibă parte în Bălănești. Apoi de
 altă parte, răsponzînd ei la giudecată și pen-
 tru Sava pro-egumen, și ȱicînd că macar că
 la giudecata cea din anul 79 ce au avut cu
 Bădros, l'aŭ fost primit ei pe Sava pro egumen,
 spre agiutor la giudecată, și l'aŭ numit a fi
 și moșan la bătrînul Mihociŭ, dar ei întru a-
 devăr, cum pentru Bădros, așa nici pentru Sava
 pro-egumen, bine nu pot să știe, de este moșan
 sau de se trage din bătrînul Mihociŭ, precum aŭ
 arătat el, aŭ ba, căci această știință pot s'o aibă
 neamul Cărjăștilor, cei ce se trag cu adevărat
 din bătrînul Mihociŭ, este Sava pro-egumenu
 din Mihociŭ, sau Iordache Bădros, și așa

după arătarea răzășilor, Sava pro egumenul împinge pe Bădros de la bătrînul Mihociu și Iordache Bădros pe Sava pro-egumen, și după răspunsul lor vădîndu-se și de cătră noi. Întăi că cei mai vechi moșani carii să trag din Mihociu, sunt neamul Cărjăștilor, precum îi mărturisesc și răzășii și adeveresc și scrisorile. Al doilea, vădîndu se că în vremea domniei răposatului Grigorie Ghica voevod, bătrînul, cînd Grigorie Bădros aŭ tras la giudecata divanului pe Apostul Bălănescul, nici unii din neamul Cărjăștilor față n'aŭ fost ca să respundă, și să arăte pentru Bădros de să trage el cu adevărat din Mihociu aŭ ba, cî așa numai după o stăpînire ce-aŭ arătat el însuși, s'aŭ mărturisit și Bălănescul că aŭ avut cu Cărjăștii la moșie, l'aŭ priimit pe Bădros stăpînitor și după invoiala lor le-aŭ întărit și giudecata ca să stăpînească, dar nu cu altă dovadă. Aceste pricinii fiind la mijloc între dînșii și nefind nici la o parte alta vro dovadă vrednică de credință, din care să se poată ști adevărul, și socotindu-se de cătră noi, că cea mai bună și iință și tot adevărul pot să tie neamul Cărjăștilor, de este Bădros din Mihociu ori Sava pro-egumen. De odată de cătră noi sfîrșit giudecătii nu s'aŭ dat, ci s'aŭ zis atăt Savei pro-egumen, cum și lui Iordache Bădros de sunt primiți și o parte și alta, ca după ce se vor aduce aice pe neamul Cărjășilor și ori pe carele din doi, după giurămîntul ce vor face îl vor primi părtaș la bătrînul Mihociu, saŭ îl va lepada, să se mulțamească cu

aceasta, și au răspuns amândoi înaintea giudecăteii, că sunt primiți cu acest chip și trimitându-se carte gospod, s'au adus aice pe unul din neamul Cârjăștilor, adevă pe Andronache Cârjă, cel de sus numit, fiind numai acesta mai bătrân din neamul Cârjăștilor, și împreună cu acesta scoțindu-se iarăși de iznoavă pe toți înaintea noastră, și mai întâiu pentru ca să se vadă de pot să se îndrepteze vre o parte cu adevărarea spiței neamului lor, de la Mihociu și până acum, li s'au zis la fiște cari acestora, cari au cerut parte din Mihociu, însă atât lui Cârjă, lui Bădros, cum și Savei pro-egumenul ca să'si dea spița neamului lor în scris, tocmai de atunci de la Mihociu bătrânul, și în coace păr la dânșii, și după izvod de neam ce au dat fiște cari osăbit, nici văzând unul izvodul altuia, nici a unuia dare de samă nu s'au potrivit, ci a fiște căruia arătare din a altuia au fost cu multă depărtare, din care nici o lumină nu s'au putut cunoaște, ci după hotărîrea giudecăteii, s'au zis lui Andronache Cârjă, (fiind la giudecată și preosfinția sa părintele mitropolitul) ca pentru carele dintr'acești doi, din Bădros și din Sava pro-egumen poate el să primească giurământ, precum că este moșan în Bălănești la bătrânul Mihociu, împreună cu dânșii cu Cârjăștii, sau că nu este, adevă pe carile îl primite și pe varele îl lea-pădă din moși, și el întâi pentru Sava pro-egumen înainteă giudecăteii au primit asupra sa blăstămul preosfinției sale părintelui mitropolit, precum ei nu știu nici din părinții săi

n'aũ auzit, pentru Sava pro-egumenul cã s'ar trage din bãtrãnul Mihociũ, s'aũ cã ar avea parte în Bãlãnești, și dupã giurãmãntul ce-aũ fãcut Cãrjã aũ ramas și însuși Sava fãrã nici un cuvînt de rãspuns. Apoi și pentru Iordache Badrãs iarãși Cãrjã vrea a primi giurãmînt cã nu l'ar ști cã se trage din Mihociũ, dar fiind cã la Bãdros este oareși care dovedã de stãpînire, cãrțile de sus pomenite, în care îl mãrturisec și'l adevereazã cã acel Grigorie Bãdros, moșul acestuia aũ avut stãpînirea în Bãlãnești și mai înainte pãn la acea giudecatã, cum și de la acea giudecatã încoace, pãnã cãnd Iordache Bãdros aũ intrat și cumpãrãtoriũ în Bãlãnești, care acea stãpînire de mai înainte și pãnã cãnd aũ intrat Bãdros și cumpãrãtoriũ, n'aũ stãpînit moșul sãu și tatãl sãu cum și el alta în Bãlãnești de cãt baștina, care stãpînire a lui Bãdros era împreunã cu toți rãzãși, și Cãrjãștii prãvind și stãpînind împreunã cu Bãdros, nici odatã pricinã nu i-aũ stãtut, nici i-aũ zis nimicã cã nu s'ar trage din Mihociũ, și așa fiind la mijloc pricina stãpînirii și socotindu-se de cãtrã noi ca nu cumva giurãmãntul lui Cãrjã pentru Bãdros sã fie cu vre-o vãtãmare de suflet, i s'aũ zis lui Cãrjã cã îndestulã dovedã îi iaste lui Bãdros stãpînirea ce aũ avut moșul sãu, și tatãl sãu, și el panã acum, și mai bine este sã'l priimeascã la bãtrãnul sãu pãrtaș, cu o parte pre cãt i s'a cãdea, și sã nu mai giure, și așa Cãrjã s'aũ lasat înaintea giudecãței de a mai face giurãmãnt pentru Bãdros, și l'aũ prii-

mit pe Iordache Bădros drept părtaş și stăpî-
nitor împreună cu dânsii, cu Cârjăștii, în Bă-
lăneștii la bătrânul Mihociu; însă după izvod
de neamul bătrânului Mihociu ce-au dat Câr-
jă, s'au aflat precum acest bătrân Mihociu
mai la urmă au ramas de se împărțea
între Cârjăștii numai pe 4 frați ficioși lui Da-
vid, nepoții lui Gheorghii, strănepoții lui An-
druica, și prestrănepoții lui Mihociu bătrânul,
adecă o parte Sohia și o parte Lupa, și o parte
Andronache și o parte Ion Cârjă, tatăl lui
Andronache Cârjă. Dintr'acest bătrân care mai
înainte se împărțea pe 4 părți, s'au priimit
însuși Cârjă ca să dea lui Bădros a cincea par-
te din bătrânul Mihociu, adecă 4 părți să ia
Cârjăștii toți câți se vor trage din Mihociu, și
a cincea parte din bătrânul Mihociu să ia Ior-
dache Bădros, baștină părintască cu care s'au
mulțămii și el. Deci de vreme că acum prin
cercetarea ce s'au făcut, Iordache Bădros prin
giudecată au rămas bun stăpînitoriul cu baștină
în Bălăneștii, cum se arată mai sus, pentru a-
ceea dar după dreptatea ce s'au cunoscut am
giudecat: Iordachi Bădros împreună cu aceas-
tă a cincea parte ce are baștină din bătrânul
Mihociu, să'și ea la stăpînirea sa, și partea
cumpărătorei ce are cu zapis din bătrânul
Balan, însă să ia numai dreaptă parte A-
postului vînzătoriului, iar la părțile celorlalți
frați a Apostului să nu se amestice, nefindu'î
vîndut, ci numai părțile acele cari să arată
mai sus, să și le stăpînească în pace Bădros,
și ne supărat de cătră nime, însă împreună cu

părțile aceste ce are Bădros la moși să'și tragă el analogul părților sale, și din cea giu-mătate de vad de moară, cum și din venitul morei, iarăși de pe jumătate de moară de vreme că moara este făcută pe un vad cari un mal este de hotarul Bălăneștilor, iar un mal de hotarul Chițivoeștilor care iaste moșie a lui Bădros, după cum nici singur răzăși n'au tă-gaduit. Ci dar să aibă a stăpîni fiște cari drepte părțile lor, după hotărîrea giudecății cum s'au aratat, nesupărându se mai mult unii pe alții, iar pe Sava pro-egumen s'au dat ramas din toată giudecata, ca să lipsască el cu totul din stăpîni-rea Bălăneștilor, după giurămîntul ce-au făcut Cârjă, mai mult să nu se amestece și s'au luat din mîna lui și cartea acea de giudecată, care i să dedese în anul 1779 de la dumnealor ve-liții boeri, pentru giudecata ce avusese cu Bă-dros, ca altă dată mai mult să nu se adaugă între dênșii pricină de supărare, și dejma ce va fi luat Sava proegumen din moșie cum și venitul din moară, să aibă al da înapoi la ră-zăși moșiei.

1782 Mart 22.

Iordaki Kostaki(?) vel logofăt.

N. Roset vel vornic. Lascaraki Roset vel vornic.

Această carte de giudecată a moșiei Bălăneștii, în original este în proprietatea mea. Th. C.

NOI ALEXANDRU CONSTANTIN MORUZ VOEVOĐ

Cu mila lui Dumnezeu domn Țărei Moldovei.

La giudecata ce s'au căutat atât înaintea dumilorsale veliților boeri, cât și de față la di-

van, înaintea domniei mele, între dumnealui clucerul Manolachi Tudori, ce stăpânește părți în moșia Baltășii, de la ținutul Covurluiului, și între unii din răzăși ai acei moșii, anume: Gheorghe Crăescu mazil, i Vasile Sandul, i Gheorghe Fulger, i Apostul Buzenchi și Ion Macarie, cu alții a lor. Pricina fiind că numitul clucer părțile ce au avut în numita moșie, mai din vechiu, le-au și hotărât cu boeri hotarnici, dumnealui spatariul Enachi Giurgea, stălpindu-le și cu pietre hotară, după cum s'au văzut la mâna sa și mărturia hotarnică de la pomenitul boeriu, din anii 1780 Septemvrie 6, în urma căruia cu trei zapise mai cumpărând și stânjini, însă 138 stânjini de la Ion Vovedenie, și de la fiul lui Pavăl și Alexandru, și de la Nicola i Petrache cu frații săi, Ion și Apostul, cu zapise din anii 7294 Ghenar 27. — 56 stânjini cu zăpisul din anii 1787 Iulie 5, de la un Gavril Vărgolică, i preotul Costantin Vărgolică, i Ioan Cucos, i Ilie Cărăiman, i Arsăni Cărăiman și Lupul Căzacu, în preț drept 49 lei, și partea unui preot nepot lui Miron ce au fost mai rămas nevîndută, cu zăpis din 1791 Dechemvrie 8, și în trecutul an 1804, ducând hotarnic pe dumnealui paharnicul Ioan Jora, ca să hotărască și aceste cumpărături de pe urmă, îndată numiții răzăși s'au rădicat cu pricină să le răscumpere, cu cuvînt că ei n'ar fi știut nimic de acele vînzări. Pentru care ei acum la giudecată înaintea domnescului nostru divan, au vrut să dea pricină, și asupra celor mai vechi vînzări, pe care clucerul le are hotărîte, de la anii 1780, zicând: cum că strâmbătatea s'au cuprins de cătră

clucerit. Dar asupra acestei zise a lor, cât pentru părțile acele din vechi hotărâte, de vreme ce ei de atunci privind stăpânirea clucerului, întocmai după acea hotarnică, și pricină cu jalobă de nemulțămire până acum n'au dat, nici un cuvânt nu le rămîne, nici li s'au dat ascultare, hotărîndu-se ca dumnealui clucerul să'și stăpînească toate acele părți, după cuprinderea hotarniceî pomenite, iar pentru cumpărăturile cu zapise de sus arătate cetindu-se zapisele în divan, s'au văzut iscăliți numai de însuși vînzătorii fără să fie iscăliți, și alți marturi, și de vreme că răzășii au răspuns că n'au avut știință de acele vînzări, și nici stăpînire ar fi avut, clucerul Tudori de la cumpăratură și pînă la hotărîtura paharnicului Ioan Jora, la 1784; la aceasta rînduindu-se să facă giurămînt prin înștinjarea ce au făcut preosîntia sa părintele mitropolit, arată că ei au săvîrșit giurămînt cum că nici o știință de vînzările aceste n'au avut, și stăpînirea ce au vrut clucerul să puie, au fost neîngăduită de cătră dînsii, și în pricină pînă acum. Drept aceea de vreme ce asupra cumpăratureî, lor acelor de pe urmă publicații nu s'au făcut, după rînduiala și obiceiul pămîntului, și au fost tînuită de cătră răzășii după dreptate, prot'mi is avînd ei, s'au hotărît să întoarcă banii clucerului, pe părțile zapiselor mai sus arătate, și să le răscumpere trecîndu-le între a lor stăpînire și nici analogii dintru acele cumpărături nu s'au găsit, cu cari a trage cluceru', fiind că cu părțile sale mai dinainte sunt hotărâte și osăbite cu petre ho-

tare, iar părțile vânzătorilor fiind la un loc și ne deosebite de câtră a răzășiilor, numai singur lor li se cuvine protimisis, cărora li s'au dat și această carte întărită cu pecetea domniei mele.

1806 Iulie 25.

(L. P. G.)

Procitoș vel logofăt.

Procitoș ftori logofăt.

S'au trecut in condică.

Mateiș condicarul.

Acest hrisov se află in păstrarea mea.

Th. C.

NOI GRIGORIE ALEXANDRU GHICA VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavskoï,

Credincioși boeriș domniei mele, d-ta Alexandru Rășcanu biv vel paharnic, i Iacovachi Păun, ispravnicș de ținutul Iașului, sănătate.

Vă facem știre că domniei mele au jăluit dumnealui Ștefan Anastasă biv vel clucer, arătând că are o moșie anume Telenestiș la podul lui Gherman ot Iași, pe care moșie sînt șezători panțiri, care se află la slujba ispravni-cească, și nu să supun ca să lucreze zilele obicinuite de boeresc, după cum mai pe larg veș înțelege toată pricina, din jaloaba ce au dat la domnia me, care vi s'au trimes, pentru care cerșând dreptate, scriem dumnevoastră să dați tare poroncă acelor panțiri, ca după hotărârea ponturilor, să aibă deplin a lucra zi-

lele rânduite stăpânului moșiei, și care n'or urma hotărârei să faceți să urmeze ; și mai multă jalbă să nu vie. Aceasta scriem.

(L. P.)

1775 Septemvrie 9.

Acest originul se află în proprietatea mea.

Th. C.

NOI ALECSANDRU IOAN MAVROCORDAT VEOVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscõi.

Cinstit și credincios boeriu domniei mele, d-ta Manolachi Balș biv vel ban, isprăvnic de ținutul Iași, sănătate.

Să face știre că înaintea d-sale vel logofăt aŭ avut giudecată Măranda femeie săracă, fata Sucevanului de la Gherman ot ținutul Iași, cu Miron Scorțăscul diacul ot Visterie, arătând femœa aceasta că în moșia Teleneștii de la Gherman, peste Prut în malul de ceea parte, ar fi avînd și ea parte de baștină, din preună cu alte neamuri și răzeși a ei, care partea ei n'ar fi vîndut'o nimăru, dar partea de moșie a unui Ionică Sucevanul fratele ei, ar fi vîndut'o de istov lui Miron Scorțăscul ; iar o casă ce o ave acel Ionică Sucevanul, tăcută de ceea parte pe părțile răzășești, aŭ rămas ace casă dată surorii-sale aceștia, să se chivernisască fiind părțile cele răzășești ne alese, unele de cătră altele, și rămăind ace casă a femœei, ar fi pus în trînsa puțină băutură de să vinde pentru a ei chi-

vernisală. Dar Miron Scorțâscul gășind chip cum că partea de moșie a frăține-său Sucevanului, fiind luată în stăpînirea lui, aș dat pe omul jăluitoarei afară din casă, răspunzând înaintea dumisale vel logofăt, cum că acea casă a Sucevanului n'ar fi făcută pe partea răzășească, ce ar fi făcută pe partea mănăstirei Goliei, fiind și mănăstirea răzășă, pe care parte ar fi avênd'o Scorțâscul cumparată cu anul, de la egumenul mănăstirei; arătând Miron Scorțâscul și aceasta, precum că atât partea mănăstirei Golia, ce o are în Telenestii, ar fi hotărîtă, stălpită și aleasă de cătră părțile cele răzășești, avênd și hotarnică osăbită, cum și partea Scorțâscului ce o are pe din jos de cea parte, iarășî ar fi aleasă și hotărîtă cu osăbită hotarnică. Așîșderea și partea celorlalți răzăși câți sunt încă, aș arătat că ar fi aleasă și hotărâtă de cătră părțile celelalte, și la răzăși ar fi și hotarnică, în care ar fi răspunzênd partea fiește căruia răzăși unde le este. Dar jăluitoarea acmu la giudecată aș arătat că toată moșia Telenestii de cea parte, în câți bătrâni și în stânjenii nă umblat din veac, ar fi știut precum ar fi arătând scrisorile vechi ce sunt la mâna Scorțâscului, și ca să fie alese părțile fiește căruia neam și răzeș, n'ar fi deosebite unii de alții; pentru aceea jăluitoarea cerênd dreptate ca să nu o scoată din casa ci iaste făcută pe partea răzășească, și pentru că de aice acmu la pricina aceasta nu li s'aș dat hotărâre. Iată scriem dumitale, chemând de față atât pe egumenul mănăstirei Goliei i pe

Miron Scorțâscul, cu toate scrisorile ce ar avea, cum și pe ceialaltă răzăși a moșiei Teleneștii, încă aducându-i față, să faci cercetare cu amăruntul, și de se va dovedi că părțile răzășilor ce le au în Telenești, n'ar fi alese nici stâlpite unele de cătră altele, nici au hotarnice. Atunci casa aceea a Sucevanului o va stăpîni jăluitoarea aceasta, până când se vor alege părțile între răzăși și'și va pune și ea băatură, și ce va vre să vîndă; însă de va fi pe partea răzășască, dându-i jăluitoarei și mărturia dumitale de cercetare, ca să nu fie suparată despre vre'un răzăș. Iar dovedindu-se că casa aceea ar fi făcută pe partea mănăstirei Goliei, și moșia mănăstirei va fi hotărîtă și stălpită, aleasă de cătră părțile cele răzășesti, osăbită prin mărturie hotarnică, precum au aratat Scorțâscul. Atunci femeia să n'aibă voe a vinde băatură.

Aceasta scriem.

let 1786 Mart 8.

Procitoș vel logofăt.

S'au trecut la condică. Andrei condicar.
(L. P.) in ceară roșie este pusă pe copertă.

Acest original se află în proprietatea mea. Th. C.

**Mărturie hotarnică a moșiei Dumeștii de lângă
Toxobeni.**

Facem știre cu această mărturie hotarnică, că din luminata poronca prea înalțat domnului nostru Măria sa Grigorie Alexandru Ghica Voevod, am fost rânduie ca să hotărăse și să

aleg părțile de moșie ce are mănăstirea Golia, în sat în Dumești pe Prut, în ținutul Iașului, și să aleg părțile mănăstirei de către partea ce are Stefan postelnicelu într'acest sat Dumești. Decî după poroncă mergînd la fața locului, pe numita moșie am strâns pe răzăși, și pe toți împrejurașii, și oameni buni, anume: părintele Stefan ce a fost egumen la Golia și Nechiforu egumenu de Golia și . . . dechiu de Golia și Neculai clisiarcul, și pe Stefan Anastasie postelnicelu, moșan de Dumești, din partea de sus, i Lupul Cujbă, i Lupul Tetiul, i Ioan Ojoc moșan de Toxobenî, i Ursachi Sucevean, i Iftimie Roșca, i Vasile Rață, i Iftimie sîn Turtăoaea moșanî de Telenești, Maria Chiciormăneasa, i Vasilie Andrei ficiorii Nebunelî, i Stefan Chiciorman sătenî de Dumești, i Neculai Săiman, i Crâstea Grecul, Toader Mititelul sătenî din Telenești, i preutu Ezovit moșan de Toxobenî și alți oameni buni; și pe toți aceștia cercetînd, am aflat că moșia Dumești pe din sus să hotărăște cu moșia Toxobenî, iar pe din gios să hotărăște cu moșia Telenești, și am făcut odgon de 20 stînjeni, și stînjănul de 8 palme, și fiind mai înainte multe pricinî, unde să desparte Dumești de Telenești, la malul Prutului, fiind lipsit hotarul, am mers întăi la șleahul Prutului și am măsurat întăi satul Dumești, începînd din hotarul Toxobenilor din mijlocul unei movile săpate cu spinî, și în gios pîn la un hotar vechiu a Teleneștilor, ce iaste din sus din coada unei râpe, fiind aceste neștrămutate hotare vechi, și

s'aŭ aflat 32 odgoane 5 stânjeni, și din piatra de la coada râpei, am măsurat și în gios giu-mătate de sat de Telenești, pără într'o piatră hotar vechiŭ, unde să desparte satul Teleneștiŭ pe mijloc și s'aŭ aflat 19 odgoane, și 3 pol stânjeni, și am măsurat și până în siliște la apa Prutului, începând a măsură din gios în sus, de țintirimul bisericeŭ, unde să desparte satul Teleneștiŭ pe mijloc și pără unde să desparte Dumeștiŭ de Toxobenŭ, la o piatră hotar, ce iaste în marginea unui rădiŭ, lângă balta Prutului, lângă o pădurice unde aŭ fost o răchită și s'aŭ aflat 52 pol odgoane peste tot, adecă pol sat Teleneștiŭ și satul întreg Dumeștiŭ, și s'aŭ dat în partea Dumeștilor 32 odgoane și 12 pol stânjeni, mai mult cu 3 pol stânjeni, după cum li s'aŭ venit măsură de la movila sapată cu spină, și s'aŭ dat și Teleneștilor 19 odgoane 17 pol stânjeni, mai mult, cu 10 stânjeni de cât li s'aŭ venit măsură, de la piatra din coada râpei și unde s'aŭ venit să se despartă Dumeștiŭ de Telenești, la apa Prutului, s'aŭ pus piatră hotar, între doi ulmi, din gios de casa lui Vasile Nebunele, și s'aŭ făcut și boure într'amândoi ulmi, și am ales și părțile din Dumești și mănăstireŭ Golieŭ, de cătră partea dumisale Stefan postelnicelul, după scrisori ce aŭ aratat și o parte și alta; venit s'aŭ dumisale postelnicelului Stefan, partea din s'ă despre Toxobenŭ 185 stânjeni, din piatra, de lângă un pădureț, și în gios unde s'aŭ implinit măsură stânjânilor, s'aŭ pus piatră hotar, într'o grădină în malul Prutețului, și 436

pol stânjeni s'aũ venit mănăstirei Goliei, din piatra ce desparte din partea postelnicelului Stefan în gios, până în piatra ce s'aũ pus la malul Prutului între doi ulmi, unde să desparte Dumești de Telenești.

De acolo ne-am întors iarăși la marginea moșiei Dumeștilor din sus, despre Toxobeni și am purces în lungul moșiei drept spre răsărit, păr la movila sapată cu spină, unde să desparte Dumești de Toxobeni, și am măsurat curmezișul moșiei Dumești, din movila sapată cu spină, și pără în piatra veche a Teleneștilor, ce iaste din sus de moara râpei, și s'aũ găsit 32 odgoane, 5 stânjeni, venitus'aũ postelnicelului Stefan 183 stânjeni partea pe din sus, și unde s'aũ venit măsura s'aũ pus piatră hotar, și de acolo în gios s'aũ venit 462 stânjeni, partea Goliei păr în hotarul Teleneștilor, de acolo iarăși am mers pe din sus despre Toxobeni, și tot spre răsărit peste drumul cel mare și la deal pe din sus de izvoară, și păr la o piatră veche ce este despre Toxobeni în țarină, care piatră o scosese Lupul Hadâmbul și am pus'o la loc. Și măsurând dintr'această piatră satul Dumești în jos, pără la piatra hotar vechi a Teleneștilor, ce este în podiș la o arie veche, s'au găsit 30 odgoane 4 stânjeni, venitus'aũ postelnicelului Stefan 173 stânjeni, partea din sus, și unde au venit măsura s'aũ pus piatră hotar aproape de movilă, și de acolo în gios s'aũ venit 431 stânjeni, partea Goliei, pără în hotarul Teleneștilor. De acolo iarăși am mers marginea din sus despre Toxo-

beni pe podiș, și tot spre răsărit pără la o piatră veche ce iaste din sus de niște spinii, și am măsurat Dumeștiu în sus pe podiș pără în protiva unei pietre, ce este hotar vechiu a Teleneștilor, peste Bărbușa, și s'aũ găsit 30 odgoane, venitus'aũ 172 stânjenii postelnicelului Stefan partea din sus, și unde s'aũ venit măsura s'aũ pus hotar în podiș în țarină; și de acolo în gios pără în hotarul Teleneștilor în protiva pietrei din Bărbușa, s'aũ venit 428 stânjenii partea Goliei; de acolo am mers pe din sus alătura cu Toxobenii și tot spre răsărit spre podiș pără într'o piatră veche, ce iaste în costișa Bărbușei despre apus, și pără la viișoară unde aũ fost piatra veche a Teleneștilor, unde s'aũ făcut și moviliță, și s'aũ găsit 27 odgoane 16 stânjenii, și s'aũ venit 160 stânjenii postelnicelului Stefan, partea din sus, și unde s'aũ venit măsura s'aũ pus piatră hotar, deasupra fundului hârtopului celui mare, și de acolo în gios pără în hotarul Teleneștilor, s'aũ venit 396 stânjenii partea Goliei; de acolo am mersu iarășii pe din sus despre Toxobenii și tot spre răsărit și la vale și peste gârlișoară la deal și pe podiș pără la fundul moșiei despre Ciopcanii, la o piatră hotar, ci iaste în fundul vâlceleii Ioanășii, și am măsurat Dumeștiu în gios peste vâlceaua Ioanășaii pe costișă pără în hotarul Teleneștilor într'un pâlc peste Ioanășăii despre răsărit, unde aũ mărturisit răzășii că aũ fost piatra veche, și fiind lipsită, am pus alta, și s'aũ găsit 24 pol funii, venitus'atũ lui Sfean postelnicelul 142 stânjenii, partea din

șus, și unde s'aũ venit măsura s'aũ pus piatră hotar în capul unui pământ și de acolo, în gios până în hotarul Teleneștilor, s'aũ venit 348 stânjeni partea Goliei.

Și așa cu aceste semne ce scriu mai sus, s'aũ ales și s'aũ hotărît moșia Dumești din sus despre Toxobenii, și din gios despre Telenești și partea lui Ștefan postelnicelul ce are în Dumești, i s'aũ dat pe din sus despre Toxobenii și cu apa izvorului; iar partea mănăstirei aũ ramas din gios despre Telenești, și așa după cum s'au despărțit partea Goliei de către partea postelnicelului Ștefan, să aibă a ține și a stăpîni și 11 stînjeni din partea Căzacului ce aũ fost luați în hotarul postelnicelului Ștefan, s'aũ scos și s'au dat în partea mănăstirei intrând în numărul stînjinilor ce scriu mai sus în partea mănăstirei. Iar pentru apa Prutului și un cot în dreptul bălții și balta Pruteșului, ce trage Maria Chiciormăneasă de le ia toate în hotarul moșiei Săndrenii ce iaste peste Prut, și Dumești rămân fără apă, pentru această pricină aũ rămas după cum li se va hotărî de la divan, așa să se ție. Pentru aceia am făcut această mărturie hotarnică la dumnealui postelnicelul Ștefan, că să'ı ție de credință let 1766 Iuli 28.

Ion Robdul vornic de poartă.

Ion Ojoc moșan de Toxobenii. Ursachi Sucevean moșan din Telenești. Iftimie Roșca tij moșan din Telenești. Vasilie Rață tij moșan din Telenești; Iftimie sîn Turtăoaei moșan

din Telenești, Maria Chiciormăneasă, Vasilie
sîn Nebunele. Ștefan Chiciorman, săteni de
Dumești. Neculaî Siimanul. Cristea grecul.

Aceasta fiind copia scoasă întocmai după
cea adevărată am încredințat'o. Eftime Scor-
țăscoîl căminar. 1824 Iulie 21.

Acest document este în proprietatea mea. **T. H. P.**

Drept pe capătul de ezătură a bisericeî Ezovițiî.

Adeverez cu această scrisoare la mîna
d-sale logofătului Miron Scorțăscoîl ot visterie,
precum să se știe că făcînd d-luî un eaz în
păriul ce vine de la Lucăcenî, pe dreaptă mo-
șiea d-sale Dumeștiî, și pentru ca să meargă
ezătura eazului drept, au vrut la capătul
eazului din sus să treacă cu ezătura și pe
partea de moșie ce are biserica ezoviților
alătura cu d-luî, din sus din moșiea Tocso-
beniî. Pentru care pricinuînd noi de a nu trece
d-luî cu ezătura pe partea de moșie, ce avem
a bisericeî Ezovițiî; d-luî ș'au strâmbat eză-
tura ca să o facă numai pe moșiea d-sale, ne
avînd trebuință de a face a ce puțină ezătură
pe partea bisericeî; și vîzînd noi că unde
putea să se folosească biserica cu oare-și ce,
pentru acea ezătură ce s'ar fi făcut pe partea
bisericeî, se pricinuește acum pagubă, ne avînd
biserica nici un folos de pe acea bucățică de

moșie. Am stătuț pe lângă d-lui ca să-și facă capătul ezătorei plecând și pe partea bisericeii și ce a socoti să dea la biserică. La care vënd și d-lui că acum de însuși de bună voea noastră prîmim ca să treacă cu ezătura și pe partea de moșie a bisericeii, aũ primit și d-lui din însuși vroința d-sale, ca pentru acel capăt de ezătură, ce trece prin moșiea bisericeii, care nu are atâta trebuință, să dea pe tot anul câte una merță grîu la biserică, în cãtã vreme a fi eazul ezit și cu apă. Deci pentru ca să se știe că această așazarê și învoeală s'aũ făcut de cãtrã însuși bună voea și cererea noastră, am dat această scrisoare la mânia d-sale ca pentru. . . . stânjenii de ezătură ce aũ trecut pe partea de moșie a bisericeii noastre Ezovișii, să nu fiê suparat niciodatã de cãtrã noi Epitropiï, ce după vreme se vor afla la biserică, ce numai pe tot anul în cãtã vreme a fi eazul, să dea câte una merță grîu la biserică; cum și de se va întîmpla din vre o împotrivire să se strice eazul, ori cînd ar vra d-lui, sau neamul d-sale a ezi eazul acesta, să nu fie oprit a trece cu ezătura suma stânjenilor ce se arată mai sus, dând și d-lui hotărîitul venit la biserică. Și spre odihna d-sale i s'aũ dat această scrisoare în care m'am și iscãlit.

1786 Avgust în 20.

(Iscãlit) Fr. Fedelo Rocchi Prefetto.

Acest zapis s'aũ scris de cãtrã mine.

Constantin Burki ot Visterie.

Acest actũ este în proprietatea mea. Acest Pre-

fetto aũ fost 13 ani în Bulgaria ca missionar ; 11 ani aũ fost Prefetto în Moldova. El aũ zidit biserica Cato-lică din Iași, unde este și înmormântat ; probă face în-scripția de pe marmura ce se află în mîna dreaptă cum întri în biserică, prin care se arată că el aũ murit la 1795 Septemvrie în 8, în etate de 54 anî.

Th. C.

Arenda moșiei Teleneștii și Dumeștii de la Prut.

Precum să se știe ca avînd monastirea Golia 200 stînjeni din moșia Teleneștii, cu parte din pod, și o parte din moșia Dumeștii, de la Prut, care venit a acestora părți de moșie s'aũ vîndut d-sale slugerului Miron Scorțăscu, în trei ani de țile, pe an câte 150 lei, începînduse anii de la 1794 Iunie în 10. Deci de acum înainte să aibă d-lui așî lua venit de pe aceste părți de moșie, atît de la pod, cît și din cîmp, din orîndî, din bălți cu pește, până la împlinirea a trei ani de țile, și spre încredințare s'aũ dat această scrisoare d-sale,

1794 Iunie în 10.

(Iscălit) Ștefan Arhimandrit adeverez.

Acest actũ se află în dispoziția mea.

Th. C.

Actũ de vîndare.

Eũ Mihalachi Prefectorul bisericeî Cato-licești, adiverez cu zapisul meũ acesta, ce'l

dați la mîna d-sale Ștefan Ciornei și Dumitrachi Ciurdea biv ispravnic de copii, precum să se știe că biserica Catolicească, avînd la ținutul Eșii o parte de moșie, în moșiea Tocsobeni, care parte este hotărîtă despre părțile altor răzăși, și necunoscînd biserica atîta folos de acea parte, m'am așezat cu d-lor și le-am vîndut domnilor-sale cu tocmală cîte 8 lei stînjenul, după suma stînjenilor ce sînt arătați la mărturiea hotarnică, care este din velet 1779 Iulie 18. Drept aceia luînd eu banii deplin după suma stînjenilor, ce aũ fost întru această parte, eu încă le-am dat acest zapis ca de acum înainte și în veci să fie buni stăpînitori d-lor asupra acestei părți, și în urmă clironomi d-lor, cu bună pace nesuparați de cătră mine, mai virtos fiind d-lor și răzăși întru acea moșie, și am dat d-sale și mărturie hotarnică pe această parte; căci alte scrisori n'aũ mai fost. Spre încredințare mai gios m'am iscălit cu mîna me, puind și pecetea bisericeii spre mai bună întemeere; de pe care d-lor să aibă ași face și întăritură gospod.

1798 Maiu în 14.

(Iscălit) Ego Fr. Michaël Sassano Prefectus Missionis.

Acest actü de vîndare l'am căpătat spre publicare.
Th. C.

Noi Constantin Voevod.

Bojii Milostü Gospodar Zemli Moldavskoï.

Adecă aũ venit înaintea Domniei mele

și înaintea a lor noștri moldovenești boiari a mari și a mici credincios și cinstit boiari-nul nostru d-lui Miron Costin, ce au fost logofăt mare, și ne-au arătat o mărturie cu mare credință de la boiari-nul nostru credincios și cinstit d-lui Ionașcu Balșe, vel vornic vișnuî zemle, și de la mulți oameni bunî megieași, anume : Ștefan Tomița de Tolcești, și Roman vornicelul de Blăjerei și Neculai vornicelul de Tolcești, și Iordachi ce au fost vornicel de acolo, și Ionașcu Plop de Tolcești și Grigorie Buțul de Gelu, și Arhip de Bărlădeanu, și Iancu de acolo, și Vasilie Giudescul de Ștefănești, și acmu lăcuește la Bărlădeni, și Priscopie răzăși de Boziești și Necula de acolo, și Mihăilă a Zamioaei de acolo, scriind și mărturisind într'acesta uric, precum avînd răpăusatul Ionașcu Colpacî, ce au fost vornic multă nevoie de bani, au năzuit la d-lui Miron Costin logofātu, ca să'î faacă bine cu o sută de lei bătuți, să'și facă trebele lui pre unde'î era nevoiele, și neavînd d-lui logofātu banî de ai sei, au pus zăloagele dumisale de au luat banî cu camătă, acea 100 lei, și la ți n'au dat banî, iar când au fostu la vremea de moarte lui Colpacî și neavînd de unde da banî, au făcut zapis dumisale logofātu, pre ocina sa din Boziești de sus, care se chiamă Tămășani acmu, și neavînd d-lui logofātu ce lua de la Colpacî, de mare nevoie au priimit d-lui o parte de ocină a lui Colpacî din Tămășani, carea până acmu n'au fost aleasă și au ținut acei frați de avalma cu toți, de care lucru am fost scris

o carte a Domniei mele la d-lui vornicul Balșe, de aũ ales această parte de ocinã a lui Colpacĩ, pentru carea scrie anume, precumu aũ aflatu împreunã cu megieașii, cã n'aũ fost frații împãrțit Colpãceștii ĩntru sine, cu aceiea ocinã a lor din Tãmãșeni, sã ție d-lui Miron logofãtul partea lui Ionașcu Colpacĩ, ori unde i se va veni ĩn partea lui Ionașcu Colpacĩ, despre Bozieștii carea ținea d-lui Miron logofãtu, și o aũ adevērit cã acea ocinã Tãmãșaniĩ n'aũ fost aleasã nici împãrțitã ĩntre Colpãcești, și aũ costu 5 fraații și aũ ținut cu toții trãțãste de avalma, și din vatra satului și din cĩmp.

Decĩ aũ stãtut de aũ ales partea lui Ionașcu Colpacĩ ĩntr'acesta chip, ĩntãi: la o piatrã ce ȳeste de hotar ĩntre saatu Trohãneștii, cariĩ sĩntu a mãnãstirei a lui Pãun și ĩntre Tãmãșaniĩ, și aũ mãsurat locu ĩn curmeziș cu odgonul 40 de stĩnjeni, pãnã ĩn piatra care ȳeste de hotar ĩntre Bozieștii de mijloc, cariĩ sĩnt a d-sale logofãtului Miron și ĩn Bozieștii de sus, ce se chiamã Tãmãșaniĩ, ocina Colpãceștilor, și s'aũ aflat din tot locul 13 odgoane, și 3 stĩnjeni, și ȳeaũ lãsat d-lui Miron logofãtul ĩn partea Colpãceștilor, iar cu 13 odgoane s'aũ ĩmpãrțit pre 5 pãrți, s'aũ venit la o parte cĩte 2 odgoane, iar din cele 3 odgoane s'aũ venit unei pãrți cãte 24 stĩnjeni, și aũ apucat uniea de la piatra despre Bozieștii d-sale logofãtului Miron, 2 odgoane și 24 de stĩnjeni, și pãnã unde aũ venit mãsura, acolo aũ pus semne pãnã la un cireș ce s'aũ venit, carele l'aũ și ĩnsemnat, și partea aceia s'aũ dat a

lui Ionașcu Colpaciū vornicul, înspre partea d-sale lui Miron Costin logofătul. Așîșderea ne'aū mai arătat d-lui Miron Costin logofătul și alt zapis de la Sirbie ficioru Dimiū nepotul din Tămășeni, și cu multe mărturiî scriind cum de bună voie a lui văzînd că aū fost unkiul seū Ionașcu Colpaciū, vornicul dator d-sale logofătului Miron, și neavînd baniî să deie ș'aū daat partea lui din Tămășani ceî din Boziestîi de sus, cu zapis la moartea lui, și hotarul aceluî loc merge și prin niște viî părăgene a lui Sirbie, carele s'aū venit in partea d-sale logofătului Miron. Deci viînd acele viî părăgene in partea d-sale logofătului, le-aū vîndut d-sale, pogonul cîte 2 lei, și eaū plătit deplin 6 lei, dinaîntea mînesa Anișei și a frățîneseū a lui Ionașcu și a vărului seū, a lui Constantin Colpaciū, și a preutului Costea de Umbrăreștî, și a lui Vasile vornicelul de acolo, și a lui Toader, și a lui Vasilache, și a lui Pricopie de Broștenî și a mulți oameni buni.

Pentru aceia și Domniea mea văzînd acea adevăraată mărturie și încredințată, de la d-lui vornicul Balșe și de la aceî megieașî iscălită și cu peceți. Și acest adivarat zapis cu atâtea mărturiî, crezutam și de la Domniea mea am dat și am întărit pre boiearinul nostru credincios și cîstit d-lui Miron Costin logofătul, cu acea moșie care'î scrie mai sus 2 odgoane și 24 de stînjeni, ce s'aū venit despre Boziestîi d-sale, partea lui Ionașcu Colpaciū vornicul cu tot venitul acelei părți, și cu acele pogoane de viî părăgene, ce aū cumpărat de la Sirbie fi-

ciorul Dimeii nepot. tot într'a-
ceiași parte, ca se'i fie și de la Domniea mea
dreaptă ocină și moșie în veci, și giupănesei
d sale și cuconilor dumnilor-sale și uric și în-
tăritură, neclătit și nerușuit, alt nime să nu se
amestece

Săam gospodin veleal (însușid-lu au poroncit).
(L. P.) U Iași velet. 7196 (1687) Measăți Noemv.
30 dni. Ludosie Dubău vel logofăt.

Acest document în original mi s'au împărtașit de
d-nul Ghibănescu.

Th. C.

Zapis de vânzare de moșie.

Adecă eu Irimiea Hupel și cu femeia me,
cu Antiniea și cu toate surorile mele, anume:
Nastasiea și Cătălina și Kirana și Mărica și
cu toți cuconii noștri, scriem noi și mărturisim
cu acesta adivarat zapis al nostru, precum noi
de nimene nevoiți, nici asupriți, ce de a noastră
bună voie vîndut'am noi a noastră direaptă
ocină și moșie de la sat de la
. din ținutul Vasluiului, pre apa
Bărladului, mai sus de Vasluiu, la cel pod înalt;
această ocină și moșie vîndut'am noi d-sale lui
Enakie, ce au fost vornic, și giupănesei d sale
Antimiei, căci că altul n'au încăput să cum-
pere această moșie, căci că d lui Enakie ne
iaste și văr primărare și răzăși, pentru acesta
lucru cît ne da alți oameni străini, atîta ne'au

dat și d-lui Enakie, pre giumātaate de bătrân din partea lui Gheorghie fciorul lui Ion a-produ, datun'eaū d-lui Enakie bani gata, bani de argint, lei bătuți, 36 de lei, ca să'î fie d-sale lui Enakie vornicului, de direaptă ocină și moșie cumpăratură, și giupănesei d-sale Antimiei, și cuconilor dumisale și nepoților și strănepoților în veaci, cu vatra satului cît iaste partea acestui bătrân, și cu loc în țarină și în câmp, și cu finațe și din tot locul cu tot venitul până în apa Bărladului; așșderea și nește pomeți carei au fost cumparat de Moisă de la un moș a lui Enakie, acești pomeți încă eaū răscumparat dumnealui Enakie de la noi. Aceste ocine și moșiī toate ca să fie dumisale lui Enakie și giupînesei d-sale Antimiei și semințielor d-sale neclătite, precum mai sus scrie. Și nime frații noștri, nici din surorile noastre, nici din cuconiī noștri, nici altu nime din semințiile noastre, să n'aibă a se amesteca, nice dănăoară; iar cariī să vor amesteca cineva eînd să facă val saū gâlceavă cu d-lui cu Enakie, saū cu giupîneasa d-sale, precum am zis Nastasiea, saū cu fiī domnilor-sale, saū cu nepoții d-sale, vrînd să întoarcă și să smințească a noastră direaptă ocină și moșie, de bună voiea d-sale lui Enakie vîndută, aciea să fie blăstămați de Domnul Dumnezeu și de Precista și de toți sfinții și să fie tricleați și procleați și afurisiți ca spurcatul Arie ereticul, și aceasta tocmală și vînzare făcutus'au dinaintea a mulți oameni bunī, anume: d-lui Stratul fciorul lui Nicoară de Bărzăști, și frateseu banu, și Apos-

țul fciorul Ionășoaei, și Matei de Ciofin, și Feodor ot tam, și Toader Pilasco ot tam și Grigorie fciorul lui Bejan ot tam, și Kirila ot tam, și Feodor neguțitoriul, ce au fost căminar ot Iași, și Zamfir băcalul ot Iași, și Lazor ginerele Burghealei, din Tăbălăiești și Bokin de Gugești, și d-lui Dumitrașcu fciorul lui Vasile Căldărariul de Iași, și alți mulți oameni buni bătrâni și tineri; și de pre acesta al nostru zapis ca să aibă a face d-lui Enakie și direase domnești. Și pentru mai mare credință, noi toți vînzătorii pus'am pecețile noastre, și d lor toți cîți sînt scriși în zapis, pus'au pecețile domnilor-sale, și eū Patrașcu dascalul scris'am zapisul în casele d-sale lui Mierăuță, neguțitoriul de Iași, fciorul lui Vasile Căldărariul, ginerile d sale lui Enakie, ca să se știe și să se crează.

U. Iași velet 7177 (1668) Noemvrie 15 dni.

Iri●miea Hupel, Nas●tasiea Ki●reana, Că●tălina, Mă●rica, și eū popa Constantin încă m'am prilejit mai pe urmă, și să fie de credință.

Feo●dor, Gri●gorie sin Bejan, Du●mi-trașcu Căldărariul de Iași, și alte 3 iscălituri.

Originalul acestui document se află în proprietatea d-lui Gh. Ghibănescu.

Th. C.

Hotarnica lui Neculai Tiron vornic de Poartă.

Din poronca domnilor-sale boierilor căimăcani, am venit la Mihedie la ocolul d-sale Radului Racoviță vel vornic, și am măsurat locul, de la locul cel de prisacă spre apus păr în apa Bărladului în lung, și s'a'au aflat 104 funii în lung, și funiea de 20 stînjeni, și stînjenul de 8 palme, a lui Neculai Tiron vornic de Poartă, și s'a'au aflat despre apa Bărladului, în fruntea locului 18 funii în lat, și de acolo ne-am suit la deal în podiș, și am măsurat alt rînd de pămînt, și am găsit 12 funii, și de acolo ne-am dat despre Telejna despre răsărit, și am măsurat locul în curmeziș și am găsit 7 funii, 10 stînjeni, și s'a'au venit despre apus despre apa Bărladului răzășilor, și despre răsărit d-sale Radului Racoviță vel vornic, și s'a'au pus și pietre hotară, un hotar despre moșia d-sale Ștefănițe Roset, și un hotar s'a'au pus la mijlocul locului, de s'a'au dispărțit despre răzăși, și s'a'au mai pus un hotar despre moșia Dobrovățului, și pe din gios se hotărește cu a d-sale Ștefăniță Roset, iară pe din sus se hotărește cu a Dobrovățului, până în pădure, și s'a măsurat locul d-sale Radului Racoviță, pe 3 locuri, pe curmeziș pe 2 locuri cîte 6 funii pe un loc, pe un loc 7 funii și giurățate, unde s'a'au pus pietrele, și pe lung 35 funii și într'acele 35 funii i s'a'au dat 9 funii, în lung 69 funii și pe curmeziș pe 3 locuri s'a'au măsurat și s'a'au găsit 40 funii; și am dat și noi această hotarnică d-sale Radului Racoviță vel vornic, să'și facă d-lui și

drese domnești; și am strîns răzăși oameni buni și bătrîni care mai gios ș'aũ pus degetele și pecețile.

Acest document fără dată este în proprietatea mea.

Th. C.

Zapis de vînzare.

Adecă eu Aftudose, ficiorul lui Andrieaș, ginerile lui Grigorie vătămănuľ de Firești, scriem mărturisind cu acest adevarat zapis al mieũ, de nime silit, nici asuprit, ce de a noastră bună voie am vîndut a noastră dreaptă ocină, și moșie, partea me din Kăntărești ce este la podul cel înalt la ținutul Vasluiului, care moșie me'aũ fost mie de pre femeia mea Măriica fata lui Grigorie vătămănuľ, care le'aũ fost și lor danie de la Ștefan vodă cel Bun. Această parte de loc care mai sus scriem, o am vîndut d-sale giupănuľ Neculai neguțitoriul, ca să'ı fie d-sale dreaptă ocină și moșie, și giupăneseı d-sale și cuconilor d-sale și nepoților și strănepoților d-sale în veci, și să aibă d-lui a'și face și ispisoc domnesc pe zapisul nostru, și ne-aũ făcut d-lui plata deplin întru minele noastre, 20 lei în bani buni, și am făcut acest zapis ca să'ı fie d-sale de credință, și acesta zapis s'aũ făcut dinaintea Saveı staroste de neguțitori, și dinaintea Mărziı neguțitoriul, și dinaintea Sanduluı neguțitoriuluı, și dinaintea altor

neguțitorî, cariî s'aû tîmplat și mai gios aû iscălit, și eû erodieaconul Partenie, ca unul ce am scris și zapisul.

U. Iași leat 7212 (1703) Septemvrie 20.

(Iscălit) Aftudose am vîndut.

Urmează încă 6 iscălituri în limba grecească.

Acest actû de vecinica vînzare se află încă în proprietatea mea.

Th. C.

Noi Mihaiû Racovița voevod.

Bojû Milostîi Gospodar Zemli Moldavscoi.

Adecă dîmnia me m'am milostivit și dintru a noastră osebită milă am dat și am întărit, boiearinului nostru credincios și cinstit d-lui Iordache Roset biv vel vornic, pre a d-sale dreaptă ocină și moșie, pre două hlize de loc de pre valea Tărăcenilor, la ținutul Vasluiului, precum i'aû hotărît și eaû ales boiearinul nostru Bejan Hudici, vornic glotni și cu sluga noastră Acshintie uricariû, și împreună cu oameni buni megieși de acolo, cariî scriu mai gios tot anume. Cariî aceste două hlize de loc ș'aû cumparat d-lui de la niște răzăși de acolo; o hliză din Mărmurenî ce este cumpăratură de la ficiorul lui Aleiș, strănepoțî Moisâi; iar altă hliză ce este cumpăratură de la ficiorî lui popa lui Nistor de Hlincea, cu seminția lor, toți nepoți lui Ionașcu de Do-

broslăvești, și de la Grigoraș ficiorul lui Vasile Roman, feastru Răcilei, care aceste două hlize au fost și mai dinainte vreme aleasă despre alți răzăși. Decî acmu de iznoavă le-au stălpit aceste două hlize și le-au împreunat la un loc, hotarniciei carii s'au numit mai sus pe unde le-au arătat hotarul, oameni bătrâni și răzăși de acolo anume: Ștefan Romil și Gavril Călugărul, cu frateseul Grigoraș Căldare, ficiorii lui Ioan, nepoții lui Constandin Tărăceanul, și alții din megieși, încă s'au întâmplat la acel hotărît anume: Apostul Coșăscu vătavul, și Istrati Hulpi de Hulturești, Andrei zet Porcișăniței, Gheorghie sîn Cazacu ot Șărbotești. Decî să se știe că acestor două hlize de loc este despre răsărit hotarul zarea prin păduri pe dealul Telejinii, iar despre apus este hotar apa Bărladului, precum umblă și alte hotare a altor răzăși de acolo, iar despre răzășii de Dobroslăvești, s'au pus un stîlp de piatră în deal pe un hat între obrațele pămînturilor pe dealu despre apa Bărladului, de acolo s'au mai pus și alt stîlp în vale în siliștea Dobroslăveștilor în țărmurile gârlei; de acolo drept la deal spre răsărit pe valea Găvanului, pre la o buze de pisc de o pohărnitură, și de la deal sub marginea pădurei s'au făcut un bour într'un stejar, unde s'au aflat și o cruce veche făcută. Acesta este hotarul din gios, iar din sus se hotărește cu hotarul Făunoaei, și iarăși s'au pus un stîlp de piatră, în deal despre apa Bărladului, între obrațele pămînturilor deasupra vârtoapelor; de

acolo pre hat cam șuvăit în sus spre răsărit, și tot hatul până în valea Tărăcenilor, și tot drept peste vale dându'ș coastă cu hotarul Făunoaei, și la deal în costișa Făunoaei s'aũ aflat un hotar de piatră veche, de acolo peste dealul Făunoaei și peste valea Făunoaei, drept la deal la pădure spre răsărit, și iar s'aũ făcut un bour în marginea pădurei, de acolo prin pădure păr în zarea dealului, precum merg și alte hotare a altor răzăși, precum s'aũ pomenit mai sus.

Deci acest loc este cu locul de finațe și de țarine și cu păduri, și cu vad de moară, între apa Bărladului, că așa scriu și la zapi-sele vânzătorilor, cari s'aũ numit mai sus, precum văzum și mărturia de la hotarnici, cu pecețile a tuturor oameni bătrâni megieși și răzăși, cari scriem mai sus.

Intr'aceia și domniea me dacă am văzut mărturia lor, am crezut.

Pentru aceia și de la domniea me, am dat și am întărit credincios și cinstit boierinului nostru, lui Iordache Roset biv vel vornic, pre aceasta bucată de loc două hlize ce s'aũ scris mai sus Mărmureni și din L'obrosăvești, ca să'i fie și de la domniea me dreaptă ocină și moșie, și cumpărături lui și ficiilor lui, și nepoților lui, și uric de întăritură stătător în veci.

U. Iași let 7217 (1709) Ghenarie 31.
Iscălitura domnească.

(L. P.)

Acsentie uricariul.

* * *

Această copie fiind întocma cu acel adevărat ispisoc, s'aū încredințat și de cătră mine
1800 April 14.

Costantin Balș vel Logofăt.

S'aū poslăduit de mine și este întocmaī.
1800 April 14.

Ioan Tăutu sulger.

Acest document se află în proprietatea d-Jui
Gh. Ghibănescu.

Th. C.

Noi Grigorie Alecsandru Ghica voevod.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Preaosfinția ta Părinte Mitropolite, i dumneata Ioan Palade vel vornic, i dumneata Enache Constandache vel vornic, i dumneata hatmanul Vasile Razu, i dumneata Vasile Costache vel ban.

Adunându-vă la un loc să luați sama între sătrariu Constantin fratele Dimii suilgiului, și între Mihalache Sofian și Neculai Ghineț, pentru pricina unei părți de moșie de Lăpușna, de la Helegiu de la ținutul Bacăului, ce aū între dânșii, și după cum veți găsi cu cale și cu dreptate să giudecați, înștiințând și pe domnia me prin anafora.

VOLUMUL XXII DIN URICAR,

C. 16

(L. P. mică.)

let 1765 Maiu 15.

Procitoș vel logofăt.

Acest pitac domnesc, în original îl am de la d-nul Ghibănescu.

Th. C.

Noi Grigorie Ioan Calimah voevod.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscot.

Facem știre cu această carte a domniei mele de giudecată, că la divan înaintea domniei mele și a tot sfatul nostru, s'aũ pãrît de față Ion Ciucul copil din casă, și Ioan Cãpăținã, tij copil din casă și Vasile Jãcul biv copil din casă, cu boeriul nostru Ioniță vel cupariũ, fiul și vechilul dumisale Mariei Jicniceresei, pentru un loc stãrp ce am fost dat domnia mea danie în domnia dintãitũ, dumisale Jicniceresei Mariei, care loc este aice în Iași în mahalaua Muntenimei din mijloc, care pricinã de giudecatã într'acesta chip aũ curs: Acești numiți copii din casă, aũ arãtat în jaloba lor cum cã dând domnia mea danie locu stãrp dumisale Jicniceresei, pentru sã'și facã casã dumneaei, le-aũ cuprins cu mãsura locului sãũ și locul de supt casãle lor, unde aũ șezut moșii și pãrinții lor, și ș'aũ fãcut casãle lor și livezi de pomi, și cu dania ce aũ avut de la domnia mea, cuprinzîndule și locul de supt casele lor, acum

îi supără cerîndu-le ca să dea bezmăn, orî să'și rădîce casăle, pentru care aū arătat numiții copii din casă, o carte de la domnia sa Grigorie Ghica voevod, de giudecata ce aū mai avut ei cu răposatul Andronache vornic și cu dumneii Jicnicereasa, în care le-aū hotărît ca să n'aibă voe Jicnicereasa saū vornicul Andronache a le lua bezmăn, saū aî supăra, căci dania s'aū dat loc stărp, fără de pricină, pentru să-și facă casă, iar nu ca să ia bezmăn, și până acmu n'aū fost suparați, iar acmu iarăși îi supără cerîndu-le bezmăn, care, întrebîndu-se și pe cupariul ce răspunde el, altă c'aū respuns fără numai ce-aū arătat hrisovul domniei mele, cu care i s'aū dat danie locul acesta, întru care hrisov domnia me hotărîm că am miluit pe dumnii Jicnicereasa cu un loc de casă stărp fără pricină, iar nu hotărîm că i'am dat și casăle copiilor din casă cu locul lor, saū să ia bezmăn de la dâșii. Ce dar la aceasta luând domnia mea sama și de vreme că atunce la măsurarea locului cînd s'aū dat danie de domnia mea dumisale Jicnicereșii Maria, cu hotărîtura ce aū făcut vorniciii de poartă, aū cuprins și casăle acestor copii din casă în danie; pentru aceasta acmu am hotărît domnia mea, cât loc cuprind casăle acestor copii din casă, care sunt făcute mai dinainte de cât dania, cu ogrăzile lor și cu grădinile lor, domnia mea am făcut milă și l'am dat acel loc tot să'l stăpânească fiește carele copil din casă, cu pace în veci, precum l'a stăpânit și păra acum moșii și părinții lor, și nici odată

să nu fie supărați cu bezmăn, saū cu alt chip despre cinevași, mergând și vornici de poartă ca să le hotărăscă locul ce aū cu casă, cu grădină, și cu livezi, atât în lat cât și în lung, stîlpindu-l și cu pietre hotară. Iar locul cel stărp ce este dat de domnia mea danie dumisale Jicnicereșei și pe acel loc aū făcut un Trohin Roșu casă făiă știrea și voia dumisale Jicnicereșei. Domnia mea am hotărît ca să-și ia acel Roșu baniș de la dumneaș Jicnicereșea, pe lemnul casăi și să lipsască el de pe locul acela, fiind trebuitor dumisale Jicnicereșei, ca să-și facă casă, și după hotărîrea ce am făcut domnia mea, s'aū dat și această carte a domniei mele la mâna copiilor din casă, de mai sus arătați. Aceasta înștiințăm.

(Iscălit) Grigorie Calimah voevod.

(L. P. Gospod.) let 1768 Mai 30.

Iordachi vel Logofăt procitoh.

Acest document mi s'aū dat spre publicare de D-nul Ghibănescu Profesor.

Th. C.

NOI GRIGORIE IOAN VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscot.

Dat'am cartea domniei mele dumisale Mariei Jicniceroaei, și omului său, pe cine v'ar trimete la o moșie a sa, ce zisă că are la ținutul Soroeii, anume Găozenii, să fie volnic cu cartea domniei mele a stăpâni și a zăciui din țarini

cu pâne, din finețe, din grădină cu legume, din livezi cu pomi, din bălți cu pește, din păduri, și din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai mulți său mai puțin să eie câte o para de stup, și din tot locul cu tot venitul după obicei, așijderea și pentru oamenii ce vor fi șăzătorii pre numita de mai sus moșie, să aibă a lucra pre an de boeresc, său nevrând să lucreze să dea bani de teată casa precum dau și alții, ce sînt șăzătorii pre alte moșii boerești, ce sînt pre acolo, după hotărîrea testamentului; iar cari vre-unii dintr'acei s'ar arăta împrotivitorii a nu'și da venitul moșiei după cum arată mai sus, să'l ducă înaintea isprăvniciei de ținut, și dumitale ispravnice, îi poroncim ca să cercetezi și să'î supui pe unii ca acia, și să împlinești ce a fi cu dreptate până la cel mai puțin: iar cine ar ave mai mult a răspunde, să le dai zi de soroc împreună cu mărturia dumitale să vie la divan. Aceasta poroncim.

(L. P. Gospod.) Velet 7271 (1763) Iulie 3.
Procitoș vel Logofăt.

Acest document mi s'au dat spre publicare de D-nul Ghibănescu.

Th. C.

Mărturie hotarnică a Căntălăreștilor.

Din luminata poronca Domnului nostru,

Măriei Sale Grigorie Alexandru Ghica voevod, ce mi se poroncește să merg să hotăresc o moșie Căntălăreștii, ce este la ținutul Vasluiului, pe Bărlad, la podul cel de piatră, ce este moșia cluceriului Ștefan Nastasie, ce o are de la moșul seū Neculai negușitoriul. După luminata poroncă a Măriei Sale, am mers la numita moșie și am strîns răzășii câți-va din satul Zăpodeni: pe unul Ioniță Chiroșcă, și pe un Ioniță Ciopată, și pe Constantin Solomon, și preutul Ioan zet Ciopată, și Ioniță Bălăuți și pe alții cari nu s'aū mai scris a- nume, fiind și șătrariul Ștefan Caracaș, și cetindule întăi scrisorile lui Ștefan cluceriū, un ispisoc de la Duca vodă din let 7177 Septembrie 24, întru cari ispisoc îngrădește moșia Căntălăreștii din giur împregiur, și purcegînd no acești oameni de mai sus arătați a cerca semnele acestei moșii, după arătarea ispisocului Ducăi vodă; dar spatariul Ioniță Cuza n'aū vrut ca să vie la hotărît, nici aū vrut ca să trimiță vechil cu scrisorile ce a fi avênd, ca să putem cunoaște ce moșie cere; și am întrebat pe acești oameni de mai sus arătați cine stăpânește moșia Căntălăreștii, ei mi'aū arătat că de vr'o 6 ani încoace, o stăpânește d-lui spătariul Ioan Cuza, zicênd acești oameni că ei așa aū auzit că aū cumparat un Neculai Tiron vornic de Poartă 80 de pămînturi, de la un om Orac din Căntălărești, din partea din sus și o fată a lui Tiron Safta, le-aū vindut acele pămînturi spătariului Cuzei, iar giumatate de sat din Căntălărești, partea din gios, aū vîn-

duț'o un Ursul Poponeț, șătrariului Ștefan Caracaș, la care fiind și șătrariul Ștefan de față l'am întrebat să răspundă ; așa este ? șătrariul Ștefan aū arătat adevărul, că aū cumpărat de la acel Ursul Poponeț, giunătare de sat de Căntălărești, partea de gios, în 55 de lei. — Iar d-lui spatariul Ioan Cuza, zicēnd că este răzăș cu cumpărătura de la ace fată a lui Tiron. — Nu l'aū îngăduit pe șătrariul Ștefan Caracaș, și eaū întors banii acei 55 lei înapoi, și aū luat'o în stăpânirea d-sale ; iar o bucată de loc tot din Căntălărești de gios, s'aū găsit stăpâninduo un Ioniță Ciopată și cu veriī lui ; dar această bucată de loc nu s'aū găsit dispărțită cu pietre. Iam întrebat pe acești oameni pe Ioniță Ciopată și pe veriī lui, cu ce trag de sub această bucată de loc din Căntălărești de gios, de o trag la stăpânirea lor, și le am cerut ca să'mi arăte scrisori dovezi ce aū, ei nici o scrisoare, nici o dovadă nu mi'aū aratat, fără de cât mi'aū arătat o mărturie de la un Neculai Tiron vornic de Poartă, care nimic nu s'aū putut înțelege, căci nici cu iscălitura lui Necului Tiron nu este, nici pece-tea lui, ce numai pomenește că este făcută de Neculai Tiron ; la care după zapisele și ispisocul Ducăi vodă, ci, ne'aū arătat cluceriul Ștefan Anastasie întru care cuprind cumpărăturile lui Neculai neguțitoriului, tot satul Căntălărești, cât și acea bucată de loc ce o trage acel Ioniță Ciopată și cu neamurile lui la stăpânirea lor, fiind această moșie Căntălărești părăsită cu stăpânirea de câtă-va vreme, și fiind

că Ursul Poponeț s'aŭ dovedit că aŭ fost tot dejmarî pus de ficiorii lui Neculai neguțitoriului pe ace moșie Căntălăreștii, și văzînd Ursul Poponeț că nu mai cearcă nime din ficiorii lui Neculai neguțitoriului, atâta vreme, s'aŭ făcut și stăpân moșiei, la care aŭ și vîndut acea giunătată de sat din Căntălăreștii din gios, șătrariului Ștefan Caracaș, zicînd că este dreaptă moșie a lui ; care aceștii oameni mai de sus arătați aŭ mărturisit înaintea mea că tot Ursul Poponeț aŭ stăpânit toată moșia Căntălăreștii, cât și acele 80 de pămînturi ce le-ar fi cumpărat Neculai Tiron de la acel Orac ; s'aŭ cunoscut că acel Orac că rău aŭ vîndut lui Neculai Tiron, că n'aŭ avut nici o moșie în Căntălărești, după arătarea ispisocului Ducăi vodă, cum și Ursul Poponeț rău aŭ vîndut, fiind că el n'aŭ avut moșie în Căntălărești, ci s'aŭ dovedit că aŭ fost tot dejmarî la ace moșie, și am purces după arătarea ispisocului Ducăi vodă la marginea hotarului din gios, unde se desparte Căntălăreștii de moșia mănăstirea Făstăcilor, unde s'aŭ găsit o piatră hotar vechiu, în marginea unei râpi ce cură din ruptura dealului, după cum arată ispisocul Ducăi vodă, și de acolo din hotar am purces drept la deal pe ruptura dealului pe din gios, mult de un plop mare, înspre răsărit pe un Nămaș ce trece peste muchea dealului în prăval, despre Telejna, alătura cu un stîlp de piatră ce desparte moșia Făstăcilor de moșia vornicesei Rusătoaei, și de acoloa lasă Nămașul carile merge spre răsărit și apucă

costișa în sus și acolo în colțul, moșiei am pus două pietre făcându-se unghi, care o piatră căuta drept la apa Bărladului, la hotarul vechi, iar o piatră caută până mai în sus pe costișă, și trece peste o zăpodie în marginea râdiului, pe din vale de un păr unde s'au găsit două pietre, de disparte Căntălăreștii de Condrești; și de acolo se întoarce în marginea râdiului cam la deal prin dumbravă, și trece peste un drum vechi ce se numește drumul lui Răcilă: și de acolo apucă muchea dealului în sus prin păduri, până în drumul Hădărăeștilor, unde s'au găsit o piatră hotar și am făcut și bourul într'un stejar; și de acolo se întoarce hotarul înspre apus prin Dumbravă la vale, și din marginea Dumbrăvei apucă drumul Hădărăeștilor tot la vale și se suie în muchea dealului despre Bărlad, unde s'au găsit o piatră hotar de disparte hotarul Căntălăreștilor, de moșia Băneștei; și de acolo drept la vale până într'o movilă ci este în marginea drumului din deal ce s'au dovedit ace movilă că este hotar vechi; și de acolo se pogoară în apa Bărladului și apucă apa Bărladului în gios, până drept curmătura dealului, de unde s'au început hotarul întâiu și așa s'au închiet semenele acestei moșii Căntălăreștii de sus, și de gios, cum și a bucăței cei de loc ce o trag Ioniță Ciopată cu neamurile lui, macar că zisă Ioniță Ciopată că ace bucată de loc ce zic ei că este a lor, ce umblă pe de amindouă părțile de apa Telejnei, ar merge până în apa Bărladului acea șușeniță de loc; dar cercând moșia mănăstirei

Făstăcilor și cu moșia vornicesei Rusătoaei, se întâlnesc în podiș în capete, cum și moșia Bărzăeștii ce se chiamă acum Zăpodeni, iarăși se lovește în capete cu Căntălăreștii în podiș, iar nu trece la apa Bărladului, ci toate moșiile se întâlnesc în podiș, ci numai ace bucată de loc ce o trage Ioniță Ciopată cu neamurile lui de o stăpânea până în apa Bărladului; și am cunoscut că rău umblă Ioniță Ciopată și cu neamurile lui, de vreme că nici o moșie nu trece din Telejna la apa Bărladului, nici această bucată de loc nu poate să treacă la apa Bărladului, fiind toți dintr'o moșie, și după cum am cunoscut, am hotărât puindusă și pietre pe unde am socotit, și am dat această mărturie hotarnică la mîna slugeriului Ștefan Nastasie.

1777 Avgust 11.

(Iscălit) Sandu Miclescul biv vel ban.

Acest document este pro; iredatea d-lui Ghibănescu Profesor.

Th. C.

Noi Constandin Dimitrie Moruz Voevod.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

De vreme ce domniei mele aũ dat jalobă Zoița lui Ștefan Anastase clucer, pentru o moșie a sa Căntăreștii de la ținutul Vasluiului, arătând cum că fiind împresurată mai înainte de răpăosatul spatar Ioan Cuza, ar fi avut

giudecată în trecuta lună a lui Fevruarie, cu Arghirie Cuza vel pitar, după care ar fi rămas să-și stăpânească Zoița moșia. Dar trimetând ea omul seü ca să-i strângă venitul de pe numita moșie, pitarul Arghirie Cuza, n'ar fi îngăduit pe omul ei, ci aü luat însuși toată dejma și alt venit de pe moșia aceasta, arătând că ar avea a mai răspunde. Drept aceea iată printr'această carte a domniei mele, se pune soroc pitarului Arghirie Cuza, ca păr la 17 a lunei aceștia, să se scoale și să vie cu scrisori ce va ave pentru această pricină, sau deplin vechil să-și trimită ca să stea la giudecată cu numita jăluitoare Zoița; însă pentru grău și altă pîne ce a fi luat de pe moșie pitarul Cuza, să rînduiască și jăluitoarea omul său ca să ste de față la trieratul pînei, împreună cu omul Cuzăi, și toată pînea aceea să stee strînsă de o parte, păr li se va face hotărîrea giudecății între dânșii, și la sorocul ce s'aü pus, neviind, saü ne trimetând vechil din partea sa, se vá aduce cu act gospod. Aceasta poroncim.

(L. P. mic.)

1781 Noemvrie 4.

Proçitoh vel Logofăt.

Acest document este proprietatea D-lui Ghibănescu. In dosul acestui actü se vede scris in dos: s'aü trecutla condică.

Th. C.

Așezarea pentru vie a mănăstirei Socola, cu Ioan Măcărescul.

Sofronie arhimandrit Sfintei Mitropolii, și egumen mănăstirei Socola, adeverez prin această scrisoare, cătră dumnealui colescoi asesor Ioan Măcărescul, ca să se știe, că avînd dumnealui douăsprezece pogoane vie roditoare, pe moșia sfintei mănăstiri Socola, ce era lăcaș de maice călugărițe, și avea tocmală mai înainte cu mănăstirea de plătea în bani, dar acum fiind că la această mănăstire, s'a făcut școală deobște moldovenească, care este spre podoaba și folosul patriei, și cu venitul ce lua mănăstirea până acum, neputîndusă agiuta și a întîmpina cheltueala acestei școale, cu sfatul deobște a domniilor-sale veliților boeri, s'a făcut anafora, care s'a întărit de luminatul domn de atunci, Alexandru Costantin Moruz voevod, ca să se ia din vii dejmă de a zecea după obiceiul pămîntului, spre agiutoriul cheltuelei școalei; însă cunoscînd și însuși acei cu viile, că această școală este pentru folosul patriei, și ca să nu să mai supere cu dejmă, din bună voea lor aș primit să se mai sporească etighion a viilor, după cum și dumnealui asesoriul avînd acele mai sus arătate, douăsprezece pogoane vie roditoare, pe moșia mănăstirei, la dealul Socolei, aș venit însuși dumnealui la mine, și ne-am așăzat ca să plătească la mănăstire câte 5 lei de pogonul de vie pe an, iar pentru livadă și locul stărp cât să cuprînde în îngrăditura viilor, cum și pentru crășma ce

va avea la drum lângă vie, să nu fie supărat a i să cere de cătră mănăstire, nici un feliu de dare nici odată în veci, fără numai bani ce s'au aşăzat câte 5 lei de pogon, care cuprind şase zeci lei pe an, să trimată toţi deplin la mănăstire la ziua Sfîntului George 23 Aprilie, adecă la începutul fieşte-căruia an, şi păzînd dumnealui aşazarea aceasta întocma, şi darea banilor la vadeaua hotărită, să aibă dumnealui a stăpâni via arătată cu crâşma, cum şi moştenitorii dumisale în urmă cu bună pace, în veci, fără nici o adăogire, sau cât de puţină supărare despre nimine; şi fără ştirea mănăstirei să nu fie volnic dumnealui asesoriul a să mai întinde cu îngrăditura mai mult de cât este cuprins loc, pe unde stă gardul viilor acum; dar dând de ştire mănăstirei, şi făcînd învoială pentru cât loc îi va mai trebui, aşa să fie volnic, şi spre a rămînea această aşăzare prin învoială temelnică şi statornică în veci, rugat'am de s'au întărit cu iscălitura Preosfinţii-sale Părintelui Mitropolit, dîndusă şi din partea dumisale asesoriului asemenea scrisoare în condica mănăstirei. Drept acea spre încredinţare m'am iscălit însumi, punînd şi pecetea mănăstirei.

Anul 1808 Februar 5.

(Iscălit) Sofronie arhimandrit Mitropoliei
şi egumen Socolei.

(L. P.)

Acest document se află în pastrarea D-lui Ghi-
bănescu. Th. C.

Carte de hotărâtură.

Din luminata poronca pre înalțatului nostru domn Măria Sa Alecsandru Constandin Moruz voevod, ce mi-aŭ adus dumnealui Vasile Costache biv vel vornic, pentru pricina despărțirei hotarului moșiei, dumisale Mărgineniŭ, de cătră moșia Barații a bisăricei catolicești, de la acest ținut al Bacăului, după nemulțămirea ce aŭ rămas între amândouă părțile. cu cercetarea făcută de cătră dumnealui spatariul lordache Ramandini, s'ar fi înfățosat la giudecată înaintea domniilor sale veliților boerŭ, dumnealui vornicu dinpreună cu Prefectoriŭ din partea bisericei catolicești, și după cercetarea ce s'ar fi făcut, Prefectorul din partea bisericei asupra moșiei Barații nici o scrisoare asupra hotarului n'aŭ arătat, une ori zicând că din întâmplările vremilor ar fi arsu, și alte ori zicând că de vor fi și niscaiva scrisori ar trebui să fie în lăuntru la Italia, cerind să fie îngăduitu cu vadele până când să le aducă, iar dumnealui vornicul pe moșia d-sale Mărgineniŭ, între alte scrisori ar fi arătat și un ispisoc a domnului Antioh Costandin voe vod din 7206, ce sânt trecuți pără acum 108 ani, prin care anume să arată hotarale dispărțitoare, între moșia d-sale de cătră hotarul moșiei catolicilor. Pentru care de la giudecată s'aŭ dat și hotărâre, ca dumnealui vornicul să-și stăpânească moșia dumisale, întocmai după hotarale și sămnele ispisocului, luându'și venitul fără de nici o înpotrivire, iar Prefectoriŭ bise-

ricei catolicești, când va putea găsi alte mai vrednice scrisori, atunce nu va fi oprit prin drumul giudecăței, după care hotărâre cu o săbită carte a Măriei Sale, din 17 a trecutei luni Dechemvrie, s'ar fi rânduit dumnealui spatariul Ioan Sturđa, ca prin carte de blăstăm să meargă la starea locului, să cerceteze și să dovedească cele adevărate sămne a ispisocului, pe care are dumnealui vornicul să-și urmeze stăpânirea. Acum dumnealui vornicul prin jaloba ce a făcut cătră Măria Sa vodă, a arătat că nu numai cercetare nu s'ar fi făcut de cătră dumnealui spatariu, dar i s'ar fi luat de cătră Prefectoriu și dejma din țarină, de pe dreapta moșie dumisale, trecând peste sămnele ispisocului cel are. Și fiind din poronca Măriei Sale lui vodă, rânduit în locul dumisale spatariului Ioan Sturđa, poroncindumi-să să mergu la starea locului, și urmând după cartea Măriei Sale, dată mai înainte să fac îndreptare, dovedindu fără de îndoială cele adevărate sămne a ispisocului și după cuprinderea sămnelor, ce prin carte de blăstăm să vor dovedi, să se puie și pietre hotară, pe unde vor fi lipsite, și va cere trebuința.

Deci după poroncă mergând la starea locului, unde față fiind domnul vornic și preutul Vasile de la biserica catolicească a Baraților, vechil și deplin răspunzătoriu din partea Prefectoriului de la Eși, și am cercetat întâiu ispisocul domnului Antioh Constandin voevod, din 7206, scriind că a miluit pe credinciosul boeriu Măriei Sale Ștefan Roset, al doile

slugeriū cu o bucată de loc din hotarul târgului Bacăului, și au rânduit domnia Sa hotarnic pe boerii Măriei Sale, Gavril Brăescul ce au fost stolnic mare, și pe Ștefan Sorocianu ce au fost părcălab, de au strânsu oameni bunī orășani din Bacău și alți oameni megieși, de prin pregiur, care îi arată anume, și au stălpit acea bucată de loc, începând hotarul de unde să împreună hotarul Trebeșului Unguresc, au pus un stâlp în țărmurile Negerului, despre hotarul Trebeșului; și al doilea stâlp au pus la mijlocul locului, lângă drumul ce merge la vadul Trebeșului; și al treilea stâlp au pus în țărmurile Trebeșului unde să împreună iar hotarul cel Unguresc, cu hotarul târgului, și zice că acel loc rămâne din Negeriū din părau, până în părau Trebeșului și pân într'apa Bistriței, și cercetând pietrele aceste arătate hotare, nu s'au aflat nici una la locul lor, apoi am zis să aducă oameni cari vor ști sămnele să'mi mărturisască; ș'au adus dumnealui vornic 19 oameni bătrâni megieși marturi, anume Antonie monah, proin-egumen ot Bacău, om ca de 85 ani, și preutul Ioan Rugină ot Mărgineni, om de 55 ani, și Ioniță Comanescu ot Luncani, om de 80 ani, și Toader Antoni ot Sohodol, om de 70 ani, și Ion Ivința ot Săcătura, om de 60 ani, și Gheorghii Ivința ot tam om de 55 ani, și Nica Bărsana ot Mărgineni, om de 50 ani, și Ion Prăjăscu ot Sohodol, om ca de 55 ani, și Gheorghii Coman mazil ot Dealul Nou, ca de 60 ani, și Andreiū Popa mazil ot tam ca de 55 ani, și Ioniță Hăncul mazil om de 35 ani, și Ște-

fan Rugină mazil ot Luncani, om de 45 ani, și Ion Cerkez ot Bacău, om ca de 55 ani, și Mihai Tokilă ungur ot Mărgineni, răzăși om de 60 ani, și Dumitrașc Păcurariul ot Sohodol om ca de 55 ani, și Toader Chichiriță ot tam om de 60 ani, și Ștefan Păcurariu ot tam om ca de 70 ani, și Ion One ot Negrini, om de 60 ani, și Ion Păcurariu ot Sohodol om de 50 ani. Aū adus și preutul unguresc 7 oamenii bătrâni unguri marturi, anume: Toma Jicmon ot Dealul Nou, om ca de 60 ani, și Mihaiu Tomar ot Bacău, om de 60 ani, și Ianăș Prisăcariu ot Cujbic om ca de 75 ani, și Ianăș Balistu ot tam, om ca de 70 ani, și Petrea Păuleț ot Mărgineni, om ca de 50 ani, și Gheorghii Păuleț ot tam ca de 50 ani, și Vasile Osmanu ot Bacău, om ca de 60 ani, și fiind aceștia toți adunați le am cetit întâiū cartea de blăstăm, de la Preosfinția sa Părintele Mitropolit, intru auđul tuturor, și luindu-mă marturiū despre partea dumisale vornicului, cariū sănt arătați mai sus, și m'aū dus de mi-aū arătat vadul Trebișului, zicând că acest vad s'aū numit din vechiū vadul Trebișului, și acest vad l'aū apucat ei în ȃdilele lor de mici copii, unde să cunoscū multe săpături de drumuri, și acum intrate și eșite, care vad și acum tot umblă pe acolo, fiind și pod de la o vreme; apoi de acolo m'aū dus mai gios, adecă la mijlocul locului cu pricina și mi-aū arătat câteva drumuri vechi alături mersă și săpate, zicând că din vechi acel drum să numește și merge la vadul Trebișului, unde și acum foarte bine să

cunoaște acele drumuri a fi mai vechi, de cît 108 ani, fiind săpături mari de nici plugul n'au putut să le strice, cu arăturile încungiu-rîndule care să afle la mijlocul locului unde pomenește, și hrisovul de hotar, că ar fi pus la mijlocul locului lângă drumul ce merge la vadul Trebișului; iar marturii Baraților au arătat că au fost alt drum și alt vadu din vechiu, wai la vale spre rasărit, și ni-am dus cu toții să ne arăte drumul și au arătat un drum nou făcut din pricina închiderei țarinilor ce s'au urmat, zicînd precum că acela s'ar fi numit drumul vechiu, și ar fi mersu la acel vad, și dovedindusă și cunoscîndusă prin măruria marturilor dumisale vornicului, că nu iaste drumul vechiu, au schimbat zicînd că ar fi fost drum mai la deal, spre apus pin țarină, și l'ar fi stricat cu țarinile și cu araturile, arătînd drumul încoace și încole, și mergînd și cercetînd cu toții n'am putut găsi sămnu de drumuri vechi pin arături, căci trebuie să se asămineze undeva săpături, apoi de acolo m'au dus de au arătat un vad la Trebiș, zicînd că acela ar fi vadul vechiu. Și acolo iarăși au mărturisit marturii dumisale vornicului, prin carte de blăstăm, că acel vad este nou și nu de multă vreme, fără de la Rezmeriță încoace s'ar fi făcut, cum și un Vasile Osman din marturii Baraților, care fiindu cam surdu și acolo înțelegînd bine cartea de blăstăm, îndată au eșit dintre ceilalți marturi zicînd că el nu ș'a pune sufletul, și au arătat întru auzul tuturoră că acel vad este nou, și singur el l'au apucat trecînd numai

oameni călări și mai po urmă și cu cară, însă cu deșertul și cară mică, iar drumul vechi și vadul Trebișului, iaste acela pe care îl mărturisăscu și îl arată marturit dumisale vornicului; aū mai arătat marturiī unğuri și două pietre lepădate una în vadul nou la Trebiș, și alta mai gios pe câmpu, și cercîndule nu s'au putut găsi nici unsămnu de hotar, cum și toī marturiī nu li-aū mărturisit de hotare zicînd că nu știū. Apoi aū eșit un Mihaiū Tokilă unğur om bătr n, si aū marturisit prin carte de blăstăm, precum ace piatră din câmpu și din potriua mijlocului locului aū apucat el pe un Ianăș Buibulă unğur, ca o punca pe grapă de's grapa pămînturile cu sămăntura, și mai pe urmă el, găsăndu-o lepădată în capetele pămînturilor de la vale, au astupătu-o cu pămînt, care pămînturi sânt cunoscute și acum, căci la capetele de la deal stău în drumul vechiū al Trebișului, iar de la vale sânt despre piatra lepădată: s'au mai întreat pe unğuriī marturiī a Barașilor, pentru acest loc cu pricină omni știū și mai fost'aū vre odată pricină între stăpănitori, și au arătat Ianăș Prisăcariū ot Cujbic și Ianăș Balaut ot tam că ei ar fi auzit că în vechile vremi, s'ar fi sculat răpăosatul Ștefănișă Roset să triacă peste drumul vechiū la deal în culme deasupra, în moșia Barașii și stăndu'i în potriua unğuri de ai lor, nu l'ar fi îngăduitu, cerănd giudecată, și atunci s'ar fi învoit dar cum ei nu pot ști adevărul, nici s'au văduț înseris învoială la vre o parte. — Si aū mai arătat că și în șilele lor une-orī trecea

stăpânitorii Mărginenilor, și alte ori Barații cum și în zilele răpăosatului spatariu Hrisoverghi, un Ion Chitan ce era vătav la Mărgineni, ar fi trecut cu stăpânirea până în vadul vechiu a Trebișului, iar pietre vechi hotară pusă toți au mărturisit că n'au apucat de ori fi și fost vre-odată, dar fiind că acest sămnu drumul vechiu de la mijlocul locului care au mers la vadul Trebișului, ce'l pomenește ispisocol dumisale vornicului, că au pus piatră hotar lângă drum, s'au dovedit cu toți marturii, că acesta este care să cunoaște și acum la mijlocul locului și lângă drumu, și socotind am pus sămnu la mijlocul locului lângă drumul din vale ce au mers la vadul Trebișului, rămâind drumurile pe moșia Baraților : și de acolo am mersu drept în gios, eșind în țărmurile Negerului la părău și am pus iarăș sămnu, și întorcîndu-mă iarăș la sămnu din mijlocu, de lângă drum, am mersu drept în sus în părău în țărmurile Trebișului, și pe această îndreptare am pus patru pietre hotară, începând întâiu din gios din părăul Negerului, și am pus o piatră în malul părăului în țărmuți, și al doile piatră am pus'o în culmea dialului, și al treile piatră am pus'o la mijlocul locului, lângă drumul ce merge la vadul Trebișului, și al patrule piatră tot drept în țărmurile Trebișului depărtat de mal pentru stricăciunea apei, rămâind între aceste pietre spre apus moșia Baraților și spre răsărit moșia Mărginenii, a dumisale vornicului Vasile Costachi, iar vadul vechiu al Trebișului malul din gios din hotarele spre apus, este

rămas pe moșia Barașii, iar vadul cel de la vale ce s'au făcut nou de la o vreme, aș rămas pe moșia Mărginenilor, și făcând și măsură acestei bucăți de loc, am făcut funie de 20 stânjeni gospod, și stânjenu de 8 palme, și am tras-o puiud din malul Negerului, și până în muchea dealului, în piatră, aș eșit 126 stânjeni, și de acolo până lângă drumu, iarăș în piatră aș eșit 200 stânjeni, și de acolo în piatra din tărurile Trebișului și până în părău aș eșit 525 stânjeni, și am tras și marginea pe din gios al părăului Negerului și aș eșit 205 stânjeni. și marginea pe din sas pe părăul Trebișului aș eșit 138 stânjeni.

Acesta este tot locul care s'aș dat după hotară în stăpânirea dumisale vornicului, măcar că preutul de la biserica catoliciască s'aș arătat nemulțămît cu această hotărâre, dar după hotărârea giudecății divanului gospod, când pe urmă, să vor găsi de cătră stăpânitorii Barașilor niscaiva scrisori, în potriva ispisocului cel are dumnealui vornicu, atunci după a divanului gospod hotărâre, să va urma, iar până atunci dumnealui vornicu Vasile își va stă, aș moșia dumisale în pace, dintre aceste hotară pietre și până într'apa Bistriței, după cuprinderea ispisocului, și după cum am socotit a fi cu drept s'aș dat dumisale vornicului Vasile Costachi această mărturie hotarică.

1806 Maiu 25.

(Îscălit) Lupul Coroid bîv vel șatrariu.

Asemea de pe cea adevarată.

1815 April 19.

(Iscălit) Constantinsulgeriu.

Această mărturie hotarnică însemnată în mai multe privinți se află în dispoziția me.

Th. C

**Cu a înălțimeî Sale domnului nostru Ioan Sandul
Sturza Voevod. Poroncă.**

După jaloaba ce aū dat dumnealui biv vel vornic Alecul Grecianu, cu arătare că moșia dumisale Tărziî din ținutul Fălciului, ce să întrupiază de câteva silești, care să află unele pe ținutul Fălciului și altele pe ținutul Vasluiului. precum să află arătate în hartă, așijderea și părțile de peste Bărlad ce sânt în ținutul Tutovei, ar fi pătîmind înpresurare despre moșiile megieșite. Fiind rânduit hotarnic ca să cercetez, atât scrisorile dumisale vornicului, cit și scrisorile moșiilor megieșite, după poroncă am mersu la fața locului, și adunând megieșii înpregiurași, am intrat cu amăruntul în cercetarea scrisorilor vechi și nouă, ce mi-aū arătat megieșii, cum și a scrisorilor înfătoșate de d-lui vornicul, și după cercările ce le-am făcut, urmează aceste mai gios arătate:

Siliștea Tărziî care se desparte pe din sus cu sileștea Petruleștile, și pe din gios cu sileștea Păhniî, amîndouă fiind iarăși a dumisale vornicului, precum să arată în hartă, după hotarnica din let 7230 Dechemvrie 8, ce aū în-

fătoșat d-lui vornicul, întru care sânt iscăliți hotarnicii Grigoraș vornic glotnoi, și Vasile Popa uricariu, cari arată: „că fiind funii de 24 prăjini „și pasul de 6 palme a însuși lui Vasile uricariu, au măsurat întâiu capul moșiei, pe zarea dealului Crasni și au găsit 47 funii 10 pași „care fac 778 stânjinii gospod, din marginea de giosu a Păhni și în sus până la o „movila No. 1, ce este despărțitoare sileștei „Tărziilor, de către sileștea Petruleștile, cum „și la măsura a doua din hotarul Păhni din „piscu No. 2 și în sus, până în hotarul Petruleștile au aflat 30 funii,“ la care cercând măsurile pe fața locului, atit la câmpu cit și pe lângă sileștea satului, le-am găsit întocmai precum sânt arătate în hartă, iară codru spre capul moșiei despre răsărit, după cuprinderea acei hotarnice, au rămas nemăsurat atunce.

Sileștea de sus a Petruleștilor, hotarnică în sămna arătătoare sau în sumă de stânjinii, nu are, fără numai hrisoave, zapisă de cumpăratură, și cărți, gospod de stăpânire, pe satul întreg Petruleștii, ca să'i fie hotarul pe unde au umblat din vechi.

Sileștea Drăgoteștilor tot a dumisale vornicului, ce este din sus de sileștea Petrulești, hotarnică în sămni arătătoare sau în sumă de stânjinii, iarăși nu are, fără numai zapisă de cumpărături, care cuprind pe satu întreg Drăgoteștii, însă după hotarnică sileștii Tărzii ce desparte marginea pe din sus a trupului său, de către sileștea Petruleștii, cum și după însuși hotarnica moșiei Oltineștii răzășască, ce este

din let 7220 Octomvrie 6, arătătoare în sumă de stânjină, care moșie să află pe din sus de arătata silește Drăgotești a d-sale vornicului, și zice : „(ă aū măsurat tot satul Oltinești „în lat cu funii de 20 stânjină, și stânjinul de „8 palme, și s'aū aflat 55 funii pe deal, cu 16 „funii partea lui Murgociū, iar stânjină gospod „962 și pe vale 56 funii, iarăși cu 16 funii „partea lui Murgociū, iar stânjină gospod 980.“ Să cunoaște că pătimeste înpresurare de către moșia răzășască, căci cercînd măsurile moșiei Oltinești, după însuși hotarnica răzășilor ce să arată mai sus, la capul moșiei pe dealul Crășnei, s'aū aflat întocmai, iar la a doua măsură prin mijlocul moșiei, pe șăsul Lohanului, să înpresoară sileștea Drăgotești a dumisale vornicului. cu 106 stânjină, după întinderea de acum a stăpânirei răzășilor.

Sileștea Păhna ce din vechiū s'aū numit Pănzătorești, care să află pe din gios de sileștea Tărzii după zapisăle de cumpărături vechi și nuă, după întăritura stăpânirei a domnului Alexandru Constandin Moruz Voevod, prin anafora din let 1803, rânduind și hotarnic pe d-lui postelnicul Ioan Jora, ce să afla atuncă paharnic, ca să aleagă părțile dumisale vornicului, după zapisă și danie. care boeru aū și urmat, după cuprinderea poroncei, ferind așăzările răzășilor, adecă liveđi, casă, și mai în urmă după învoeala din let 1815 Avgust 19, ce aū făcut d-lui vornicul cu răzăși de Păhna, pentru câteva părți ce aū mai cumpărat, și altele ce aū luat prin schimbu tot de la nu-

mișii răzăși, cuprinde stăpânirea pe toată partea câmpului, după cum să arată prin hartă, iar răzășilor le rămîne numai sileștea satului, și o bucată din codru, avînd d-lui vornicul și întăritură pe acea învoeală tot dintr'acelaș anu.

Sileștea Cășotenilor de sus, ce este în gura Lohanului, după ispisoace vechi, zapisă de cumpărături a părintelui dumisale vornicului, întărituri domnești de stăpânire, și după hotarnica din let 1779 Iunie 9, iscălită de un Irimia căpitan, mazil hotarnicu, și adeverită de răposatul paharnic Grigoraș Costache, ispravnic ținutului Fălciul, încă până a nu intra în stăpânirea părintelui dumisale vornicului, care hotarnică arată : „Că măsurînd cu funii de 20 „stănjini, și stănjinel de 8 palme, ce să însămnează în hotarnică, din mijlocul Vladnicului „No. 4. unde este o salce mare, din marginea „Cășotenilor de gios, și în sus peste părău, „și prin sileștea satului Cășotenilor, și tot în „sus pe supt marginea pădurei, și peste un „piscu, și la vale până în părăul Păhniț No. „5, unde este o salce mare, în mijlocul părăului ce desparte Cășotenii de sus de Păhna, „aă aflat 43 funii, 17 stănjini, 3 palme, iar „stănjini gospod s'aă aflat 767, măsura prin „sileștea Cășotenilor de sus, și de acolo mergînd în deal la o piatră hotar No. 6, între Crasna și între Lohanu unde își dau coaste Cășotenii cu Păhna, măsurînd în gios pe zarca „dealului pintre Crasna și Lohanu, s'aă pogorît la capul dealului, și trecînd părăul Lohanului, aă mers cu masu a tot în gios până

„la o piatră hotar No. 7, ce este în niște spinii,
 „din vale de drum, unde își dau coaste Cășo-
 „teni de sus cu Cășoteni de gios, și au aflat
 „31 funii, 5 stânjini, 3 palme, iar stânjini gos-
 „pod 547 din piatră, în piatră, la mijlocul mo-
 „șiei, și de acolo mergînd în dealul Bărladului
 „peste Crasna, la capul râpii negre No. 8, în
 „colțul moșiei din sus despre apus deasupra
 „Budăiului în drum, unde au arătat Ion Ki-
 „rica mazil că desparte moșia Cășoteni de
 „moșia al de Kirica, au purces cu măsura în
 „gios pe dealul Bărladului pe drum, pin capul
 „moșiei despre apus, până într'o piatră hotar
 „No. 9, în colțul moșiei din gios lângă drum,
 „unde să despart Cășoteni de sus, de Coșoteni
 „de gios, și au aflat 28 funii, 4 stânjini, 3 pal-
 „me, iar stânjini gospod sânt 493 și așa s'au
 „închiet moșia Cășoteniilor de sus.“ După cer-
 cetarea sămnilor și a măsurilor ce iam făcut
 am aflat întocmai.

Sileștea Cășoteniilor de gios, ce din vechi
 s'au despărțit în trei trupuri anume Cășoteni,
 Tulești, și Tăcucești, după cuprinderea hotar-
 nicei din let 1767 lunie 22, iscălită de Toma
 Luca stolnic, jigniceriul Vasile Adam hotarnic,
 cum și de alți mulți răzăși, megieși din satul
 Cornii, care hotarnici arată, că fiind rânduți
 ca să aple, cele adevărate sămne a Cășoteniilor
 de gios de către moșia Ghighișoaei, a mănăs-
 tirei Cetățuia și Cășoteni de sus, după mărtu-
 risirea pe cartea de blăstăm, a megieșilor
 înpregiurași, făcînd funii de 20 stânjini și stân-
 jinul de 8 palme domnești: „Au început a

„măsura de la un stejar ce au pus piatră
 „la rădăcina lui No. 10, zarea dealului moșiei
 „despre răsărit în sus pe supt Dumbravă, până
 „într'o piatră ce au pus'o în buza piscului No.
 „11, drept Sărătura unde să despart Cășotenii
 „de gios, de Cășotenii de sus, și s'au aflat 41 funii,
 „iar stânjini 820, și de acolo măsurînd într'o
 „piatră veche, ce este în costișa' despre răsărit
 „No. 12, în sus până într'o piatră veche, ce
 „este în șas lîngă drum, în marginea unor spini,
 „No. 7, unde să despart Cășotenii de gios, de
 „Cășotenii de sus, au aflat 46 pol funii, iar
 „stânjini 930; și purcegînd la deal tot partea
 „marginei pe din giosu, spre apus până în za-
 „rea dealului spre apa Bărladului, unde au
 „pus două pietre cu una'n fund, ce să desparte
 „iarăș de moșia Scociohaniî, au măsurat cu
 „funia în sus pe zarea dealului, capătul mo-
 „șiei despre apus, iarășî până în două pietre ce
 „au mai pus cu una'n fund, care moșie să lo-
 „vește în capete cu moșia Hermeziului despre
 „apa Bărladului, unde să despart Cășotenii de
 „gios, iarășî de Cășotenii de sus, și au aflat 46
 „funii 17 stânjini, iară stânjini gospod 937 și
 „așa s'au închiet tot hotarul moșiei Cășotenilor,
 „uleștilor, și Tecuceștilor.“ După cercarea
 sămnilor și a măsurilor ce iam făcut, pe aceste
 trei măsuri, le-am aflat întocmai; iar măsura
 de pe șasul Crasnei neputînd afla sămnile lo-
 cului, nici petre hotarà, precum să arată în
 mărturia hotarnică, din pricina iazului ce este
 pe acolo, au rămas ne cercată de mine. Ră-
 zășiî însă de moșia Cornii nu au priimit a fi

marginea cea din gios a Cășotenilor, de către Ghighișoae la locul supt No. 10, unde s'au împlinit 820 stânjini, după cuprinderea hotarniciei, ce m'au dus de mi'au arătat o piatră mai în sus mult supt No. 13, zicînd că până la acea piatră, merg Cășotenii cu marginea cea din gios de către Ghighișoae, la care cerînd ca să'mi arăte hotarnica moșiei lor Cornii, spre descoperirea adevărului, că acea piatră este într'adevăr hotar vechi, de cînd s'au hotărît Cășotenii din gios, de către Ghighișoae și Cășotenii de sus, și că marginea ce din sus a Ghighișoae sa'ă a Cornilor, merge până la acea piatră, întâi mi'au dat răspunsu, că asămîne hotarnică să pomenească de acea piatră nu a'ă, de cît că stăpînirea a'ă apucat de la părinții lor, până la acea piatră supt No. 13, la care cu această întindere a lor. nu numai că capătul tot a moșiei Ghighișoae, despre răsărit îl ea cu totul, dar apoi înpresoară și 282 stânjini din moșia Cășotenii de gios, pe urmă întorcînd mi'au spus, că moșia lor Cornii are o hotarnică, însă nouă din let 1809 Octomvrie 12, iscălită de un Toader Vârgolici vornic de Poartă, poftit de d-lui postelnicul Ion Jora ispravnic de ținutul Fălciului, și un ispravnic de aprozi anume Grigoraș, dinpreună cu alți patru mazili a ținutului cu bună știință, rânduți de către ispravnicie, în care arată numiții că dinpreună cu răzășii de Corni și de Albești, a'ă măsurat moșia Cornii în lungu, cu lanțuh de 10 stânjini gospod, marginea pe din sus alătura cu moșia Ghighișoae. „Incepînd din malul Cras-

„niî No. 14, ce este colțul moșiei Cornii, și
„colțul moșiei Ghighișăștiu, și purcegînd cu
„măsura marginea moșiei Cornii pe din sus,
„alătore cu moșia Ghighișăștiu, până la o
„piatră hotar ce este în piscul Savei No. 15 ;
„și de acolo tot înainte peste ponoare și peste
„vale, până la o piatră hotar ce este pusă în
„malul părăului Ghighișoae, despre răsărit No.
„16 ; și de acolo tot înainte la deal pin hăr-
„toape și spinî în zarea dealului Ghinghișă-
„știlor, deasupra casăi Olariului la o piatră
„hotar No. 17, ce este în potriva pietrei vechi
„din sat, unde s'aũ fost măsurat curmezișul
„moșiei; și de acolo tot înainte marginea mo-
„șiei pe din sus alătore cu moșia Ghighișăștiu
„prin spinî, și prin pădure, și peste coada vi-
„ei Cornilor, până în marginea drumului ce
„merge la coada Găunoasă, supt No. 18 ; și
„de acolo înainte pin codru la un carpăn cu
„bour, peste părăul Idricul No. 19, în zarea
„dealului între Idricuri No. 20, unde să în-
„tâlnește cu moșia Vutcanii colțu moșiei Cor-
„niî, ce este despărțitoriũ de moșia Ghinde-
„șăștiu, și opritoriũ în coastele moșiei Vutcanii.“
La care și după însuși hotarnica Cornilor ve-
derat să cunoaște că Cășotenii aũ să meargă
cu mergerea cea de către Ghighișoae la codru,
precum merge și celelalte trupuri, atât a Că-
șotenilor de sus, cît și a Cășotenilor de gios,
iară stăpânirea răzășilor urmează din potrivă,
tăind mai întai cu totul capătul Ghindișăștilor
la codru, și din Cășotenii o bucată până la
piatra supt No. 10, precum s'aũ zis mai sus.

Siliștea Ghighișoae tot a dumisale vornicului, ce este din sus de Corni, care mai înainte au fost a mănăstirei Cetățuei, și în urmă prin schimbu au luat'o părintele dumisale vornicului, după ispisoace, întăritură pe schimbu, și cuprinderea hotarnicei din let 7265 Iunie 30, iscalită de Simion Cheșcu uricariu hotarnic, avînd și hrisov de întăritură din let 7266 Iulie 10, care hotarnică arată: „Că moșia „Ghindișăstii purcede din apa Crasnei de la „o salce de la podul vechiu No. 21, și să sue „la deal la o piatră hotar, ce este într'un piscu „pe costișă No. 22: și de acolo tot la deal în „spre răsărit loc de spină și câmpu, până la „dumbravă, și pin dumbravă la un bour des „pre Corni, și pe la o prisaca No. 23, ce este „giumătate a mănăstirei Cetățuea, și giumătate „a răzășilor de Corni; și de acolo tot în sus „pe deal până la un bour ce să hotarăște cu „Cășotenii, și de acolo spre apus pin dumbravă la alt bour într'un ștejar deasupra „Crasnei. și să coboară la vale spre apus drept „în apa Crasnei, și său mai făcut un bour într'un ștejar, deasupra Crasnei în deal pe un „zapis de 250 pași cumpărătură tot din Ghighișoae, și așa să încheie tot hotarul Ghindișoaei.“ După cercarea sămnelor arătate prin hotarnică, privăsc că pătimeste o mare înpresurare, întâi că stăpânirea ei de acum este prin sămnele și petrite, ce să arată în hotarnica Cornilor din let 1809, supt No. 14, 15, 16, 17, 18, 19, și 20, pe care hotarnica dumisale vornicului ce este cu 52 ani mai veche; de cit a

Cornilor, nici ca cum nu le arată: și al doile că la hotărătura ce au făcut acei hotarnici a Cornilor, nu arată că s'au aflat vechilul dumisale vornicului, sau' că au vădut hotarnica lui Simion Cheșco uricariu, iscălită de câți-va răzăși de Corni și Albești, care negreșit trebuie să fi știut mai bine de cât urmașii lor de acum, mai vărtos fiind și carte de blăstem; al 3-lea pentru că prin hotarnica răzășilor de Corni din let 1809, colțul moșiei Cornii despre Ghindișăști, îl face în malul Crasnei din sus de podul vechi No. 14, ce este arătat prin hotarnica dumisale vornicului la No. 21; al 4-lea că acești hotarnici noui a Cornilor, este de mirare cum au putut afla numele piscului Savei, însemnat în hartă supt No. 15, iar Simion Cheșcu uricariu hotarnic al moșiei Băbiceni și Ghindișăștii, nu l'au putut afla din gura părinților acestor răzăși; și al 5 lea pentru că prin hotarnica această nouă a Cornicelor, din let 1809, să arată că din piscul Savei supt No. 15, au mers peste ponoară și peste valea Ghindișăștii, până la o piatră hotar în malul părăului, Ghindișăștii supt No. 16, despre răsărit trecînd părăul Ghindișăștii, ce nu este pomenit în hotarnica veche a dumisale vornicului, iar prin hotarnica veche a lui Simion Cheșcu uricariul, să arata că din piscul arătat prin hartă supt No. 22, au mers tot la deal înspre răsărit loc de spini și câmp, până la dumbrava. La care făcînd întrebare răzășilor de Corni, mai întăiu unde este podul vechi, care îl pomeneste hotarnica lui Simion Cheșcu,

m'au dus ei însuși și mi l'au arătat, la locul unde este însemnat pe hartă supt No. 21, apoi zicându-le pentru ce să abat cu stăpânirea din sămnile ce să arată prin hotarnica uricariului, mi-au răspunsu că ei așa au apucat stăpânind; iar pentru codru au arătat, că întru adevăr trupul Ghindișăștilor au codru precum este arătat, în hotarnica lor din let 1809, dar ei îl stăpânesc pentru că vîndătorii Ghindișăștilor, au vîndut numai partea câmpului, iar nu și codru, de vreme ce nu'l pomenește în hotarnica Cheșcului uricariu, cuvînt cu totul netemelnic, căci după hotarnicile tuturor siliștelor, atât a dumisale vornicului, cît și a moșiei Oltineștii, ce este din suș de Drăgotești, privăsc că nici a unei silește partea codrului nu este măsurată, stăpânind fiește care cît putea, la care socotița mea dă, de să va găsi cu cale, să se măsoare toată partea codrului a tuturor siliștelor arătate prin hartă, și după analoghie să se deie fiește căruia trup pe cît i să va cuveni.

Sileștea Găbicienii tot a dumisale vornicului ce este în gura Crasnei. care mai întăiū au fost tot a mănăstirei Cetățuea, și în urmă prin schmbu au luat'o iarăși părintele dumisale vornicului, după zapisăle și ispisoacele domnești de întărături și cuprinderea hotarniceii, din let 1765 lunie 30, iscălită de Simion Cheșcu uricariul, Gheorghie Juverdeanu, Neculai Kirica mazil, și alți mulți răzăși de Corni și Albești, ce are și hrisov de întăritură, care hotarnică arată; „Că să începe hotarul din

„sus a Băbicenilor, din gura Crasnei dintr'o
„salcie, din malul Crasnei ce este înșămnat
„pe hartă, supt No. 21 și bate la deal pin
„movila Craciuneștilor, No. 24, în prăvalul
„apei asupra Bărladului, unde s'aū pus hotar
„o piatră într'o buză de piscu No. 25, și la
„deal înspre răsărit sînt Cornii; iar la vale spre
„apus și în gios sînt Băbicienii, iar peste Crasna
„în sus sînt Scociohania. Și dintr'ace piatră
„în gios cam pe podiș și costișă, s'aū pus al
„doilea piatră hotar No. 26, deasupra siliștei
„Băbicenilor No. 27, alătore cū hotarul Cornu
„și la deal pe costișă unde s'aū pus al treilea
„hotar No. 28, două pietre fiind pe podiș.
„De acolo tot podișul în gios, alătore cu Cor-
„nii saū pus al patrule piatră hotar No. 29 ;
„și de acolo în gios pe podiș, până la al cin-
„cile piatră hotar No. 30. ce s'aū pus mai la
„deal unde să despart Cornii înspre răsărit la
„deal, iar la vale spre Bărlad sunt tot Băbi-
„ceni, și de acolo tot la deal cam pe podiș
„până la al 6-le piatră hotar No. 31, ce s'aū
„pus despre Albești de unde să despart Cor-
„nii în sus și Albeștii în gios, de la care locu
„aū luat 4 liuși moșani din Albești și din
„Moșani brazda în cap, și carte de blăstăm,
„și pe sufletele lor aū mers pe costișă c'am pe
„podiaș, și s'aū mai pus două pietre hotar No.
„32, una din sus despre Albești, și alta din
„gios despre Moșani, ce'i zic Albeștii de gios,
„și de acolo mai la vale tot pe podiș c'am pe
„costișă, s'aū mai pus și altă piatră hotar No.

„33, și de acolo drept la deal deasupra Bărladului, s'au mai pus și altă piatră hotar No. 34, care bate drept la vale din gios de undă pârâul Strașnicei în Bărlad, și despre apus este apa Bărladului hotar, și așa s'au închiet hotarul Băbicieni după dresăle mănăstirei.“ Privesc însă că pătimește o mare impresurare: întâiu, pentru că stăpânirea ei urmează acum pe cum este arătată în hartă, în vreme ce hotarnica dumisale vornicului este și iscalită de câț-va răzăși de Corni și Albești, precum sânt arătați într'ânsa, și cu 52 ani mai veche de cât a Cornilor, care nici ea cum nu arată că la hotărâtuța ce au făcut acei hotarnici a Cornilor, ar fi fost vechilu dumisale vornicului, sau ar fi văzut hotarnica lui Simeon Cheșcu uricariul; al doile, pentru că prin hotarnica răzășilor de Corni, ce arată: („că au măsurat moșia Cornii, din două pietre supt No. 30, ce despart moșia Cornii de moșia Albeștii, și de coastele moșiei Băbicieni, și de acolo au purces drept la vale spre apus și spre apa Bărladului, și au găsit două pietre în colțul cotului No. 29, și de acolo au întors măsura dreptu în sus și au găsit două pietre colțul acelu cot No. 28, și iar au întors cu măsura dreptu la vale spre Bărlad, și au găsit două pietre hotar colțul No. 26, și iarăș au întors cu măsura drept în sus pin capătul moșiei Cornii, și coasta moșiei Băbicieni, la o piatră hotar moșiei No. 25, și de acolo tot înainte și în sus și la vale spre apa Crasnei, la o piatră hotar în costișa despre

„apus, supt movila Crăciuneștilor No. 35, și
„de acolo înainte până la o piatră hotar ce
„este în malul Crasnei No. 36, — încheind tot
„capătul despre apus, — și de acolo aū întors cu
„masura la fundul moșiei spre răsărit, pe lingă
„moșia Vutcanii de la o piatră hotar No. 20,
„ce este despărțitor capătului moșiei Cornii,
„despre răsărit și coasta moșiei Vutcanii, și de
„acolo merge până în două pietre hotar No.
„37, ce sânt colț moșiei Cornilor, și moșiei
„Tălhăreștilor, și coasta moșiei Vutcanii, și de
„acole întoarce cu măsura drept spre apus,
„marginea pe din gios a moșiei Cornilor pin
„capătul moșiei Tălhăreștilor, până în capătul
„moșiei Albeștilor, marginea din sus ce dă în
„moșia Cornii, unde s’au pus două pietre No.
„38, chiotoare colțul moșiei Albeștii, și des-
„părțitor de moșia Cornii, și de acolo înainte
„pin pădure până la o piatră ce este pusă de
„dumnealui postelnicul Ion Jora, despărțitor mo-
„șiei Cornilor, de moșia Albeștii, care zice că s’ar
„fi pus cu primirea a tuturor răzășilor, și de acolo
„înainte și la vale în marginea satului despre ră-
„sărit, unde zice că ar fi găsit piatră hotar, iar nu
„în linia dreaptă și ar fi rădicat’o de acolo cu
„primirea tuturor răzășilor, de aū pus’o drept
„în linia mai sus, și de acolo înainte și la
„vale pin sat, și peste părăul Strașnicu și la
„deal până la o piatră hotar vechiu No. 31, în
„costișă în marginea satului despre apus, care
„piatră este despărțitoarea moșiei Cornii de
„moșia Albeștii, și de la acea piatră hotar
„vechiu cu vorbă multă, aū purces tot înainte

„spre apus pintre despărțirele moșiei lor, pana „la o piatră hotar No. 30, despărțitor Albeștilor de Corni, și colțu Albeștilor și opritor „în moșia Băbicenii, de unde au început a „măsura dintăiū“). Că au pus piatră hotar în costișa despre apus No. 35, supt movila Crăciuneștilor este cu totul în potriva hotarniceii lui Simeon Cheșcu uricariul, ce zice că să începe hotarul Băbicenilor din gura Crasnei, dintr'o salcie din malul Crasnei No. 21, fără să'i puie număr, și bate la deal pin movila Crăciuneștilor, No. 24, în prăvalul apei asupra Bărladului, unde s'au pus o piatră hotar într'o buză de pisc No. 25 : al 3-le, pentru că glăsurca însuși hotarniceii Cornilor pe pietrele No. 30 și 31, ce desparte Cornii de Albești cu priimirea răzășilor de Albești și Moșani, vederat arată că pe locul de la piatra hotar vechiū, supt No. 31, și pe liniile până la pietrele hotar No. 32 și 33, fără nici o dreptate l'au stăpănit răzășii de Albești și Moșani, până acum cu împresurare, căci ei singuri ș'au primit despărțirea moșiei Albești de Corni, pe la No. 30 și 31, și șirul de pietre ce să vad pe linia stăpânirei răzășilor de acum, să cunoaște că nu sânt adevărate, nici pusă de Simeon Cheșcu uricariū hotarnic, și că hotarul Băbicenilor merge până la a 6-a piatră hotar supt No. 31, și de acolo la piatra No. 32 și 33, ce sânt însămnate pe hartă, să înțelege din însuși hotarnica lor, căci de merge de la piatra No. 29 la cealaltă piatră supt No. 39, apoi trebuie să facă și despărțirea Cornilor de

Albești, tot din acest hotar, iar nu de la piatra supt No. 30. — Iar partea de schimbu ce aŭ luat dumnealŭ vornicul de la răzășiŭ de Albești și Moșani, în potriua altor părți din trupul Albeștilor și a Moșanilor, ce li-aŭ avut cu zapisă alesă de spatariul lordachi Miclescu la 1802, și li-aŭ dat în urmă prin schimbu cu învoială răzășilor, rămâne să o stăpânească dupa cuprinderea învoeleŭ din let 1806 Iunie 18, fiind adeverită și de dumnealŭ spatariul Ioan Jora.

Siliștea Scociohanii iarăși moșia mănăstireŭ și în urmă luată prin schimbu de catră părintele dumisale vorniculŭ, care moșie este între apa Bărladului, și apa Crasnei, ne avînd nici o pricină cu nimene, aŭ rămas să o stăpânească dumnealŭ, întocmai după cuprinderea scrisorilor ce are, și după stăpânirea ce au urmât până acum.

Părțile de cumpărătură și schimbu ce are dumnealŭ vornicul, de trupu moșiei Buciumiŭ, Bărgăoaniŭ și Rușiŭ, ce acum să numește Barbară, după zapisă și cuprinderea hotarniceŭ facînd cercarea tuturor pietrilor hotară, pătimea oareși care înpresurare, despre dumnealŭ aga Costachi Lambrino, la care fiind față, și cunoscînd însuși înpresurarea ce făcea dumisale vorniculŭ, s'aŭ învoiț amîndoua părțile, dînd înscris unul la mîna altuia, pe unde să le fie stăpânirea, și cu mulțămirea amîndurora părților am și stalpit cu pietre hotară, rămîind dumnealŭ vornicul stăpânitorŭ în partea de gios, și dumnealŭ aga în partea de sus, precum să arata în harta de despățirea linjelor între dumnealŭ vornicul și d-nulŭ aga.

Siliștea Cotăcerii tot a dumisale vornicului, ce este pe apa Crasnei, din sus de siliștea Cășotenilor de sus, după ispisocu, i zapisă de cumpărătură cu întărituri de la Divan, și hotarnica din let 1765 Octomvrie 18, alăturată de un isvod a măsurilor ce'i dă, iscălit fiind de un Iordachi Bedros hotarnic, cum și de însuși răzăși, încă mai înainte până a nu intra în vîndare la stăpînirea dumisale vornicului, care hotarnică arată că cu funii de 20 stânjeni, și stânjenu de 8 palme. „(Aū măsurat din „hotarul Erbuoroaei în gios, pe muchea dealului „Crasnei, despre soare răsare, până în moșia „Cășoteni, și aū aflat 47 funii, 3 stânjeni, 3 „palme, iar stânjeni gospod după măsura de „acum s'aū găsit 825, a 2-lea măsură pe mij- „locul moșiei pe coasta Crasnei, despre soare „apune, iarăși din hotarul Erbuoroaei No. 10, „în gios, până în hotarul Cășotenilor, aū aflat „50 funii, iar stânjeni gospod 882, și la a 3-a „măsură pe muchea dialului despre Bărlad „despre soare apune, iarăși din hotarul Erbu- „roaei din movila lui vodă No. 41, în gios iarăși „până în hotarul Cășotenilor, aū aflat 55 funii, „iar stânjeni gospod 962).“ După cercarea mă- surilor ce iam făcut avînd și sămne firești, la a 3 a măsură adecă movila lui vodă despărți- toare Coticerilor, de Erbuoroae și râpa Negrei No. 8, despărțitoare Cășotenilor de Coticeri, li'am aflat întocmai.

Trupul moșiei Erbuoroae ce'i zic și Mu- șătești, care este tot a dumisale vornicului, și să află pe apa Crasnei de cătră apus, din sus

de siliștea Coticerii, după zapisă de cumpărături cu întăritură de la Divan și hotarnică din let 7263 Iunie 2, iscălită de Neculaiu Kirica mazil și răzășu de Coticeri, și de un vâtav Gheorghii hotarnic, rânduți de medelniceriu Ioniță Miclescu, giudecător de ținutul Vasluiului, cum și de alți răzăși de Mănjești și Coticeri, încă până a nu intra în vîndare la stăpînirea dumisale vornicului, care hotarnică arată că cu funii de 20 stânjeni, și stânjenu de 8 palme gospod. „(Aū măsurat locul din dealul „Bărladului despre apus din movila lui vodă „No. 41 în sus, și aū aflat 21 funii, iar stânjenii gospod 420, la a 2-a măsură la mijlocul „locului, purcegînd din hotarul Mănjeștilor „până în hotarul Coticerilor No. 40, aū aflat „26 funii, 17 stânjeni, 4 palme, iar stânjeni „gospod 537 pol, și la a 3-a măsură pe dealul Lohanului despre soare răsare, începînd „din hotarul Coticerilor No. 42, aū aflat 14 „funii, 13 stânjeni, iar stânjenu gospod 293, „până în hotarul Stoileștilor No. 43, încheind „tot hotarul).“ După cercările măsurilor ce iam făcut, am cunoscut că la măsura întăiū din dealul Bărladului despre apus, din movila lui vodă, să întinde dumnealui vornicul cu stăpînirea în moșia Mănjeștii peste cuprinderea hotarniceii dumisale, cu 25 stânjeni gospod, iar la a 2-a măsură pin mijlocul locului după cuprinderea hotarniceii dumisale, să înpresoară trupul Erbuoroaei de cătră Mănjești, pe tot locul ce este arătat prin hartă No. 44, întăiū că după hotarnica Erbuoroaei ce este de căt hotarnica

cea întâi a Mănjeștilor, cu 8 ani mai veche, și de cât cea a 2-a cu 28 ani mai veche, măsurile marginei cei din gios a Erburoaei, cer a să statornici până la No. 44, a 2-a pentru că hotarnica Drăgoteștilor a dumisale spatarului Duca, ce este din let 7270, iscălită de Simeon Cheșco uricariu, care zice: „(că „merge hotarul Drăgoteștilor, pin țintirimu și „la vale până în piatra ce s'au pus în malul „Crasnei No. 45, despre apus, unde s'au dat o „funie Mănjeștilor schimbu la apa Crasnei, „iar Drăgoteștii trec peste apa Crasnei, alături „cu Erburoae, până în dealul Lohanului, la „piatra hotar No. 43).“ La care după însuși glăsuirea hotarnicei Mănjeștilor, din let 1781, să vede că răzășii de Erburoae până la 7270, nu îngăduie pe Mănjești a să coborâ cu stăpânirea până la apa Crasnei, ce de atunce a rămas să stăpânească 3 funii, adecă 60 stânjeni, după mărturisirea lui Gheorghie Juverdianu, ce era moșan de Mănjești, apoi după a me socotință, nu pot a pune temeiul stăpânirii Mănjaștilor pe malul Crasnei, ce să vede în hartă la No 44, numai pe mărturisirea moșanului aceluia, de vreme ce a mărturisit pentru însuși interesul lui, mai vârtos că și știrea locului nu iartă a să întinde moșia Mănjaștii, cu colțul acest arătat pe hartă No. 44, până în apa Crasnei, ne avînd nici un cursu de trup de moșie, în vreme ce și hotarnicei Mănjeștilor, nu arată că a cetit hotarnica Erburoaei, ce să vede iscălită de căți-va din răzășii de Mănjești, fiind hotărătura aceia cu primirea lor.

Iar pentru împresurarea ce face moșia Drăgoțești a dumisale spatarului Ioniță Duca, până acum Erburoaei, la capătul despre răsărit, cunoscând însuși dumnealui spatarul, după cuprinderea hotarnicei Erburoaei, și a hotarnicei dumisale Drăgoțești, necuviința întinderii stăpânirii dumisale pe trupul Erburoaei, s'aū primit de bună voe a satornici stăpânirea moșiei dumisale anume Dragotești, prin cele adevărate pietre a moșiei, care șant aratate în hartă supt No. 43.

Iar la partea codrului despre răsărit după cursul stăpânirii, ce vremelnicește păzăscu acum toate siliștele ce șant pe apa Lobanului, și a Crasnei care să arată pe hartă, fiind vederată împresurarea ce pătinescu de cătră moșiele ce să lovăscu în capete la rasărit mai vârtos despre două văi, cu nume de Moisë și Zgura, din însuși schimosirea figurei, după cererea ce aū făcut dumnealui vornicul ca să i să întregească capetele siliștelor dumisale, peste valea Moisë, până în zarea despre Zgura, fiind ne alesă prin hotarnicele vechi, precum am arătat mai sus, am intrat în cercetare de cătră cine să stăpânescu, mai întâiu aceste două vai, și am aflat stăpânirea lor, de cătră neamul Ghibănescu, din moșia Deleni, la care cerând ca să'mi arăte scrisoare și dovești, mi aū arătat mai întâiu o carte gospod din 7200 Maiū în 24, de la Constandin voevod cătră banu Ștefan Hotnog, prin care îi poroncește, ca cercetând jaloba lui Ion Ghibanu mazil, de va fi adevărată să'i împlinescă de la câți răzăși vor fi

pe valea Moisăi, și pe Pruna, și din Pruna în sus, până în fundul l'agăului, și pe valea Moisăi din vadul lui Frățâlă, în sus, până la poeana Zgurei, — boul și vacele, banii ce au dat el pentru dânșii în plata unei morți de om, ce s'au făcut la ținutul Fălciului, iar care nu vor vre să'i plătească, să le oprească părțile de ocină până îi vor plăti; a 2-a carte gospod din 7264 Iunie 2, de la Constandin Mihail Cehan Racoviță voevod, către căpitanul Neculaiu Kogălniceanu, Apostol Penișcară, cu asămine cuprindere; a 3-a carte de giudecată din 7269 Maiu 26, de la Ioan Bogdan vel Logofăt prin care arată că s'au giudecat, Iordachi Bedros mazil, de la ținutul Fălciului, cu Macarie Ghibanu său Apostol și Lupul nepotu lui Macarie, fecioru lui Ioader Hariton, nepoți lui Ion Ghibanu, pentru pricina unei moșie anume Zgura și Bagău, și că după dovedile ce au scos Ghibăneștiu, s'au dat rămas pe Bedros, inputernicindu se pe Ghibănești să'si stăpânească moșiile lor Zgura și Bagău, cu pace pe aceste samne ce li au hotărât Ștefan Duca. „(Din drumul lui Boghin No. 48, în „sus până în Răpcea No. 49, și pe valea Moisăi de la poeana lui Macoveiu No. 46, în sus, „până în fundul Bagăului No. 47, și până unde „să împreună cu alte hotarà).“ — Aceste fiind scrisorile răzășilor de Delenî cu care ei stăpânescu acum, pe întregi amândouă aceste văi, care după a mea socotință nu mi-să pare că ar ave dreptate, ca să se întindă cu stăpânirea peste sămnele arătate ce le pomenește însuși hărtiele

lor, adică din poeana Pruneî, satul a lui Macoveiu No. 46, în sus până în fundul Bagăului No. 47, și din vadul lui Frățâlă, satul din drumul lui Boghinu No. 48 în sus, până în poeana Zgurei, satul Răpce No. 49, având tot o înțelegere, că acolo unde este poeana Zgurei sânt și Răpcele, de vreme ce aceste sămne stau și astăzi pe fața pământului netăgăduite, iar ceia ce rămâne în sus, vederat să cunoaște că este din capetele moșielor ce vin de la Lohanu, pentru că toț din trupul văei ce să numește Mcisă, să vede și o parte de locu supt stăpânirea dumisale spatarului Ion Cuza, cumpăratură de la neamu Ghibănescu, avându-o stălpită la capătul din sus, până în potriva fundului Bagăului, iar mai în sus nu să întinde cu stăpânirea și pietrele ce au pus fără știrea dumisale vornicului, peste cuprinderea sămnelor arătate prin însuși hărtiele lor, să vede a fi cu impresurare. Pentru celelalte moșii însă ce să lovescu în coaste cu siliștele dumisale vornicului, ne înfătoșându-mi acum nici unii din stăpânii moșielor scrisorile, supt cuvînt că li ar fi avînd peste hotar, au rămas ca aducându-le la vadeaoa ce ș'au pus, să mile arăte, și după cuprinderea ce vor avea să se facă despărțirea hotarilor.

1826 Martie 20.

(Iscălit), Vasile Micu vornic.

Această carte de hotărîtură în original, se află în proprietatea mea.

Th. C.

Actu de arbitri.

Comisia intrupată în satul Șcheia de la ținutul Vasluiului, pentru a cerceta hotarul marginitoriu între această moșie și între Căpotești, ce din vechime s'au numit Giurgeștii sau Hotceștii, care în acea mai întinsă parte să stăpânește de prea sfântul Mormântu, după a căruia urmată prin epitropie, reclamție, în terminul legiutu s'au clasificatu potrivitu aşază-mântului statornicitu, pentru stângerea procesurilor de împresurare, după ce pe razământul creditivelor și a jurnalurilor închiete care s'au alăturatu la dëlla acestui obiectu, au făcut cuviinčioase ispitire planului topograficu, și găsându'l întocmai cu starea locului l'au adevérit în unire de complectul mădulărilor; apoi au pășit cătră cercetarea în fondos, a pretenției propusă de vechilul epitropiei, dumnealui pitariul Vasile Voicovici, și care pretenție să întinde pe demarcația linielor trasă cu puncturi negre deasupra planului adevëritu, prin următoarele sãmne;—No. **13**, două pietre în care să mărginește colțul Drăgușanilor pe țăr-murea stângă a Stavnicului vechiū. — No. **5**, movila cu piatră deasupra Stavnicului. — No. **14**, o piatră ce mărginește partea Climentescă, despre dumnealor frații Ciurești. — No. **15**, piatra din capul satului, și din jos de drumul Șcheei, ce merge la Șândreni. — No. **16**, alta piatră în capul din sus a satului. — No. **17**, punctul din dealul

Muncelului, unde să mărginește partea Climentească, despre pământul monastirei Bîrnova. — No. **18**, rîpa la care să mărginește partea Climentească, despre a fraților Ciurești, și despre a mănăstirei Bîrnova. — No. **19**, capul piscului deasupra văii rale, ce să unește cu valea Găunoasa.—și No. **20**, punctul din culmea ce să trage de supt lanul Porcului, în sprijinirea căroră semne și linii, descrise mai sus, vechilul epitropiei au înfățoșat documenturi cu opis iscălită, carele iarăși s'au alăturat la delă; adăogînd că așa precum Sfinta mănăstire Bîrnova, are acturi cuprinzătoare pe întregul trupul numit astăzi Căpoteștii, ear cu osebite cartea de giudecată de la Domnul Duca Voevod, din anii 7188, Ghenarie 20, trecută la No. 9, a opisului. Apoi să i să întrească întruparea Căpoteștilor, scoțîndu-să de supt împresurarea proprietarilor de Șcheia, care din potrivă iarăși au propus că mai virtos să socotesc împresurați de mănăstire, cu siliștea și țarina ce să întinde din fundul pârîului Caroga, No. **21**, și pe direcția liniei trasă cu puncturi roșii, până deasupra Muncelului No. **17**, și osăbit cu locul cât privește astăzi, stăpânirea monastirei, peste pravățul Muncelului, arătat prin asemenea linie de puncturi roșii, din capul cel din sus al Muncelului No. **22**, până în Stavnic No. **23**, de care au și făcut reclamație, în terminul legiuit, adevărind că întru ceeaaltă întindere cât să pogoară la Stavnic, și cât încă mai pretenderisăsc; își au îndestule zapise și alte

documenturi, pe care le-aŭ infătoșat la comisie, cu opis iscălit de d-lui căminariul Vasile Climenti; între care documenturi este și un ispisoc de la același Domn Duca Voevod, din anii 7179, Mart 2, trecut la No. 3, a opisului de giudecată, ce au avut Toma vameșul din Șcheea, pentru părțile ce se stăpânesc astăzi la Stavnic, și care de mai nainte au fost întărite prin ispisocul Domnului Dabija Voevod, din anii 7173 Ghenarie 10, trecut la No. 2, a opisului, fiind acest ispisoc întăritoriu hotărâtorii lui Poană Uricariul, prin a căruia alegere s'au osăbit în stăpânirea Șcheii, și s'au stilpit la mai multe locuri, atât din gios pe despre apus de pârul Șcheii, până la balta ce să mărturisăște la punctul însămnat pe hartă cu No. **24**, cât și din sus, împreună cu vadul de moară în Stavnicul, care vad să vede acum tras prin o gîrlă la No. **25**. Dar apoi tot odată cu aceste propunerii, vre o dovadă lămuritoare hotarului între Șcheia și Căpetești, nici o parte, nici alta, n'au infătoșat ca să se poată încredința Comisia, pe undear fi despărțirea acestor două moși, căci un uric sirbesc ce au arătat vechilul monastirei, de la Petru Voevod, din anii 7036, Martie 16, trecut la No. 1, a opisului, cu propunere că pe acesta, s'ar întemeea pretenția sa; nu numai că nu se poate descălini întru lănțuita sa glăsuire, fiind știrb, și șters pe la mai multe locuri, dar nici un alt suret arătat de zisul vechil, tot n'au putut înfința vre-o dovadă, mai vârtos când, cu un pârîu ce'l numește

Coroga, făcând îngiumătășirea Căpoteștilor, vine în o vederată contradicție, pe deoparte de a se găsi la Stavnic două siliști, una a lui Hotco, și alta a Jurjii, precum același uric le mărturisăște; iar pe de altă parte că spre a să întrupa jumătatea din jos a Căpoteștilor, n'ar fi de ajuns pământul, afară numai când s'ar cuprinde întreg trupul moșiei de la Muncel No. **17**, spre răsărit, și întreg trupul Drăgușenilor, de la No. **13**, spre ameză-zi. Drept aceea pentru că din sus de o siliște veche a Căpoteștilor, ce s'au găsit la Stavnic No. **26**, nu mijlocește vre un pârîu al căruia obârșie să năzuiască asupra Muncelului, și pentru că textul pomenitului uric, de la Domnul Petru Voevod, nu este îndestulătoriu a înlătura îndoelile și tot odată nici alte dovezî, după câtă stăruință au urmat la starea locului, nu s'au putut dobândi; Comisia în completul mădulărilor sale, au venit la înțelegere că în asemenea impregiurare nici pretenția mănăstirei, nici a proprietarilor de Șcheia nu pot fi primete, ca unele ce nu să întemeiază pe documenturi arătătoare de sămne, ce mai vârtos fiind că mijlocesc zapise vechi de cumpărături, ce au făcut părinții de Bârnova, în Căpotești, care să vadă cu întărituri domnești, și părtașii de Șcheia încă au infătoșat zapise vechi de cumpărături. iarăși din Căpotești, cu asemene întărituri Domnești, apoi de cuviință fiind, potrivit legilor, a se protimisi acele ce să agiută cu titlul învechitei stăpâniri; care stăpânire atât din acturi, cât și din hărțile

vechii înfătoșate de proprietarii Șcheii, să dovedește a fi peste patru-zeci ani, să și rămâe în nestrămutare, pentru totdeauna această stăpânire, și anume pe la numerile **27, 28, 29, 15, 16, 17** și **18**; pe unde apoi spre îndreptarea cotiturilor să se mărginească hotarul în linie dreaptă, până în țarmura Stavnicului la No. **30**, după cum pe hartă să arată, și până unde ajunge stăpânirea Sfintei mănăstiri Bârnova, despre d-nii proprietarii de Șcheia.

Arbitrul d-sale fraților Ciurești, Petru Asaki Postelnic. — Arbitru d-sale aga Leon, Colonelu Iacovaki. — Arbitrul d-sale comisului Vasile Climente. — Gheorghie Racoviță agă.

Acest act în original, este în proprietatea mea.
Th. C.

NOI COSTANTIN VOEVOD

Bojă Milostî Gospodar Zemli Moldavscot.

Scriem domnia mea la boiarinul nostru la Ionașco, ce au fost postelnicel.

Facem știre că s'au pârât de față înaintea Domniei mele Miha neguțitoriul, de aici de Iași, cu Răciul, și cu Gheorghie, și cu Borda, de sat de Negrești, zicând Miha neguțitoriul că au grăit cu vorniceasa lui Ilie Smău, și cu

Gavril Băisanul, și cu Mogâldașul, cari sunt de aū ocinī pe acolo la Negrești, și la alte siliști pe'npregiur, și adevărindu-să aceia cum de'și va trimete Miha mascurii acolo pentru hrană, sa umble pe locul lor, zăciuală nu'1 vor lua, și Miha trimisuş'aū mascuriī și așa dete satul cu mascuriī, lui, n'aū umblat pe moșiile acestora, și puțin ce iaū lăsat, imblataū tot pe locul Hușeștilor, iar acești oameni cari să scriū mai sus, s'aū sculat ș'aū ucis un mascur a Mihăi, de care lucru dacă veī vedea cartea domniei meale, să socotești foarte cu mare dreptate, și să întrebī de oamenii cari vor hi megieași bătrâni, de pin pregiurul acelor ocine, cum vor știe drept să mărturisasca, de vor afla cum acești oameni cari au ucis mascurul, nu li-1 moșia aleasă despre ceia cari pentru cuvīntul lor ș'au trimis bucatele, șior hi imblat puțin precum da samă Miha, sa se facă prețul aceluī mascur, precum s'a socoti, și ce-or hi imblat și pre câte bucate or hi fost, să li să socotească ce li se va veni, partea lor, să li să lasa, iar ce a trece mai mult, să plinești Mihăi de pre acești oameni, căcī acest fel de bucate, unde sa prilejăște hrană, imblă până la vremea ucisului lor, și ceia ce moșia, își aū din 50 de bucate unul, iar de va fi moșia lor aleasă despre alții și vor hi imblat mascurii pe locul lor, iarăși să li să socotească ce li se va veni să se lasă, iar ceștia ce aū mai mult să pliniți de pre dînșii, iară de vor hi imblat pre moșia Hușeștilor, precum

dă samă Miha, și n'or bi imblat pe locul lor. și aceștia s'au sculat de aū ucis mascurul, numai să faci plineală Mihăi de pre dînșii, prețul precum veī socoti să le hie fost bucatele, și precum veī afla la dreptu să faci și mărturie să avem știre тоснишз..

U Ias leț 7198 (1690) Decemvrie 25.

Saam gospodin velal. (L P. G.)

Velal boler să divan.

Originalul acestui document se află în dispoziția mea.

Th. C.

DIVANUL IMPLINITOR.

Cătră cinstiții d-lor boerii pomeșciși, sau posesori ai moșiilor.

În urmarea predlojăniei exelenței sale d-lui vice-president din 19 a curgătoarei, No. 2016, prin care poruncește divanului, ca pentru lăcuiitorii ce arată ne supunere la darea nestrăjerilor ce să cer și de la satele d-voastră, să se puie asupra d-voastră însărcinare de a îndemna și a supune pe lăcuiitori, de a da trebuinciosul număr de străjări, fără cea mai mică prelungire, după poronca na-cealsfii, sub această hotărâre că dacă și după această lucrare ce să cere de la d-voastră, nu să vor aduce întru cunoștință și supunere pe lăcuiitorii satelor d-voastră, de a da străjării ceruți, toată răspunderea rămâne asupra per-

soanei d-voastră, atât pentru neîmplinirea acesteia, cât și pentru neorânduile urmări de lăcuitorii moșiei d-voastră.

Divanul dară după datorie grăbește a să face cunoscut hotărârea aceasta și vă scrie, ca îndată ce veți primi cartea aceasta, prin ori-ce chipuri veți socoti și veți găsi lesnicioase, să ei cele mai de aproape măsurii a aduce în dreaptă cunoștință pe lăcuitorii satului d-tale, și ai face supuși la poroncile ocârmuirei, îndemnându'i și înduplecându'i a'și cunoaște prapastia sumeției lor, în protiva poroncilor nacealsfii, de a nu să supune a da numărul analoghisit, asupra satelor d-tale, de străjări pentru paza țarei, fără mai multă împotrivire; lucru care pre cât este de folositoriu și de obștească priință, ocârmuirea nădăjdueste, că sânгур îl puteți prețui, acei câți sunteți însuflețiți de cel adevărat bine și folos al patriei.

Boeri, și d-voastră pomescici, nu vă legați dar de înșăluite închipuiri, deșteptativă fiște-care la datoria ce fiște-care sunteți chemați această dată a împlini, prețuiți această punere înainte ce ocârmuirea vă face, și nu cruțați orî ce fel de lucrare spre a vădi ocârmuirei râvna și sârguința d-voastră întru aceasta, căci la din împotrivă să știți cu hotărâre, că s'au rânduit privighitori urmărilor, și care va lenevi sațu va vădi ră voință, sațu lăturiș închipuire spre mai îndelungată împotrivire a satelor d-voastră, întru împlinirea poroncei, uniș ca acia aș să fie aduși aicea și supuși asprimei pravilei,

care sunt primejduitoare pentru d-voastră și certate unei asemenea greșală și vinovăție, nici într'un chip, și nici într'un fel, nu să va trece cu vederea, precum nici se va slăbi. Iar pentru primirea aceștia înapoi prin ispravnicii ținutului, și pentru gătirea și luarea în înțelegere, sunteți datorți a da adiverință ispravnicilor, căci care macar la aceasta să va împotrivi ocârmuirii, îl va supune răspunderii aceiași ce însămnază mai sus.

(Iscăliți), Teodor Baluș. — Vel Vist.

Prin cercetare.

Odilenia I. — Masa întâi. — No. 5858. — 1831 Mart 20.

* * *

Ispravnicia Vasluiului și boerii rânduiți.

Intocmai de pe cea adevărată fiind s'au încredințat. Mart 24

Costaki Suțu spatariu. — Râșcanu spatariu — Grigori Carp sardariu — sardariu.

Sameș ținutului. . . . , .

Acest act se află în proprietatea mea.

Th. C.

Ponturile slujbii vămii, după cum s'au strigat într'acest an la Kokii vekî, 1826 Ghemar I.

1. Toată marfa orî de ce fel de va fi, și orî din ce parte de loc, va plăti vamă câte trei lei la suta de lei, după dreapta fatura

cumpărăturii ce vor arata neguțitorii, afară de unele ce intră în țară sau la sate, să fie slobozi de vamă, care să arată cu osăbite ponturi.

2. Tot feliiul de marfă, ce va eși din țară peste hotar, va plăti iarăși câte trei lei, la suta de lei, după dreapta' fatură a cumpărătorului, afară de vama vitelor, și a *iznas* zahere, a cărora plată a vămii să va urma după vechiul obicei, precum să arată prin osebite ponturi.

3. Toate metahurile țării, și ori ce felii de marfă alta, carele se face aice în țară, și iarăși aici se vinde, se fie slăbode de toată darea și plata vamei, afară de sare, păcură, tabac, anison, rachi, care aceste vor plăti vamă, precum să arată prin osebite ponturi.

4. Cai, epe, ce se vor cumpăra din herghelii, vor plăti vamă câte un leu șasezeci bani de vită, în vreme ce se vor cumpăra, și osebit vor plăti câte două lei de vită pentru casa răsurilor, care venit îl va trage casa răsurilor sau prin vameși, sau cu alt chip ce se va socoti; asemenea și cai, epe ce se vor cumpăra pe la târguri în țară, și vor trece peste hotar în Austria, vor plăti iarăși câte un leu șasezeci bani, plătind și acești două lei hotărăți a casei răsurilor, care îi va trage iarăși casa răsurilor, iar cai și epe ce se vor cumpăra de cătră turci, sirbi și alții, și vor merge în partea de gios, cum și catării, vor plăti câte patruzeci și patru parale de vită.

5. Oile și caprele vor plăti vamă câte șase

banî de una, în vremea aceea când vor trece hotarul, afară de oile mumbaelei, care se vor strânge prin saigiî cu hotărâtă sumă, iar câte se vor strânge mai multe să plătiască vama pentru acele, după ponturi, și nimene să nu aibă voie a trece peste hotar în altă parte de loc, oi și capre, de cât numai la Țarigrad; iar oile care vor veni aici pentru pășune din a stânga Prutului, cum și acele care vor trece de aici acolo, pentru pășunea lor, să nu se supere nici de cum cu plata vămiî, să'î îndatorească însă pe stăpâniî acelor oi, din partea aceasta, ca în vreme ce vor trece oile la pășune peste Prut, să deie încredințare, că vor aduce deplin suma oilor la întoarcere. după care încredințare să eie de la dregătoriî ținuturilor, adevărință în scris cuprinzătoare de suma oilor și a caprelor pân la una ce vor trece, cu care să poată trece Prutul, și la întoarcere de acolo aici, dacă nu vor aduce deplin suma oiler și a caprilor, pân la una, său dacă nu vor arata peile acelor câte vor muri acolo la pășune, cu tărie să se apuce, ca să le pue la loc, cumpărându-le din locuri străine, pentru că nu iaste slobod a vinde ei oile la alții, de cât numai la saigiî; iar din oile ce vor trece aici din ceia parte de Prut, aceste să vor vinde la neguțitoriî saigiî, său la alții din cei de aici, să plătiască câte șase banî de oaie.

6. Mascuriî cariî se cumpără de cătră neguțitoriî, și să aduc în turme, vor plăti vama câte șase-zeci banî de unul, când vor trece ho-

tarul, cu sporire de 38 bani peste 22 bani de unul, ce au plătit pînă acum ; asemenea și mascurii ce vor veni din țara Muntenească, să plătească tot asemenea vamă, iar mascurii care vor veni din ceia parte de Prut, și aici care se vor cumpăra de cătră cei de aici, de la cei din ceia parte de Prut, și când vor trece, atît de aici acolo, cât și de acolo aici, spre hrană să nu plătiască vamă, afară de mascurii care în turmă pînă la una sută vor trece hotarul, acia să plătiască vamă, și la trecerea Prutului, fiind că se socotește trecerea acelor mascuri pentru alișverișul negușitoriei ; iar nu pentru înlesnirea hranei lăcuiitorilor amînduror părților.

7. Boii de negoț ce vor merge în partea de sus, cumpărându-să de cătră negușitori, vor plăti cornăritul cîte un leu, două-zeci și trei bani de unul, și vama cîte un leu doi-sprezece bani de unul, în vreme ce se vor cumpăra ; iar boii care se vor cumpăra de prin sate, pentru care vameșii știință nu au, ca să ia atunci vama și cornăritul, și pentru care boi mai înainte era hotărîri prin ponturi, ca vameșii să rînduiască oamenii lor, să facă scrierea cirezilor fiște căriia, tot asemenea se vor urma și acum, pentru acele cirezi de boi, care vor fi în pămîntul Moldaviei, pînă în Prut. Dar fiind că acele mai multe cirezi său mai vartos zicîndu suhaturî de boi, se află peste Prut, ca să se păzască nepăgubirea vamei, despre acei care vin cu vitele acolo, să se urmeze după chipul acest de mai gios arătat ; adecă

vameșii de aice care vor fi pe marginea Prutului, să aibă putere când vor trece din ceia parte aice lăcuiorii, sau alți vînzătorii de vite aducînd boi în partea aceasta, orî pentru ca să i vîndă, sau pentru ca să i pășuneze, să dea încredințare vameșilor pentru banii vămii vitelor câte le vor vinde, și să eie a-deverința de la acei vameși pentru suma vitelor care au trecut Prutul, trecînd vameșii acele vite și în condica lor, ca la întoarcerea acelora, pentru câte vite vor lipsi din suma aceia, să fie datorii acia a plăti vama și cornăritul, orî să arăte cărțulia vameșilor, că au plătit, și cu acele să se scadă, iar pentru câte nici în cărțulia vamei vor arata și vor lipsi, sau vor spori, negreșit să se supue plății ca pentru niște boi de negoț, și așa să treacă Prutul, întorcîndu-să cu slobozenie; asemenea și acia care din partea aceasta vor voi să treacă peste Prut cu vitele la pășune, să se îndatorească a da la vameși mai întăi încredințare că acele vite nu sunt cumpărate sau pentru ca să le vînză pentru negoț, ce sunt drepte a lor, pentru care să îndatorească a le aduce după aceasta înapoi, sau a plăti vama lor.

8. Boii ce se vor cumpăra de negoț de cătră unii din lăcuiorii țării, și trec hotarul pîn la zăce, care mai înainte era hotărâre a nu plăti cornăritul, ce numai vama, fiind că după acea hotărâre să pricinuia multă păgubire, mai înainte vămii de cătră lăcuiorii, uniți fiind cu neguțitorii, și mai ales când acum să află hotar Prutul, să poate ca toți boii

ce se vor cumpăra de aici pentru neguțitorie spre a pute scăpa de plata cornăritului câte un leu două zeci și trei bani, pe fiște care boi, supt cuvîntul acela după cuprinderea pontului de mai înainte, să treacă tot câte zăce peste hotar, pentru aceasta să hotărăște să lipsască cu totul urmarea cea de mai de nainte a scutirei boilor de cornăritul acelor câte zăce, și toți de obștie și neguțitorii și lăcuiitorii, cumpărând boi de negoț, ori mulți, sau puținii măcar și pîn la unul, acum să plătiască atît vamă, cît și cornăritul, in vreme ce vor cumpăra, și să eie acia cărțulie de la vameși cuprinzătoare de plata vamei și cornăritului, cu care vor trece hotarul.

9. Boii de giug, cum și boii de tamazlâc, care vor fi de la trei ani în sus, in vremea cînd să vor cumpăra pe la târguri pentru ca să treacă peste hotar, vor plăti vama câte nouă zeci și șase bani de unul; iar giuncanii ce vor fi de la trei ani in gios, vor plăti in giumatate.

10. Vacele de tamazlâc in vreme cînd să vor cumpăra pe la târguri, pentru ca să treacă peste hotar, vor plăti vamă câte patru-zeci și opt bani de una, iar pentru cele mai mici, care vor fi de la trei ani in gios, vor plăti in giumatate.

11. Vacele de zalhana, care să vor cumpăra pe la târguri, sau ori unde, vor plăti vama câte patruzeci și patru bani de una, in vremea ce se vor cumpăra, și atît vameșii, cît și neguțitorii să se ferească a nu numi

vacele de zălhana, că ar fi de negoț, căci dovedindu-să o așa urmare, și vameșii și neguțitorii acia să vor pedepsi, și vitele acele măcar de vor și plăti vamă de negoț, dar apoi tot vor fi siliți a le tăea la zalhanale, datori fiind vameșii fiește căruia ținut, ca pe fiește care lună să deie izvoade la isprăvnicie de câte vite de zalhana să vor cumpăra de cătră orî cine, și isprăvnicia acele izvoade să le trimită la visterie, îndatorindu-să și la aceasta, ca câți din neguțitorii sureccii vor voi să ducă vitele acele cumpărate pentru zalhana peste Prut la pășune, de la acei neguțitori să eie chizășie cuprinzătoare, că la vremea cuviincioasă vor aduce acele vite să le taie la zalhanalele de aice, și atunce numai când vor da chizășii, să fie slobozi a le trece peste hotar, nesupărându'i cu cerere de altă plată a vămiî, nici la ducere, nici la întoarcere, afară numai de obicnuita plată a vămiî, care aș să plătiască tot cumpărătorii de vite; iar ialovițele de negoț, vor plăti câte un leu de una.

12. Boii și vacele ce să vor cumpăra pentru trebuința căsăpiilor țării, sa nu se supere a plăti vamă, iar de să vor întâmpla ca să fie cumpărați de cătră neguțitori, și apoi pentru folosul lor le vînd la căsăpiele din țară, și vor fi apucați a plăti vama și cornăritul, să nu poată a o cere înapoi; însă pentru ca să fie cunoscuți căsăpii unui târg, când vor merge să cumpere vite, datori să fie ași lua răvaș de la vameșii târgurilor, întru care să află cu șiderea.

13. Toate mortasăpiele ce să strîng în toată țara de pe vitele ce cumpără neguțitorii și alții câte douăzeci și patru bani noii de vită, care bani să'î plătiască vînzătorii, iar nu cumpărătorii, s'a'ă vîndut împreună cu vama, afară de mortasăpiele ce sunt date cu hrisov gospod.

14. Vameșii ce'î vechi sunt datorî la împlinirea vremii vînzărei slujbei, să deie tablă iscălită la vameșii noii, de câți boi de negoț să afiă în țară, de la care a'ă luat vamă și cornărit, cum și de toate alte vite, cai, epe și vaci, ce să vor fi vămuit de dînșii, și nu vor fi apucat a trece hotarul, care tablă să se potrivască cu cărțuliile ce se vor găsi, că a'ă dat pe la neguțitorî pentru plata fiește căruia, și de să va găsi vre-o cărțulie care să nu se potrivască cu tabla vameșilor, să nu se ție în samă, și acei bani îndoit să-î răspundă vameșii vechi, la vameșii noii, pentru vicleșugul ce a'ă urmat spre păgubirea slujbei, și a vameșilor celor noii.

15. Săul, cerviciul, pastrama, și peile ce să fac aice din vitele țării la zalhanale, adică : boi, vaci, și capre, fiind că vitele aceste plătesc vama în vremea cumpărătorei, întru vînzarea aceasta iarăși aice în țară, cu altă plată de vamă să nu se supere, și nici pentru cervici, săul, untul, mierea, pastrama și cașcavalul ce să va aduce de peste Prut, sa'ă din altă parte de loc de peste hotar, aice în țară ca să se vînză, să nu se supere cu cerere de plata vamei, pentru îndemnarea spo-

rirei de *iznasi* zahere, iar pentru câtă dintr'această *iznasi* zahere, să va pogorâ la șchelea Galații, și să va vinde ca să treacă peste hotar, sau dintru acea de aice din țară, sau dintru acea adusă de peste hotar, să plătiască vama după cuprinderea pontului al 16-lea, îndatorindu-să cu plata vămei pe însuși stăpînii acei care vor duce acest feliu de marfă spre vînzare.

16. *Iznasi* zahere ce iaste pentru trebuința capanului împărătesc, va plăti vama după cum s'au urmat și mai înainte, adecă: cerviciul, saul, cantariul patruzeci și patru banî, pastramaua din zăce ocă una, cașcavalul, de un car, cincî lei șăsăzeci banî, untul cantariul patruzăci și patru banî; iar mierea pe un poloboc de zăce cantare un leu doisprezăce banî.

17. Stupiî ce să vor cumpăra aice în țară și vor trece peste hotar, vor plăti vama câte zăce parale de unul, cu sporire de șapte parale, peste trei parale ce să obicînuia mai înainte.

18. Ceara care esă din țară de aice, să plăteasca vamă câte trei lei, la suta de lei; iar ceara care vine din ceia parte de peste Prut, socotindu-să și aceasta între metahurile pămîntului, va rămăne ne separată până atunci, când să va încarca prin cară, ca să treacă hotarul, iar atunci va plăti și aceasta vamă, după cum și toată ceealaltă ceară, care trece hotarul Moldovei.

19. Sarea care va trece peste hotar, va plăti vama câte patru parale de fie-care drob,

cu sporire câte două parale de drob, peste două parale ce plătea mai înainte, asemenea urmare păzindu-să și pentru sarea câtă va trece peste Prut, care să plătească tot aceeași vamă, în vremea aceia când vor trece ; iar sarea care va trece în țara Turcească, va plăti vamă, câte două parale de drob, cu sporire numai de una para, peste una para ce să lua mai înainte, dar sarea care să va vinde aici în țară, pentru trebuința lăcuitorilor să nu să supere cu plata vămei, nici într'un chip.

20. Păcura ce esă din ținutul Bacăului, va plăti vama câte una para de vadră, iar trecând preste hotar va plăti trei lei la suta de lei.

21. Tabacu ce să lucrează aice în țară, și sa vinde de cătră lăcuitori, ori la cine, să plătiască vamă trei lei la suta de lei.

22. Anisonu ce să face aice în țară, și să va vinde de catra lăcuitori, ori la cine, ca să lucreze în țară aice, vor plăti vama cumpărătorei, câte trei lei la suta de lei, cum și când vor trece hotarul, iarăși asemenea să se urmeze cu plata vămei.

23. Rachiul, atât cel ce să face aice în țară, cât și acel ce va veni de peste hotar, va plăti vamă câte trei lei, la suta de lei, pe suma banilor ce va vinde, iar rachiul ce se va face din vin să nu să supere cu plata vămei, pentru că acel vin au plătit vadrărit, și iaste nedrept a plăti și vamă.

24. Cheresteaua ce să face de cătră neguțitori și alții, și să pogoară de cătră acia la

șchelea Galații, să plătiască vama câte trei lei la suta de lei; asemenea și ciubucele să plătească tot vama aceea, afară de cheresteaua împărătească, și domnească, care se va tăia cu rânduială de cătră țară, această cheresteaua să nu plătiască nici un feliu de vamă, trimetându-se la Țarigrad, în alte părți însă nu iaste slobod, nici să dă voie ca să eie chereste din pământul acesta, și să treacă peste hotar, ce mai vartos iaste oprită cu totul trecerea de aicea peste hotar, a tot feliul de lemne și de cărbuni, de cât numai la Țarigrad, iaste slobodă voe, iar cheresteaua, care va veni aice în țară din alte locuri streine, va fi slobodă de tot feliul de cerere, pentru plata vămei, spre îndemnarea celor ce o vor aduce.

25. Scumpia ce să face aice în țară și să cumpără de negușitorii străini, sau de loc, să plătiască câte șase-zeci bani de un bot, ce va fi măcar, după cum s'a hotărât.

26. Alămăi, portocale, chitri și rodii vor da 3 la sută.

27. Supii, calanari, ori murați sau uscați, astasmie, cracatiță numai murată și pește de mare mărinat, să fie slobode de toată darea și plata vămei spre îndemnarea celor ce aduc; »șâjderea și tot feliu de scoice de mare, făstăcuri, castale, rahatlocuri, panidie, adecă perjă uscate în cutii, să fie și aceste slobode de toată darea, precum și cărțile ce se aduc de cetit din părți străine, cum și zahereaua, grâu și orz, făina, și asemenea acestora ce să aduc de peste hotar aice în țară, spre îndem-

narea aducătorilor, să fie iarăși nesupărate de vamă.

28. Vinul strein în bucaluri, vutcă și unt-delemn tot în bucaluri, vor plăti vama câte trei lei la suta de lei.

29. Sudeții Rusăști și Austriecești, precum și cei Franțuzești pentru toată marfa ce vor aduce aice în țară, și pentru câtă vor cumpara de aice din țară ca să o treacă peste hotar, să plătească vama după înaltele împărătești ahtinamuri și deosebite împărătești poronci, și după cea mai în urmă orînduită tarifă pentru dânsii, și pusă în lucrare pentru plata vamei. Iar pentru câtă marfă nu va fi cuprinsă prin cea mai de pe urmă tarifă cu feliul ei, să plătiască vamă, după analoghia acelor, 3 lei la sută, iar cu vama trecătoare să nu să supere.

30. Neguțitorii Turci care vor neguțitori cu orî ce feliu de marfă aici în țară, afară de vite și *iznasi zahere*, vor plăti vamă câte trei lei, la suta de lei.

31. Vama trecătoare să se urmeze după cum mai gios să arată, adecă :

1. Blănării de Untaiu patru lei, patru zăci bani.
2. Marfa de Rumele, de o povoară de una sută patruzăci oacă, matasă lucrată, saū nelucrată câte șapte lei optzăci bani, iar povoările ce vor fi cu musulurî și alte asemenea, și va fi prețul unei povoară pân la patru sute cincî zăci lei, să plătească vama șasă lei.

3. Săftienile de Erbikir povoară cu una sută patruzăci ocă, trei lei, trei-zăci bani.
4. Taiorile cu lână, ce trec în țara căzăceasca, să plătească vama câte șaptezăci bani de un cantariu.
5. Taiorile cu hamhalat de una sută patruzăci ocă, trei lei, trei-zăci bani.
6. Taiorile cu aba, de una sută patruzăci ocă, două sute douăzăci bani.
7. Coasale de un poloboc, șasă lei.
8. Băcăliele adecă : untdelemn, cracatița, și altele asemenea ca aceste, care mai înainte sa trăge cu cantariul, și plătia vama trecătoare de un cantar giună-tate de vamă, câte un leu, șasezăci bani la suta de lei.
9. Licicanii ce vor trece marfă licicânească să plătească câte opt lei de fiește care boi și cal.
10. Vinul de la Nicorișal să plătească vama câte patru lei de bute, însă doi lei când va intra în țară, și doi lei când va trece peste hotar ; iar vinul de aici din țară trecând peste hotar, ori în ce parte de loc, și ori de cătră cine, să plătească vama câte trei lei, la suta de lei, după prețul cumpărătorei.
11. Vitele-care vor trece prin pământul acesta, ori din partea din a stânga Prutului de vor fi. sau din alte părți, să nu supere întru nimic, fără numai dacă vitele acele vor sta în pământul acesta, ori pentru pășune sau pentru ernatic,

atuncia dacă vor zăbovi mai mult de cât 4 luni să plătească vama; iar dacă acele vite vor fi trecătoare, vor plăti numai cunița după obicei, și rânduiala care plătesc și străinii.

32. Toată marfa ce va veni de peste hotar, și nu va fi ca să se aducă la Eși, ce va vre ca să o ducă în țară pe la alte târguri, pe la ce șchele va intra în țară, acolo va plăti și vama, și luând cărțulie de la vameșii șcheli, pe marfa ce au plătit, și pecetluindu-se marfa cu pecetea vameșilor, vor merge la târgul unde vor voi, și acolo dislegându-o fiind și vameșii ținutului față, pentru câtă marfă să va arăta în cărțulie, plătită de vamă va rămâne nesupărată; iar pentru marfa ce se va găsi tănuită și neplătită de vamă la șchelea, pe unde au trecut în țară, pentru aceia să va urma după osebit pont, marfa aceia însă care va ave să vie în Eși să nu să vămuească la șchelea marginei, ce pecetluindu-se cu pecetea vameșilor de acolo, vor da cărțulie, cu care viind la Eși, va plăti vama la Carvasara, iar la ziua împlinirei anului, câtă marfă să va afla trecută de peste hotar, și pecetluită cu pecetea vameșilor, ori de la care margine, de nu va și ajunge la Carvasara ca să se vămuească, de vreme că au trecut în țară în vremea cumpărătorilor vechi, după dreptate tot vameșii vechi vor lua vama, ne amestecându-se vameșii noii întru nimică; iar marfa aceia care vor voi negușitorii pentru mai bun fo-

losul lor, să o rădice ori din orașul Eși, sau din alte târguri de aice din țară, și să o treacă peste hotar, să fie supusă la plata vamei, neputându-se ajuta stăpâniilor acelor mărfuri, cu cuvântul acela, că marfa iaste plătită de vamă, când au trecut în țară, atât spre curmarea prigonirei urmate totdeauna între vameși, și neguțitorii, cât și după cuprinderea pontului al 2-lea, ce din învechime are cuprindere ca toată marfa ce va eși din țară, hotărît și fără-nici o altă tălmăcire, să plătească vama.

33. Toată marfa ce va veni ori la Carvasara, sau a voi să margă la alte târguri, să treacă prin vamă ca să fie prin știrea vameșilor.

34. Faturile ce vor arata neguțitorii pentru cumpărătura mărfii ce aduc, să fie foarte drepte și adevărate, fiind că neguțitorii obișnuesc a analoghisi faturile lor în lei; să hotărăște că toată marfa care va fi cumpărată în taleri și în francuri, adecă în monedele ce se obișnuesc în Evropa, să plătească vama după cursul acei monede, cu care ei au cumpărat-o, înlocuindule acele, iar osăbit fiind că de multe ori s'au arătat neguțitorii cu viclene chipuri, arătând neadevărate faturile, când să va întâmpla să aibă vameșii prepus, pentru o asemenea înșălătoare lucrare, pot ca să ceie de la neguțitorii și în natură câte trei lei la sută, din marfa aceia, adecă de fiește-care lucru câte trei lei la sută din însuși marfa aceia, sau să se îndatorească pe neguțitorii în al doilea preț-luire a mărfii sale, față fiind și un om din

partea domneștei noastre Cămări, și apoi așa să plătească hotărâta vamă, adică supușii stăpînirelor străine, după tarifă, după felul mărfurilor ce se va cuprinde în trânsele, sau să se învoiască vameșii, cu negușitorii și pentru aceia, și pentru câtă nu să hotărăște prin tarifă, a primi câte trei lei la sută, după prețaluire, însă să lipsască din partea vameșilor cuvîntul cererei de scădere din suma cumpărătorei, pentru pagubele ce ar socoti că au din pricina aceasta, iar spre urmarea acestei hotărâri, tot agiutoriu să se dea din partea stăpînirei.

35. Marfa ce se va găsi ascunsă spre păgubirea slujbei, să se eie controbont, și făcîndu-se în trei părți, o parte dintr'acele să rămîie a vameșilor, iar două părți să se dea în socoteala domniei.

36. Toată marfa ce se va rîdica de aice din țară, și va fi ca să treacă peste hotar, la acel ținut de la care se va rîdica, acolo va plăti și vamă, și luînd cărțulie de plată de la vameșii aceluî ținut, va trece preste hotar.

37. Cărțuliele ce se vor da negușitorilor ce vin cu marfă, să se eie numai câte 10 parale de cărțulie, iar nu mai mult.

38. Hrisoavele ce vor fi ca să scutească boii, de vamă și de cornărit, de să vor și înnoi de cătră domnia mea, nu vor avea lucrare pînă la zi întăi Ghenarie a anului viitoriū 1827; iar în anul următor vor fi supuși plăței, spre agiutoriu cheltuelilor Cămărei gospod.

39. Baniū vamei ce să strîng pe la ținu-

turii de la vameși, să fie datorii ispravniciei aceluia ținut, ai lua și ai trimete la Carvasara, cu îndestuul slujitorii spre pază dând ispravniciei și tot agiutoriul vameșilor, spre nepăgubirea slujbei, și ispravniciei ținuturilor de margine să dea pe toată săptămâna câte cincii slujitorii care să îi rânduiească vameșii unde va fi trebuință; iar ispravniciei celor lalte ținuturi, să aibă a da doi slujitorii la fiește-care șchele.

40. Doispredece oameni ce sunt rânduieți și hotărâți pentru trebuința vameii a Carvasaralei Eșului, adecă 6 cantaragii și 6 chinargii, să nu fie suparați de bir, și havalelele ce vor fi pe alții locuitorii.

41. Casa căutatului slujbei vameii, va fi tot la același loc, unde se află astăzi, până când să va închipui și se va pune la cale facerea vameii la locul unde a fost din vechiu, sau aiurea unde se va socoti; iar acele ce să da de cătră vameșii bisericeii Sft. Lazăr, care biserică a fost arsă, până când să va face la loc pomenita biserică, să le dea la vre o altă biserică ce se va socoti, adecă câte pol ocă lumânării ceară în fiește-care Duminică, și câte 2 ocă lumânării pe toată luna, și la ziua prăznuirei să dea 4 făclii mari, câte de 3 ocă una, și una ocă tămâie cum și câte 20 lei pe fiește-care lună, slujitorilor bisericeii.

42. Negușitorii fermanlii ce le vor cuprinde fermanurile, ca să nu plătiască vamă, cercetându-se cu amănuntul, să va urma după hotărârea fermanului, nesupărându-se de cătră vameși; însă fiind că paguba la plata vameii

de la acei firmanlii atârnă asupra vameşilor, având a să scăde de la sine, pentru aceasta după ce stăpânirea va lua pliroforie curată, atuncea se va hotărî care firmanlii să nu plătească vamă.

43. Baniî vamei ce să socotea la 10 unul şi să urma plata vamei, să nu să mai socotească, ce să se eie bani nooi precum mai sus s'aũ arătat anume la toate ponturile, câţi bani să plătească vama.

44. Avaeturile d-sale veliţilor Logofeţi, câte 6 lei la pungă, şi'a casăi doftorilor câte 5 lei de pungă, cum şi toate celelalte obicnuite avaeturi al da din slujba aceasta, la locurile însămnaate mai gios, sunt îndatoriţi a le plăti vameşii de la sine, afară de suma cumpărătorei, însă :

Lei

2000	D-lui vel Visternicul.
2000	„ vel Postelnic.
1000	„ vel Cămăraş.
1000	„ vel Gramatic.
1000	„ Logofătul de Visterie.
750	„ Samişul de Visterie.
750	„ Extractieriul.
750	„ Lucrătoriul la condeiul Turcesc.
1500	„ La cutia 'milelor.
750	„ Samişul casei răsurilor.
500	„ Vtori Visternic.
1000	„ Diecii de Visterie.
750	„ Madegiul slujbei.
13750	Adecă treisprezăce miî şapte sute cincizăci lei.

45. Osăbit să mai dea vameșii de la sine, afară de suma cumpărătorei, una mie cinci sute lei, leafa suilgiilor, plătindu'i pe fie-care lună, câte una sută douăzeci și cinci lei, însă datorii să fie suilgii așa lua răvaș pe fiște care lună, de la d-lor Epitropii apelor, și cu acele răvașă să le deie vameșii banii.

46. Două sute lei pe fiște care lună să aibă a mai da vameșii de la sine, afară de suma cumpărăturii, doftorului politeiei, care banii să aibă ai da la d-lor boerii Epitropii ai doftorilor, casă de doftorii.

47. Zăce miș lei să mai dea vameșii de la sine afară de suma cumpărătorei pentru mile, care banii să aibă a să analoghisi pe fiște care lună, și să se deie unde să vor rîndui, din care banii zăce miș, să se deie câte două sute lei, pe fiște care lună, dumisale spatariului Dumitrachi Codrianu, după hrisovul ce are.

48. Baniii vameșii, cămării, și a casei răsuriilor, împărțindu-să în căștiuri pe 12 luni, vor plăti cumpărătorii înainte două căștiuri, pe două luni, adecă a lunei întâiu Ghenar, și a cei de pe urmă a sfârșitului anului Decemvrie. Iar pe celelalte zăce luni îi vor plăti pe fiște care lună, începând numărătoarea de la zi întâiu a lunei, și istovind pîn la 15.

49. Pe suma ce va agiunge la strigare slujba, și să va dea, adecă pe banii Visteriei, au să mai dea cumpărătorii de la sine, afară de suma cumpărătorei, la zăce unul la casa răsuriilor, în plata lefilor după obșteasca hotă-

rîre, care banî să aibă ai da cu analoghie pe fiește care lună, pîn la împlinirea anului.

50. Cumpărătorii slujbei aceștia, datorî să fie în vremea ce vor lua ponturile slujbei, să deie chizășî neguțitorî siguri, răspunzătorî întru plata banilor, la vadelile hotărâte.

51. Dacă din întâmplare pentru vre-o vederată pricină (Dumnezeu ferească) de vre-o năprasnică boală a ciumei, sau de vre-o întimplare de război, să vor închide marginile, unde să nu poată trece nimica aice în țară, sau de aice în alte părți, care va fi dovadă de închiderea alijverişurilor, atuncea vămile să se eie pe sama Domnească, îndatorîți fiind vameșii a plăti analoghie pentru vremea ce au fost vîndute lor vămile, pîn la ziua închiderei mărginilor.

52. Toți boii de negoț acei ce plătesc vamă și cornărit, după acea de mai înainte obștească socotință și hotărîre, avînd a plăti la casa răsurilor, câte un leu de tot bou, afară de vamă și cornărit, de care nu are a fi scuțiți nime, lûându-să și acum nestrămutat, luarea acestui leu de tot bou de negoț, peste vamă și cornărit, îl va trage casa răsurilor, strîngîndu'l său prin vameși, ori cu alt chip ce să va socoti de folos, care banî să vor da în plata lefilor.

53. Ori ce marfă să va cumpăra, și să va rădica de cătră ori cine dintr'acea plătită de vamă, și o va trece peste hotar, să plătească câte trei lei la sută.

54. Zahereaua, grău, orzu și sacara, și ori

ce alt feliu de pâne, să nu iasă din pământul acesta după cum iaste știut de mai înainte, și după cuvintul acesta nici cum vameșii nu aū să eie vamă pe zahereaua ce va veni aice în țară, din alte părți de loc, supt nici un feliu de pretenție; asemenea să se urmeze și pentru legumă și finul ce va veni aci în țară de peste Prut, iar câte vor trece de aice acolo, și pentru finul ce va trece de aice și în alte părți peste hotar, să plătească vamă atuncea când vor trece.

55. Toate șalurile cele bune, i giuvaerurile și mărgărintariul, îmamelile de chihlibariu, care să vor găsi pe la dugheni, la așăzară vameșilor nooi, să se pecetluiască cu pecetea vămi, asemenea și toate alte câte mai în urmă vor veni, iarăși să se pecetluiască cu pecetea vămi, față fiind și rînduitul din partea Cămării Domniei mele, ca dacă să va întimpla să se găsasca după aceasta, acest feliu de lucruri fără pecetea vămi, să se îndatorească pe neguțitorii acia ce Domnia me vom hotărî, macar și controbont.

56. Marfa câtă să va afla descărcată la Galați pe malul Dunărei, adecă gios la șchele, care încă nu aū apucat a să sui la vamă ca să se pecetluiască, pân la zi întâi Ghenar, să va socoti a vameșilor vechi, și îndată făcându-se catagrafie de acea marfă, vor lua după ponturi vameșii vechi vama hotărâtă, asemenea urmându-se și pentru cumpărătorii nooi la împlinirea anului, adecă orî câtă marfă va fi în șchele, pân la 1 Ghenar, descărcată din-

coace va lua vameșii vechi; iar cei noii nu se vor amesteca, rămăind legiuirea aceasta și asămănare cu pontul ce zice: câtă marfă va intra pân la ziua împlinirei anului, să fie a celor vechi.

57. Boii de zalhana în vremea ce să vor cumpara pe la târguri, vor plăti vamă câte șasezeci și șase bani de unul.

58. Neguțitorii stăpânirilor străine, ce vor aduce la Galați vinuri, rachiuri, rom și alte mărfuri din ori ce parte de loc, să plătească vama hotărâtă gios la șchelea Galații, după ce o vor pune prin magazale, și luându'și cărțuli de plată, să nu să mai supere de vamă când vor vinde-o, sau vor rădica-o însuși ei de pe loc.

Cu aceste ponturi s'aũ vîndut slujba vamei din toată țara, cinstit și credinciosului boeriul Domniei mele Dimitrie Ghica vel Visternic, pe anul de la zi întâi a lunii Ghenar 1826, și pân la sfîrșitul lunii lui Decembrie aceluiaș an, drept 205050, adică două sute cinci mii cincișaci lei, banii Cămării, bez analoghia la dăce unul ce are să'l tragă casa rásurilor, și bez celelalte havaeturi, și mile după cum să arată prin pontul mai sus, care aũ să le deie de la sine cumpărătorii.

1826 Ghenar 1.

Aceste ponturi de vamă scrise pe o coală de hîrtie groasă mare, mi s'aũ comunicat de d-l Gh. Ghibănescu spre publicare.

Th. C.

АШЪЗЪМЪНТЪЛ ОБРАЗОВАНИЕЙ ОБЛАСТЕЙ
БЯССАРАБИИ. (Кишинев 1818.)

Pentru privilegiile locuitorilor (pag. 16—21.)

Пентрѣ дрептѣцили ши прономиле лѣквиторилорѣ.

„Лѣквиторин Области Бессарабии сѣ департу д
„стѣрили в рмѣтоари : 1. Партѣ дѣ духовническѣ, аль 2.
„Дворянства, аль 3. Боеринаши, аль 4. Магистри,
„аль 5. Ршпашин, аль 6. Негуциторин, ши тѣр-
„говецѣ. аль 7. Цѣранн сау сѣтени лѣкритори дѣ
„пѣмжитѣ, аль 8. Цѣганн Коронн ши а помеш-
„чичилорѣ, ши аль 9. Жидовн.“

Дрептѣцили ши прономиле пѣрци дѣ духовническѣ
дѣтинѣтоари дѣ ачѣ дѣ публикѣ мѣртѣрисирн а кре-
динцилорѣ, сѣ вор пѣзи дѣтѣ деплинѣ лорѣ тѣрѣ ши
словозеніе.

Партѣ дѣ духовническѣ а лѣѣин стѣпжнитоари а
греко-рѣскригалнн, сѣ ва фолосн кѣ тоате ачелѣ при-
вилецин ши венитѣри афѣросити стѣдн висѣричешн,
че фелю а аѣ добѣндитѣ, дѣпѣ хрисоакиле Окѣрмѣ-
ирин Молдавіен, ши апон вниндѣ-сѣ областѣ Бессара-
біен кѣтрѣ Имперіе Россіен, дѣл дѣврарѣ дѣтрѣ тотѣ
милостивѣлѣ стѣпжниторюлѣ дѣпѣратѣ, дѣпѣ дѣнал-
тили вказѣри. Ори чи авери чи вѣфи дѣриптѣ а висѣ-
ричилорѣ ши а мѣнѣстирилор дѣн Областѣ Бессаріен
(? I. — равіен) а тѣтѣрорѣ дѣ обще крѣдинцилорѣ,
адикѣ : сѣтили, сѣлицили, кѣшлиле, пѣскѣрѣиле ши алте
акретѣри, ашѣждирѣ цѣганн, капиталѣрилѣ дѣ вани,
ши алте афѣросирн дѣтѣрите принѣ хрисоави сѣв
записѣ, ворѣ рѣмѣне дѣ вѣчи а лорѣ авери, ши сѣ
ворѣ апѣра пѣ дрептѣте аверилорѣ хѣзненн.

Тармен Дворенилорѣ сѣ ласѣ дѣтѣ деплинѣ мѣ-

свръ дрептѣциле ши прономіале кѸ мѸатѸ милости-
вири дѸрѸити дворѸствій Россіен, кѸ пѸзире пе азн-
тѸ ачаста а челор веки привилегіи а Молдавіен.
Дрептѣцили персонали а ДворенинѸли Овластіи Бас-
саравіи, асѸмине дрѸптѸ авѸрѸ чи ва авѸ фіеце-
кари : мишкѸтоари ши немишкѸтоари, ашѸждерѸ ши
цѸгланіи, сѸ дѸтрескѸ лѸи кѸ де вечи дрептате дѸпѸ
хрисоави ши документѸри, ши дѸпѸ леѸитѸ стѸпѸ-
нире асѸпра лорѸ ; ници о рѸспѸндери персонали, сѸв
вре о дѸплинири динѸ аверѸ дворенинѸли нѸ сѸ ва
атинѸи де дѸнсуль фѸрѸ хотѸрѸреа дѸдикѸѸи.

СѸпѸть нѸми де Боеринаши, сѸ дѸцалеѸи унѸ
валс каре нѸ сѸ траѸи динѸ двореніи ши каре нѸ дѸ
дѸюнсѸ ла челе маи де сѸсѸ ранѸври боереѸи, че аѸ
довѸндитѸ чинѸри мѸи мѸи че сѸнтѸ дела БелѸ-
шатрарю дѸ цосѸ. Ёи сѸ ворѸ фолоси кѸ дрептате
унѸи евгеніи персонали, тарѸ урмашіи лорѸ ворѸ дѸтра
дѸ измиреі МѸзилилорѸ, фѸрѸ а ле рѸмѸне прономіонѸ
пѸринѸзскѸ. Боеринаши нѸ сѸнтѸ сѸпѸши педепсіи
трѸпѸѸи, ши дѸпѸ кѸ приндирѸ хрисоавилорѸ домнеѸи
сѸ скѸтескѸ де обще де палта тѸтѸрорѸ дѸрилорѸ
хѸзненіи ши обѸѸеѸи. ДѸфѸрѸ де ачаста еи, сѸр дѸпѸ
осѸвите домнеѸи кѸрѸи че аѸ де скѸтелѸз, сѸм дѸпѸ
обичеѸориле, чи динѸ дѸвеките сѸ пѸзѸскѸ пентрѸ а-
частѸ трѸптѸ, ворѸ фѸ скѸѸѸици пе оарешіи карі
хотѸрѸѸтѸ нѸмѸрѸ де вѸкѸти, ла гоѸинѸ ши десѸ-
тинѸ пентрѸ ои, стѸпи ши рѸмѸтори, асѸмине ла
вѸдрѸрѸитѸ пе хотѸрѸѸтѸ ; ашѸждере сѸммѸ де ведре
винѸ ; дарѸ пентрѸ кѸѸтѸ ворѸ аѸе мѸи мѸѸтѸ ои,
стѸпи, рѸмѸтори ши винѸ, ѸнтѸ датосіи а пѸѸти
дѸпѸ ашѸзѸмѸитѸль ОкѸрмѸири Молдавіен.

МѸзилии, старе де азѸѸитори кѸ привилегіи,
дѸши ворѸ пѸзи дѸ вѸчи дѸпреѸнѸ кѸ урмашіи лорѸ

прономиале че ле сжнтъ дзрнте дела Дѣмни Молдавиен. Ъи ши родуль, лорь нѹ потъ фи педепсици трѣпеще фзрѣ хотзрѣрѣ ѱюдикѣци. Мазили ворь пазти ла хазнеол лпзрѣтѣскѣ дари сѣпт нѹмири де даждіе ши сѣ ворь лпзрѣтѣши лл хавалелиле пзмѣнтещи дупѣ обичеюль де ми лпанинти а Молдавиен. Гошина, вздрзритѹль ши погонзритѹль ворь пазти ла хазне де о потривѣ кѣ чен проши сѣтени. Дарь ла палта десѣтини Мазили сѣ лдаторескѹ (1) пе лтокма темеюль привилегилорь, кари аре трѣпта ачлста.

Рѹпташи сжнтѹ стари де лзкунтори тарѣши кѹ привилегии. Тагма лорь кѹпринде л сѣне ши пе врмашни лзрѣци дѣховничещи. Фичорин де протоіерешши де преоци лтрѣ л рѣндѹмала рѹпташиаср. Класуль ачеста нѹ есте сѹпѹсь педѣпсїи трѹпещи фзрѣ хотзрѣре ѱюдикѣци. Рѹпташи ворь пазти ла хазне дареа лорь сѹптъ нѹмири де даждіи; ши ла рѣндѹмала хавалелилорь пзмѣнтещи ен сжнтъ пѣрташи де о потривѣ кѹ Мазили. Десѣтина сѣ ва ла дела дѣнши кѹ вшвраре, ачѣ рѣндѹитѣ пентрѣ дѣнши, дѣпѣ ашзѣзмѣнтѹль Окѣрми ин Молдавиен; тарь ла гошинѣ, вздрзритѹ ши погонзритѹ сжнтъ лдаторици рѣпташи а пазти лтокма ка ши чен проши цѣлани.

Лзрѣци негѹциторещи ши а тѣрговецилорь сѣ ласѣ дрептѣцили инни словоди негѹциторин потривити кѹ ачели де сѣще правили а Имперіен; бирѹриле хазнелии ши хавалелиле овещи сѣ пѣнѣ асѣпра лорь, челе лтѣю пе темеюль хрисолвилорь домнещи, че ворь фи авѣндѣ, тарь чели де пе врмѣ дѹпѣ а ллогіе чен де обши л Области лпзрѣцири.

Цѣрѣнин сѣ сѣтени пе темеюль де ми лпанинти лши ворь пѣзи дрептѣцили а нѹ атѣрна перссана

лорь дела стзпжнитори пзмжнтвалуи пе карие сз афлз еи лзкуиндъ. Йверѣ лорь ва фи апзратъ де тотъ феаюль де аколисири сунть привигиерѣ Кърмъири Области. Гоци де оуце лзкуитори цзрани че сз афлз лзкуиндъ пе дрепти моштили лорь, сав пе а хазнеали, сав пе моштили алторь стзпжни, ворь фи адаторици а пазти ла хазне биру ши а рзспунди хвалели пзмжнтеши, ачели кари сз ва ашзза дупз оуце дпзрцире д области, прѣкумь пентру келтучелили оцилорь, ачели дпз лециури хотзржти, пентру цз-нере килорь почтеи, ши а станцилорь де почтз, ашиждере пентрѣ цинере друмърилорь челорь публич. Пентру кзщигъриле ку кари сз фолосеску цзрани пе пзмжнтвалъ хазнеали, ворь пазти ла хазне аде-тюль бзнеши дупз токмала, че осзвентъ сз ва джие ку джнши, кжндъ сз ворь фаче тжргъириле публи-карисити тоати конденле де русматурн а хазнеали, че сз длу д нзмалъ ла кари ва требче а сз лва сжнгурз темейо обичеюль де мли днаинте, че ку-тринде: а, плата де фиеше-каре фамелие д бани кжт чнъ галезнъ, арз де бурлаалъ цюмжтате галезну. б, дари дежми сау а ззче парте динь пжйни д грзунцз, ашиждере ши динь фжнвалъ че ворь фаче ши ворь адуна еи. в, плата гошинни пе ои. г, плата десзтинни пе ступи ши ржмзтори. д, плата вздрз-ритвалн, дежма сау а ззче парте динь винувъ че ворь фачи динь ви ши динь поамеле че ворь стржнци динь ливези ши е, плата погонзритвалуи пе сзмз-нзтурнле де тутунъ.

Цзрани че сз афлз ку лзкуинца пе пзмжнтчу-риле стзпжнилорь партикулари, ворь фи адаторици а пазти хазнеали гоцина пе ои, десзтина пе ступи ши ржмзтори, вздрзритувъ пе вину, ши погонори-

туль пе сзмзнхтуриле де тувунь ; арь пентрѣ фолосбрили пзмжнтвалуи еи ворь фи датори а дплатини лвкрѣль ши ддаторириле д фолосва стзпжнлорь а челорь моши д'пз кврпндире лшхззмжнтурилорь Молдавиеи.

Цзганн сз дпарту д дозз, аднкз : уни сз афлз д немжлочитз стзпжнрѣ хзгнели ши сз вкармвеску де кзтрз дсвши ккрмсирѣ Овллстн, гарь алци сжнтъ рови а пзрци Духовничещи, а Дворенилорь, а Боеринашилорь, а Млзгиллорь, ши а Негциторилорь ши спзпзурз ку десзвжршири дела ачещи. Цзганн хзгнели ворь пазти д венитѣль хзгнели ви, в сѣпть нумири де дажди пе темейоль хрисовилорь че сжнтъ дати лорь. Ирѣ цзганн челорь партикулари стзпжнн, ворь фи словози де тоате де обще, джтъ а хзгнели кжтъ ши ачеле общециу дзри, рѣндѣеле ши хвалеле.

Жидови ав сз фѣ дпзрцици пинтѣ тагма негциторилорь, а тжрговецилорь ши а лвкрзторилорь де пзмжнтъ, дпз дззмзнхрилe лорь спре дделетничирн н потривити нумирилорь че с'ав поменитъ. Да пазта джилорь хзгнели ши а хвалелилорь пзмжнтещи, еи ворь принди де о потривз ку челл'алциу негцитори, тжрговецн ши лвкрзтори де пзмжнтъ. Привилегиили дати лорь дела Домни Молдавиеи сз ворь пззи д токма.

Din Opul intitulat **Christomatia Română** în două volume a D-lui *M. Gaster*, am aflat un fragment în volumul al II-lea pagina 219, extras din așăzămîntul lăcuitoilor Basarabiei, făcut în două limbi, în cea rusească și în cea romînească, tipărită în Kîșinău la anul 1818.

În anul 1849 răposatul Iordachi Donicî socrul răposatului acum Alexandru Catargiu fost preşedinte al Curţei de Casaţie, mi-aŭ dăruit întreaga lucrare a aşăzămîntului Basarabiei, însă Dl. Mihail Kogălniceanu viind la mine în cursul anului 1857, m'aŭ întrebat, dacă posed descrierea lui Vasile Pop de la 1838, atîngătoare de relaţiunea făcută de el asupra tuturor tipografiilor ce aŭ existat în ţările romîne. cum şi Aşăzămîntul Basarabiei în ambele limbi. — La răspunsul afirmativ că posed aceste două cărţi, D-sa mi-aŭ cerut ca să le vadă ; eŭ atunci m'am grăbit a i le supune în vedere. Domnul Mihail Kogălniceanu văzînd aceste două cărţi, mi-aŭ cerut ca să i le dau, fiind că domnia sa aŭ fost poftit de prinţul Uruzof guvernatorul Moldovei în timpul ocupaţiei Ruseşti. De voe de nevoe i le-am dat, neputînd al refuza.

Acum de curînd dl. senator Gheorghie Mîrzăscu avînd a lua oareşî-care lămurire din Aşăzămîntul Basarabiei, m'aŭ întrebat dacă pot să'l înlesnesc cu această carte. Iam răspuns că acum de mult timp nu mai posed în biblioteca mea această carte de lege a Basarabiei.

În anul trecut luna August mergînd la Bucureşti am dat preste Christomatia Romîna tipărită în Lipsca la anul 1891.— Crezînd că acest extras ar pute fi de folos vre-unui romîn, m'am grăbit al reproduce în colecţiunea Uricariului de faţă.

Th. C.

NOI VASILIE VOEVOD

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Datam cartea domniei mele boerinului domniei mele, lui Costantin Stircea ce au fost părcălab, spre aceia ca să fie tare şi puternic cu cartea domniei mele, a opri fînul cât va fi

cosât cineva de pre aiurea în hotarul Borălelor și Jevertianelor, și nime să nu cuteaze a lua peste cartea domniei mele; cui va părea cu strîmbul, să vie să stea de față înaintea domniei mele.

Тоe пишем господвами i nac ne budet gospodin veleal.

U Ias veleat 7150 (1641) Octombrie 25.
(L. P.)

Documentul original e scris în românește, pe hîrtie binișor păstrată. Poartă pecetea aplicată cu tuș roș, cu inscripția : Io Vasilie Voevoda, Bojiio milostio gospodar zemli Moldavscoi.

Originalul se află în proprietatea D-lui N. Roiu.

Th. C.

FRAGMENTE DIN VIAȚA MITROPOLITULUI VENIAMIN.

Domnule Redactor.

Cunosc mai multe fragmente, unile încă inedite, din viața marelui patriot și bun Mitropolit Veniamin Kostake, pe cari vi le voi comunica spre a le da publicității ca să se împrăpăteze amintirea ființelor bune.

Incep astă-đi cu Fondarea seminarului.

Primiți. etc, etc.

M. Harhaz.

FONDAREA SEMINARULUI VENIAMIN

Boerii din protipendadă scandalisați foarte mult pentru rădicarea în ranguri nobilitate a doi fii de popă, cari cu propriile mijloace ale Mitropolitului Veniamin primiseră o educațiune sistematică în universități străine, la o întrevedere între Mitropolitul Veniamin și unia din acei boeri, avu loc următoarea întrevorbire :

—Nu cumva, I. P. S. Stăpâne, ați uitat că sunteți mlădiță a vechii familii Boldor, care a dat atâtea eroi Moldovei ?

—Din contra, boeri d-voastră răspunsă Mitropolitul. In amintirea mea stau întipărite numele tuturor acelora cari, cu arma în mână, au aparat elironomia noastră, și de aceia am milă și respect către toți răzeșii și mazilii, către toate treptele de jos, pentru că numai în vinele lor mai curge încă sângele bravilor Moldoveni, când, după cum știm, acei puțini din clasa noastră, cari nu sunt cu totul străini, și-au perdut originalitatea prin dese încuscări cu veneticii.

—Cu toate acestea, I. P. S. Părinte, aveți datoria să sprijiniți clasa noastră, și să nu întindeți mână de ajutor ciocoilor ca să se urce pe ruinele fiilor noștri, căci numai singură aristocrația a ținut și ține existența Moldovei, aristocrația al căreia cap și părinte sunteți însuși I. P. S. Voastră.

—Chemarea mea, fraților, este să fiu părintele tuturor, și mai cu samă a saracilor, a văduvelor și a orfanilor, și, în părerea mea, este o nebunie să mai păstrați fumuri aristocrației

ce, e ridicol a se găsi într'o țară mică ca a noastră pretenții mari ca ale d-voastră. Și apoi, rămâie vorba între noi, știm cu toții până la ce grad aristocrația această fantastică a sprijinit existența patriei.... D-voastră însă, boerilor, printr'o putere morală de care aveți mare lipsă, sunteți în stare a vă sprijini fiii ca să nu cadă din clasa lor căci cu toată opunerea, nu veți isbuti nici o dată a pune stavilă meritului ca să nu se rădice în linia unde vă găsiți d-voastră.

Insfârșit, cari sunt ciocoi căroră diceți că le-am întins mână de ajutor?

Cei doi fii ai protopopesei (Asakeștii).

— Pe dênșii, boerilor, i-au înălțat meritul lor, educația și moralitatea lor.

— Atunci, I. P. Sfinte ați făcut chiar o nedreptate celorlalti fii de popă înlesnind educațiunea numai a acestor doi tineri.

Aici aveți cuvânt, răspuns Mitropolitul. Și, ca să mi îndrept greșala, făgăduesc că, în câte-va zile, voi înființa o *seminarie*, pentru educația tuturor fiilor de popă din țară.

În urma acestui răspuns, boierii, făcând câte-va metanii ipocrite, au sărutat cu fățarnic mîna Mitropolitului, și s'au îndepărtat mușcându'și buzele.

În curînd mănăstira Socola, fondată de Alexandru Lăpușneanu (pronumit uliul boierilor) fu prefăcută într'un seminarium complet; ear în ograda bisericei Sf. Neculai Domnesc din Iași, a deschis o școală elementară

pentru toți copiii preoților, spre a învăța limba patriei.*)

În același timp Mitropolitul a hărăzit, pentru susținerea seminarului, schiturile Rafaila și Duca cu moșiele lor.

Materiele ce s'au regulat a se preda, de o cam dată, în acel institut, fură limba română, istoria, aritmetica, geografia și theologia.

O POMANA A LUI VENIAMIN

D. Cost. Dimitriu, posesorul moșiei Cărligu, proprietate pe atunci a Mitropoliei, nu plătișe două câștiuri. Doi aproși ai Mitropoliei (pe-atunci Mitropolia avea aproșii ei pentru execuții și împlinile) au fost trâmși cu ordinul să'l aducă cu banii.

Ne având bani, posesorul, prin prietiniile sei, împrumută pentru un câștiu.

Dând sameșului Mitropoliei banii pentru un câștiu, acesta'i refusa și'i hotărăște că, dacă nu va aduce toți banii, moșia se va da altuia.

Bietul om pleca pe stradă, indignat și supărat.

Întilnind pe un prieten al seu din Galați, începu a'i povesti suferințele sale. În locul unde vorbeau ei, statea lîmă zidul unei dugheni un om nu prea bine îmbrăcat. El se apropiă de posesor și'i dîsă:

— Am auzit ce ați vorbit și am să'ți dau un sfat.

Posesorul îl întrebă:

*) Să se vadă programul învățăturilor de la sfîntul Neculai domnesc, la finea Vol. al XI din Uricar.
Th. C.

— Cine ești d-ta ?

— Un arman, i se răspunsă. Cu sameșul, adăogă noul venit, nu faci treabă. Dute-d-ta pe scara din dos și fă ca să vorbești cu Mitropolitul. Spune-i cum stau lucrurile și să știi că are să poroncească să'ți primească banii și să te mai aștepte. Așa a și făcut.

Mitropolitul îl primi.

După ce făcu cuvenita metanie și i sîrută mîna, ȕisă :

Sunt posesorul moșiei Mitropoliei Cărligul. Am avut grindină mare care m'a stricat tot de pe moșie.

N'am nădejde să am cu ce mi hrănesc cei cinci copii. Din câștiuri am rămas dator cu două. Aproxii au venit și m'au silit să aduc banii. Am împrumutat, cu mare greu bani pentru un câștiu. Dar sameșul nu vrea să mi primească. Cere numai de cât toți banii. Mă rog la I. P. S. Voastră să poronciți să mi primească banii cari i am, și să mă mai aștepte de cei-l-alți.

Mitropolitul îl ascultă cu blîndeță și apoi îi ȕisă :

— Spui d-ta drept că te-a bătut așa de rău pentru, și că ai cinci copii mici?

— Să am blestămul I. P. S. Voastră de nu spună adevărul.

— Bine. Liniștește-te. Se va pune la cale. Să vii mîne la mine.

Mitropolitul chemă pe aproxii cari aduseră pe posesor.

— Voi ați adus pe posesorul de la Cărlig ?

Ce spun oamenii, în sat, de dânsul ? îi înșală, îi fură, îi bate ?

—Nu, I. P. Sfinte. Mai toți locuitorii se impacă bine cu el și 'l căinează că n'are noroc. Anul acesta n'are pe moșie nici de două parale nici el, nici locuitorii, căci 'i-a bătut o grindină mare.

A doua-zi, cum veni posesorul el primi cu bunătate. După ce sărută mâna Mitropolitului, posesorul se cam retrasă.

—D-ta ții că ai împrumutat banii ce 'i-ai adus. Așa dar, ducându-te a casă, ai să muncești ca să plătești de unde-ai împrumutat și pentru mine tot n'ai să aduni bani. Eată ce-am hotărât eu să faci d-ta: ieșind de la mine, să te duci să dai banii de unde i-ai luat, să cauți să nu fii dator. Cât pentru căștiurile ce'mi datorești primește aceasta. D-șeu să te protejă. Posesorul sărută earăși mâna Mitropol. și plecă.

Desfăcând hărta ce i se dădusă, i se umplu fața de lacrimile bucuriei.

Era o quitanță în regulă prin care se arata că s'au primit amândouă căștiurile ce datorea.

M. Harhaz

Aceste două articole le-am reprodus din ziarul BALCANII cel dintâi din cel cu No. 25 din August 9 și cel de al doilea din No. 31 Sept. 28. anul 1892.

Th. C.

CUCERIRILE ROMANILOR.

I.—Dacia, qua Transylvaniam designat, et mediterranea nominatur, regnum fuit, priusquam ditioni Romane coniuncta est: postea inter provincias relata, consularis

fieri coepit.

II.—EX THRACIA LITERAE LEGESQUE GRAECORUM IN DACIAM TRADUCTAE SUNT, quibus usa videtur usque ad Traiani adventum, qui cum lingua Latina colonias Italicas huc deduxit. (*)

III.—Traianus in hanc regionem, aditu difficilem, et angustiis faucibusque montium quasi munitam et clausam, penetravit, cum ei pateret via ad „portas ferreas“ a quarum

(*) Le contenu de ce paragraphe nous éclaire pleinement et nous explique jusqu'à l'évidence, pourquoi l'on trouve, encore aujourd'hui, beaucoup de mots grecs dans la langue roumaine. S'il en est ainsi c'est parce que les Daces (nos ancêtres) parlaient une langue presque entièrement composée de grec. Cette conclusion ressort et se dégage nécessairement d'un fait historiquement constaté: il est évident en effet que Zamolxes, disciple de Pithagore, venant en Dacie, n'aurait pu, comme il l'a fait, enseigner au peuple indigène la doctrine de l'immortalité de l'âme, dans une langue autre que la langue grecque.

. . . . En la dicha version (Vachter. Miscellanea Herolinensia, 1734, de lingua Codicis argentei) se hallan muchas palabras griegas, que los godos estando en Dacia adoptarian con la vecindad de los griegos, y con el cultivo que hiciéron de las ciencias; pues Jornandes tratando de la Escitia y de los varios establecimientos, de los godos en ella, dice: en su segundo establecimiento, que fué en Dacia, Tracia y Mesia, tuviéron à Zamolxes, que muchos analistas atestiguan haber sido excelente en la filosofia: antes habian tenido à Zeuta sabio, despues a Diceneo, y el tercero fué Zamolxes: no faltaron quienes los instruyeran; por lo que los godos fuéron siempre los mas sabios de todos los barbaros.

transitu obiectis cohortibus, facile arceri potuisset.

IV.—Aurum argentumque, quod in Dacia effossum est devehebatur in Macedoniam, et tradebatur praefecto, qui Romanorum iussu impositus, Thessalonicae curabat, fructusque fodinarum et census publicos, in publicam Imperii utilitatem erogabat ac dispensabat.

V.— Inter tres Dacias nobilissima semper extitit *Consularis*, sub qua constituti erant cum Dacibus suis *Dacia Alpensis et Ripensis*, Omnes autem hae Daciarum provinciae tenebantur praefecto, regende Macedoniae potestatem consecuto.

VI.— Etenim Dacia Orienti, et speciatim Illyrico Orientali attributa est, Romanisque Imperatoribus tantisper paruit, dum spreta Gallieni auctoritate insurgeret, et commota se in libertate vindicaret.

VII.— Quare cum Aurelianus Imperatoribus suis diffideret, eamque retineri posse desperaret, deductis inde praesidiis, Daciam neglexit, et iure per Traianum acquisito, ac sub decem et octo Imperatoribus continuatos cessit. Neque tamen sic omnia Latini cultus vestigia ibi deperdita sunt, ut lapides, viae publicae, rudera pontis Traiani, aliaque monumenta ostendunt.

VIII. — Postea Impp. Graeco-Romani partitione Imperii facta, Daciam sibi vindicarunt, sed inclinatis horum rebus, Hunni in Daciam Pannoniamque moverunt, quibus ob crudelitatem excursionumque licentiam deletis Hungari successerunt, sub quibus Germani et Saxones, fortes liberique homines, regnante Geysa II, ius Civitatis in Transylvania adepti, septem castra, id est septem urbes, quas etiamnum Germanorum Saxonumque posterius incolunt, laeto felicitque rerum suarum initio condiderunt, vel potius ante Hungaros conditas, cultu et habitatione sua excoluerunt ac nobilitarunt.

IX. — Non ergo pro advenis, nedum pro peregrinis habendi sunt, qui multis retro seculis in principatum remque publicam aequa libertate, et pari *indigenatus* titulo coaluerunt, multisque aucti privilegiis et immunitatibus, formam regendi popularem, et priscis etiam Germanis saxonibusque usitatam, Salvo Regum Principiumque iure, in urbes suas admiserunt, ac turbato interdum Daciae statu, principatuque mutato, constanter retinerunt.

X. — Retentiores sunt in Vngaria Germani, qui sub illud tempus quo Ladislaus Posthumus regnum suscepit, cum monendi consilio propositoque in Vngariam vene-

runt, et sedes ibi stabiles domiciliaque certa, sed conditione dispari habere coeperunt.

XI. — Quae vero saepe dominos mutavit Dacia, viros Europae fortissimos genuit, sed nullos dedit, qui prisco Romanorum Imperio potirentur. Contra ex Pannonia, imprimisque ex oppido et argo Sirmiensi, plures Augusti Imperatores prodierunt. Ut crimen sit, non gratulari Augustissimo *Leopoldo* qui altricem tot imperatorum terram laucibus bararorum ereptam vindicat sibi, ac fortiter defendit plenoque successionis iure ad filium *Josephum* electum hoc anno et inauguratum Romanorum, atque hereditatum Vngarorum Regem transmittit, Daciaeque bonis conditionibus receptae, SECURITATEM ex antiqua Romanorum formula feliciter praestat maximus idem, ac primus, inter primos septem Leopoldos, Imperator Augustus, numeri divinitatem rara et admirabili felicitate complens.

* *
*

Tout le monde reconnaît que l'existence d'un peuple ne peut être prouvée que par sa langue et son histoire. Lorsque l'un de ces éléments vient à manquer, l'existence d'une nation peut-être mise en doute. Ainsi me suis-je proposé de m'attacher à ces deux

points de vue et d'offrir à mes concitoyens et à tous ceux qui s'intéressent à notre pays, le résultat de mes investigations historiques et littéraires et de travaux auxquels depuis longue date je me suis appliqué avec prédilection.

Il y a déjà bien longtemps que le peuplé roumain sent le besoin d'un flambeau qui puisse éclairer pour lui les ténèbres des temps anciens et dissiper l'obscurité qui plane sur son histoire dans l'antiquité*) Des faits peut-être très intéressants nous sont restés inconnus à raison de l'incertitude qui régne sur les événements des époques lointaines; car ni les annales ecclésiastiques, ni les chroniques civiles ne nous ont conservé les traces des vicissitudes his-

*) Ear ce se atinge de istoria trecutului a țierei noastre, dēnsa se află încă impresurată de o negură, care nesmintit raza adevărului și sirguintia literatilor o vor resbate, îndată ce sub auspiciile păcei și a organizației statornice a patriei, geniile patriotice se vor profora a desmormînta documentele istorice prețioase, îngropate prin mai multe biblioteci și asiluri particulare, precum s'au tîmplat cu descoperirea fragmentului istoric. carele, prin îngrijirea D. Logofetului *Gheorghe Costache Boldur* s'au dat la lumină

Prefația la fragmentul *Istoric (chronica Huru) al Moldo Romînilor*, de *Gheorghe Asache* (a vide *Glosariul limbei Daco-Romane*, de *Spat. Gheorghe Seulesco*, editat de *Th. Codresco* și *D. Gusti*, — Iassi — 1857; și retipărit în revista „*Buciumul Român*“ vol. III din 1881)

toriques à travers lesquelles le peuple roumain a passé depuis Trajan, le colonisateur de la Dacie, jusqu'à nos jours.

Pendant dix siècles (de l'an 200 à l'an 1200 de notre ère) l'histoire des roumains est à peu près muette. Les malheurs qui ont frappé l'Europe pendant cette longue période ont effacé beaucoup de vestiges de l'antiquité, et le peu qui s'en est encore conservé suffisent à peine à nous dédommager de la perte de tant de documents précieux.

Mais la difficulté la plus grande encore qui se présente à nos yeux est celle de discerner ce qui est vrai de ce qui ne l'est pas; c'est la critique historique qui nous manque complètement; en effet non seulement les quelques auteurs tant indigènes qu'étrangers, qui ont écrit de loin en loin sur le sujet qui nous occupe ne tombent pas d'accord sur bien des faits, mais les dates mêmes qu'ils apportent se contredisent entr'elles, de telle sorte que le fil de l'histoire se perd à travers des anachronismes presque indéchiffrables.

Plusieurs de mes compatriotes, pour lesquels je professe la plus profonde estime, ont réuni différents documents de tout genre, relatifs à l'histoire et à la langue roumaine;

mais ces travaux ne sont pas suffisants pour fonder d'une façon certaine le glorieux monument national que nous voudrions voir élever; ils contiennent encore des lacunes sensibles, qui demandent impérieusement à être plus ou moins complétées*).

Je considère comme un devoir de me rendre, dans la mesure de mes moyens utile à mon pays en mettant en lumière, par la voie de la publicité, toutes les pièces que j'ai été assez heureux pour découvrir; et grâce auxquelles l'historien pourra ensuite à son tour approfondir plus aisément les sources de l'histoire, et analyser avec fruit les véritables causes et l'enchaînement des faits qui se sont succédés dans cette longue période de siècles.

Quant à moi je me borne au rôle d'historien scrutateur, et en cette qualité je crois pouvoir non seulement me livrer à des recherches minutieuses sur les origines de la langue et de l'histoire roumaine afin d'élucider bien des points sur lesquels il me paraît à propos de faire la lumière, mais

*) Les éminents historiens que nous avons aujourd'hui sont: M. M. Michel Kogălniceanu et Basile Al. Urechia.

Les savants linguistes sont: M.M. Bogdan P. Hajdeu, Alexandre Papadopol Kalimaki et T. Majoresco.

encore essayer d'introduire dans notre histoire une critique aussi rigoureuse que ma sagacité et mes forces pourront me le permettre.

Mon recueil aura en outre sur ceux qui l'ont précédé, l'avantage de reproduire les documents éparpillés çà et là, sans rien adjoindre et sans faire subir aux textes aucune intercallation, alors même que ces textes comporteraient des erreurs soit dans le style, soit dans l'arrangement des phrases, soit dans l'orthographe, soit dans la reproduction par l'impression. Il est en effet de l'intérêt même de l'archéologie de conserver les monuments historiques de l'antiquité dans l'état où ils se trouvent et avec les erreurs qu'ils peuvent contenir : c'est le meilleur moyen de prouver leur sincérité et leur authenticité.

Je me propose d'ailleurs de reproduire dans ce recueil tous les documents que je puis trouver relativement à la langue et l'histoire des roumains, quelle que soit la langue dans laquelle ils ont été écrits ; j'ai en effet la bonne fortune de connaître plus de la moitié des langues européennes *) ; et je suis donc à cet égard en pleine position de pouvoir me livrer utilement aux plus fructueuses investigations.

*) Voir : A. Peschek, dictionnaire. Bonn.

Quant au classement des pièces, je ne puis leur donner d'autre arrangement que celui qui résultera de la table des matières placée en tête de chaque volume; il est très possible en effet que pendant le cours de cette publication, je sois mis sur la trace de pièces plus intéressantes encore que celles que nous possédons déjà, et auxquelles je désirerai donner la priorité quant à l'insertion.

Vers la fin de la troisième décennie du commencement de ce siècle, les roumains ont commencé à manifester énergiquement leur vitalité par leurs oeuvres littéraires, et par les ouvrages qui ont paru successivement, sans interruption, tant sur l'histoire que sur la langue roumaine. Il est juste d'ajouter que des étrangers dont l'attention avait été appelée sur nous par l'intérêt de la linguistique en général, ont puisamment contribué par leurs recherches sur les origines étymologiques de la langue roumaine, à nous éclairer sur bien des points restés jusque là douteux et incertains. *)

*) Parmi les linguistes étrangers qui, dans ces derniers temps, ont écrit sur la langue roumaine, nous sommes heureux de pouvoir citer les noms des célèbres professeurs:

M. M. Egger (de Paris). Giovanni Flechia et Domenico Pezzi (de Turin), Pietro Merlo (de Naples), Miklosich (de Vienne).

Depuis, le peuple roumain a grandi et, ses progrès ont été surtout rapides dans la Roumanie libre et indépendante, où trois événements sont venus changer et améliorer l'état social et politique du pays; ces trois événements sont: l'Union des deux principautés en un seul état; l'établissement d'un prince étranger sur le trône; et l'élévation de la Roumanie au rang de Royaume*.)

C'est à la suite de ces faits que nous sommes entré dans le concert des états civilisés, et il ne nous reste dorénavant qu'à cultiver la langue et enrichir la littérature roumaine, et à écrire l'histoire de notre passé, en attendant que nous fassions de l'histoire pour les historiens de l'avenir.

*) A qui la Roumanie doit-elle l'état qui lui est actuellement assigné en Europe? à la France, et particulièrement à l'Empereur *Napoléon III*, qui toujours a tenu dans ses mains puissantes et bienveillantes les destinées de notre pays, et auquel il doit d'être ce qu'il est aujourd'hui. C'est lui qui, pénétre de la grande idée politique émise par l'illustre Talleyrand „*l'équilibre européen est sur le bas Danube*“, a voulu à tout prix, pour réaliser cette idée, l'union des deux principautés (Moldavie et Valachie afin de former sur le Danube un boulevard de race latine, capable de résister à l'action envahissante de la race slave. Les péripéties à travers lesquelles s'est réalisée cette union des principautés sont de la plus grande importance pour le politique et pour l'historien. Nous n'avons pas en ce moment sous la main les documents relatifs à ce grand événement, et nous ne voulons rien raconter sans

pièces justificatives ; mais nous tenons à profiter de cette occasion, pour rappeler à la mémoire des roumains les éminents services qu'a rendu à notre pays l'homme remarquable qui occupait alors les fonctions de Consul-général de France à Iassy, M-r. Victor Place. C'est grâce à lui que les grandes pensées de l'Empereur Napoléon III ont pu être traduites en faits et ponctuellement appliquées. Par sa profonde intelligence et sa rare habileté diplomatique, cet éminent homme d'Etat est parvenu à déjouer les mesquines intrigues entreprises par l'Autriche, qui avait trouvé dans le caïmacame Vogoridès l'homme qui lui convenait pour favoriser ses dessins et empêcher la réalisation des vœux du peuple roumain.

C'est aussi à l'Empereur Napoléon III que nous devons, paraît-il, l'envoi d'un prince étranger sur le trône de Roumanie. S'il faut en croire une chronique du palais des Tuileries : on avait présenté à l'Empereur une liste de huit personnes formant une véritable mosaïque de candidats de différentes nationalités, et ce serait sur les instances d'une dame qui faisait partie de la camarilla de la Cour, que Sa Majesté aurait daigné, dans sa magnanimité, nous gratifier de notre souverain actuel, en marquant de son crayon rouge sur la liste le nom de Hohenzollern. S'il en est ainsi, la chose est triste, mais pourquoi la cacher ? la vérité n'est-elle pas l'âme même de l'histoire! .

L'élévation de la principauté de la Roumanie au rang de Royaume n'est pas un moindre fait historique; mais nous ne pouvons nous dissimuler que c'est à la catastrophe de la mort de l'Empereur de Russie Alexandra II que nous devons ce grand événement. On sait en effet que de tout temps la Russie a mis des entraves à notre développement et s'est opposée à toutes les démarches que nous avons pu entreprendre pour hâter la réalisation de nos vœux. Il est certain que la Russie a vu d'un oeil malveillant un nouveau royaume se former ainsi à côté d'elle; aussi, pour nous faire contre-poids, a-t-elle ordonné à Milan Obrenovitch de se proclamer roi à son tour: Nous ne voulons pas apprécier ce fait politico-historique, nous craindrions d'être taxés de rigorisme ou de partialité. Nous préférons laisser la parole, sur ce sujet à une personne étrangère; voici ce que nous dit M-r. G. Gabardi (P^s),

„ Tout le monde sait par quelles combinaisons politiques et militaires, la „ principauté de Serbie fut élevée au rang de Royaume, et comment un jour „ sortie par hasard de la vie privée, Nathalie de Keško (princesse Takova) „ à l'instar de la Griselda de Boccace se trouva assise sur un trône, le front „ couronné du diadème royal. (Voir le Figaro No. 124, de 1883).

Articolele de la pagina 325 și până aici le-am reproduș din coalele împrimate la Paris din anul 1883 de răposatul meu nepot de frate *Iancu M. Kodrescu*.

Th. C.

DOCUMENT PENTRU O EAPA.

Adecă eū dascalul Vasile Crăescul, copil din casă, făcutam scrisoarea mea la mâna lui Neculai Negruși, de la Josăni ot Covurlui, sîn Grigore, precum să se știe că avênd eū pricină cu dînsul, pentru o eapă ce mi-aū luat mie Murguleț, pentru niște banī ce aū fost rămași la Neculai Negruși. Care dând jalobă mării sale lui vodă, aū adus pe Murguleț, și stând la divan, m'aū orînduit divanul să'ī i-aū eapa de la Neculai Negruși, care aducênd și luminată carte a mării sale lui vodă, ce serie la dumnealui giupânul Manolache Costache biv vel stolnic, care stând amândoi de față ne-aū giudecat dumnealui, și mi aū plinit opt lei noi de la Neculai Negruși, macar că el vinovat n'aū fost. Dar după cum serie domneasca (carte), mi-aū plinit cu giudecată acești banī, iar el să aibă ași căuta cu Murguleț, de vreme că nu'ī nici nimăruī soci, și despre mine să aibă pace că am plinit banī ce serie mai sus. Mai jos sunt iscălit.

Vasile Crăescul, copil din casă.

Luca Iurașcu copil din casă, martur.— Toader dascal martur.

Let 7249 (1741).

Acest document cu mai multe cuvinte ne înțălese, scris pe hârtie, să află în proprietatea mea.

Th. C.

URIC DE LA PETRU VODĂ.

℄ ℄

Se întărește lui Petrea Țimpa din uricul de miluire, ce au avut bunul lui, de la Ștefan vodă, din leat 6901 (1393), pre un sat la gura Țazlăului mare, în ținutul Totrușului, a-nume: Zămeșeștii și Săcăloșeștii, carele i-aū zis Edomireștii, alătura pe din sus cu satul Măneștii. — Iar hotarul acestora, ca să hie precum aū hotărît, și s'au socotit în sămne, ce s'au început dintr'apa Caraclăului, drept prin muclea Babei-Ghiciului la Țazlău, la mai aproape cot a Țazlăului de siliștea Zămeșeștii, și tot alătura cu Măneștii peste apa Țazlăului și peste pârăul Belicea, la deal la rîpa roșie: și de acolo drept pe rîpă la vale, la Totruș ceva mai gios de gura Țazlăului, și tot Totrușul în sus, la Caraclău, unde este tot hotarul satului Edomireștii, alătura cu Măneștii de unde s'au început. — Și spre aceasta este credința domnului și credința a tuturor boerilor a mari și a mici.

Let 6957 (1449) Mart 23.

* *

Copie întocmai după condica veche ce se păstrează aicea în Mitropolie, și să adive-rează. 1833 Fevruarie 26.

(Iscălit) Veniamin Mitropolit Moldaviei.
S'au poslăduit de mine Ioan (Casu) paharnic.

Acest document insamnat în privirea topografiei și a feluritelor denumiri de localități, se află în dispoziția mea. Th. C.

Carte de giudecată a Divanului Moldovei.

La divan înaintea noastră de față s'au giudecat, Catrina fica lui Anastasie Ciurea și a Zoitei, cu pităreasa Ileana Climintoae, prin vechil deplin răspunzătoriu din partea ei, dumnealui Sardariul Grigorie Plitos a cărora pricină după cercetarea ce s'au făcut, s'au dovedit precum în gîos să arată : giumatate și mai bine din moșia Șcheia, de la ținutul Vasluiu, după mărturia hotarnică din 7172 Iulie 22, și la Poana Uricariul, au fost a unui Toma Vameșul, și de la Toma eșind la fiică-sa Catrina, și de la Catrina eșind la fiil săi Despa, i Maria și Neculai; iară cecalaltă giumătate de sat fiind a unui Arbănaș și a Vameșului Cristea; după moartea Arbănașului, Neculai fratele Despei și a Mariei, însurîndu-se au luat pe femeea Arbănașului, cu care au luat zăstre o a patra parte de sat, din partea despre răsărit din moșia aceasta Șcheia, și au rămas Neculai stăpîn pe o a patra parte din giumătate de sat, ce o trăge de pe mumă-sa Catrina, și pe giumătate din sat, pe giumătate de sat ce o avea zăstre de pe soția sa, cea întăiū femeie a Arbănașului, și din Neculai au eșit Balașa, și din Balașa Ioniță Gheuca, și din Ioniță Gheuca Zoita muma jăluitoarei Catrinei, și pe muma Catrinei jăluitoarei luându o soție un Anastasie Ciurea, în vreme cât Anastasie Ciurea s'au aflat trăind cu Zoita muma jăluitoarei, eșind vinzătoare celelalte părți dintru această moșie, adecă Despa fata Catriniî nepoata lui Toma

vameşul, vânzându'şi partea ei surorii sale Mariei, s'au făcut Maria stăpînă pe două părţi din giumătate de sat, şi de la Maria rămăind aceste două părţi ficei sale Saftei, şi de la Safta încă rămîind ficei ei Frăsăniţa; această Frăsăniţa la 1785 Ghenar 25, şi-au vîndut aceste părţi a ei stolnicului Mateiū Milo drept 2000 lei, şi de la stolnicul Milo o au răscumparat Anastasă Ciurea cu protimisis a părţilor ce ave, de pe soţia sa Zoîţa, precum mai sus să arată, şi asămine şi partea vameşului Crăstea încă vînzîndu-se, o au răscumpărat Anastasie Ciurea, şi au remas el stăpîn pe tot satul Şcheia, apoi după moartea Zoîţei muma jăluitoarei, însurîndu-se cu al doilea cununie Anastasie Ciurea şi-au luat soţie pe o Maria sora pităresei Ileana Climinteoae, cu care au făcut patru fete anume: Safta, Maria, Smaranda şi Nastasia, şi după cîtă va vreme murind Anastasia Ciurea s'au căsătorit şi jăluitoarea Catrina, şi s'au luat în stăpînire numai părţile mumei sale din moşia aceasta Şcheia, adecă a treia parte din giumătate de sat, şi giumătate din cealaltă giumătate de sat, cerîndu celelalte părţi, adecă două părţi şi giumătate de sat, răscumpărătura de la Milul, şi din cealaltă a patra parte cumpărătura tatului ei, de la vameşul Crăstea n'au împărtaşit'o cu nimica, şi după moartea şi a maşihăi sale Maria, acele patru fete numite mai sus, făcute cu Maria în al doilea căsătorie, a părintelui jăluitoarei anume: Safta i Maria i Smărandă şi Nastasia, măcar că unele dintre

dinsele erau căsătorite mai dinainte, dară ne-luîndu'și părțile dintr'această moșie s'au învoit cu pităreasa, și li au vîndut toată partea de răscumpărătură a părintelui lor, de la Mateiū Milul, drept 8000 lei, fără să o împărtaşască și pe jăluitoarea Catrina, ca pe o fiică ce au fost lui Anastasie Ciurea, din răscumpărătura părintelui său cere, jăluitoarea Catrina, . . . ca să-i dea și ei o a cincea parte dintru această răscumpărătură ; înpotrivirile pîrteii pitărese încă fiind, că adică dacă și jăluitoarea au avut a cere parte, de ce nu și-au cautat cu maștihă-sa, sau cu însuși surorile ei mai înainte, până a nu cumpăra ea părțile de la dinsele, pe care și le-ar fi vîndut unui ginere a jăluitoarei, la care jăluitoarea încă au întimpinat'o că în vreme ce s'au stăpînit aceste părți de cătră maștiha sa și surorile ei, nu le-au dat nici o supărare, știut fiindu'i că orî în ce vreme era să-și ceară clironomia părințască, nu putea să-i facă nici o împedecare ; iară din dată ce s'au înștiințat că surorile ei au vîndut toată răscumpărătura, de la Mateiū Milul, ne lăsîndu'i și ei o a cincea parte, au și pornit jalobă, cerîndu'și acea a cincea parte a sa, la care și însuși vechilul eunoscînd că pe jăluitoarea o agiută dreptatea, ași cere partea din răscumpărătura părintelui său, au adaos a zice, că de și arată jăluitoarea că partea de la Mihul aū răscumparat-o părintele său, dară banii i ar fi plătit după moartea Ciurei, al doilea soție a sa Maria, adică sora pităresei ; și la aceasta aū răspuns jăluitoarea

că de s'au și plătit baniî aciea în urmă, dară maștiha sa Maria prin mezat ar fi vîndut o a patra parte întreagă, adecă partea ce părintele său o avea cumparată de la vameșul Cristea, o casă de aice din Eși, și alte odoară și lucruri, și cu baniî aciea, s'ar fi plătit datoria aceî răscumpărături; au mai adaos numitul vechil, a zice că Ciurea au ramas datoriū cu vr'o 9000 lei, și după moartea Ciurei, soția lui adică maștiha jăluitoarei ar fi plătit aceî bani cu milostenie; jăluitoarea încă au răspuns că de vor fi și rămas niscai-va datoriū, tot din averea casăi s'au plătit, și în scurt i s'au zis de cătră giudecata vechilului a Climenteoaei să se scoată foaea de zăstre a surorei sale, adică a maștihăi jăluitoarei, și dovadă de și-au vîndut niscai-va lucruri din zăstre, pentru plata datoriilor soțului ei, adică a tatălui jăluitoarei, și au aratat că alt fel de dovadă nu are. Drept aciea într'acestași chip, fiind curgerea pricinei de la giudecată după dreptate s'au hotărît, ca jăluitoarea să'și eie întru deplina sa stăpinire o a cincea parte din răscumpăratura tatului ei, de la Stolnicul Matei Milul, pe care împreună cu celelalte părți ce mai are, adecă a treia parte din giumătate de sat, și giumătate din ceialaltă giumătate de sat, precum s'au aratat mai sus, să'și stăpînească și această a cincea parte din răscumpăratura de la Milul, adecă din două părți din giumătate de sat, fără de nici o supărare despre Pităreasa Climenteoae, sau despre ficele Mariei Ciuroaei, și Pităreasa

Climenteoae ce va ave să'și caute cu nepoatele ei, ca cu unele ce ele împreună cu părțile lor, aũ fost vîndut lucru străin, dândui-se la mîna jăluitoareĩ Catrineĩ fiica luĩ Anastasie Ciurea, și această carte de giudecată.

1813 August 22.

(Iscăliți) Veniamin mitropolit Moldovei.

lordache Canta vel logofăt. — Costantin Balș logofăt. — Dumitrache Sturza vel logofăt. Costandin Costache vornic. — Costandin Bălșucă vel vornic. — Vasile Roset vel vornic. Dumitrache Beldiman vel ban.

S'aũ trecut în condică de Matei Costache clucer.

Această carte a divanului se păstrează de mine.
Th. C.

Dispăgubirea unui bou înecat într'o fântînă.

Datam răvașul nostru de volnicie pe giudecata dumisale paharnicului Manolache, pentru un bou a Rușcășoaei, ce aũ fost dat într'o fântînă a luĩ Gățea, și mergînd la dumnealui Costantin Paladi vel crucer, și i-ar hi giudecat să plătească toți moșnenii bou, și preț i-aũ pus 15 lei; 3 lei să fie femeia păgubașă, 12 lei să'ĩ dea, și curmînd giudecata dumnealui paharnicul
.
nului lor Dănuce sîn Gățea, iarăși să'ĩ întoarcă patru lei, 3 pentru tovarășii lui pe bătrînul

lor, iar care n'ar da așa, s'aũ giudecat ca să hie lipsit de moșie, și i-am făcut și noi acest răvaș ca să se știe. Let 7249 (1731) Iulie 26.
Costantin vel căpitan.

Acest document în original se află în proprietatea mea. În el lipsesc câte-va rînduri. Th. C.

Dările Moldovei către Poarta otomană.

Secția 3-a.

N-o 13760 Octom. 8.

Să va răspunde că Visteria așteaptă a primi de la dumnealui tahvilurile pentru primirea banilor de către Ministeria finanțului din Constantinopoli; iar pentru celelalte două căștiuri, Visteria văzând graba cu care să cer, și ne vrînd a abuza de bunatarea dumisale, au regularisât plata de a dreptu de aice.

(Iscălit) șef departamentului de finanse Ghica.

* * *

Cînstitul departament financiar al Principatului Moldovei. No. 1148.

La 22 Septemvrie încetat, am avut onoare a mă adresa către acest cînstit Departament, prin care i-am făcut cunoscut acceptația făcută la orînduiala ce mi s'aũ trimes către cînstita Epitropie a casăi răposatului Vornic Alecu Vilara, pentru suma de lei 500 miș, curs de Constantinopoli și două trimestruri de Ghenar și April anul curent, din dările către înalta Poartă Otomană, ce aũ fost a mi să numara de către acest cînstit Departament. În puterea depeșii Ecselenței tale Malis Naziri din Constantinopole, cu data din 10 regep anul

1268, și adresii D. Comando din 19³¹ August, anul curent, toț cătră măria sa prințul stăpî-nitor, ca să'î primesc în socoteala dumnealor, pentru care mă grăbesc cu respect a încunoș-tiința pe cinstitul Departament, că astăzi mî s'aũ numărat prin cinstitul tribunal comercial de aice și am însămnat sus citata orânduială.

Asămine aștept răspunsul acestui cinstit Departament, pentru trimestrurile de Iulie și Octomvrie anul curent, dacă a primit propu-nera, ce am făcut de a'î număra la Constan-tinopole, și să aduc tabvilurile, după care a-poi să chibzuească cinstitul Departament mij-locul spre a mî'î numara. Pentru care spre a fi presăvît (?) am și făcut de o cam dată dispo-ziți'î întru aceasta.

Am onoare a fi al cinstitulu' Departament cu respect.

(Iscălit) Hilel G. Manoah.

Anul 1852 Octomvrie 3 București.

* * *

Posleduindusă copia aceasta cu originalu, și fiind întocmai să adiverește.

Șeful departamentulu' de finanșe **B. Ghica**,
No. 10684. Cerțetat.

(L. P.)

Șeful secțiiei a 3-a din Visterie: Crăctescu.

* * *

Le Secrétariat d'Etat de la principauté de Moldavie certifie véritable la signature ci-des-

sus de M-r. le Vornik Basile Ghica, chef du
Département des finances de la Principauté.

Le Secrétaire d'Etat C. Ghica.

(L. P.)

Incunoștiințarea bankerului Hilel Manoah, împreună cu celelalte lucrări oficiale, către care sunt scrise în limba turcească șase spre zece rînduri, să află în dispoziția mea.

Th. C.

Slujba menzilorilor casei poștelor.

După tocmala și alcătuirea ce am făcut cu domneasca Visterie, am luat asupra mea îngrijirea ținerii tuturor menzilorilor de aicea din țară cu 1600 cai, care să fie pe la locurile și drumurile rînduite, după închipuirea ce mi se dă din Visterie, cuprinzătoare pentru poștile, drumurile și numărul cailor rînduiți la fiește care poștă, mă îndatoresc prin ponturile de mai gios a ținea menzilorile țării în curgerea de trei ani începuți acum la zi întâiu.

1. Mă îndatoresc a ținea la toate poștile țării una mie șese sute cai, al căroră număr să se găsească totdeauna deplin după izvodul Visteriei, fiind caii în toată vremea în starea cea mai bună spre săvîrșirea fără cusur în neaparatele trebuințe.

2. Am luat asupra mea menzilorile a toată țara cu alcătuire, ca să mi se dea din Visterie 150000 adică una sută cincî zeci miî lei pe an, pentru plata lefilor la 400 surugii, 40 cărucerî

și 15 țimirași trebuincioși la menzilu din Iași, precum și pără acum au fost, și afară de acești 150000 lei, să mi se mai dea din Visterie pe fiește care an, și alți cincî zeci mii lei spre îndestularea, întruținerea menzilor și a cailor; de vreme ce mă îndatoresc precum s'au zis a le ținea totdeauna în bună stare și întru întregime.

3. Acești bani ce după alcătuire urmează a mi se da, cuprinzîndu-se în sumă de 200000 lei, mi se vor da pe fiește care an în două vadele, adică la începerea fiește căreia examinii, începîndu-se examinile intru potrivire cu începerea și a anilor contractului, adică de la zi întîi o examinie, și de la zi întîi altă examinie, și mi să vor da câte 100000 lei la fiecare examinie prin rînduielile Visteriei, pe la ținuturi întovărășite cu strașnice poronci, ca dregătorii să plătească acești bani pre cât mai în grabă, luînd adiverință pentru darea banilor de la rînduiții din partea casei epistăției de drumuri, care acele adiverințe trimțîndu-se la Visterie să vor cerceta și apoi voiți da încredințările acele pentru toată suma pentru primirea banilor fiește cărei examinie, urmînd aceasta pentru a se putea plăti fără zăbavă lefile surugiilor, și pentru a nu avea vre un fel de împedecare casa menzilor.

4. Să se dea din țară 40 căruceri care să fie nelipsiți pe la menzile, pentru întocmirea căruților și altele, și leafa acestora va urma a se da de cătră casă din acei 200000 lei, ce au a mi se da pe fiește care an pre-

cum s'au zis, pentru leafa surugiilor.

5. Țimirașii trebuincioși pentru purtatul plicurilor, să se dea de cătră dregătorii ținuturilor din calarașii isprăvnicești, adică de la ținuturile de pe margini câte trei pe săptămână, și de pe la celelalte ținuturi câte doi pe săptămână. Iar acei cincii spre zece țimirași' trebuincioși la menzilul din Iași, pentru înlesnirea purtării plicurilor să mi se dea din țară și leafa acestora, asemenea va urma a se da de cătră casă, din bani hacului surugiilor.

6. Pentru hrana cailor să mi se dea din țară câte trei sute stoguri de măsură fin pe fiește care an, care fin se va face de cătră lăcuiorii cu rînduială din Visterie, și tot de cătră dinșii să va și căra pe la menzile, după trebuință până la sfîrșitul lui Septembrie in fiește care an, îndatorindu-mă eu a' l plăti lăcuiitorilor câte 50 lei de fiește care stog de măsură.

7. Asemenea mi să vor da din țară câte 4800 chile orz, care orz închipuindu-se cu rînduială de cătră Visterie, lăcuiorii vor fi datorii al cara pre la menzilorii, pîn la sfîrșitul lui Octombri, fără a se asupra lăcuiorii la măsurat, și de pre la ținuturile acele unde iaste cunoscut că orz nu se face, mă îndatoresc a primi ovăs ; iar plata orzului și a ovăsului, să aibu al respunde lăcuiitorilor ne greșit după prețul ce s'ar politici atuncea în țară.

8. Ugereturile acele cu inamuri gospod, după rînduiala păzită până acum, să vor plăti din Visterie câte 15 bani de cal, urmându-să

plata pe lună. Dar inamuri să nu să dea la alții, de cât la acei ce să trimet cu memuritură, adică la Tatarii sau alți Turci, ce vor veni cu poronci și trebuinți, asăminea și la calarașii de Țarigrad și lipcanii ce vor veni de peste hotar cu inamuri, și încă și la zapcii ce să vor trimite de cătră Visterie, pentru săvârșiri și împliniri în trebuința stăpînirii, iar altuia nimăruia supt nici un fel de cuvînt să nu să dea cai de inam, nici casa menzifului va fi datoare a da, afară numai la acei ce s'aũ zis mai sus, și toți ciealalți de obștie ori cine ar fi, între care și rânduții dregători pe la ținuturi, să plătească rânduitul progon, câte cincî spre zece parale de ceas pe fiește care cal.

9. Curierii trecători vor plăti câte 10 parale de ceas pe cal, afară de calul surugiului pentru care nu aũ a plăti nimic.

10. Acel ce iaũ cai de menzil pentru a lor trebuință, atuncea numai ș'atâta cai vor putea lua, când și cât vremea și ștarea menzilor vor erta, avênd eu slobozenia ca să daũ cai de menzil la aceștia, în cât menzile vor avea înlesnire, fiind că m'am îndatorit să le țiu in toată vremea în bună stare pentru întîmpinarea trebuințelor stăpînirii.

11. De două ori pe săptămână să se trimeată plicurile Visteriei pe la ținuturi cu țimirași, și asemenea și acele din partea dregătorilor cătră visterie; iar când va cere trebuința, să vor trimite plicurile și afară de zilele acele rânduite după obiceiul acel din învechi-

me, și pentru purtarea plicurilor, precum și mai înainte s'au obicinuit, să vor da de cătră Visterie la casa menzilului câte două sute lei pe lună, din banii ugeretului ce să strâng de pe la slujitorii ținuturilor.

12. Toți acei ce să găsesc în slujba menzilului, adecă căpitanii de menzili, odagii, chelari, herghelegii, chihăi și 15 țimirași de la casa menzilului din Iași, să fie apărați de tot felul de dăci și havaleli, iar surugii și cărucerii plătindu-i birul lor la satile unde vor fi cu lăcuința, să vor apara numai de havalele după rânduiala păzită și pără acum.

13. Toate grajdurile, odăile, hambarile, și fânăriile de pe la menzili, precum și mai înainte să vor meremetisi de cătră țară, și trebuință fiind să vor face și de iznoavă prin știință și cu rânduială din Visterie, care aceste în fie care an pân la zi atât Septemvrie, negreșit să se afle gata după trebuință. Asemenea de va cere trebuința a să muta vre o poștă de la un loc la altul, se va face mutarea prin știrea Vistieriei cu rânduiala din țară.

14. Imașurile pentru pășunea cailor să vor da cu îndestulare la fiște care poștă pe cât să va putea mai cu apropiare de poștă, pentru ca să nu se facă împedecare trecătorilor sau vătămare cailor, urmându să dar acestor imașuri, după hotărârea cuprinsă prin anaforaua întărită de cătră mânia sa vodă din 1826 Iuli 31 : iar la stăpîniii moșiilor după hotărârea de mai înainte să va plăti de cătră mine câte trei lei de un cal, afară de imașul

menzilului din Iași, pentru care casa va face osăbită alcătuire.

15. Lemnul trebuincios la fiește care menzil pentru căruță și roate, să va tăe de cătră cărucerii din pădurile acele mai cu apropiere, plătind negreșit dejma pădurii la stăpîniî moșiilor după bună alcătuire.

16. Când să va întâmpla a trece vre un mai mare agârlâc, să nu fiu datoriu nici silit a da întru una și aceeași zi, mai mulți de cât trei zeci cai, in drumul de la Iași pără la Focșani, două zeci cai în drumul de la Tecuci până la Galați, cincî spre dece cai de la Iași până la Mamornița. Iar in drumurile Siretiului câte dece cai, și nici să fiu eî îndatorit a da cai afară din drumul poștiî.

17. Din acele 15 parale rânduital particularnic progon, de tot calul pe ceas zăce parale să vor lua de cătră casa menzilului, iar cincî parale de cătră nazirul menzilului după hotărârea de mai înainte.

18. Dacă va cere trebuința a să face din nou întregî menzirhanele, afară de acele ce să cuprind in izvodul Vistieriei, mă îndatoresc a le primi și pe acelea întru îngrijirea me, și cumpărându-se numai caiî de cătră mine, celelalte toate să vor face și mi să vor da de cătră douneasca Vistierie, cu analoghia duple numărul cailor ce s'ar pune la acele din nou menzirhanele, întru urmare după alcătuirea prin contract pentru darea banilor, hrana cailor, și celelalte.

19. Implinindu să vadeaua de trei anî, a-

cel ce va lua asuprași menzilirile țării va fi datoriu să primească toți caii rânduiți in No. de 1600, pe cari să'mi plătească negreșit îndată câte una sută douăzeci lei calul, scoțindu-să brac numai aciea câți nu ar fi destoinică întru întrebuintărea menzilurilor; iar cialalți cai toți fiind destoinică fără beteșug de a se întrebuinta la menzili să'î primească negreșit, și întâiu să mi plătească, și apoi să poată lua întru a sa stăpânire ținerea menzilurilor.

20. Obicînutele havaieturi după rinduiala de mai înainte păzită, să aib ale răspunde de la mine pe fiește care an câte unsprezece mișapte sute cincî zeci lei pe an, însă :

Lei

2000 Dumisale vel postelnic.

2000 Dumisale vel visternic.

2000 Dumisale Nazirul menzilului.

1000 Logofătului de Visterie.

2000 La casa ceșmelilor.

1000 Cutia milelor.

1000 Diecilor de Visterie.

750 Diacul de Visterie madegiu menzilurilor.

11750

Cu aceste ponturi mi s'aũ dat asupra ținerea menzilurilor, după a căroră cuprindere mă îndatorese a urma întocmai, cu desăvîrșită neștrămutare fără vre o abatere întru cât de puțin, păzindu-să toate aceste asemenea și din partea cinstitei Vistierii, pără la împlinirea vadelei de trei ani. Pentru care s'aũ și făcut două asemenea contracturi întărite cu pecetea

gospod : a mării sale lui vodă, și iscălit de cătră mine spre păzirea cu nestrămutare a alcătuirii ce s'au făcut, precum s'au aratat mai sus, din cari unul s'au dat la cinstita Vistierie, și unul la casa menzilorilor.

După aceste ponturi publicarisîndu-se și strigîndu-se menzilorile la cockii vechi, (sultan mezat) spre a să afla mușterii pentru ținerea lor pe o trietia viitoare, nu s'au aflat, și luândusă în bagare de samă și întru o din tot felul socotință, ne fiind nici cum vremea vînzării unei așa slujbe, tocmai acum mai ales pentru învălmășagul și ne înpăcarea, ce firește poate urma între menzilgii vechi, cu acei noi, asupra primirei de toată natura hrăni cailor de menzil, de cătră menzilgii vechi, și teslimarisirea ei la acei noi, precum s'au fost obicinuit în vremea de mai înainte, pentru îndemănarea ținerei lor a să vinde menzilorile vara in luna lui Iuni, ca de la 1 Iulie să se înceapă lucrarea noilor menzilgii. Așa dar spre ași lua madeua aceasta, cursul său acel dintăi potrivit cu toate încungiurările sale, ca să se poată arata mușterei mai de priință și slujbi și țării, după din nou publicații ce de acum s'au făcut, am primit ținerea lor tot pe credința domniei și pe diastima a opt luni următoare pîn la 1 Iulie a viitorului an 1827, în cuprinderea ponturilor de mai sus aratate, cu care s'au fost ținut menzilorile, pe vremea de mai înaintea răzvrătirii trecute, însărcinând cu purtarea de grijă a acestii sluj-

be pe cinstitu și credincios boeriu dumnealuf Gheorghî Buhuș hatman, întru îndatorirea și poronca noastră de a urma întru toate cuprinderii ponturilor, dându-se și osăbită țidulă a domniei mele povățuitoare de urmare. Pecetluindu-să și pontul acesta cu a noastră domnească pecete, și poruncim dumisale vel visternic, ca și din partea Visteriei, sa se urmeze întru toate întocmai.

1826 Noemvrie 1.

Aceste ponturi neiscălite de persoana care au luat menzilirile, scrise pe hârtie mare pronumită turcească, să află în dispoziția mea. Th. C.

NOI MIHAIL RACOVITA VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscot.

Adecă domnia mea m'am milostivit, și dintru a noastră osăbită milă am dat și am întărit boerului nostru, credincios și cinstit dumnealuf Iordache Roset biv vel vornic, pre a dumisale dreaptă ocină și moșie, pre două hlize de loc de pe valea Tăricenilor la ținutul Vasluiului, pe cum iau hotărit și iau ales, boeriul nostru Bejan Hudicii vornic glotni, și cu sluga noastră Axăntie Uricariul, și împreună cu oamenii bunii megieși de acolo, carele scriu mai gios tot anume: care aceste două hlize de loc le'au cumparat dumnealuf de la niște răzeși de acolo, o hliză din Mărmureni ce este cumpătatură de la fi-

ciorul lui Aliuș strănepoții Moisăi, iar altă hliză ce este cumpăratură de la ficiorii popii lui Nistor de Hlincea, cu seminția lor, toți nepoții lui Ionașcu de Dobroslovești, și de la Gligoraș ficiorul lui Vasile Roman, fiastrul Răciului, care acele două hlize au fost și mai de nainte vreme alesă despre alți răzeși. Deci acum de iznoavă le-au stîlpit aceste două hlize și le-au împreunat la un loc hotarniciii care s'au numit mai sus, pe unde le-au aratat hotarul, oameni bătrâni și răzași de acolo anume Stefan Romir și Gavril calugărul cu frații seii Grigoraș Caldare ficiorii lui Ion, nepoții lui Costantin Lăriceanul, și alții din megieși încă s'au tîmplat la acel hotărît, anume: Apostol Coșăscul vataș, și Istrate Hulpe din Hulturești, Andrei zăt Pocișăniței, Gheorghe din Cazacu ot Șărbotești. Deci să se știe că acestor două hlize de loc este despre răsărit hotar zarea pin pădure pe dealul Telejnei, iar despre apus este hotar apa Bîrladului, pe cum umblă și alte hotară a altor răzași de acolo. Iar despre răzașii de Dobroslovești s'au pus un stîlp de piatră în deal pe un hat între obrațile pămînturilor pe dealul despre apa Bîrladului: de acolo s'au mai pus și alt stîlp în vale în siliştea Dobrosloveștilor în țarmurile gârlei; de acolo drept la deal spre răsărit pe valea Găvanului pe o buză de pisc de o pohărnitură, și de la deal sub marginea pădureii s'au făcut un bour într'un stejar, unde s'au aflat și o cruce veche făcută. Acesta este hotarul din gios, iară din sus să hotărește cu hotarul Făunoaei, și iarăși s'au pus un stîlp de piatră

În deal despre apa Bîrladului între obrațile pămînturilor deasupra hărtoapelor; de acolo pe hat cam șuvăit în sus spre răsărit, și tot hatul pără în valea Părcenilor, și tot drept peste vale dîndu'și coaste cu hotarul Făunoaei, și la deal în costișa Făunoaei s'au atlat hotar de pe piatră veche, de acolo peste dealul Făunoaei și peste valea Făunoaei drept la deal la pădure spre răsărit, și iarăși s'au făcut un bour în marginea pădurii, și de acolo peste pădure pâr în zarea dealului pre cum merg și alte hotară a altor răzăși, precum s'au pomenit mai sus. Decî acest loc este cu locuri de fănață, și de țarină, și cu pădure și cu vad de moară într'apa Bîrladului, că așa scrie și zapisul vîndătorilor, care s'au numit mai sus, precum am vădut și mărturie de la hotarnicii cu pecețile a tuturor oamenilor bătrâni megieși și răzăși care'i scriem mai sus. Întru aceia și domnia me dacă am vădut mărturiile lor am cređut; pentru aceea și domnia me am dat și am întărit credincios și cinstit boeriuului nostru lui Iordachi Roset biv vel vornic, pe această bucată de loc două hlize ce s'au scris mai sus, Mărmurenii și din Dobroslovești, ca să fie și de la domnia me dreaptă ocină și moșie și cumpărătură lui și ficiorilor lui și nepoților lui, și uric de întăritură stătător în veci.

U las let 7217 (1709) Ghenarie 31.

Ftorago gospodva.

(Iscălit) Noi Mihail Racoviță Voevod.

(L. P.)

Axintie Uricariu.

DE LA ISPRAVNICIA VASLUIULUI.

Această copie poslăduindu-să din cuvînt în cuvînt, de pe cel adevărat brisov al domnului Mihaî Racoviţă Voevod, şi fiind întocma, s'au încredinţat şi de cătră noi.

1807 Mai 6.

(Iscăliţi) . . . paharnic

Acest document să află în dispoziţia mea.

Th. C.

NOI GRIGORIE ALEXANDRU GHICA W

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Pentru aceste pricinî, de vreme că aceste două mahalale au deosăbit cartea domniei mele, carile pre larg arată cum şi în ce chip să se urmeze, nu vă mai trebui alta, ce urmaţi, după cartea ce aveţi, stăpînindu-vă locurile cu bună pace, ca şi pără acmu. Şi am întărit. şi cu pecetea domniei mele.

1765 Iulie 13.

(L. P. mică.)

Procitoh treti logofăt.

* * *

Prea Înaltate Doamne.

— —

Din luminata poronca măriei tale, am luat sama jalbei ce au dat cătră măria ta

mahalagiilor din Muntenimea de sus, și mahalagiilor din Muntenimea din mijloc, cum că ei fiind orășeni, trăiesc din moșii și strămoșii lor, cu casă, cu grădini și cu livezile lor, pe locul arătat mai sus, fiind loc gospod; dar în zilele măriei sale Ioan Theodor Voevod, dându-se danie locul acestor mahalale dumisale Vornicului Andronache, cât și dumisale Mariei Jicniceroaei, pe care loc l'au fost stâlpit și cu petre hotar; și începuse a supara pe mahalagii cerându-le și bezmănul locului, și în anii trecuți la let 1764 dînd numiții mahalagii jalbă măriei tale, cum că sunt supărați cu bezmănul, și socotind măriia ta că cu acele dani și afierosire aduce supărare, și ne odihnă-lăcuiitorilor, și pentru ca să rămăe locuitorii odihniți, li s'au dat mahalagiilor luminata cartea măriei tale cu iscălituri; hotărînd ca fiește-care dintr'înșii, să și stăpânească casa lui, cu tot locul, cu grădini, cu livezi și cu ce vor avea precum și înainte, și mai mult să nu fie supărați cu bezmănul, nici despre dumnealui vornicul Andronache, nici despre dumneaei Mariea Jicniceroae, și acele petre hotar ce să vor fi pus pe locul acestor mahalale, de acei cu daniile, în samă să nu se ție; acmu mahalagiilor răspund cum că acele pietre hotară nu s'au scos nici păn acum, și fiind că au rămas ne scoase le-ar fi făcînd iarăși suparare pentru bezmănul locului, la care fiind și dumnealui vornicul Andronache de față, au răspuns că nimine de atuncea pentru bezmăn, nu le-au zis, nici le cere nemica; iar mahalagiilor au

răspuns că le-au spus alții, cum că vor să le ceae bezmănul locului, și cererea lor iaste ca să se scoată acele pietre hotar ; ca să nu i mai supere vre-odată cu bezmănul locului, ci să remăe odihniți. Ci noi măria ta după cum am adeverit pricina înștiințăm pe măria ta, și hotărârea rămâne la prea înalta înțelepciunea măriei tale.

1766 Iulie 8.

Prea plecat slugile măriei tale :

Manolache vel logofăt. — Palade vel vornic.
Iordăchi Costachi vel vist. — Costantin Sturza
vel hatman.

Această anafora de giudecata mahalagiilor, în original, se află în pastrarea m^a.

Th. C.

CARTE DE GIUDECATĂ A UNEI MORI ÎN BÎRLAD.

Kiriac Porosche biv vel căpitan, au tras înaintea noastră la giudecată pe Ioniță a Stegărișii, și pe Iftimie Păsat, făcând pâră asupra lor, că la veletul 7256 li-au vîndut acestora venitul unor mori în Bîrlad, două roate drept 50 lei, însă într'un an avînd tocmală cu zapis, precum când s'a împlini anul, să i dea morile iărăș precum le-au luat, și ei nu s'au ținut de tocmală să poarte grija morilor, și din ne paza lor viind apă mare au rupt iazul morilor, ș'au ramas morile fără iaz, și la plinirea anului mergînd acolo la mori Statie

Bulucbaşa, ca să ia morile în sama lui cum-
părându-le el, pe al doilea an, drept 34 lei :
iară de la Porosche au găsit morile rupte și
acum au apucat Statie pe Porosche, și s'au
plinit banii ce au dat pe al doilea an de la
Porosche ; și Porosche încă au apucat pe cum-
părătorii cei dintăiū, să'î de samă ei, și de
stricăciunea morilor și să plătească și paguba
ce s'au pricinuit de la dinșii. Ioniță și Ste-
găriții și Iftimie, zapisul lor n'au tăgăduit de
tocma la ce au avut cu Porosche, numai arunca
această pricină, de zicea c'ar fi găsit moara
stricată când au intrat ei într'nsa ; cât la a-
ceasta Poroschie au dovedit cu acești marturii
Protopopa Vasilie de Vasluï, și Neculaï Mo-
rariul, și Strătulat Hordilă, și Antohie călăraș,
pe cum că moara au fost întreagă îmblând
pe făină, când au luat'o în sama lor, care au
dat și înscris mărturiile lor, denaintea presfin-
țitului Mitropolit, iară când au mers Statie
să între în moară al doilea an, s'au aflat
moara răsipită și n'au avut de unde își scoate
banii ce au dat lui Porosche, și după dove-
dire am giudecat să aibă Ioniță și Iftimie cu
alți tovarăși ce or ave, a da moara lui Po-
rosche gata, precum au și luat-o, și să plătească
și banii ce au dat Statie lui Poroschie, de
vreme ce din nepurtarea de grija lor, s'au
rupt moara precum și ei singurii pe urmă au
mărturisit, aruncînd vina unul asupra altuia
din tovarășia lor. Iară pentru venitul morilor
de alți doi anî, ce mai sunt după acei doi
anî dintăiū, ce au cerut Porosche, iarăși de la

acești de i-au lăsat moara de s'au stricat, am hotărît de acești doi ani să fie și Poroschi răbdător, și să'și ea de la dînșii numai bani ce au luat de la Statie, și moara întreagă să imble pe faină, și cu atâta să fie odihnit, fiind o întâmplată primejdie. Inșă Ioniță a Stegărișii și Iftimie cătră dînșii, au mai avut o soție pre Toader Bosie, dară de la Bosie s'au văduț scrisoarea sa, scriind cătră acești doi că el au fost lepădat de cumpărătura aceștii mori, ce noi am dat pe acești doi platnici lui Porosche, dară ei de vor ave cu Bosie soția lor ceva, își vor căuta cu dînsul. Aceasta înștiințăm.

Veleat 7260 (1752) Ghenarie 17.

(Iscăliți) Vasile Buhăescul biv vel medelnicer. Dumitru Gramatic.

Acest document scris lămurit pe hârtie, în original, se află în dispoziția mea.

Th. C.

ION NECULAI ALEXANDRU VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Adecă domnia mea m'am milostivit, și am dat și am întărit Cârștiu Latef arcariul, pre a lui diriaptă ocină și cumpărătură, din zapis de mărturie, ce ni-ați aratat de la Sandu sân Tanasie neguțitoriul, iscălit de mulți neguțitori și armeni de lași, pre niște case cu pivniță, ce sunt pe Podul Vechi în arcărie,

care case sunt între Luca arcariul de peste uliță, și între locul lui Iamandi, și lângă biserică arminească, care acele case cu pivniță și cu loc cu tot, ș'au cumparat Cârstea arcariul de la Sandul ce s'au numit mai sus, ficiorul lui Tănase neguțitorul, drept două sute și șase spre zece lei bătăuți; iară Sandului iau fost de zălog la mâna tătâni-său lui Tănase, cu zapis de la Mihalachi blanariul pentru o pungă de bani, și cu dobândă legați din zăce 12 pre an, neguțitorește; și după moartea lui Mihalache blanariul, au ramas banii ne dați, nici ficiorii lui nu s'au apucat ca să dea acești bani, și trecând câțiva au jăluit Sandul la divanul domniei mele, și i s'au dat volnicie pre zapisul lui Mihalachi blanariul, de au vindut acele case cui au găsit, lui Cârstea Lateș arcariul, carele s'au numit mai sus, pre urmă s'au sculat Adam sin Costandin, nepotul lui Mihalachi blanariul, și s'au pârât de față la divanul domniei mele, cu Cârstea Lateș arcariul, pentru acele case, zicând că întru netâmplarea lui s'au vindut acele case, și nu încapă nime șaltul inaintea lui, ca sa le ție, sau să le cumpere. Deci s'au dovedit cu oamenii buni, că l'au întrebat Cârstea arcariul pre Adam, pre urmă după ce au venit din cale de unde au fost, ca să'î întorcă banii ce-au dat, și să'și ea casele, și el s'au lepadat zicând că nu'î trebuiesc, și trecând câtă-va vreme, s'au sculat Adam de s'au mai pârât și cu Sandu, pentru aceste case, căci le-au vindut având ei și alte socotele între din-

și, și li s'au curmat giudecata, de la divan într'acesta chip : ca să dea Sandul lui Adam 86 lei și giumătate, și apoi Adam de a vrea să răscumpere acele case, să aibă a da Cârsteii acei bani toți ce-au dat el 216 lei, și cu do-bânda lor din zăce 12 pe an, neguțitoarește, și altă cheltuială ci ar fi mai făcut Cârstea la case fiind stricate, și i s'au pus după legea țării și zi, lui Adam în 2 rinduri, ca să întoarcă banii și el tot nu iaă mai întors banii, și au ramas Adam și din ți, și din toată legea a țării. Iară Cârstea Latéf s'au îndreptat, pentru aceea de acmu înainte ca să aibă a'și ține acele case cu bună pace despre Adam, pe cum în serie și cartea cea de pâra, și de ți dată, și ca să i fie și de la domnia me dreaptă ocină, și moșie, și cum-părătură lui, și ficiilor și nepoșilor lui, și uric de întăritura cu tot locul, și cu tot venitul stătător în veci, și altul nime să nuse a-mestece. Predsim listom gospodvami.

U Ias veletu 7223 (1715) Iunie 2.

Ftorago gospodva.

(L. P. mari).

Gavril Miclescu vel logofăt.

Axintie Uricariul.

Acest hrisov lămurit scris pe hîrtie, să află în pro-prietatea mea.

Th. C.

NOI MIHAIL RACOVITĂ VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Adecă au venit înaintea domniei mele, și dinaintea a tuturor a lor noștri moldovenesți boeri, a mari și a mici, sluga noastră Lupul sîn Nastasă vornicul, de nime silit nici asuprit, ci de a sa bună voe au vîndut a sa dreaptă ocină și moșie, un loc de casă ce este pe ulița Podului-vechi, între casele lui Mihălahe Măscăriciul, și între casele Păscăloaei, și din dos până în țintirimul Arminesc, care acel loc i-au fost și Lupului danie, de la vărul său Gheorghie ficiorul lui Toderășcu, iară vărului său lui Gheorghie iau fost danie de la unchiul său Saule, ficiorul lui Pană, iară Saulei încă i-au fost danie de la mătușă-sa Maria, sora maicei sale Floarei, care au ținut'o Iamandi, acesta loc de casă l'au vîndut el Lupul ficiorul lui Nastasă vornicul, lui Arakâl Armanul arcariu, dreptșasă zeci de lei bătuți, bani gata, și când au vîndut acest loc, au întreat pe toți frații și rudele lui, și pe mahalagii și nime alții nu s'au aflat să'l cumpere, iară Arakâl arcariul i-au

făcut lui plată deplin întru mânele lui, ș'au mers acolo de au măsurat locul, și s'au aflat șase stînjeni și jumătate latul, în frunte despre uliță, și în lung până în zaplazul bisericeii Armenești, precum arata și zapisul cel de vînzarea locului ce au dat Lupul ficiorul lui Nastasie vornicul, la mîna lui Arakâl. Inșă să se știe și aceasta, că pentru acest loc de casă după ce l'au cumparat Arakâl s'au sculat Adam negușitorul ficiorul lui Costanda cu gîlceavă, căci acest loc este între casa lui Mihalache Măscăriciul, moșul lui Adam, și între casa tătani-său lui Costanda, ce i-au fost cumpăratură de la Păscăloaea, iarăși lui Mihalache Măscăriciul, și fiind pricină de cătră Adam, trîgînd Adam ca să'l împresoare, am trimis domnia me acolo și vornici de poartă ca să ia sama, și mai pe urmă am dat și în sama negușitorilor de au luat sama, ș'au aflat precum acel loc de casă este dreaptă danie Lupului Nastasie, și cu cale l'au vîndut lui Arakâl arcariul; iară Adam Costanda au îmblat acolisindu-se fără de ispravă, precum mai pre larg arată mărturia negușitorilor și a vornicilor de poartă.

Drept aceea și domnia me am dat și am întărit de mai sus numitului lui Arakâl arcariul, pre acel de mai sus pomenit loc de casă, de șase stinjeni și jumătate de lat în frunte, și în lung până în zaplazul bisericeii Arminești, care să'l și ia ș'au cumparat pre bani gata șase zeci de lei, de'naintea domniei mele și a tot sfatul nostru, ca să'i fie lui și de la domnia me dreaptă ocină și moșie cu tot hotarul, și uric de întăritură de la domnia me, cu tot venitul lui și ficiorilor lui și nepoților și strănepoților, ne clatit și ne rușait, stătător în veci, și nime altul să nu să amestece. Predsim listom gospodvami.

U Ias veleto 7234 (1726) Fevruarie 15

Tretago Gospostdva.

Va pervoie nadesat leato.

(L. P mici.)

(Iscălit) Mihai Racovița Voevod.

Toader Costake logofăt.

Vasilie Buhăescul.

Acest hrisov împodobit cu iscălitura domnească întocmai cu aceia es să vede în iscăliturile litografiate în volumul al 9 le tabla VIII de Uricar, scris foarte curat, p'onomită turcească, es e în proprietatea me.

Th. C.

NOI GRIGORIE GHICA VODVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Adecă domnia me m'am milos'ivit ș'am dat ș'am întărit Cârstii Latef arcariul, pre a lui dreaptă ocină și cumpăratură din ispisocul de întăritură, și de cumpăratură ce mi-au aratat, de la răposatul domnia sa Neculai voevod, pe niște case cu pivniță ce sunt pe Podul-Vechi în Arcărie, care case sunt între Luca arcariu de peste uliță, și între locul lui Iamandi, și lângă biserica Armenească, care acele case cu pivniță și cu loc cu tot, ș'au cumparat Cârstea arcariul de la Sandul sîn Tanasie neguțitorul, drept două sute și șase spre zăce lei bătuți; iara Sandului i-au fost zălog la mâna tatâni-său lui Tănasie, cu zapis de la Mihalache blanariul pentru o punga de bani, și cu dobindă legați din zece doi spre zece pe an, neguțitorește. Și după moartea lui Mihalachi blanariul, au ramas banii ne dați, nici ficiorul lui nu s'au apucat ca să dea acei bani, și trecînd câți-va ani au jaluit Sandul la divanul domniei sale

lui Neculai Voevod, și s'au dat volnicia pre zapisul lui Mihalache blanariul, de au vîndut acele case cui au găsit, lui Cârstea Latef arcariul, carele s'au numit mai sus. Pe urmă s'au sculat Adam sîn Constanda, nepotul lui Mihalache blanariul, și s'au pârât de față la divanul domniei sale, cu Cârstea Latef arcariul, pentru acele case, zicînd: că întru ne-tîmplarea lui s'au vîndut acele case, și nu încapе nimea altul înaintea lui ca să le ție, sau să le cumpere; deci s'au dovedit cu oameni buni, că l'au întrebăbat Cârstea arcariul pe Adam, pe urmă după ce au venit din cale de unde au fost, ca să'i întoarcă banii ce au dat, și să'și ia casele, și el s'au lepadat zicînd că nu'i trebuesc, și trecînd cîtă-va vreme, s'au sculat Adam de s'au mai pârât și cu Sandul pentru acele case, căci le-au vîndut, avînd ei și alte socotele între dinșii, și li s'au curmat giudecata de la divan intr'acestaș chip: ca să dea Sandul lui Adam 86 lei și giumatate, și apoi Adam de a vrea să răscumpere acele case, să aibă a da Cârstii acei bani toți ce au dat el 216 lei, și cu dobînda lor din zece 12 pe

an, neguțitorește; și altă cheltuială ce ar hi mai făcut Cârstea la casa sa, fiind stricate, și s'au pus după legea țării și zi lui Adam în două rinduri, ca să întoarcă banii, și el tot nu i-au mai întors banii, și au rămas Adam, și din zi și din toată legea țării, iară Cârstea Latef s'au îndreptat. Pentru aceea dară și domnia me, dacă am văzut acel ispisoc al domniei sale lui Neculai voevod, pe dreapta cumpăratură ce au avut Cârstea Latef, care ispisoc scrie că și cu giudecata curmată de la divan, au rămas aceste case, stătătoare la mâna Cârstei Latef. Dat'am și de la domnia me, ș'am întărit de mai sus numitului Cârstei Latef arcariul, pre acele de mai sus scrise case cu pivniță, din ispisoc de cumpăratură și de întăritură ce au avut de la Neculai voevod, ca să'i fie lui și de la domnia me, dreaptă ocină și moșie și cumpăratură lui, și ficiilor și nepoșilor lui, să le fie să le stăpîneasca cu bună pace, și să'i fie lui uric de întăritură cu tot ho'arul, și cu tot venitul stătă-

tor în veci, și nime altul să nu se amestece. — *predsim listom gospodstvami.*

U Ias velet 7239 (1737) Mai 30.

(L. P. mari)

Constantin Roset vel vornic, netîmplându-se vel logofătul.

Tanasie diacul.

Acest hrisov în original să află în proprietatea mea. Th. C.

DE LA DIVANUL CNEJIEI MOLDOVEL

Cătră dumnealor vornicii de Botoșani.

Fiind că prin jaloba ce au dat la divan, Ștefanache gramaticul, au aratat cum că acolo în tîrgul Botoșanii, avînd o casă părințască cu locul ei, care casă de multă vreme s'ar fi strigînd la mezat, și acum din pricina unui Ioniță ce să află diac pe lîngă divan, nu s'ar fi suind casa la mezat mai mult, de cât o mie lei, stînd pricină muștereiilor ca să nu adaugă, fiind el răzeși ca să o țiea. Cum pre larg veți înțalege din jaloba care s'au trimes, pentru care cerșind dreptate scriem dumilorvoastre, să cercetați, și fiind după cum au jăluit, să dați înțalegere acelu diac a să părăsi, și a nu sta pricină muștereiilor ce vor fi asupra casăi, și osebit să dați poroncă, ca să se mai strige casa.

aceea 15 zile, pe ulițele târgului, și pără la arătata vade, asupra cui va rămâne de la mezat casa, să i se dea, și cumpărătorului să i se dea zapis dea vînzare iscălit, care zapis să'l încredințați și cu a dumilorvoastre iscălituri, și pe cumpărătorii împreună cu zapisul să'l trimețeți aice; căruia să i să facă și întărituri de la divan, pentru stăpînirea casei.

1790 August 20.

(Iscăliți): Sturza vornic. Stefan Canta vornic (Cantacuzin). — Iordachi vornic. — Depasti vornic. — Costantin Greceanu vornic. — Costachi hatman. — Mihai Sturza vornic.

Procitoh logofăt.

Acest document în original să află în dispoziția mea. Th. C.

Zapisul lui Hagi Simion Cupeț din Botoșani.

Adeverim cu acest adevarat și încredințat zapis al nostru, la mâna dumisale jupînului Hagi Simion cupeț ot Botoșani, precum să se știe, că am vîndut o casă părințască a noastră, cu livadă și cu ogradă, și cu șase zapise vechi de cumpăratura locului casei, care casă să află în târgu Botoșani, în mahalaua Vrăbieni, drept 1150 lei, adică una mie una sută cincî zeci lei, care bani i-am și luat toți deplin, și fiind că casa aceasta de un an de zile cu țidulă s'au strigat la mezat, și mai mult de una mie lei n'au eșit, pe urmă scoțînd noi cartea divanului cătră dumnealor vornici de Boto-

șani, ca până în 15 zile să i-a sfârșit vânzarea casăi, (care carte s'au dat la mâna cumpărătorului, împreună cu celelalte zapise) și strîgîndu-se, nimene mai mult de cât una mie șăse spre zece lei n-au dat, ci numai dumnealui giupănul Hagi Simion avînd trebuință au dat suma de sus aratăta, adică una mie una sută cincî zeci lei, și noi mulțămindu ne cu acest preț de la sultan mezat, au vîndut'o dumisale. Decî să aibă a o stăpîni în pace atît dumnealui cât și fiii, și niam de neamul dumisale, și nimenî din neamul nostru să nu fie volnic, a face cerere vre-odată ca să o răscumpere, ce făr de supărare să o stăpînească cu pe o dreaptă ocină și moșie a sa, și pentru mai adevarată credință ne-am și iscălit.

1790 Septemvrie 1.

(Iscăliți): Dumitru Țicău vel căpitan. — Stefan Țicău. — Catrina. — Anastasiica. — Elenuța. — Andrei căpitan. — Protopop Atanasi Bot. martur. (nu se poate ceti). Atanasie Cuciu-reanu martur.

Cu zisa numiților de sus arătați vînzătorî am scris zăpisul : Gheorghî logofăt.

* *

Aducînd acest zăpis de vîndarea casii ce s'au strigat la sultan mezat, fiind față și Ștefanachi Țicău, l'am întrebat de s'au făcut această vîndare cu voia tuturor fraților, și mi-au aratat că cu voea tuturor s'au vîndut, și spre întărirea vînzărei am iscălit.

(Iscălit.). Dimitrie . . . logofăt.

Acest zăpis in original se păstrează de mine.
Th. C.

CATRA PREA CINSTITUL DIVAN.

Jăluesc dumneavoastră, că având eu niște case în tîrg în Botoșani, cu locul lor, care case din poronca divanului, de multă vreme să strigă la mezat, și au agiuns pâr la 1000 lei, și nime din mușterei nu vor să mai adaugă, din pricina unui Ioniță ce să află logofăt pe lîngă dumnealor vorniciî de Botoșani, carele fiind răzăș alătore cu casa mea. El stă pricină muștereiilor ca să nu adaogă că el va să o ea, și din pricina lui mi să pricinuește păgubire; mă rog dumilorvoastre, să se scrie o carte dumilorsale vornicilor de Botoșani, ca să dea înțelegere aceluî Ioniță logofăt, să nu stea pricină muștereiilor, și osăbit să fie poronca dumilorvoastre cătră dumnealor vorniciî, ca să mai strige casa aceasta o săptămână de zile și asupra cui va rămâne să se dea, să nu să mai prelungească ca să ea sfîrșit.

Al dumitale pre plecat.

Ștefănachi Gramatic.

* * *

Carte la dumnealor vorniciî de Botoșani să'î dea a înțalege, și să se mai strige încă vro zece, cincî spre zece zile și apoi să se facă hareci.

(Iscahit) . . . Logofăt.

1790 August 20.

Acest document in original este in pastrarea me.
Th. C.

ZAPIS DE VÎNZARE.

Adecă eū Sandul a Floarei, făcut'am zăpisul nostru de preună cu soțu-meū anume Nastasie, la mâna dumisale lui Ion hinu-meū sîn lui Costantin Muștîi, precum de nime siliți nicî asupriți, ce de a noastră bună voe, am vîndut dumisale o casă cu loc cu tot și cu pomăt, care'i alătura cu casa din sus; în fundul pomilor este un măr, cu mere cu tot, cari'i pe ulița Vrâghienilor, din sus aice în Botoșani, și am vîndut-o dumisale drept două zeci de lei, dăndu-ne în mânilor noastre toți banii deplin, de carele întrebând eu pe toți ai mei oameni, și nimeni nu s'au aflat cumpărători ca să cumpere casa; vădînd că să risipește casa am vîndut-o dumisale ca să'i fie dumisale în veci, ficiilor și nepoților dumisale, ca să n'aibă despre rudeniile mele nicî un fel de învâluială, nicî să se amestice pentru că pe toți i-am întreat. Pentru incredințare ne-am pus și degetele noastre să se crează.

Velet 7264 (1756) Septemvrie 7.

● Eu Sandul a Floarei. — Eu Nastasie cu voea me. — Eu Constantin m'am iscălit. Eu Preutul Andrei și preuteasa me: o fiică Casandra. — Eu preutul Chiriac m'am iscălit. — Eu Ioniță Gîndu am scris zăpisul cu zăsa Sandului și Nastasiei. — Eu Gavril sîn Neculai dascalul. — ● Eu Ioana dăscăliță m'am iscălit cu feciorii mei.

Acest document vechiū să află în dispoziția mea.
Th. C.

ZAPIS DE VÎNZARE.

— —

Adecă eū Theodor cupeț din Botoșani grec am dat zăpisul meu la mâna dumisale lui Enachi dascalul, precum iam vîndut o casă, care casă este lângă Costea cel mic, și lângă Tanasie, și iam vînduto drept cînci spre zece lei, să aibă a stăpîni precum iar fi voea cu locul ei, pre cât îi cuprinde, și iam vîndut-o cu voea me să aibă a stăpîni; iar de s'ar scula vecinî din megieși, sau din neamul acelei casă, să'ı dea pace dascalului, la mine să vie să se întrebe; iar dumisale să'ı dea bună pace, și pentru credință m'am iscălit și pecetea me-am pus. O iscălitură în limba grecească. (L. P.)

7267 (1750) Mai 5.

Eu Pentelei Mig calaraș.—Eu Neculai sîn Mustea mam tîmplat.

O altă iscălitură in limba grecească.

Documentul acest scris pe hârtie este în pastrarea mea. Th. C.

Ispisoc (Document) de la prea strălucita Doamnă, prin care, ea cea de vecinică amintire ațerosește monăstirei Bistrița, Templului înviereii lui Hristos din Ierusalim.

Eu Safta Doamna lui Gheorghge Stefan Vo-evod, de vecinica amintire, carele din mila lui Dumnezeu fu Principe Principatului Moldovei, dinpreună cu vărul meu Pătrașcu pitar, fiu

lui Dumitrașcu spatar, facem cunoscut tuturor celor ce vor lua știință de această scrisoare și atestațiune a noastră, despre dispozițiunea în privirea sântitei monastiri numită Bistrița, situată în ținutul Neamțului, care se glorifică cu patronul Adormirei pre Svintei și pre binecuvântatei pururea Fecioare și Maică Domnul nostru Isus Christos, lângă râul Bistrița, mai sus de târgul Peatra, care se fundă de străbunii noștri, supranumiți buni și vechi: vădând starea de extremă ruină și totală destrugere la care a ajuns, răsipită și lipsită nu numai de tot felul de ornamente, ci și de sântitele vestminte scumpe, de multele scule și de însemnatele sale moși, încă și de sclavi și țigani ce-i fură dăruți și confirmați de pre înalțatul de vecinica amintire Alexandru Voevod, cel supranumit *Bun și bătrân*, carele zace înmormântat acolo cu Doamna și beizadelele lor. Pentru care și noi luând indemn de la fericirii vechi ctitori, bine știind de la părinții noștri, și vădând că prea multele dani afierosite de părinții noștri, toate aceste au lipsit, și monastirea s'a răsipit din cauza multor răutăți ce au avut loc în trînsa, ne-am gândit și noi, vădând și pe alți însemnați ctitori, care au consacrat și alte sântite monastiri la pre sântul și viu-făcătorul mormînt al Domnului nostru Isus Hristos, trimițându-ne Dumnezeu pre divinul luminător a toată lumea, pre fericitul și alesul Patriarh Dositeu al santei Cetăți a Ierusalimului și a toată Palestina; și am închinat și noi această sântită monăstire cu

numele Bistrița, cu toate ornamentele și po-doaba ei, și cu toate veniturile pentru veci-nica amintire și repauzare a fericitilor ctitori mari și mici, străbuni ai noștri, ca să se po-menească în viu-făcătorul mormînt al Domnu-lui nostru Isus Hristos, de cătră ȃisul Patriarh și de succesoriȃ fericireȃ sale, spre a fi amintiȃ și noi cu dȃnșii. De asemenea și descendenȃȃ noștrii ce se vor naște din sȃminȃa noastrȃ, sȃ o intȃrească viu-făcătorului mormînt al Dom-nului nostru Isus Hristos.

Dacȃ insȃ vre unul din descendenȃȃ noștri, s'ar scula voind sȃ rȃstoarne aceastȃ danie a noastrȃ, sȃ fie acesta blȃstamat și de trei-orȃ blȃstamat, afurisit și neertat mai intȃiȃ de Domnul nostru Isus Hristos, ear al doilea de cei patru evangheliștii și de cei 818 purtȃtori de Dumneȃeu pȃrinȃi de la Niceea. Și din con-tra, cine ar da și ar intȃri o prea sȃntului mor-mȃnt, acesta sȃ fie bine cuvȃntat și ertat de Domnul nostru Isus Hristo, și de Mama sa cea pururea Fecioarȃ și prea sȃntȃ.

Și spre mai mare intȃrire și credinȃȃ am pecetluit acest act de danie cu sigilul nostru și am subscris.

1677 (7185) Mai ȃn 4.

Safta Doamna.

(Sigil)

Pȃtrașcu ex Pitar.

Acest act de donaȃiune este tradus din limba Greacȃ, a cȃruȃ text se pȃstreazȃ de mine.

Th. C.

SUREȚ DE PE UN ZAPIS SARBESC.

Adecă eū Mogâldea vornicul de gloată, și Ilie vel șetrariū, și Năvrăpăscul jitnicer, și Ureche părcălab, și Toma Brut, și Dumitru Goea, și Șința Ap din ținutul Orheiului, și Damir și Lucaș din Todirenî; mărtusim eu această scrisoare a noastră, precum aū venit înaintea noastră Ion și frate său Toader și Dumitru ficiorii Todosiei, de a lor bună voe, de nime siliș ni cîi asupriș, și-aū vîndut a lor dreaptă ocină din satul Cârliș, din a șasa parte ce să împarte pe cincî părți, două părți din partea Ciureștilor, ce este în ținutul Neamțului. Aceia ei aū vînduto dumisale lui Nicoară logofăt drept opt zeci talerî de argint. Și după aceia aū venit înaintea noastră Antimia fata lui Gug, de a ei bună voe, ș'aū vîndut a sa dreaptă ocină dintru acel de mai sus scris sat Cârliș, din a șasa parte a cincea parte, aceia aū vînduto iarășî dumisale lui Nicoară logofăt, drept patru zeci talerî de argint. Decî noi dacă am vîzut că s'aū tocmît de bună voe. și i-aū plătit lui deplin, noi încă am făcut această carte de mărturie dumisale lui Nicoară logofăt, până când își va face și dres domnesc. Și pentru mai mare credință am pus pe ceștile noastre cătră acest zapis al nostru.

Fără velet. (L. P).

* *

S'au tîlmăcit de Gheorghie Evloghi. 1787
Mai 30.

Acest suret să află în proprietatea mea. Th. C.

SURET DE PE UN ZAPIS SĂRBESC.

— —

Adecă eu Ionașco ficiorul Saviî și a Aniții, sora Antimiei și a Kiraniî și a lui Gavril fecerii Saviî și a Gafiei mamei lor. Insumi eu mărturisăsc, precum am vîndut partea mea de ocină din satul Cărligi, din câmp și din vatră, cu tot venitul de acolo cât să va alege partea mea, aceea am vînduto dumisale lui Nicoară logofătul drept 11 taleri bătuți, și 3 potronici. Decî dumnealui Nicoară logofătul mi-au plătit acei bani de mai sus scriși dinaintea a mulți oameni buni : a lui Isac visternicul din Hlăpești, și Nicoară comis, și Gavril visternic și Toma pitar, și Boscă sîn Dondaș, și au pus și pecetile lor pe acest zapis.

(L. P.) (L. P.) Fără velet, Noemvrie 12.

S'au scris in casa mamăi in Hlăpești.

* *

S'au tălmăcit de Gheorghe Evloghi 1787
Mai 30.

Acest suret sa află in dispoziția me. Th. C.

SURET DE PE UN ZAPIS SĂRBESC.

— —

Adecă eu Dochia fata Agafiei, nepoata lui Mărinii, singură eu mărturisăsc precum că am vîndut partea mea de ocină din satul Cărligi, câtă să va alege partea mea, din sat, și

din câmp, și de peste tot dintru acel hotar. Și iarăși și altă parte dintru acelaș sat Cărligii ce o au cumparat Floarea și cu Dochia femeia lui, de la Măgdalina fata lui Ion ; și aceea ocină am vînduto cu tot venitul din câmp și de petutindenea. Aceia am vînduto dumisale lui Nicoară logofăt drept două zeci și cinci taleri bătuți. Deci Nicoară logofătul el s'au sculat și au plătit mie toți banii deplin ce sunt mai sus scriși. Și la această tocmală s'au prilejit dumnealui Gligorie Prăjascu, și popa Ionașco din Măstăcani, și Costin din Gocimanii și alți oameni buni, și pentru mai mare credință am pus pecețile noastre pe acest zăpis. (L. P.) (L. P.) (L. P.) Fără velet, Noembrie 30. S'au scris in Măstăcani

* *

S'au tălmăcit de Gheorghie Evloghi. 1787
Mai 30.

Acest suret să află in dispoziția me. Th. C.

SURET DE PE UN ZAPIS SARBESC.

Adică eu Marica femeia lui Iohuț din satul Șerbești, și cu ficiorii mei, înștiințăm înșine noi cu acest zăpis al nostru, precum că am vîndut toată partea mea din satul Cărligii, in ținutul Neamțului, de nime siliți nici asupriți, ce de a noastră bună voe, ce am avuto cumpăratură de la Gherman și de la frate-său

Andronic din satul Săcăleanii, in ținutul Vasluiului, toată partea mea dintru acel sat Cârliții câtă să va alege cu tot venitul din tot hotarul, dumisale lui Nicoară logofăt, drept cincizeci taleri bătuți, și me-au dat acei bani de mai sus ziși deplin, in mânuile mele a Măricăi femeia lui Ionuță din' Șerbești, și in mânuile ficiilor miei. Și la această tocmală au fost Gligorie Prăjăscul, și Bran diacul paharnic, și Grigorie din Cârliți, și Gheorghii din Șerbești, și mulți oameni buni, și pentru mai mare credință am pus a noastre peceți cătră acest zăpis să se știe,

Și Nicoară din Șerbești au fost la acest zăpis și la această tocmală a noastră.

(L. P.) (L. P.) (L. P.)

S'au scris in Cârliți la anul 1603 (7111)

* * *

S'au tălmăcit de Gheorghii Evloghi.

1787 Mai 30.

Acest suret se află in pastrarea mea. Th. C.

SURET DE PE UN ZĂPIS SARBESC.

Adecă eu popa Drăgan din târgul Sucevei, și Dămian visternic, și Ștefan vel comis, și Năvrăpăscul jignicer, și Vasilie părcalab și Ciogolea părcalab, și Toma Brut biv staroste, și Grigorie Șcheian, inștiințăm cu acest zăpis al nostru, precum au venit inaintea noastră Ștefan

diacon, ficiorul lui Iachim, nepot popii Mândrea, de nime silit nici asuprit, și au vîndut a sa dreaptă ocină și moșie, partea lui ce i să va alege din satul Cârlișii. Aceia au vînduto fratele nostru lui Nicoară logofăt și nu i s'au hotărât ei prețul, ce iau dat lui acum înainte trei spre zace taleri, până când își va alege el partea sa, de cătră alți frați ai lui, ca să vadă câtă parte i să va veni lui, și ce va fi mai mult, fratele nostru Nicoară logofăt îi va mai da lui bani ce îi va fi eu dreptul. Aceasta mărturisim și pentru mai mare credință am pus și peceteile noastre cătră acest zăpis. Și eu Bașotă diac am scris.

(L. P.)

S'au scris in Suceava. 7111 (1603) Iunie 4
Dămian visternic. (L. P.) — Vasile parcalab Orheiului. (L. P.)

Grigorie Șcheian. (L. P.)

* *
*

S'au tălmăcit de Gheorghie Evloghi dascal.
1787 Mai 30.

Acest document se află în dispoziția mea.

Th. C.

SURET DE PE UN ZĂPIS SARBESC.

Eu Gheanghea vornic, și Năvrăpăscul biv jignicer, și Gligori diac din târgul Șcheii, și Damitru diac, Chihaia din târgul Lăpușnei, și

Drăgan paharnic din Pitdeană, precum au venit înaintea noastră Seachil pitar, de nime silit nici asupra, și au vîndut a sa dreaptă ocină, și a fraților lor din a șesa parte, a treia parte din satul Crâligii, în ținutul Neamțului, ce se numesc Cârlișii lui Avram, partea moașei lor Grozavei Brăniștoaei cu tot venitul. Aceea au vînduto dumisale lui Nicoară logofătul, drept cinci zeci ughî. Deci noi văzînd a lor de bună voie tocmală și plată deplin, așijderea și noi am făcut această mărturie, până când își va face dumnealui și ispisoc și uric de la măriia sa. Și pentru mai mare credință am pus și pecetile noastre cătră acest zăpis, așa să se știe. Și eu Gheanghea vornicul singur am scris ca să se știe, și au fost aicea și Voștar comis.

(L. P.) (L. P.) (L. P.)

veleat 7114 (1606) Fevruarie 15.

Eu Năvrăpăscul.

Biache pitar, am scris cu mîna mea.

* * *

S'au tîlmăcit de Gheorghe Evloghie dascal.
1787 Mai 30.

Acest document se află în dispoziția mea.

Th. C.

Suret de pe hotarnica unei casă din Iași.

Facem știre cu această mărturie hotarnică precum că din luminată poronca mării sale

prea înălțatului domnului nostru Ioan Teodor Voevod, ne-aŭ orînduit dumnealui Manolachi Costachi vel logofăt, ca să mergem aice în târgul Iași, în mahalaua Muntenimei de mijloc, din deal de Sfeti Spiridon, ca să hotărîm o casă cu locul ei ce este împregiurul casei a dumisale Neculai Moraitul bașbulubaș, carele casă aŭ cumpărato, cu locul ei cu tot de la Gavril Căzan, copil din casă, cu zapis, care acest loc să hotărăște pe din sus cu locul dumisale banului Scărlătache, iar pe din gios să hotărăște cu locul ce să numește a lui Gligoraș Savii părcălabului, iar fața locului pe de la vale să hotărăște cu ulița lui Sfeti Spiridon, iar fundul locului pe de la deal să hotărăște cu locul domnesc; și după cumpărătura vrînd să-și hotărască casa cu locul ce-aŭ cumparat, și după poroncă, mergînd acolo am strâns mahalagiul de pin pregiur, și alți oameni cari s'aŭ întâmplat fiind de față, și vînzătoriu. Întai s'aŭ pus o piatră hotar din gios, în colțul locului de la vale despre locul lui Grigoraș Savii, în marginea uliții, și de acolo am purces în sus alătura cu ulița, și pîn în colțul gardului dumisale Banului Scărlătache, unde s'aŭ găsit piatră hotar vechiu, s'aŭ aflat 17 stînjini, 6 palme, și de acolo drept la deal alătura cu gardul și pîn în locul domnesc, s'aŭ aflat 7 stînjini 5 palme, și din colțul acela să întoarce drept în gios pe din dosul casei, alătura cu locul domnesc, și pîn în locul lui Gligoraș a Savii, unde s'aŭ pus piatră hotar, s'aŭ aflat 17 stînjini, și de acolo să întoarce la

vale și păr in ulița despre Sfeti Spiridon in piatră, de unde am purces întâi cu măsura s'aũ aflat 8 stânjiní, și așa s'aũ încheiat acest loc cu aceste sãmne și măsuri după cum arată mai sus. Și după cum am hotărít am făcut și noi aceea märturie la mâna dumisale Neculai Morait bașbulubaș, și pentrũ credință am pus și pecetea Porții Domnului și am iscãlit.

1760 (7268) Aprilie 3.

(L. P. Porței).

Lupul Hadâmbulⁿ vornic de poarta. —
Fanasiu Meleghi vornic de poartă — Ion . . .
vornic de poartă. — Kiriac porușnic vornic de poartă.

* *
* *

Acest suret fiind scos de pe cel adevarat asemenea, am iscãlit ca să se crează.

Roseti vel agă.

Acest document se află in pastrarea mea.

Th. C.

ISPISOC SIRBESC DE LA ERIMIA MOGHILA VODA.

Precum aũ venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri, sluga noastră Seachil piatar, ficiorul lui Ion, nepot Grozavii Brănișterii, de a lui bună voc de nime silit nici asuprit, ș'aũ vindut a sa dreaptă ocina și mo-

VOLUMUL XXII DE URICAR. C 25.

șie, și partea fraților lui, toată partea Grozavii moașii lor, ce să va alege din satul Cârliigii, ce să numesc Cârliigii lui Avram, ce sunt în ținutul Neamțului, și cu loc de iaz și de moară, aceia au vîndute credinciosului nostru Nicoară logofăt, drept cinci zeci și șasă galbeni, și din vatra satului și din câmp și din tot locul ce să va veni, din dres ce-au avut moașa lor Grozava Brăniștioae de la vœvod. Pentru aceia ca să'î fie lui și de la noi uric și ocină cu tot venitul, și altul sa nu să amestece.

S'au scris în Iași la velleatul 1604 (7114) Mart 18.

Domnul au zis.

(L. P.)

Stroici vel logofăt.

* *

S'au tălmăcit de Gheorghii Evloghi dascal.
1787 Mai 30.

Acest suret se află în pastrarea mea.

Th. C.

Suret de pe o mărturie sirbească de la câți-va boeri pentru schimbătura unor părți de moșie.

Vasilie Prăjăscul vel pitar, și Ionașco Talpă pârăcalab, și Gligorie spătar, și Goga postelnic, și Pârvan căpitan, și Bran, și Iurașco Bașotă, și Goroveiă visternic, și mulți oa-

menii bunii, mărturisim cu acest zapis al nostru, precum au venit înaintea noastră Dumitru Sculeş, şi Andronic paharnic, de nime silişti nici asupraşi, ş'au făcut schimbătură cu dumnealui Nicoară Prăjăscul logofăt, şi i-au dat lui giumătate de sat de Purceleştii ce este în ţinutul Suceviî pe Siretiu, cu loc de moară, şi cu bălţi, şi cu tot venitul. Iar dumnealui Nicoară logofăt au dat lor schimbătură pentru schimbătură, giumătate de sat de Cârliğı cu moară şi cu tot venitul ce este în ţinutul Neamţului, şi s'au tocmit înaintea noastră. Iar după aceia s'au sculat Dumitru Sculeş, şi Andronic, şi au făcut schimbătură cu fratele nostru Ionaşco Peaicu staroste, şi cu nepoţii lui de frate, şi cu Todosia giupineasa lui Ionaşco Peaicu. Decii ei au dat lor giumătate de sat de Crâligi, cu moară şi cu tot venitul. Iar fratele nostru Ionaşco Peaicu, şi giupineasa lui Todosia, au dat lor schimbătură pentru schimbătură, a lor dreaptă moşie giumătate de silişte Lilicianii, şi iarăşi giumătate de silişte de Liliceanî ce este lor driaptă cumpărătură de la Anghelina sora Todosiei giupinesei lui Peaicu staroste, ce este în ţinutul Hârlăului pe Jijia lângă Slobozie; şi încă le au mai dat lor trei sute şi trei taleri tot galbeni, în mâinile lui Dumitru şi a lui Andronic Sculeştilor, dinaintea noastră; şi după aceia au dat Ionaşco Peaicu şi giupineasa lui Nastasia optzeci taleri bătuţi în mâinile lui Nicoară logofătul, pe curţile din Cârliğı. Decii noi văzând a lor de bună voe tocmală şi schimbătură între

dînșii, pentru mai mare credință am pus a noastre peceți cătră a vest zăpis al nostru.

S'au scris in Iași la velea 1592 (7100)

* *
* *

S'au tălmăcit de Gheorghii Evloghi dascal.
1787 Mai 30.

Acest suret sa află in dispoziția me. Th. C.

Pre Înălțate și mult milostive Doamne.

După judecata ce am avut cu dumnealū logofătul Neculai Balș, înainte dumilorsale ve-lișilor boeri, pentru o bucățică de loc ce este din trupul moșiei Mereștilor lipită de trupul moșiei mele Ionășeni, care ace bucățică de loc s'au stăpănit de strămoșii și parinții mei, și de mine până astăzi, pentru o moarte de om, după cum să obicinuia din vechi. (*) Acum dumnealū logofătul Neculai Balș la giudecata ce am avut, zice că nu s'au stăpănit pentru moarte de om, ce numai de la mine așa adăoge aceasta, și că s'ar fi stăpînind acea bucățică de loc cu impresurare, și după acele zise a dumisale, îmi cer dumnealor boeri dovadă de scrisoare.

*) Să se vadă in Uricariul vol. al XIII-lea, epistola răposatului Dimitrie Meleghie prin care să arată cum să practica din învechime in Moldova obiceiul singeritului.

Th. C

Milostive doamne ! asupra scrisorilor am dovadă, un ispisoc din let 7110, de la domnul Irimia Movilă vodă, in care adeverează că scrisorile moșiilor neamului nostru Bălșăsc s'au pierdut, care de la facerea acelu ispisoc și păr acum sunt 203 ani trecuți, și din pricină că s'au pierdut scrisorile, altă dovadă acum în mâna me nu am, dar sunt neamuri de acelor răzăși, care mărturisăsc că au auđit de ace moarte de om, care neamurile lor de voe au și lasat acea bucățică de loc lângă Ionășăni, și mai ales că răpăosatul logofăt Lupul Balș, părintele dumisale logofătului Neculai Balș, având din trupul moșiei Mereștiu, giumatate de sat al dumisale, la let 7262 au scos hotarnică și ducîndu'ı la numita moșie Mereștiu, unde era și toți cialalți răzăși, șazători pe numita moșie, ș'au hotărıt moșia, alegend fiește care partea sa, adecă dumnealui logofătul Lupul Balș giumatate de sat, două zeci și cincı odgoane, și medelnicerul Constantin Lână două spre zece pol odgoane, și partea Alboteștilor, șese pol odgoane și neamul Peleneștilor șese odgoane ; iar de ace bucățică de loc nu s'au atins, ce cu voia tuturoră s'au lăsat lipită de trupul moșiei Ionășenilor să se stăpınească de neamul nostru, după cum și pără atuncea s'au stăpınit, și să stăpınește și pără acum, despărțindu'o și cu pietre hotară spre Ionășăni, de cătră celelalte părți, care hotarnică este incredințată de boeri hotarnică și toți răzășiı și megieșiı, care hotarnică este la mâna dumisale logofătului din vreme de 50 anı ; apoi dar iată

că cunoscut și dovedit este că ș'atuncea s'au știut de toți răzăși, că pentru moartea de om să stăpînește acea bucățică de loc de stăpîniî Ionășenilor, care însuși ei răzeși cu toții au primit acea lipsă din trupul moșiei lor, de au dato Ionășenilor cu bună voie și primirea lor, și răposatul Lupul Balș părintele dumisale logofătului, au avut numai giumatate de Merești mai înainte de hotărâtul moșiei; apoi pe urmă au cuprins prin cumpărături și celelalte părți pâr la partea Peleneștilor, care părți le are în stănjini cumparate, apoi acum cu ce cuvînt le-ar căuta a trece peste partea Peleneștilor, și cere loc cu chip de împresurare. La aceasta eu nu pot înțelegere cu ce dovadă zice dumnealui logofătul că acea bucățică de loc s'ar fi stăpînind cu împresurare, și că n'ar ave știință că acel loc s'au stăpînit de neamul meu, pentru acea pricină de moarte de om, în vreme ce părintele dumisale logofătul și răzăși care au fost trăitori din moșii și strămoșii lor, pe numita moșie, au știut pricina; căci dovedește cu o scrisoare ce scoate dumnealui logofătul, în care adiverește acea moarte de om, prin mărturia ce dă răposatului logofăt Lupul Balș, răposatul vornicul Mihaelachi Sturza, și Tanasă Meleghi vornic de poartă, din let 7272, care este mai în urma hotărâtului cu 11 ani, în care zice că ar fi întrebat pe fiul lui Andrei Balș, ce dovada au asupra acei morți de om, și zic că au stătut 3 zile, apoi s'au dus a casă și iau mai așteptat ș'alte câte-va zile, și vădînd că nu mai vin,

au dat mărturie că nu'î nici o moarte de om ; apoi iată dar că și dumnealui au avut știință, și dacă n'au fost acel loc pentru moarte de om luat după cum grăește mărturia, de ce in vreme de 40 ani nu l'au tras in analoghia celorlalte odgoane, ce le are cuprinse prin hotarnică ; macar că dumnealui logofătul zice că n'au putut să aducă pe fiii lui Andrei Balș la giudecată, și giudecându-se să'l iee supt stăpînirea dumisale. Știut este de toată boerimea ca fii lui Andrei Balș n'au fost nicăiurea pribegii, ce au fost trăitori in Moldova și supuși stăpânărei, mai ales că răposatul Grigore Balș au fost trăitori in Iași păr la moartea sa, și așa fiind acel loc drept al meu, pe lângă care pe din gios de acesta au și răzășiil Pelenești șese odgoane tot din trupul Mereștilor, după cum grăește hotarnica dumisale logofatului, pe care răzăși văzându'î stăpînind cu bună pace, am intrat in tocmală cu dinșil, și cu cât m'am putut învoi cu trei odgoane in partea din sus, pe lângă mine, la let 1802 Iunie 20, care de atunci sunt doui ani trecuți, și le-am dat două locuri de casă și cu casă in Botoșani și patru pogoane vie lucrătoare la Nicorești, și 500 lei banii, care schimb s'au întărit de cătră dumnealui logofătul Iordachi Canta, fiind in vremea aceia vel logofăt : și apoi mi am făcut și întăritură de la dumnealor veliții boeri, a luminatului divan. Acum in anul acesta dumnealui logofătul in tăria dumisale au trimis să puie stăpînire pe acele trei odgoane ce am făcut schimb, și au intrat și încă pe acel loc

ce'l am în stăpînire din neam în neam pără astăzi, ș'au pus de au arat un ogor de popușoi, zicînd că dumnealui pără acum n'au știut de schimbul acesta; la aceasta cu schimbul nu m'am socotit datoritū aī da dumisale de știre, ci numai luminatului divan, pe care schimb acum la giudecată, dumnealor boerii zic ca ar fi făcut cu vicleșug, pentru că zice în schimb că văzînd starea și ticăloșia răzășilor, am dat lucru pre mulțămirea lor și așa mulțămindu se zice în invoiala că de acum înainte să aib eu a stăpîni schim ul ce am făcut cu bună pace cât și bucata cea de loc. — Milostive Doamne, eu vădînd că aceste odgoane sunt lângă casa me, am socotit că mai folosit pot fi eu cu acei puțin lângă mine, de cât mai mult și de parte, și pentru aceasta am dat cât am putut să mă așez cu dînșii, care dovedesc celelalte două zapise de schimbătură ce am făcut mai în urmă, că un zapis ce este dintăiu am dat mai puțin pe trei odgoane, și cel de al doilea mai mult, că mai jos n'au vrut să mi le deie. Iar pentru cuvîntul ce dice ca să aib a stăpîni eu de acum înainte atît schimbu cât și bucata ace de loc, aceasta mărturisăsc și eu și toți răzășii ce schimbă cu mine că nu s'au pus pentru vr'un vicleșug, ce i-am întreat de au știință de acel loc că este pentru moarte de om luat în stăpînirea strămoșilor noștri, și ei au aratat că au toată știința, și mi-ar da și înscris, precum au și dat în însuși zapisul de schimb adiverință pentru știința lor, care și eu cu cuget curat, socotind a fi mai spre luminarea

și dovada stăpînirii-aceluï loc, fiind de la neamul acestora dat la neamul nostru, am socotit a se pune acel cuvînt în zăpis, iar nu pentru vr'un viclesug, căci acel loc nu este de mine luat ce de strămoșii mei, și nu mă temem a fi invinovațit că l'am luat eu cu sâla, ce cum l'am găsit așa îl și stăpînesc, și după cum a fi mila înălțimeï tale.

Al înălțimeï tale prea plecată slugă
Vasile Balș, căminar.

Această plânsoare este fără dată, însă în dosul ei să vede însămnat anul 1806 Martie 30. Acest document vrednic de însămnat în privința obiceiului singeritului este de o importanță foarte mare, și vrednică de a fi discutată de Iuriștii Români. Originalul este în proprietatea me. Th. C.

*Cu mila lui Dumnezeu Noi Ștefan Voevod domn
țarei Moldovei.*

Înștiințare facem prin această a noastră carte tuturor cui vor auzi-o sau vor citi-o, pentru adevarata sluga noastră, Toader Iocaș și nepotul său de frate Farco Aprodul și surorile lui Dolca și Marișca, ficiorii lui Petre Iocaș, și nepoata lor Anușca fata Stani și nepotului lor Isaia ficiorul lui Oane Muste, și nepoților lor Andrica și fratele lui Ioan ficiorii Ilcăi, și iarăși nepotului lor Gîorge Vulpe

ficiorul Marișcăi, toți nepoții lui Laslău Globnicul, că i-am miluit pre ei cu osăbită a noastră milă, și li-am dat și li-am întărit în al nostru pământ al Moldaviei, a lor dreaptă moșie, satele ce au de la moșul lor Laslău Globnicul, anume *Laslăoani*, la Cracău, și Sărbeștii supt pietrele (petrile să înțăleg și stâncării) Cracovii și Mohorâții din gios de gura Pojorâtei și din gios de Drăgoești, și la Dobrofori și la Zeletin Petreștii, și la aceliași hotară satul Placinteni, și Oprisăștii, și Crăna, și Răchitișul, toate acele mai sus scrisă să le fie de la noi întăritură și cu tot venitul. Iar acele sate să le fie lor în trei părți, o parte din acele sate să fie a slugii noastre Toader Iocaș, și nepoților lui de frate Farco Aprodul, și surorilor lui Dolcăi și Mărișcăi ficiorii lui Petrea Iocaș. Iar ceialaltă parte din acele sate, să fie a Anușcăi fata Stanii singură, iar a treia parte din acele sate să fie a lui Isai ficiorul lui Oane Muste și nepotului lui Andrica și fratelui său Ioan și Toader ficiorii Ilcăi, și iarășii nepotului lor Giorge Vulpe, lor și ficiorilor lor, și nepoților lor și prea strănepoților lor, și prea răstrănepoților lor și la tot rodul lor ce li să va alege mai de aproape, nestrămutat nici odinioară în veci. Iar hotărăle acelor mai sus scrisă sate să le fie lor despre toate părțile pe bătrânile hotară pe unde din vechi au urmat. Și spre aceasta este credința domniei noastre mai sus scrisul Ștefan voevod, și credința pre iubiților noștri fii Alexandru și Bogdan voevod, și credința boe-

rilor noștri Dima părcălabu, Boldur vornicul, Hrăman, Șteful, Mușat, Toader de la Hotin, Micotă părcălabul de Neamț, Ciotorovschi, Șăndrea de cetatea nouă, Clănău spatar, Isac visternic, Irimia postelnic, Movilă paharnic, Frunteș stolnic, Petrica comis și credința tuturor boerilor noștri ai Moldaviei a mari și a mică. Iar apoi după a noastră viață cine va fi domn pământului nostru al Moldaviei din fiș noștri sau din rodul nostru, sau iarăși pe cine va alege Dumnezeu a fi Domn pământului acestuia al Moldaviei, acela să nu zmintiască a noastră danie și întăritură, ci mai vartos să li întăriască lor, precum trebuie să li fi lor dat și întărit pentru a lor dreaptă slujbă, și pentru că așa este dreptul adevăr. Iar spre tăria și întărirea acestora mai sus scrise, poruncit'am credinciosului nostru giupânului lăutul logofătul ca să scrie, și a noastră pecete să o spânzure catra această a noastră carte. Scris de Alexa in Vaslui la anul 7003 (1495) Ghenarie 25.

* *
* *

S'aũ tãlmãcit de cãtrã mine, Neculaĩ Ta-
cu jãcnicer.

Divanul apelativ al țării de gios.

D-luĩ vornicul Petrachi Roset fațã aducẽnd
ĩn presustviea divanuluĩ, originalul ispisoc, s'aũ
vãzut cã este in dialectul sirbesc pe perga-
ment, fãrã sã fie ras unde-va, și adevãrit cã
s'aũ scris de un Alexa pisãr, arẽ și legãturã de
matasã. Iar pecetea spãnzuratã de ace legãtu-

ră, nu, precum nici iscălitura domnească saă a altuî cui-va, iarăși in ispisoc nu este trecută. Iar copia aceasta fiind intocmai după acel ispisoc.

Apoi după cerirea ci și prin jalobă aă făcut dumnealui vornicul Roset, să încredințază cu iscăliturile cuviincioasă, și punerea peceții divanului.

(Iscăliți). Ghica agă. — Neculai Milu spatar. — I. Veisa spatar.

(L. P.)

Director Stolnicul Curada.

Șef secției Iordachi Zagură stolnic.

No 2283.

1840 luna April 6 zile.

Acest document se află în dispoziția mea.

Th. C.

**Cătră cinstitul Divan al Cnejei Moldovei, partea
giudecătoriaască.**

Vornicul de poartă Costin Ghenghe.

Fiind că după jaloba ci-aă dat Neculaî Alexandru, ca să se vînză prin mezat un loc de casă, ci-ar ave aice in Eși, in mahalaua bisericeî Curăları, fiind trebuință a să ști, ce mărime are, și de nu este vre o pricină de împresurare despre meg eși, să daă mărturie lămurită arătătoare, și in măsurî de stânjinî in lung și in lat, Octomvre 11 1830, supt

No. 2864, am primit poronca cinstitului divan, și după poroncă mergând la fața locului, mai întâi am dovedit, că locul este drept a jăluitarului de clironomie, rămas de la maică-sa Zoia fica mortului Neculai Corbu, după cum dovedește aceiași scrisoare, ce o are de la vitrigul satu Stolnicul Ioan Andreiași, și fiind că acest loc fără binali, despre răsărit să hotărâște cu drumul Sărării vechi, ce merge la biserica Curălarilor, iar despre ameză zi să hotărâște cu alt loc iarăși slobod a lui Radu Brașovanu, ce să află din a stânga Prutului, iar despre ameză noapte cu alt loc slobod, ce l'au cumparat d-lui Căminarul Ciutea prin mezat, iar despre apus să hotărâște cu locul dumisale paharnicului Constantin Ilaton, și pentru de a să ști de mărimea locului jăluitarului, am cerut scrisori dovezi, și mai întâi mi au aratat hotarnica veche, ce este din let 1784 Iuli 16, întărită și cu pecetea porții gospod, făcută de vornicul de poartă Stavăr, iscălită și de toți megieșii răzăși, cercetată și la let 1790 Mart 15 de Stefan Ciogolea vornic de poartă, când au hotărât locul lui lordache Flore, și a Smarandii Schinoaii, ce l'au cumparat Radul Brașovanu, care lămurit arată cum s'au invoit, și ș'au iscălit hotarnicile unul altue, după cum să vad iscăliți, arată in hotarnică, că l'au măsurat acest loc cu stânjân prost, după cum să vede palma însămnata in samne, și cu pietre, pe care de față fiind și dumnealui paharnicul Costandin Platon răzăș despre apus, am măsurat mai întâi

cu aceeași palmă proastă, și am găsit toate săm-nile, tumurugi vechi în pământ, și pietre, întocma după cum le arată hotarnica veche, și nu să cunoaște de a fi vre o împresurare nici la o parte despre megieși. Și fiind că locul jălu-itoriului este, a să vinde prin mezat, prin a-celeași drepte și adevarate sămne, am făcut măsură, și cu stânjin gospod, întâi începând cu măsura dintr'o piatră hotar vechi despre ameză di, ce este colțul locului acestuia din locul lui Radu Brașovanu, și din locul dumi-sale paharnicului Costandin Platon, și măsurând înspre ameză noapte, pin rădăcinile parilor vechi, și până în locul dumisale Caminarului Ciutea, în rădăcina de tumurugi vechi, și s'aũ aflat nouă stânjini și cinci palme, și am mers cu măsura la vale în spre răsărit până în drum, tot pe sămnile tumurugilor vechi, și s'aũ aflat doi spre zece stânjini și trei palme, lăsându-să drumul de doi stânjini, și întorcând măsura în spre ameză di pe lângă drum, până în locul lui Radu Brașovanu, și s'aũ aflat patru spre zece stânjini, și am purces cu măsura la deal spre apus pe urma parilor vechi, până la piatra de unde am purces cu măsura întâia, și s'aũ aflat trei spre zece stânjini și trei palme, și s'aũ încheef măsurile acestui loc întocmai, după sămnile și pietrele vechi, după cum hotarnica veche le mărturisăște, întru care nu rămâne nici o pricina. Dar fiind că pe acest loc să află și un beciũ, cu zidire de piatră un stânjin înaltul, doi stânjini și o palmă lungul, și

doi stânjinii lărgime, și temelie de casă diasupra beciului iarăși de piatră, și de cercetarea ce am făcut, dată această mărturie.

1830 Octomvrie 17.

(Iscălit) Costin Ghenghe vornic de poartă.

* * *

Dumnealui Banu făcând cercetare mărturiei aceștia, cum și scrisorile locului și dovedindu-să drepte a jăluitorului și nu va fi nici o pricină sau pretenție asupra acestui loc, atunci va face țidulă de mezat după rânduială în puterea scrisorilor.

1830 Octomvrie 25.

Vel logofăt.

Acest document de casă se află în proprietatea
mea. Th. C.

Suret de pe un isplsoc sêrbesc de la Vasilie W.

Precum au venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri ai Moldaviei Vasile ficiorul Maricăi, nepot lui Andriian, dinpreună cu tată său Ionașco, de nime siliți nici asupriți, ș'au vîndut ei a lor dreaptă ocină și moșie din satul Cărligiș, ce este în ținutul Neamțului, opt pământuri în țarină, și cu fânaț, și cu vatră de sat, și cu parte de heleșteu, și cu loc de prisăci, și cu livezi, aceia au vîndut ei credinciosului nostru boiariu lui Iordache vel Visternic, drept nouă galbină bani buni,

și le-au plătit lor deplin acei bani in mănute lor. Decî domnia me vădend a lor de bună voe tocmală și plată deplin, domnia me am dat și am întărit ep aceea parte de ocină din satul Crăligii, celui de mai sus scris boiaului nostru Iordachi vel Visternic, ca să'î fie lui și de la domnia me dreaptă ocină și moșie și cumparătura cu tot venitul, și altul să nu se amestice nici odată.

S'au scis in lași la veleat 7154 (1646).

Domnul au zis.

(L. P.)

Toderașco vel logofăt

* *

S'au tălmăcit de Gheorghii Lvloghi das-cal. 1787 Mai 30.

Acest suret se află în pastrarea mea. Tlu, C.

Suret scos de pe hotarnica moșiei Colțăștii a mănăstirei Tazlăului

Facem știre cu această mărturie hotarnică, precum că din luminată poronca măriei sale prea înalțatului domnului nostru Ioan Teodor voevod, fiind orînduit ca să mergem și să îndreptăm, și să hotărîm o moșie a svintei mănăstiri Tazlăului, ce să prăznueste Nașterea Precistei, care moșie este pe apa Cracăului la ținutul Neamțului, anume Colțăștii, și să hotărăște pe din sus cu satul Verșăștii, moșia

mănăstirei Precistii din Roman; iar pe din gios să hotărăște cu Girovul și Nicoreștii. moșia mănăstirii lui Aron Vodă; iar în capul moșiei Colțăștilor despre răsărit să hotărăște cu Șarbestii, și cu Costujeni, dumisale Ilie Canta biv vel visternic; iar despre apus să hotărăște cu apa Cracăului, despre alte moșii. Decî fiind această moșie necăutată, din pricina Egumenilor celor mai din nainte, aū împresurată-o dumnealui Ilie Canta, o bucată de moșie și cuprinsăse mai de tot fără de nici o dreptate, și întrasă și peste hotarale vechi de stăpânea. Și dând jalobă mării sale lui Vodă, Sfinția sa Hrisant egumenul de Tazlău, precum că i-aū împresurat moșia mănăstirei, și i aū strămutat și hotarale vechi, scoțînd și carte de blastăm, de la Preosfințitul Patriarhul de Tarigrad, și de la sfinția sa părintele Mitropolitul, într'această chip: întâi asupra răzășilor și a împregiurașilor, orî care ar ști pe unde sunt hotarale, ș'au stăpînit mănăstirea, și n'ar mărturisi adevărul, să fie supt blăstămul arhieresc. Decî noi după prea luminata porunca măriei sale lui vodă, am mers acolo la Colțăști la ace moșie a mănăstirii, și am strâns boeri și egumeni și preoți și mulți oameni bătrâni și tineri, de pin pregiur, anume Sfinția-sa Filaret egumen de Aron vodă răzășu. și pe dumnealui Ilie Zmunică postelnicel, și preotul Stahie ot Colțăști, și preotu Ion ot Verșești, și Ursul Vicol ot Gogoești și Ion Chelsoiū ot Verșești și Toader Pantazi ot Girovu, și Ion Purcel ot Col-

VOLUMUL XXII DE URICAR. C 26.

țăști, i Andrii Grecul ot tam, și alți oameni me-
 gieși, fiind și dumnealui Ilie Cantacuzino de
 față, s'au întrebat cu ce mijlocire au intrat de
 stăpânește acea bucată de moșie a mănăstirei,
 peste hotarale vechi; dumnealui au răspuns
 precum că l'au dus Ursul Vicol de i-au a-
 ratat, și pe acea aratare a lui Vicol au stă-
 pinit până acum, care fiind și Vicol față, au
 giurat pe cărți de blăstăm precum că nici i-au
 aratat, nici au mers cu dumnealui să'i arăte,
 nici știe nimica, ce'l năpăstuește. Și cetindu-se
 și cărțile de blăstăm, nici dumnealui Ilie Canta-
 visternic alt răspuns n'au mai arătat, și am mers
 cu toții acești numiți mai sus de ni-au arătat și
 hotarile pe unde sunt vechi; iar pe unde n'au
 fost hotară s'au aflat sămne. Decî pe mărtu-
 riile acestor oameni bătrâni am mersu la ca-
 pul moșiei Colțăștilor din sus despre apus la
 apa Cracăului in colț, despre moșia Ver-
 șăști a mănăstirei Precistiî din Roman, in ca-
 pul pământurilor Cităriei, și din apa Cracău-
 lui am purces spre răsărit pin luncă pe dru-
 mul vechi, și in luncă pe drumul vechi
 și alătura cu Verșăști și in marginea lun-
 cii drept in drum, lângă o vâlcică, s'au
 pus piatră hotar; și de acolo tot pe dru-
 mul vechi, pin poiană și pin șas, și peste o
 gărlă unde iaste vad de trece drumul, și iar
 pe șas, și drept la deal, și in muchea din sus
 de Slotin s'au pus al doilea piatră hotar; și
 de acolo tot pe podiș pe drumul vechi, și
 tot alătura cu Verșăști pe un hat și pe o vâ-
 găună ce să face șleah, și peste pârăul Rugi-
 niî, și într'un pisc s'au pus a treilea piatră

hotar între Colțăști și între Verșăști; și de acolo cam la deal și tot drumul vechiu și trece pârăul la deal, pâră în zarea dealului despre Șărbești, unde s'aũ pus în colț, al patrulea hotar, și de acolo în lung numai merge, ce să întoarce în curmeziș, pe muchea dealului în gios, unde s'aũ găsit hotar vechiu pe muche; și de acolo tot în gios pe obrațele pământurilor, și tot alătura cu Șărbești, până unde s'aũ pus a cincea piatră hotar, în colțul Șărbeștilor; și din hotarul acela în curmeziș numai merge, și să întoarce iarăși în lung spre răsărit pe un hat la vale și în marginea drumului ce vine de la Șărbești, s'aũ găsit iar piatră hotar vechiu, și trece drumul la vale, și peste pârăul Șărbeștilor tot spre răsărit, și în dâmb s'aũ pus al șaselea piatra hotar, și tot drumul care aũ mărturisit precum că și acolo aũ fost hotar, și de acolo apucă dâlma la deal, unde s'aũ mai găsit iar în drept piatră hotar vechiu și sucit, și s'aũ îndreptat, și peste alt drum și tot pe dâlmă spre răsărit și la deal și trece peste drumul cel mare ce merge în sus, unde s'aũ mai găsit piatră hotar vechiu și în colț, și de acolo Șărbești trec spre răsărit, iar Colțăști să întorc în curmeziș în gios prin capete cu Cotinganii pe rupturile drumului vechiu, unde s'aũ mai găsit piatra hotar vechiu, și povârnit, și s'aũ cercat și s'aũ găsit cărbuni și iar s'aũ pus la loc, și de acolo tot în gios și trece peste drum cam chezăș tot pe culmea dealului până în dreptul fântâniș lui Nistor, într'alt drum vechiu ce merge în cruciș, care acolo au măr-

turisit dumnealui Ilie Zmuncilă postelnicel și preotul Stahie, și Ion Purcel, și Ursul Vicol, precum că fântâna iaste hotar, și de la fântână in gios să începe Girovul moșia mănăstirei lui Aron Vodă, și merge hotarul drept la Vracnișă, dar noi am socotit și am mai dat o bucată de loc in partea dumisale Ilie Canta visternic, din fântâni din Vracnișă spre apus, până in muchea dealului unde s'au pus și al șaptelea piatră hotar și au ajuns in capetele moșiei lor între Colțăști și între Giorov ; și de acolo să întoarce iar in lungul moșiilor, spre apus peste zăpodina văii Rusului pe drumul vechiu și in lungul pământurilor pe un hat, și in capul pământurilor despre apus, din gios de niște arii vechi, s'au pus al optule piatră hotar, și de acolo cam scăpătând la vale, și tot pe dălma drumului vechiu, și drept peste durăitoare, și iar trece pârăul Negru ce vine de la Șârbești și pe din sus de podiș, și trece pe din gios de drum, și pe podiș și scapătă in șas și iar peste drum pe din sus, in marginea drumului ce merge in sus in cruciș s'au pus al noule piatră hotar, și peste drum și peste gâr-la morii pe din sus de niște răchiți, și peste altă gârlă și pin luncă pan in apa Cracăului in colțul moșiei ; și de acolo să întoarce in sus, și iar in curmeziș tot pin luncă și pin spărturi tot apa Cracăului până unde am purces întâi, și așa s'au încheet acest hotar cu aceste sămne și hotară in giur împregiur această moșie Colțăștii a mănăstirii Tazlăului.

Și pe cum am hotărît cu bună dreptate am făcut această mărturie la mâna sfinții sale părintelui Hrisant egumenul de Tazlău, împreună și cu acești egumeni și boeri și preoți și alți oameni bătrâni împregiurași, și pentru credință ni-am și iscălit. Iar care n'au știut carte ș'au pus degetul.

1800 August 17.

Ioan Meleghi vornic de poartă hotarnic.

Și toți câți sunt arătați sus că s'au tâmplat sunt iscăliți în hotarnică.

* * *

Acest suret fiind asăminea cu cel adevărat, l'am încredințat și eu cu a me iscălitură:

Urmează iscălitura în limba Grecească (Hrisantie egumenul Tazlăului).

Acest document se află în pastrarea mea.

Th. C.

SCRISOARE DE INVOIALĂ.

Adecă noi răzăși de moșia Socii și Dușești, cari mai gios suntem iscăliți, dat'am această adivarată a noastră scrisoare de invoială unul la mâna altuia, precum să știe că așa ni-am învoit noi între noi, și ni-am primit ea pentru părțile de moșie, ce le are dumnealui spatariul Ioan Rusăt cumpărături și răscumpărături, de la postelnicul Costan-

tin Niță, din moșia Socii și Dușești, ca după cartea gospod ce au adus dumnealui, ca să'și aleagă părțile dumisale, de o parte din părțile noastre, dintr'amândouă părțile din moșiile de sus aratate, atât câmpul, siliște, margine, și pădure; noi răzăși așa ni-am primit și ni-am învoit cu dumnealui cu bună primirea dumisale, ca pământurile din câmp din moșia Dușești să i le dăm dumisale, din gios despre Cârliğı alătura cu părțile ce le mai are dumnealui cuprinsă cumpărături vechi, din moșia Dușești, să le măsoare din Holm din capul moșiei despre apus, până în marginea pădurii despre răsărit, până să va împlini soma pământurilor câte vor eși bune, cum și marginea de hotarul Cârliğılor în sus în măsură până să va împlini analogul pământurilor din câmp, cum și codru iarăși din hotarul Cârliğılor în sus alătura cu hotarul Dragomireștilor și alătura cu Hrișcanii, până în capătul moșiei din sus; până în pâraul Văii Albe iarăși măsurat și codrul după analoghia pământurilor din câmp, cum și pentru siliște să'și o dăm dumisale din gios iarăși despre Cârliğı cât să va face analogul pe soma pământurilor din câmp, și așa cu acest chip să urmăim pentru moșia Dușești. Iară pentru moșia Socii așa ni-am primit și noi și dumnealui, pământurile din câmp să i le dăm din capătul moșiei din gios despre Dușești în sus până să vor împlini soma pământurilor, câte vor ieși bune, iară pentru două zeci de pământuri tot dintru aceea somă, să le ia dumnealui din sus pe costișă despre Bordea, luând

și marginea pe dênsele, tot de acolo despre pământuri, iară pentru codru așa s'au primit dumnealui și cu a noastră primire să o dăm din marginea moșii Socilor in sus pe capătul moșiei despre Chirilaș, pe coasta Muncelului și pârăul de să va împlini analogul pământurilor din câmp, iară pentru marginea ce s'ar mai face analogul pământurilor din codru, să'i dăm tot pădurea lângă acea măsură de acolo din codru, cum și pentru siliște s'au primit dumnealui să'i dăm câmp, saū siliște din Dușești, ca să nu între dumnealui in sat prin casele noastre, și așa întocma să se urmeze după scrisoarea aceasta : iară care din noi nu ni-am ține de această scrisoare de învoială, unul ca acela să fie lipsit din moșie, și orî la ce giudecată va merge să nu i să fie in samă și să fie și de rușine, și să plătească și toată cheltuiala ce s'a face prin giudecăți răzășilor ; și pentru mai adeverată credință care am știut carte am iscălit, iar cari n'am știut carte ni-am pus numele și degitele noastre.

Let 1812 Mai 21.

Erei Ion Lazur răzăș. — Preutul Matei răzăș. — Mihalache (?) Niță postelnicel. — Ștefan. — Neculaț Gherman răzăș. — Vasile Buzăitu. — Erei Vasile Popescu răzăș. — Alistare Liciu răzăș. — Vasile răzăș. — ● Eū Dumitrache Fodor răzăș am pus degitul. — ● Eū Ilie zăt a Sâniei Posdeanca răzăș.

● Eū Ștefan Machidon răzăș. — ● Eu Ștefan Melinte răzăș. — ● Eū Gavril Liciul răzăș.

Iarăș pentru oareș care prieinuire ce fac părinții de la mănăstirea Războianilor, cu mo-

șia Gujești a mănăstirii, fiind că partea dumisale spatarului de pădure din hotarul Sociilor, să ia despre moșia mănăstirii de va cere trebuința a să porni vre o giudecată, suntem îndatoriți amândouă părțile, și după sfârșitul giudecății, să avem a ne pune la cale, precum va fi cu dreptul.

. . . . Postelnicel răzăș.

Și eu am scris învoiala aceasta cu zisa și primirea răzășilor și iarăși am iscălit.

Preotul Matei răzăș.

* * *

De la isprăvnicia Niamțului.

Viind și înaintea isprăvniceii și arătând că cu a lor bună voie au dat această învoială și cu bună primirea lor, s'au încredințat și cu a noastre iscălituri. Inșă aice la isprăvnicie au venit din partea răzășilor numai preotul Ion Liciu, arătând că este cu vechilac din partea tuturor, care vechilac s'au văzut și de către noi.

(Iscăliți) Balș spatar. — Toader. . . (?)

Acest document în original să află în dispoziția mea. Th. C.

NCI GRIGORIE GHICA VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Seriem domnia me la boeriu nostru Ștefan Iani biv ftori logofăt. Facem știre că

domniei mele jălui Sirghie ficiorul lui Ciocârlie de Dragomirești, pe Andrei Popârda armașul, zicând Sirghie că au moșie în Dragomirești, și le sunt moșiile împărțite și hotărâte. Iar Andrei Popârda să fie cumparat o parte de moșie din hotărătura lui Sirghie de la un răzaș a lui Sirghie, și el nimică n'au știut când au vîndut acel răzaș, nici Andrei Popârda nu l'au întreat, când au cumparat, pentru care poveste arată Sirghie o carte și de la Mihai voevod, scriind, că s'au pârât și față cu Popârda pentru această socotială, și scrie cartea iară la dumneta, ca să ei sama cu megieșii și să le faci dreptate, și pînă acum nu s'au mai giudecat pe ace carte. Și iată că de iznoavă îți scriem după cum scrie și cartea lui Minai vodă, pecum s'au fost socotit atuncea, să te scoli să mergi acolo și să strângi oameni buni megieși din sus și din gios și răzași câți s'or afla, și să le ei sama foarte cu bună dreptate, și de să va afla așa, să le fie moșia hotărâtă, ș'ar fi cumparat Andrei Popârda de la acel răzaș fără știrea lui Sirghie, nici l'au întreat, să'i întoarcă Sirghie lui Andrei Popârda, ci-ar fi dat pe ace moșie înapoi. Și câtă dejmă ar fi luat Popârda de pe hotărătura lui Sirghie din tot venitul, să'i întoarcă tot înapoi. Iar de nu li ar fi moșiea hotărâtă să cauți dumneta cu oameni buni răzași și megieși să le alegi moșia, și să li-o hotărâști cu pietre, și pecum vei afla și vei hotărâ să faci și mărturie în sămne, ca să i se facă și întăritură de la domnia me. S'au de li-ar fi

moșia hotărîtă să cerci sămnele, și pe unde or fi stricate sămnele să le puî la loc, și iar să faci mărturie. Aceasta scriem.

Let 7237 (1729) April 25.

Vel logofăt ucitil. (L. P.)

* *
* *

Divanul.

Posleduindu-se copia aceasta din cuvînt in cuvînt, și fiind întocma de pe cea adevărată carte domnească, s'aũ încredințat.

Dimitrie Sturza vel logofăt.

1816 Iuli 26.

De mine s'aũ posleduit, Constantin Leon-dari sulger.

Acest document se află în dispoziția mea.

Th. C.

Descrierea unei părți a lasului din anul 7184 (1676).

Facem știre cu acest hrisov al domniei meale tuturor cui să cade a ști, că înștiințându-ne domnia me precum ca locul domnesc, ce aũ fost slobod, și deschis pe lângă haznawa cea veche și pãn la podul cel vechiũ, s'aũ împresurat de cătră oameni cariĩ au locuri de casă de să hotărăsc cu locul domnesc, am rinduit pe cinstit și credincios boerul domniei mele, dumnealui Radul Kacoviță vel logofăt, poroncindu'ĩ ca să meargă să iee sama să dez-

bată locul cel dōmnesc ce va găsi împresurat, care numit boeriul mergēnd de au luat sama, ni-au spus că au strâns pe toți căți au locuri alătura cu locul domnesc de la podul uliții ce trece pe dinaintea lui sfteti Neculai in sus, pân la Podul vechiu, anume pe Ianachi Blanariu, și pe popa Iftimie de la biserica despre Doamna, și pe Pricopie egumenul de la mănăstirea Galata, și pe Paisie egumenul de la sfteti Ioan Zlataust, și scoțēndu'și fiește carele zapisele, și ispisoacele domnilor de întăritură, li-au cetit dumnealui vel logofât și singure zapisile lor, și ispisoacele au îndreptat pân unde agiung locurile a fiește căruia, că Antonie Ruset vodă scrie prin ispisocul domniei sale din anii 7184, ce s'au văzut de față in mânilor lui Pricopie egumenul de Galata, cum că locuri de casă ce au cumparat Iristodul căminarul fratele Canelii care pe urmă au rămas la Galata. Aceste locuri s'au hotărât cu boerii de curte cari și dumnealui vel logofât, au măsurat acmu, începēnd întâi, din locul casei Gheorghie Circovnicu, ce stăpînește popa Iftimie despre Doamna, de unde au aratat in sus popa Iftimie in partea despre răsărit in lung cătră Podul vechiu, pân in locul casei Gheorghie sîn Băcăliții, tij despre răsărit 17 stânjini, iar despre ulița mare, iarăși de unde au aratat popa Iftimie din locul casei, Gheorghie Circovnicul in lung spre Podul vechiu, pân in locul casei Gheorghie sîn Băcăliții 20 stânjini, după cum arată ispisocul lui Antonie Ruset vodă, că așa au fost măsurat și atuncea de

acei boeri de curte. Dar fiind acmu trebuință a să ști și latul locului acestuia, s'au măsurat in lat curmezișul capătul locurilor lui Hristodul căminarul cel despre locul Ghioghie Circovnicul, și s'au aflat 9 stâjnini; așijderea s'au măsurat și capătul locurilor lui Hristodul cel despre Podul Vechiu, pe lângă casa Ghiorghie sân Băcăliții, și s'au aflat 7 pol stâjnini, care loc de casă a Gheorghie sân Băcăliții este tocma in capul Podului Vechiu, cum era mai de demult, unde in dreptul acestui cap al podului, dă și ulița strâmbă, de să împreună cu capul podului vechiu, și in capul aceștii uliți strâmbe despre răsărit este pivnița lui Ilie Zelarul, ce o ține acmu Fote Nica neguțitorul, din care loc de casă a Gheorghieseii Băcăliții, unde s'au plinit 17 și 20 stâjnini locurile lui Hristodul, măsurând și lungul locului Gheorghie sân Băcăliții, pân la capul podului vechiu unde s'au zis mai sus, s'au aflat un spre zece stâjnini și giumatate, și de acolo măsurând latul locului domnesc spre apus drept cătră poarta Trei-Sfetitelor, pân la capul podelilor podului ulița boerilor, s'au aflat unspre zece stâjnini și giumatate, care acest loc s'au ales și s'au dovedit loc domnesc : lungul alătura cu locul Gheorghieseii Băcăliții ce'l stăpînește mănăstirea lui Steti Ioan Zlataust, și alătura cu locu lui Hristodul căminarul, care au ramas la Galata, și alătura cu locul casei Gheorghie Circovnicu, și alătura cu patru stâjnini de loc in lat, și șasă in lungul, a popii lui Iftimie ce'l are cumparat de la patriar-

hul Meletie, și pân la podul uliții ce trec pe dinaintea lui Sfeti Neculai, care loc de casă a Gheorghie Circovnicu ce'l ține acmu popa Iftimie despre Doamna, și cu patru stânjină in lat de la patriarhul, masurându-se de a curmezișul, din locul casei protopopului Tofan ce'l stăpînește acmu Ianachi Blanariu, spre apus pân in locul domnesc ce s'au dat popii lui Iftimie danie de la domniea me unde este piatră hotar, s'au aflat nouă stânjină latul, iar lungul acestui loc, și cu a patriarhului 15 pol stânjină, fiind că in vremea de demult era ulița boerilor largă, din gura uliții strâmbe, și pân in dreptul porții Trei-Sfetitelor, deci după îndreptarea aceasta a locului domnesc de cătră locul acestor ce să hotărăsc alaturea pe despre rasărit, cercând dumnealui vel logofătul au găsit că și mănăstirea Sfeti Ioan, și manăstirea Galata, și popa Iftimie cu ficiorii săi, și Ianachi Blanarul, cu toții au cuprins din locul domnesc, cu dughene și case ce au făcut.

Dar deosebit de cât loc am dat lui Sfeti Ioan, și de cât am dat mănăstirii Galatii, și de cât am dat Dimii, și lui Constantin su-iulgiu, am dat și preotului Iftimie despre Doamna, la locul domnesc cât cuprinsese cu casele lui și a ficiorilor lui, danie și miluire, care loc măsurându-se din locul Georghie Circovnicu și a patriarhului, ce l'au cumparat popa Iftimie cu zăpis, măsurat in lat de a curmeziș spre apus cătră ulița mare, din locul casei Gheorghie Circovnicu și a patriarhului, de unde in sus popa Iftimie au aratat

și pân în locul suiulgiilor, s'au aflat zece pol stânjini, iar în lung despre Sfeti Neculai, din locul Galatii pân în locul Dimii și lui Constantin.

.

Din acest hrisov am putut capata numai o parte de hrisoval Domnesc inserat până aici; de dorit ar fi că dacă s'ar putea afla undeva hrisovul întreg al acestei descrieri, și dacă să va publica, credem că s'ar face un adevărat serviciu Arhiologiei Iașului. Noi am făcut pe cât am putut. Th. C.

NOI GRIGORIE GHICA VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavskoï.

Scriem domnia me la boeriul nostru Grigorie Cocoranul vornic de poartă. Facem știre că jăluiră domniei mele Sirghie Ciocârlie și Miron Ciocul, și Toader Vădeanul, și Grigoraș Gherman, și Gheorghe Lazor, și Gligorașco Popârda, și alți frați ai lor, zicând că au moșie la Dragomirești, și la Obârșie la ținutul Neamțului, cu alți răzăși dinpreună și n'au tocmele între dînșii. Decî iată câ'ți scriem să te scolî să mergi acolo la acele siliști la Dragomirești și la Obârșie, și să chemi să vie toți răzășii față, și megieșii de prin pregiur, și să'și scoată răzășii dresele cine ce vor fi având pe acele moșii, și cu bună dreptate să socotești, împreună cu megieșii să le iaî sama și să'i giudeci pecum vei afla drept, și să le ho-

tărăști acele moșii pecum să va veni cu dreptate și să li pui pietre pe unde vei socoti, să naibă strâmbătate, unii de cătră alții, și pentru niște părți de moșie ce dau samă că au vîndut niște răzăși dintr'acele săliști altor oameni străini, și pe dînșii nu iau întreat nici vînzătorii cei ce au vîndut, nici cei ce au cumparat. Decî iară să. le ei sama cu dreptate, și adevierindu-să cum că n'au întreat nici vînzătorii cei ce au vîndut, nici cumpărătorii cei ce au cumparat de la răzăși, să aibă răzășii a întoarece acelor cumpărători ce ar fi dat și să lipsască aceia ce au cumparat dintr'acele cumpărături, să le ție răzășii care le vor întoarece banii, și cum vei afla drept și îi alege să faci și mărturie la mânele razășilor, să le intarim și cu drease domnești.

Vlet 7237 (1729) Iulie 4.

Vel logofăt. (L. P.)

* * *

Divanul.

Posleduindu-se copia accasta din cuvînt in cuvînt, și fiind întocmai de pe cea adevărată carte Domnească s'au încerdințat. 1816 Iulie 26.

(Iscălit) Dimitrie Sturza vel logofăt.

De mine s'au posleduit Constantin Leonardari sulger.

Această carte domnească să află in dispoziția mea. Th. C.

SURET DE PE UN ZAPIS SARBESC.

Adecă au venit inaintea noastră această femeie anume Dochia Pătrăoae, și cu fata ei Nastasia de nime silite nici asupraite, ș'au vîndut din a șesa parte, cât va fi loc de o casă, d-sale lui Nicoară logofătul, drept trei zeci taleri, și le au plătit lor, și le au dat tot bani gata. Și au fost la această tocmală Grigorie diac din Șechianî, și Bran diac din Socî, și Popa Costin din Hălășteanî această ocină au fost lor cumpăratură de la Gavril din Bârsă. Și pentru mai mare mărturie ș'au pus pețele să se știe.

(L. P.)

Fără velet

Grigorie diac. Popa Costin. Bran diac.

* *

*

Gheorghii Evloghie au tălmăcit. 1787
Mai 31.

Acest suret se află în pastrarea mea. Th C.

BIBLIOGRAFIE.

Invățătura sfîntă, adică sînte și dumnezeștii liturghii. Tălcuire de pre limba grecească în limba românească de Erimia Cacavela dascal, cu porunca măriei sale pre luminatului Domn Antioh Constantin Voevod. Tipăritus'ău în Iași. în Tipografia Domnească, velet 7205, de la Hristos 1697, meseța, Mai 30, formatul 4° (cu o predoslovie de hatmanul Lupul Bogdan.)

ZAPIS IN SLAVONEȘTE.

Eu Boișteanul din Cârliğı, insu'mi eu am făcut mărturie cu acest zapis că mi-au dat Nicoară logofătul două zeci taleri și opt taleri și o vacă cu vițel pentru ocina ce am avut în satul Cârliğı, ce am fost cumparat-o de la Ciurești. Deci acești bani ce sunt mai sus scriși când s'au dat pentru această ocină, este mărturie Ionașco spatar din Doljeshi, și Bran din Socă, și Toma din Dușeshi și Nekita din Vârtop, și Efrim din Cârliğı, și Dumitru din Suceavă, și pentru mai mare credință ei s'au pus pecețile sale: așa mărturisim cu acest zapis.

Fară velet. S'au scris in Cârliğı la Septembrie in 13.

(L. P.) (L. P.) (L. P.) (L. P.)

* *
*

Gheorghii Evloghi, au talmăcir la anul 1787 Mai 31.

Acest document se află în dispoziția mea
Th. C.

TRADUCEREA BERATULUI IFTIHAR

Comme le très haut et très puissant *roi* des *rois* dans sa volonté *supreme*, rendit *ma* *personne* distinguée par sa justice, et sacrée parmi les *potentats* de la terre, et que pour ajouter plus d'éclat à *ma* gloire, il fit dans *son* immense charité, que *mon* seuil sublime soit le refuge

de l'univers, et surtout des malheureux ; c'est en reconnaissance de tant de bienfaits que nous avons la coutume de récompenser le zèle et la fidélité de ceux qui nous servent, afin qu'ils puissent s'en vanter parmi leurs égaux.

Voilà pourquoi feu mon père d'éternelle mémoire, avait voulu que le *Hetman Georges Costaki*, porteur du présent brevet, Boyard fidèle et loyal de la *Moldavie*, partie de notre empire, puisse posséder cette distinction.

Un brillant *nichan* lui avait été accordé à cet effet. sous le règne précédent, en confirmation de quoi le présent brevet impérial lui fut donné gracieusement sous mon glorieux Règne.

Ecrit à Constantinople vers la fin de la lune du Zilhizé. en 1255.

Traducerea acestui Berat turcesc, l'am inserat în colecțiunea Uricariului, spre a se cunoaște de Junimea Română stilul oriental ce se întrebuița de Poarta Otomană în hărăziri de Decorațiuni, ce se dădeau boierilor Moldovei.

Th. C.

Rediul Moldovenilor la Viena.

(*Das moldauer Vaeldechen*)

Încă la 1683 nu se îndeplinise armistițiul de 20 ani, când armia turcească sub comanda Marelui Visir Cara-Mustafa în număr de 150 mii intrase prin Ungaria de dânsii guvernată, la 1680 s'au întins spre Viena care la 14 Iunie 1683 fu asediată. Imperatorul a fugit la Pasau, și provinciile de amiași-și fură de Tatarî pradate. Garnisonul Vienei se compunea din 12 mii soldați, cătră care se unise cetățenii înarmați. Contele

Ștarenberg comanda în Viena, dar Turcii o asediau cu 200 mii oștire și cu 100 tunuri.

În acest pericol se trezi flegma Germană, 80 mii se adunase pe marginea Austriei. Dar eroicul Ioan Sobieski regele Poloniei, se repeși spre ajutorul creștinilor și atacând cu furie a sfarmat armia memică. Imperatorul Leopold I, se înturnă în capitala sa liberată. În consiliul de Stat se făcu întrebarea în ce modăre a se întimpina regele Sobiëski.—Cu brațe deschise di-se, elu a mântuit imperiul, dar mândria etichetei n'a ertat decât ca ambiu suverani să se întelnească și să se saluteze de calare !

La astă expediție era chemat și Duca Voevod cu un corp de 15 mii, ear domnul Valahiei cu 30 mii oștire. rënduiți cu transportul de proviant de artilerie și de bagajü. Moldovenilor se rëndui poziția pe înălțimea de la Schönbrun, apărați în dos de o pădurice unde se aședă artileria; tuurile începură a bombarda Viena, dar acele ale Moldovenilor fiind încarcate numai cu pae nu aduceau nici o daună, și când prin sosirea oastei Polone, sub regele lor Sobieski, Turcii s'au atacat, Moldovenii în loc de pae încarcând tunurile cu ghiulele, au contribuit la alor deplină sfaramare, și fugând de sub Viena. Drept care trecând prin Moldova spre resbunare au pradat Moldova și au ars politile ei.

În acest rediu, pre carele în cursul petrecerei mele la Viena ca Agent diplomatic al Moldovei, se afla îngropat junele Cserofon fiul Vornicului A. Calimah, carele prin talent și patriotismă promitea a fi țereș folositor.

G. Asachi.

Reprodus din Calendarul Albinei Române din anul 1868.

Th. C.

Blestem de la hospodariul Munteniei
Matei Basarab Voda, (1611-1631).

„Acel om, Domn să fie, Mitropolit să fie,
Episcop, sau ori ce boier mare va fi, ori străin,

orî de țară, acel om împreună cu îndemnătorii lui, să aibă a moșteni blestemul soborului Arhiereilor, Egumenilor și a tuturor preoților Țerei, care blestem înaintea noastră și înaintea Adunării a toată Țara în sfintele odăjdii imbrăcați și cu făclii aprinse în mâini, infricoșat și groaznic făcutu l'au. Și blestemând stinsuș'au făcliile precum este legea blestemului, care blestem în acest hrisov al nostru arătăm'u și noi și'l punem înaintea, cum pre un om ca acela va îndrăzni a sparge această sobornicească legătură, dimpreună cu îndemnătorii lui, să'l spargă Domnul Dumnezeu și să'î vie cursa care nu o știe, și vinătoarea care aș ascuns'o să'l coprinză. și întru acea cursă să cază, să fie curtea lui pustie, și întru lăcașul lui să n'aibă cine locui, să se șteargă numele lui din cartea vieței, și cu dreptii să nu se serie, să pue Dumnezeu pre păcătosul asupra lui, și diavolul să stea de-a dreapta lui; când se va judeca să iasă osândit. și rugăciunea lui să fie întru păcat, și să fie zilele lui puține, și dragătoria lui să o ia altul: să fie feciorii lui rămași săraci și muerea lui văduvă, și să fie gonit din casa lui, datornicii să caute toate câte sunt ale lor, să jefuiască străinii osteneala lui, osfitorii să nu aibă, nici să fie cine va a'l milui, să fie feciorii lui de peire, într'un neam să se măsure pomana lui: să se pomenească strimbătatea părinților înaintea lui Dumnezeu și păcatul maicei sale să nu se curățească, ci să fie înaintea lui Dumnezeu pururea, să cază de vrăjmașul lui în deșert, să gonească vrăj-

mașul pe sufletul lui, și să' l ajungă și să calce
in pământ viața lui și virtutea lui in țărână să
o pue, și să măture depe pământ pomenirea
lui, și la sfirșenie, să se ia cu păgânii și in
ziua de infricoșata judecată să nu vază slava
lui Dumnezeu și focul și spuza, și vânt, vifor,
să fie partea paharului lui: împreună cu Iuda
și cu Aric. și aceasta să se intimpleze lui a le
nemerii in valea mătcii focului, de 3 ori anatema
a 315 sfinții Părinți de la Nichea. Așijderea
iarăși in potrivă, cine va cinsti și va păzi
neclintită această sobornicească toțmeală, din
acest Hrisov al nostru, și le va intări și cu
hrisovul lui, pe acela să' l auză Dumnezeu, in
zi de grija lui să' l sprijinească numele lui,
Dumnezeul lui Iacov să' i trimeată ajutor din
sfint și din Sion să' i folosească Domnul, și să
vază tot binele in toate zilele vieței lui, să' i
dea Dumnezeu zile lungi și blagoslovenie in
veacul veacului, să se lumineze toată lumina
lui, să' i meargă inainte dreptatea lui, și sla-
va lui Dumnezeu să' l coprinză, să resară lumi-
na lui la intuneric, și intunericul lui să fie cu
amează-zi și să' i fie Dumnezeu lui cu dinsul
pururea, și să se sature cum cugetă sufletul
lui, acela la sevrișenie după moarte, să intre
intru bucuria Domnului Dumnezeului lui și in
veac să fie părtaş al bunătăței ca aceia care
ochii n'au văzut și urechile n'au auzit, și la
inima omului n'au venit, care au gătită Dum-
zeu celor ce iubesc pe dinsul care Dumnezeu, lăcu-
ește in lumina cea neapropiată, cela ce este
blagoslovit in veci,“

Acest blăstăm l'am copiat din discursul D-lui V. G. Morțun, deputat rostită în Cameră la 1 Iunie 1891. la ocasiunea dotărei cu 300000 lei s'au publicat în suplimentul ziarului „Adeverul“ din 1892. Th, C.

ISTORIA ARMATEI ROMANE

DE LA

Intemeierea Principatelor Muntenia și
Moldavia, și pînă la anul 1893.

— * —

PARTEA I

Forța militară a Românilor în timpul trecut, din Muntenia și Moldavia. — Armata permanentă, Milițiile și gloatele. — De la întemeierea Principatelor pînă la așezarea Domnilor fanarioți.

„Muntenia“ Intre anii 1290—1716, sau de la întemeierea principatului și pînă la Domniă fanarioți, armata Munteniei se compunea din trei elemente:

1. *Armata permanentă.* — Ostașii sau Slujitorii statorniciți cu leafă.
 2. *Miliția.* — Catane sau Slujitori de scu-teală.
 3. *Gloatele.*
-

ARMATA PERMANENTA

Armata Românească au fost cea dintâi armată permanentă în Europa după istoricii noştri şi streini. Este de crezut că ia îşi avea începutul de la *Radu Negru* care a pus baza tuturor instituţiunilor noastre. La 1383 *Mircea I* regulă corpul dorobanilor care era alcătuit mai din nainte. Lui *Mircea* dar se cuvine memoria pentru organizarea armatei permanente. El înalţă şi regulă edificiul început de cei mai din nainte de el. El fu cel dintâi care se îmfaţişe în Europa cu o armată permanentă şi regulată, carea sub următorii domni se desăvirşi şi se mai mări.

Armata la început se împărţea în cete de câte 1000 oameni sub comanda unui Căpitan. — Fie care ceată se sub-împărţea în de ce centurii sub un sutaş, în urmă numit iusbaşa: fie care centurie se împărţea în de ce decurii sub un cetaş fie care. Capul a 500 se numea Vătaf, iar în vremile mai noi Ceauş. — Numerul ei trecea peste 30,000 şi în vreme de rebel se mai mărea.

Ea se compunea din:

1. Cetele de dorobanţi sau neamul dorobăntesc, pedestrime grea în număr de 5000 cruci*) sau 10,000 oameni. Fiii lor urmau în

*) Ostaşii fiind îndatoraţi să plătiască capitate, erau împărţiţi în cruci dupe averea lor, cei mai săraci erau câte 2, 3, 4, pe o cruce, astfel cuvîntul de cruce reprezintă unul sau mai mulţi oameni. O cruce platea un leuşor (monedă Ungară de unde rămase numele de leu de 40 parale).

serviciul părinților lor. Aveau arcuți și sulițe și la aflarea prafului li se dete puști și tunuri; ei erau comandați de un Căpitan numit Căpitanul cel mare sau al dorobanților; fiecare ceată de 1000 oameni se comanda de un Căpitan mai mic sau Sub Căpitan.

2. *Călărășii*.—La început erau mulți, dar în urmă s'au împușinat din cauza mijloacelor de întreținere. La 1620 erau 8,000, iar pe la 1679 numai 6,000, șeful lor era Spătarul.

3. *Roșii de țeară*.—Călărime, foarte vestiți care au ținut până în al XVIII secol, comandați de *Marele Paharnic*.

4. *Lefegii*.—Regiment sau ceta de pedestri-me comandați de un Căpitan de lefegii, ei erau în număr de 1,000.

5. *Lefegii spătarului*.—Sub comanda Ceașului spătăresc în număr de 500.

6. *Vânătorii*.—Pedestri-me și călărimea al căror comandant avea mare importanță fiind însărcinat și cu poliția Capitalei. El se alegea dintre oamenii însemnați. *Neagoe Basarab* era comandatele acestor vânători când s'a ales Domn la 1513.—*Radu Vodă Mihnea* la 1620 dete acestui comandante titlu turcesc de Agă.

7. *Sărăcei și Scutelnici*.—Erau călărimea Bucureșcilor, comandați de Căpitanul Spătărei.

8. *Lipcani*.—În număr de 1,000 sub *Marele Postelnic*.

9. *Cazaci**].—Pedestri-me și călărime sub un Țolcovnic în număr de 2,000, armele lor

*)Cazacii, lefegii, lipcani, erau români, imitând numirile dupe streini.

erau pușca și paloșul.

10. *Pușcași*.—In număr de 500 sub marele armaș.

11. *Aprozi*.—500 sub un Vataș la ordinile *Marelui Postelnic*,

12. *Copii din casă*.—500, ei compuneau guarda din întru a palatului domnesc; capul lor era Vătaful de Copii.

13. *Curteni*.—guardă călăreață a palatului.

14. *Ferentari*. — Pedestime ușoară.

15 *Fustași*. 100, lănceri sub însbașa de fustași.

16. *Haiduci* — Călărime și pedestime cu săbi și lănci.

17 *Călărimea Serdarului de mazilă* — Acest corp era compus din toți boerii eșii din slujbă numiți mazilă.

18 *Tunarii* — 500 pentru artileria, mai întâiu sub Căpitanul dorobăneșesc, ear la 1655 sub Marele Armaș.

Aceste oștiri erau numai in Muntenia mare, căci în cea mică era o deosebită oștire a Banului. Banul ocărmuind singur banatul Craiovei și fiind domnului numai vasaș, avea o oștire a sa. La 1599 *Mihai Bravul* intrind in Transilvania, scrise lui *Radu Buzescu* și *Banului Udrea* să meargă și ei in Transilvania cu oștirile Craiovei.

Această armată au stat in puterea ei până la 1580, de atunci până la 1592 se desorganisă și se inpușină sub domniile de moliciune ale lui *Mircea II*, *Petru III*, *Stefan II* și *Alecsandru III*.

Ast-fel, la suirea pe tron a lui *Mihai Bravul* nu se află de cât vr'o 10,000 oameni in ar-

mată. — El implini apoi cadrele, o reformă, o disciplină și mai adaugă pe lângă cetele de mai sus alte doue în călărime: *Delii* și *Beșlii*.

Mihai văzând despoporarea țării, și trebuindu'i soldați au început a lua cu leafă, Unguri, Transilvani, Poloni, Cazaci, Sârbi, și Arnăuți. Esemplul lui îl urmărește și alți domni în urmă: ast-fel *Matei Basarab* organizează un corp de 2,000 Sârbi, Bulgari, Arnăuți și se numeau Seimeni, un fel de lănceri sub comanda unui Polcovnic. — Acest element străin aduse mai târziu mari nenorociri.

Armata primea de la stăpânire leafă, hrană și îmbrăcăminte. — Sub *Mircea Cel Bătrân* tot soldatul primea doi bani roșii care făcu 12 bani de azi. — *Matei Basarab* mări leafa și o făcu de 8 bani roșii și de aci mersă crescând până în vremea domnilor fanarioți. — Oficierii său boerii și soldații mai aveau tot de la stăpânire pe zi mertic de carne, pâne și lumânări. — Capetele însărcinate cu administrația și aprovizionarea corpurilor erau:

Marele Clucer — Quartir maistru cel Mare, el primea banii de la Visterie și cumpăra provizia de pâine, vin, orz și fîn. avea sub dînsul două cluceri mai mici, cluceru de arie însărcinat cu fânul și orzul, și clucerul de pivniță însărcinat cu pivnițele cu vin ale armatei, avînd de adjutoare jîgniceri sau magasierii din boernași.

Marele Sluger. — Era cu aprovizionarea de carne și luminări.

Marele Pitar. — Primea proviziile de la aceștia și le împărțea la cete.

Marele Șetrar. — Era îngrijitorul corturilor

armatei ajutat de mici șetrărei.

Capul cel mare al armatei era *Marele Spătar*, avea sub comanda lui imediată pe toți călărașii, lefegii, sărăcei și scutelnici. El primea de la aceștia de fie-care cruce pe an câte un leușor și câte un car de fîn, care în urmă nu s'a mai plătit în natură ci i se da un leu pentru dînsul.

Când un oficier se înălța la grad era dator să'î facă un dar. El avea și un Tribunal ostășesc.

Domnul avea obiceiul a trece odată pe an în revistă armata și miliția, și atunci făcea înaintări. — Uniforma soldaților semăna parte cu a Ungurilor și parte cu a Polonilor, afară de unele cete precum dorobanii și alți, cari purtau vechea uniformă națională, haină vînată și chivere.

La Paști dăruia domnu fie-cărui ostaș o chivără și o bucată de postav pentru uniformă.

Roșii de țeară erau îmbrăcați în roșu.

Seimenii purtau ceapchên roșu cu mînecele despicate, în cap barete cu fund roșu scos afară la o parte. Ei dupe uniforma lor se numeau și roșii streini, spre a se deosebi de roșii de țeară.

Fustașii aveau uniformă leșească verde ca pucioasa, precum și copiii din casă și lipcanii, încinși pe deasupra cu brău roșu și în cap bareta cu fund roșu. Ostașii aveau multe privilegii, căpiteniile oștirilor erau de drept membri ai Sfatului domnesc și ai obstestilor adunări. Dupe aceasta venea scutirea de dăjdi și altele. Cu toate că leafa lor era însemnată, dar tot nu'și puteau întimpina cheltuețele dacă în rebel nu le ar fi fost ertată prada, dupe cum, era :

ertată în toate armatele Europei, și dacă în timp de pace nu se întrebuițau ca la Romani în lucrări particulare precum facere de drumuri, fântini și altele.

În vreme de pace armata era așezată în Capitală și parte în județe. Dorobanii țineau garnisoana Capitalei; ei pădeau la poarta din afară a curții, fustașii la poarta din dos, călărașii în județe, sărăcei și scutelnicii erau călăria Bucureștului, aprozii slujeau ca taxidari și împlinitorii de datorii, ei primeau pentru ostenețele lor un dar în bani ce se numea plata cismelor; Copii din casă alcătuiau dupe cum am dis guarda din întru a palatului. Vătavu de copii la ceremoniile mari purta arcul și purpura domnilor; unul din copii purta steagul domnesc care era de matasă roșie având zugrăvit pe o parte pe Sf. George protectorul armatei și de cea-laltă acvila cu crucea în cioc; dupe acestia veneau toți copii din casă, îmbracați leșește purtând sulite lungi și stegulețe cu prapore de matase bicolore, albastru și galben.

Pușcașii pădeau la temnițe, lipcanii se întrebuițau cu trimeterea scrisorilor, vânătorii se întrebuițau la vinat și din cele ce vânau se îndestula mai întei casa domnească, iară rămașița se vindea în târgu, în folosul lor și al căpitanului lor.

Disciplina era foarte strașnică; pedepsile erau: degradarea, bătea la soldați și moartea dupe împrejurări. — Recompensă era: avansarea în grad, dare de pământ (moșii) sau bani; cei ce eșeau din slujbă li se făceau onoarea trimițindu-se a casă cu escortă.

În timpul lui *Mihai Bravul*, armata ajunsese la culmea sa model de credință și dragoste către capul lor, iar dupe moartea lui *Mihai* când Grecii năpădiră în țară și începură a slăbi statul Românesc, cele din tîiū ale lor loviri fură îndreptate în protiva armatei.

Douezeci ani de domnii streine ce au urmat de la căderea depe tron a lui *Radu Șerban* până la venirea lui *Matei Basarab* (1611 — 1631) fură în ajuns spre a demoralisa de tot armata.

La 1658 *Mihnea III*, la 1672 *Grigore Ghica*, și la 1688 *Șerban II Cantacuzino* organisara iarăși armata, acestu din urmă vrînd să se ridice în contra Porței, o mări urcînd'o la 40,000 oameni și 38 tunari mari, și a împărțito dupe arme în trei divisiū mari.

1. Infanteria toată sub Aga.

2. Cavaleria sub Spătar.

3. Artileria sub Armaș. — Guarda domnitoriului numai, era deosebită sub comanda Căminarului.

Șerban Vodă însă muri și cu dînsul și cea vrednică hotărâre.

Minunata stare în care *Șerban Vodă* adusesese armata, făcu ca și sub următorul domn *Costantină Brancovianu*, țara Românească să urmeze a fi un Stat respectat de streini. Bătălia de la Cerneși din 21 August 1690 câștigată de Brâncoveanu în unire cu Turci, fu cea din urmă în care vechile noastre legioane se luptară în mare bătălie rînduită. Aci Românii își luară adio de la slava militară. — *Costantină*

Brancovianu ne îngrijă în urmă armata ; Fanarioții prin intrigile lor făcură ca în doi ani capetele Brâncovenilor și Cantacuzinilor, acele două familii mai puternice ale țerei să cadă sub securea Otomană. Fanarioții atunci dobândiră tronul Valachiei aducând cu dânșii umilirea țerei.

MILITIA, GLOATELE.

Radu Negru, se dăce, viind în Muntenia găsi deosebite căpitănatuiri pe care supuinđușile le păstră și întocmirea lor. *Mircea I* împărți țeara în județe, odată cu organisarea armatei permanente, dând la fie-care numele riului mare ce trecea printr'ânsul.

El țintind a organisa tot Statul militărește, împărți județele în 18 căpităni de 1,000 oameni fie-care sub un Căpitan.

Acești căpitani aveau putere administrativă, judecătorească și ostășească în județe.

România de peste Olt numită România Mică erau deosebite căpităni din care cea mai deosebită era a Cernețului.

Rămășița din această căpitanie s'au ținut până la 1830.

Acești 18,000 catane sau slujitorii din România Mare, precum și cei din cea Mică țineau în timp de pace garnisona orașelor și tirgurilor, și păzeau pe rând granițele, iar în timp de rebel treceau sub Marele Spătar.

Deosebit d'aceste căpităni, erau multe sate de catane organizați iarăși militărește și aveau de cap pe câte un boer și se numeau.

vorniceî, spătăreî, postelniceî etc. dupe rangul ce avea capul lor—In vreme de resbel erau in activitate sub căpităniile lor. iar in vreme de pace pe la casele lor. La o trebuință neapărată se chema „Ridicarea Gloatelor” jupanii (boeri care in acele timpuri jucau un rol asemenea domnilor Feudali) cu feciorii lor și slujitorii lor precum și tot norodul ca se apere moșia. (Patria).

Astfel fiind organizată armata in acele timpuri, putea se ridice la vreme 100,000 oameni.

Muntenia dar, încă din seculul XIV, pe când totă Europa era cufundată in barbarie, avea niște instituțiuni cu care in acele vremi ar fi ajuns o nație puternică, dacă intrigele streine ar fi lăsat-o in pace.

Bunătatea acestei organizări, vitejia și capacitatea românilor mărturisește 76 de campanii in protiva Turcilor, Transilvănenilor, Polonilor, Ungurilor, Bulgarilor, Grecilor, Cazacilor, civile și altele. (N. Balcescu)

MOLDAVIA.

(GONFERINTA MILITARA DE CAPITANUL
N. BALABAN.)

Armata Moldovei de la intemeerea principatului 1359—1710 și până la domnia fanarioti a fost compusă din aceleași elemente ca și armata din Muntenia, și se pare a fi esistat încă din cei dintii ani ai intemeerii Moldovei.

IUGA VODA la anul 1400 o organiză într'un chip regulat. ALESANDRU CEL BUN o completează oare cum și in fine STEFAN CEL MARE la 1456 făcu din ea spațma popoarelor ce vroiau a mesocoti și calca țeara.

Ea avea un efectiv de 40,000 Moldoveni și 14,000 streini, Nemți, Cađaăci, Serbi, Bulgari, Albaneși, și Greci, și era împărțită tot in cete de cite 1000 oameni ca și in Muntenia sub un Căpitan, 500 sub Vataf, 100 sub Hotnogi, sutasi sau Bulucbași și peste 10 erau chihăi sau ciauși.

Armata permanentă se compunea din:

1. *Dorobanti* - Infanterie de 8,000 oameni.
2. *Călărași de țeara*.—11,000 oameni.
3. *Panțirii*.—Toț călărime al căroră numer nu este cunoscut.
4. *Călărași de Galați și cei de Tarigrad* 1000 oameni.
5. *Umblători de Hotin și cei de Soroca*. — 1,000 oameni.
6. *Vătăjia de fustași*.—Al căror numer nu se stie.
7. *Cuțteni*.—Erau toți neami de boer, care r'ajunsesse încă la treapta boerească și slujău la curtea domnească. Toți formaū 8 vătăji, ei erau nu fel de jandarmi.
8. *Pușcașii*.—Sau tunari sub Căpitanul cel mare al Dorobanilor.

Aceste 8 corpuri erau compuse de Moldoveni, iar cele streine erau:

1. *Seimeni hatmanesti*.—Pedestrime compusă din Serbi, Bulgari, Arnăuți și Greci împărțiți

în 10 bulucbășii sub comanda unui Baș-bulubaș.

2. Patru căpităanii de Unguri sau Nemți de câte 1000 oameni fie care.

3. Patru căpităanii de Cazaci.

4. Căpităniile Tatarilor lipcani.

5. Două căpităanii de Veslii, Turci sau Tătari comandați de Vesli-Agasi.

Aceste cete fu formate mai târziu când din cauză multelor resboae, ajunsese a nu se mai putea lua din Moldoveni soldații necesari.

Ca și in Muntenia și Moldova suferi mult din cauza streinilor introduși in armată.

Ei erau platiți ca și in Muntenia și tot in acel mod, inbrăcăminte și disciplina aseminea.

Luptele necurmate, intrigile streinilor, invasiile barbarilor și slăbăciunile unora din domni ce urmară dupe Ștefan contribui la impușinarea și demoralisarea armatei. — De la 1650 când țara aū fost pustietă de Tătari, puterea Moldovei se slei.

MILIȚIA. — GLOATELE.

Miliția se compune din :

1 Nouă-spre-zece căpităanii împărțiți pe județe de câte 1,000 oameni împărțiți in 10 centurii de câte 100 sub un sutaș, parte din aceste căpităanii erau sub vornicul țerei de sus, și parte sub a vorniculni țerei de jos, iar in urmă trecu sub hatman.

Cetele depe lângă marginile țării pădeau frontiera, iar cele din interior se intrebuintău, in serviciul administrației publice.

2 *Seimeni sau Sebganii agesti.* — In fie-care oraş câte 5 iar în Iassî 10 sub Aga.

3 *Călarimea.* — Din ținuturile Lăpuşnei, Orheiului și a Sorocei sub serdaru; se dice că acesta era un corp foarte număros în căt să poată privighea și apăra țeara contra năvălirii Tătarilor de peste Prut, Nistru și Bessarabia.

4 *Ceata vênătorilor din ținutul Petrei.* — Ea era datoare în timp de resbel de a se afla pe lângă domn ca guardă, iar în vreme de pace trebuia se indestuleze casa domnească cu vânătură. Toți locuiaă într'un sat la munte cu vâtavul lor.

5 *Pedestrimea* Cămpulungenilor și a Hânganilor armați cu senețe (pusei) și cu topoare lungi în coadă.

6 *Codrenii Tigheciului.* — Ei erau în număr de 12.000 călăreți și locuiau într'un codru dincolo de Prut depre hotarul Tătarilor de Bugiac. Aceștia erau peptul Moldovei cel mai tare, între Prut și Bessarabia.

La vreme de trebuință să făcea apel la toată țara și toți locuitorii validi trebuia să ea armele. — Acestea erau gloatele saă ôste de strinsură.

Forța armată de mai sus era deosebită de aceia a republicilor: Tigheciul, Cămpu-Lung și Vrancea, având o administrație neatârnată de a Moldovei ca și Banatul Craiovei în Muntenia.

Cetățile mai principale ale amândurora principatelor erau:

În Muntenia — Giurgiu, Brăila, orașul de

Floci, Târgu-Vestei, București, Cetatea Negru-Vodă, Poenarii zidită de Țepeș-Vodă, Domaica, Teleafla și Crăciuna.

În Moldova: — Hotinul, Soroca, Tighina (Benderul), Renii, Smilul (Ismailul) Chilia, Cetatea-Albă, (Acherman), Suceava unde era capitala și altele mai mici.

Dintre cetățile din Moldova, cea numită Albă de pe Mara-Neagră era de o mare importanță fiind că asigura domnia peste această mare. Odinioară Marea-Neagră se numea Lac Moldovenesc, iar domnișii purtau titlu de stăpânitori ai Mării-Negre.

Această cetate cădu sub Turci la 1483 dupe o apărare eroică a Moldovenilor.

Nu mult după luarea cetăței Albă, cădură și cel-l-alte sub domniile streine una câte una, atât din Moldova cât și din Muntenia. Pe la anul 1659 domnul Munteniei George Ghica I, și la anul 1684 domnul Moldovei Cantacuzino dăruimără toate cetățile din ordinul Sultanului, afară de câte-va care rămăseră sub stăpânirea Turcilor precum: Brăila, Giurgiu și altele.

Generalii cei mai însemnați cari au comandat armatele Românesce, afară de domnișii *Mircea I, Dan III, Vlad Țepeș, Radu de la Afumați, Mihai Bravul, Șerban I, Matei I, Ion Vodă, Petru I, Ștefan Cel Mare, Petru Rareș, și Ștefan Tomșa*, au fost: *Dan Nepotu lui Mircea, Zavisie Negru, Radu Buzescu, Banu Mihalcea, Banu Manta, Farcaș, Albert Kyrali, Banu Udrea, Baba Novac, George Race, Bordul Vornicul, Sendrea*

Hatmanul, Vornicul Cărabăţ, Vornicul Grozea, Hatmanul Barboschi, Vornicul Bucium, Hatmanul Buhuş şi alţii.

PARTEA II.

Puterea armată de la Fanarioţi şi pînă la Regulament.

Atât N. Balcescu cât şi căpitanul N. Balaban in tratatul de conferinţe ținute la regimentul al V-lea de linie, dupe Cantemir şi alţi istorici, nu vorbesc mai nimic despre armata Moldovei sub domniî fanarioţi, negreşit că le-aũ lipsit timpul saũ actele pe care s'ar fi putut baza. Dupe istorie însă: avem destule probe că domniî fanarioţi trimişi de Poartă in ambele principate, aveaũ mai mult saũ mai puţin aceleaşi simţimãnte de despotism şi ură contra tuturor instituţiilor ce făceaũ independinţa Romãnilor.

Ne mărginim dar numai a cita istoricul armatei din Muntenia sub acesti domni, care negreşit, şi al Moldovei trebuie să se apropie mult de acesta.

Neculai Mavrocordat cel intăiũ domn fanariot la 1716 impuţină mult armata şi miliţia.

Constantin Mavrocordat fiul saũ la 1739 desfiinţã de tot vechea organizare militară a ţerei şi păstrã numai 120 tãlpaşi, 120 cazaci şi 1620 slujitori. — Guarda lui o alcătui de câte-va sute de Turci şi Arnăuţi; Cãrmuirea judeţelor o dete in mânia ispravnicilor

Alecsandru Ipsilante la 1775 reorganisã

vechile rămășițe din armată mai adăugând și alți slujitori — Ea se compunea din slujitori și din năuntru și slujitorii din afară.

Cei din tîiu erau:

100 Lefegii sub un căpitan.

100. Tot Lefegii sub un vel Ceauș.

400. Seimeni sub Baș-bulubașa.

50. Catane sub un Căpitan.

100. Pompieri sub două Căpitani.

400. Scutelnicii sub 8 Căpitani.

50. Poterași sub un Căpitan.

Aceștia toți în număr de 1200 erau sub comanda spătarului, iar sub Aga erau:

120 Tălpași sub Căpitanul dorobanților.

120 Cazaci sub Polcovnicu Bucuresciului.

120 Cazaci sub Polcovnicul Tîrgu-Vesti.

120 Slujitorii sub steagul Agii.

500 Slujitorii cu 30 Căpitani.

Toți aceștia în număr de 2180 erau slujitori din năuntru, iar slujitorii din afară erau în număr de 3144 sub 78 Căpitani sub comanda Spătarului și strejuiați margiunile (frontiera).

Atât slujitorii din năuntru cât și cei din afară slujeau cu septemîna.

Arnăuți erau sub comanda imediată a lui Ipsilant. El a armat mai întîiu pe ostași cu puscii cu bagionete pe care le-a adus de la Viena printr'un preot Italian.

Căpeteniile din afară se mai înmulțiră în urmă și se întocmi și câte o Polcovnicie de fie care județ.

La 1787 *Nicolae Petre Mavrogheni* mai făcu ore care îmbunătățiri în armată hotărînd și

lefile slujbaşilor şi precurmind abuzurile ce se introduseser.

Atunci acei slujbaşi se deosebiră în rebel cu Nemţii, şi mai cu sémă în luptele de la Sinaia şi Cozia.

Dupe Mavrogheni armata scăzu mult.

La 1821 în fine Românii sfărîmînd jugul Fanarioţilor care 'i apăsaseră în timp de un secol trecut; *Grigorie Voda Ghica* puse temelie armatei Româneşti organizînd şi trupul de Panduri.

PARTEA III-

Puterea armată sub Regulament. Muntenia, şi Moldavia. — Armata permanentă. — Miliţii şi Glóte de la Regulament şi pênă la Unirea Principatelor.

MUNTENIEA.

Pe la anul 1830, dupe resturnarea guvernului fanariotic regulamentul recunoscă cele trei elemente ale forţei armatei cunoscute din trecut sub numirile : Armată, Miliţia şi Glótele ; aplicarea însă nu putu aduce rezultatul dorit,

Armata permanentă se mai numea şi stréja pămîntenească şi Miliţia pămîntenească, şi era sub comanda Marelui spătar ajutat de un (stat-major.— Ea se compunea din 3 Polcuri Regimente) de infanterie şi 6 Escadroane de cavalerie, cuprinzînd în total 4656 ómenî cu ofi-ceri din preună.

Cavaleria era împărţită la Polcuri , avînd fie care câte două escadróne sub ordinile şefului de polc.

Fie care polc avea două batalioane, batalionu patru rôte, (Companii) róta două plutóne, și plutonu șese despărțiri (secții).

Escadronul se împărțea în patru plutoane, și plutonul în șese secții. Comandantul unui polc se numea Polcovnic (Colonel), al unui batalion Major, al unei rôte Căpitan ; afară de Căpitan la o companie sau Escadron, erau 2 Parucici [Locotenenți] și 2 Praporcici (Sub-Locotenenți).

Numerul recruților se lua din orașe și sate și se angajau și de bună voie. Vârsta cerută era de la 20 — 30 ani și serviciu de 6 ani.

Gradele inferioare aveau dreptu de a scuti de dajdie pe părinții lor pe timpul cât serveau în armată, și de făceau trei termene, atunci se scuteau pentru tot-d'a-una.

La eșirea din serviciu le rămânea hainele precum și calul la cavaleri ; afară de aceasta fie care lua o sumă de 300 lei vechi, jumătate plătită la intrare în serviciu și jumătate la eșire.

Gradele oficierești când eșeau din serviciu primeau un grad mai sus, de serveau 3 ani în gradul de mai înainte.

La 1835 *Prințul Alecsandru Ghica* le dădea steaguri și a format și o suită de ofițeri de ordonanță dupe trebuință, luați din ai corpurilor și la 1839 înființă Stabul Domnesc.— Tot la 1835 Escadrónele de Cavalerie se uniră într'un Regiment deosebit și la 1843 se reduseră în trei escadróne sub numire de trei divisióne de órce se mai înmulțise efectivul infanteriei.

La început cavaleria era îmbrăcată ca și

infanteria dupe modelul rusesc cu căsci și șepci, ofițierii purtau epolete și șarfuri, eară la 1845 li s'au dat forma de lăncieri, la 1849 li s'au dat carabine și la 1856 mai adăogându-se două Escadrone formară un Regiment cu cele-l-lalte două.

La 1845 a început a se ivi și Artileria puinduse două piese pe afete la Craiova; la 1846 Maestatea Sa Șultanul dăruie 4 tunuri ce se montară in țără; la 1850 mai dăruie încă 8 și împreună cu cele-l-alte formară o baterie, iar la 1859 dintr'una se formară două, una pedestră și alta călăreață. Tot la 1845 se creă o companie de Pompieri in Bucuresti și 3 șalupe canoniere pe Dunăre; serviciul acestor din urmă erau d'a privighea corăbiile ce poposău prin port.

La 1847 Prințul *George Bibescu* înfiată o școală de 15 cadeți luați din cadrele armatei. Evenimentele însă din 1848 o desorganiză.

La 1850 s'a reînfiat iarăși de Prințul *Barbu Stirbey* pe baze mai solide și in care nu se primeau de cît copii de la 12—14 ani, efectivul lor era de 30, iar la 1851 de 45, termenul învățaturilor era de 4 ani și dupe un examen special eșeau cu gradul de Sub-Locotenenti.

Efectivul acestei armate la 1859 era aproape de 6250 oameni.

MILIȚIA, GLOATELE.

Miliția se compunea din corpul jandarmilor numiți mai tîrziu dorobanți, ei erau călari, și cordonași sau potecași infanteriei.

Dorobanții dupe N. Bălcescu s'a înfiat la 1832, ei erau aleși din sînul comunelor de

la vîrstă de 20—40 ani preinnoindu-se pe fiecare an a 5 a parte, și făceau serviciu pe la districte sub ordinile prefectilor, pentru serviciul administrativ. Șeful lor se numea Tistă, ei făceau serviciu 10 zile pe lună și celălalt timp erau liberi la casele lor căutându-si de munca pămîntului, afară de casuri estraordinare cind se concentrau. Erau datori să-și aibă cai, hainele și armele din propriile lor mijloace. Statul le da numai soldă pe timpul serviciului.

La 1850 Prințu STIRBEY care ținea foarte mult la această instituțiune, imbunătăți soarta lor împărțindu'i in două Inspectorii cu ofi-cieri, necesari, ajutori și tisti și la 1852 le dăte și steaguri ca ale cavaleriei.

Cordonașii și potecași (grănicerii)s'au întocmit la 1834 sub domnia lui ALECSANDRU CHICA pentru pasa frontierei.

Toți locuitorii dajnici de pe frontieră de la virsta de 20—50 ani formau cete de câte 6 oameni și făceau serviciu pe rind câte o săptămînă.

Indatorirea unei cete era d'a avea 4 oameni cu arme spre pază, duoi vislași cu hrana și imbrăcămintea lor, luntrele necesare și trebuiau să clădească și pichetele spre adăpostea pădătorilor.

Cordonașii, potecașii și dorobanșii pentru serviciul ce faceau erau scutiți d'a da recruți la armată.— Armele și cartușele se dau de stat.

Numerul atit al dorobanșilor cât și al grănicerilor se urca până la cifra de 12,665.

Gloatele recunoscute in dispozițiile proiectului nou din 1832, aveau de scop ca la in-

timplare de invasie sau ivire de tilhari, săteniș să se ridice cu toții ca să'i gonească pină, i vor prinde și'i vor ucide.

MOLDAVIA.

Instituția armatei Moldovei de la Regulament era aceeași ca și in Muntenia.

Armata permanentă se compunea din :

Unu Regiment de infanterie și două Escadroane de cavalerie. Artileria se înființă din 6 tunuri dăruite de Abdul-Megid, și un personal care se completează sub domnia lui GRIGORE GHICA.

Mai in urmă se mai înființă un Regiment de vânători pedestri dinduise și Regimentului din nainte numirea de „Regiment de Muschetari“— încă o baterie de artilerie cumpărată de la Nemți la plecarea lor din țeară, și o scoală militară.

Imbrăcămintea, administrația și instrucția armatei in ambele principate erau rusească.

MILIȚIA, GLOATELE.

Miliția la inceput era sub numele de slujitori și țimirași.

Cei din têt erau parte cavalerie, parte pedestri, iar cei d'al doilea erau numai pedestri.

Slujitorii erau destinați pentru serviciul administrativ din interiorul terei, și pentru paza frontierei ca dorobanți, cordonași și potecași din Muntenia. Țimirașii din lași transportau prin orașe corespondența de la o autoritate la alta, ei nu primeau de la Stat de cât leafa și

erau scutiți de ori ce dări de pastoi, (a ținea quartir).

Slujitorii necesari celor-l-alte orașe și sate afară de capitală și pentru frontieră se lua prin analogie dupe numărul locuitorilor și a slujitorilor necesari.

Pentru paza frontierei se lua cu preferință din satele mărginașe. — In fine organizarea lor era mai aceeași ca și a Munteniei.

Slujitorii pedestri și călări de prin orașe la 1850 s'aun transformat in Jandarmi; tot numărul lor forma un Regiment cu o organizație ca și a armatei permanente.

Gloatele aveau același scop și aceea organizare ca și în Muntenia.

Ast-fel dar: la 1859, 24 Ianuarie la Unirea Principatelor sub *Alecsandru Ioan I Cusa*, Moldova avea o armată permanentă ca de 4,500 oameni, compusă din:

Două Regimente de infanterie.

Un division de lănceri, compus din două escadroane.

Două baterii de artilerie.

O Scoală Militară și un regiment de jandarmi călări.

Regimentul de Muschetari aũ fott cel dintăiũ corp din armata Moldovei care la 1859 călcând pe pământul Munteniei veni in Bucu-reși, făcând unirea acestor doă teri surori, un fapt pozitiv, intr'o singură Românie.

PARTEA IV

Armata Romînă de la Unire și pînă la 1873.

Anul 1859 in care România intră pe adevărata cale de regenerare trebui să aducă și armatei un puternic ajutor spre a scoate din rutinierul făgaș cu drept cuvânt numit pînă aci oștire pentru strejnirea pămîntenească, și a o pune mai in raport cu necesitățile timpilor, cu desvoltările celor-l-alte nații in această ramură și cu rangul ce România unită căta să ție pe viitor intre cele-l-alte state autonome. Neapărat că un asemenea fapt nu se putea indeplini din o di in alta, el era mai mult de domeniul timpului și in considerarea tuturor necesităților de odată grămădite, aspirațiunilor generoase însă impaciente, lipsei de multe ori a resurselor de care in tot d'auna se găsesce oprită o avăntare repede, putem cu siguranță dice că armata română trecând peste toate pedecile a luat repede seü sbor intr'un mod ne asteptat.

Acest progres evident il datorim bărbaților capabili ce din timp in timp au condus afacerile la Resbel atât sub domnia Principelui *Alexandru Ion I Cuza* cât și a supt aceia a *Inălțimei sale Carol I de Hohenzolern*. Domni ce eșiți din rändurile armatei aü ințeles mai profund necesitatea de a dă puternicul lor concurs spre inflorirea ei.

Cadrul acestui album nu permite o descriere detaliată a diferitelor fase prin care armata trecu in timp de 13 ani, diferitelor incercări mai mult saü mai putin fericite la care cată a se mlădia, osebit de aceste ele sunt mai aceleași in toate inceputurile și esperiențele incercărilor deosebitelor sisteme, pipăirea

administrărilor ce se par mai apropiate formează baza lucrărilor de incercare prin care ori ce instituție nouă trebuie a păși spre un viitor nemerit.— Ne vom mărgini dar a arăta Puterea Armată în România astfel cum se găsește decretată prin legea de la 27 Martiu anul 1872.

Puterea armată dar a României cuprinde patru elemente distincte.

Armata permanentă cu reserva ei;

Armata teritorială cu reserva ei;

Milițiile și Guarda Orășenească pentru comunele urbane, sau gloatele pentru comunele rurale.

ARMATA PERMANENTA

STAT MAJORUL.

Armata permanentă este organizată în chipul următor:

Domnitorul este șeful suprem.

Casa militară a Domnitorului se compune din adiutanți și din oficiali de ordonanță.

Ministrul de resbel este însărcinat cu administrația generală a armatei.

Stat-Majorul general se compune din: Oficiali generali și Corpul de Stat-Major, din oficiali de la gradul de Colonel până la gradul de Căpitan inclusiv.

Stat-Majorul general și corpul de Stat-Major sunt în capul armatei și se atașează la toate armatele. Este cadrul unităților mari, brigadelor, divisiilor și corpurilor de armată pe picior de resbel.

În timp ordinar generalii sunt întrebuițați în comandamentul divisiilor teritoriale și

delegații eventual pentru inspecțiile generale. Corpul de Stat-Major are atașați Oficierii d'ăi sei pe la oficierii generali in calitate de adiutanti și la depoul de resbel pentru a studia organizația armatelor streine, topografia țerei și aceia a țărilor limitrofe și statistica lor.

TRUPA

Organizația corpurilor de armată permanentă este cu oareși-care diferențe, identică celor din armatele regulate ale puterilor Europeene.

Tabloul trupelor de diferite arme:

INFANTERIA

- 8 Regimente de linie.
- 4 Batalioane de vinători pe jos.
- 1 Batalion de Pompieri pentru Capitală.
- 1 Companie de Pompieri pentru Iasi.
- 2 Companii de geandarmi pe jos.
- 1 Companie de disciplină.

CAVALERIA

- 2 Regimente de Roșiori.
- 1 Escadron de instrucție.
- 5 Escadroane de geandarmi călări.
- 2 Regimente de câte 8 baterii, din care una călăreață.

- 1 Companie de Pontonieri.

ARTILERIA

- 1 Companie de uvrieri d'Artilerie.
- 1 Secție de tren de Artilerie.

FLOTILA

- 2 Vapoare și 1 Companie.

GENIU

- 1 Batalion de patru Companii.

1 Companie de Uvrieri,
TRUPE DE ADMINISTRATIE

1 Companie sanitară.

1 Escadron de tren.

Această lege fixează forcia și compoziția corpurilor dupe cum urmează:

1. Regimentul de infanterie de linie se compune din 3 batalioane active și de un batalion de deposit; batalionul are 4 companii fiecare cu un efectiv de 120 oameni in timp de pace și de 250 in timp de război.

Batalioanele de vânători și cel de pompieri au aceeași organizație ca și batalioanele de linie având mai mult un Stat-Major compus de 3 ofițeri.

Efectivul unui Regiment de infanterie in timp de pace este de 2074 oameni, din cari 77 ofițeri și asimilați, pentru batalionul de vânători de 669 oameni, din cari 25 ofițeri și asimilați și pentru batalionul de Pompieri, 25 ofițeri și asimilați, 1020 grade inferioare și 201 cai.

2. Regimentul de Cavalerie are 5 escadroane, din cari 4 active și unul de deposit; Escadronul are 120 oameni și 100 de cai in timp de pace și 200 oameni și 170 cai in timp de război.

Totalul unui Regiment de Cavalerie pe picior de pace se urcă la 773 oameni din cari 46 ofițeri și asimilați și 685 cai in care intră și aceia ai ofițerilor.

3. Artileria are mai întâi un Stat-Major special compus din ofițeri de toate gradele.

Regimentele de Artilerie aŭ fie-care câte 8 baterii de câte 6 piese fie-care.

Efectivul unui Regiment in timp de pace este de 1094 oameni din cari 56 oficieri și asimilați și 981 cai cu ai oficierilor.

Din spirit de economie s'aŭ redus provișoriu Regimentul de infanterie de linie la 2 batalioane, Regimentul de cavalerie la 4 Escadroane și Regimentul de Artilerie la 6 baterii, ceea ce dă ca efectiv pentru anul 1873, 1132 oameni de Regiment de infanterie, 623 oameni și 490 cai de Regiment de cavalerie și 791 oameni și 474 cai de Regimentu de Artilerie.

4 Flotila se compune de: Un Stat-Major, companii permanente și vasele necesarii.

5 Geniul se compune dintr'un Stat-Major de oficieri de toate gradele intzebuințați ca oficieri de Stat-Major de geniu.

Organisațiunea batalionului de geniu este aceeași ca a batalioanelor de vinători.

6 Trupe de administrație se compun din Uvrieri, (croitori și cismari), din infirmieri și trenul echipagelor.

RECRUTAREA.

Recrutarea in România se face prin tragere la sorți, angajamente voluntarii și reangajeri de la etatea de 21 ani; termenul de serviciu este de 8 ani, din care 4 in activitate și 4 în rezervă. După un serviciu de 4 ani sub drapel ómenit sunt liberați din serviciul actif și trece în rezervă, comptind tot in controalele regimentelor din care făceaŭ parte. Recrutarea petru flotilă se face pe alese, numai din locui-

torii litoralului Danubian și al Mărei-Negre și dintre cei mai deprinși a umbla pe apă.

Oamenii din rezervă aparțin armatei și sunt gata la orî ce chemare.

Armata permanentă truce dupe picior de pace pe picior de rebel chemându'si rezervele sub drapel.

ARMATA TERITORIALĂ.

Armata teritorială cuprinde:

8 Regimente de infanterie numiți Dorobanți.

8 Regimente de Cavalerie numiți Călărași.

33 Baterii de Artilerie câte una de fiecare district.

Regimentele de Dorobanți se compun din 33 de batalioane însărcinate special cu paza fruntariilor, poliția vămilor și ținerea garnisoanei în diferitele lor districte și sub-arondismente.

Regimentele de Călărași din 33 Escadroane făcînd serviciu de geandarmii prin districte.

Organizațiunea batalioanelor de Dorobanți este identică cu a batalioanelor de linie. Forța unei companii variază dupe necesitatea serviciului și a cifrei populațiuni localităților, precum și aceia a Escadroanelor de călărași.

Efectivul Dorobanților pentru anul 1873 este de 22463 oameni, din cari 254 oficeri și asimilați; acela al călărașilor de 12,184 oameni din care 128 oficeri și 12,192 cai. Budgetul pe 1874 menține efectivul călărașilor dar acela al Dorobanților se urcă la 40,000 oameni.

Corpurile armatei teritoriale sunt localisate.

VOLUMULXXII DIN URICAR. C. 29.

În fie-care companie sau Escadron, oamenii sunt împărțiți în patru serii: serviciul fie căreia seriei (sau rândul serviciului) începe Duminică și se termină Duminică viitoare. Cu acest chip, oamenii se află o săptămână sub arme și trei săptămâni la vetrele lor.

Durata serviciului este tot de 8 ani, din care 6 ani sub arme și 2 în rezervă.

Recrutarea se face în același timp și în același mod ca și pentru armata permanentă; cele din tîiu numere trec în armata permanentă și numerile ce urmează în armata teritorială. Călărașii se ieaă fără distincțiune din toată lista districtului dintre tinerii cu mijloace de a-și procura cal, și pentru care obțin pentru această considerație trecerea în călărașii districtului lor ori care ar fi numărul trasă de ei la sorți.

Contingentul anual se împarte în acest chip în două categorii: întâia pentru armata permanentă și a doua pentru armata teritorială.

Trupele armatei teritoriale pot fi mobilizate și concentrate ca și acelea ale armatei permanente sau pentru manevre mari anuale sau în casuri de ori ce necesităși sub toate raporturile teritoriului.

Organisațiunea armatei teritoriale în România datează încă din al 15-lea secolă. Acestei organizațiuni trebuie să atribuimă succesele Românilor în resboaale lor contra Turcilor, Polonilor și Ungurilor; puindă pe picior atât Moldova cât și Muntenia o armată de 40 până la 80.000 oameni.

MILIȚIILE.

Milițiile cuprind două clase: 1-a clasă se compune din toți oamenii de la vârsta de 21 la 29 ani ce n'au căzut la sorți; a 2-a clasă cuprinde oamenii de la 29 la 37 de ani care provin din armata permanentă și cea teritorială, precum și cei din clasa 1-ia. Făcând abstracțiune de diferență de vîrstă a fie cărei din aceste două clase, se sub împarte în trei stări sau chemări.

Întîia stare cuprinde toți milițianii ne însurați și văduvi fără copii. A doua stare cei însurați fără copii. A treia stare cuprinde pe cei însurați sau văduvi cu copii.

Corpurile milițianilor se compune din oamenii celor trei stări, dar numai 1-a stare este adusă în toate ocaziile.

Milițianii sunt organizați pe batalioane și escadroane. Pentru fie care district este un batalion și un escadron, ei se ezerséză în toate Duminecele prin comunele lor, și se concentrează pentru instrucție cei din clasa 1 de două ori pe an, 15 zile prima-vara și 15 zile toamna, iar cei din a 2-a, odată pe an 15 zile toamna.

Corpul ofițierilor și sub ofițierilor au ierarhia lor deosebită, dar întocmai ca a armatei permanente. Elu se compune din ofițierii ce au dobîndit în armată un grad ofițieresc, și de oamenii cari au obținut un grad pe timpul serviciului lor în miliții.

Instrucțiunea lor este sub privigherea cadrelor armatei teritoriale.

Cînd o concentrare de milițienii trece pe-

ste 48 ore, oamenii sunt întreținuți de stat întocmai ca și armata, și când sunt sub arme sunt supuși disciplinei și jurisdicțiunii militare.

GLOATELE ȘI GUARDA ORĂȘENEASCA.

Gloatele și guarda orășenească cuprinde toți oamenii de la vârsta de 37 la 46 de ani.

Gloatele sunt organizate în timp de rebel în mici corpuri pentru menținerea ordinii în comunele lor, și cei mai validi pot fi chemați la trebuință ca auxiliari pe lângă corpurile de miliții, în timp de pace facu serviciul garnisoanei în comunele lor pe tot timpul cât armata permanentă și cea teritorială sunt concentrate pentru manevre mari anuale.

Guarda orășenească este pentru orașe aceea ce gloatele sunt pentru comunele rurale.

COMANDAMENTUL

Comandamentul suprem al tuturor elementelor forței publice se exercită de către Domnitor.

Teritoriul României se imparte în 4 divizii teritoriale militare, adică:

I-a Divisie cu reședința la Craiova.

II-a „ „ „ „ București.

III-a „ „ „ „ Galați.

IV-a „ „ „ „ Iași.

avînd în capul lor câte un General de Brigadă sau de Divisie.

Fie-care General are câte un șef de Stat-Major cu gradul de Colonel sau de Locot.-Colonel și Căpitani de Stat-majoru sau oficer din armata de linie.

Generalii comandanți de divizii asigură

disciplina și esecută serviciul dirijind instrucția teoretică și practică trupelor ce cadă în reionul divisiunelor lor.

În administrația trupelor și pentru întreținerea clădirilor militare sunt asistați de inten-denții atașați pe lângă fie-care divisie și de Statul-Major de geniu.

Autoritatea lor se întinde și asupra arma-tei teritoriale, milițiilor, gloateor și gardelor orașenești din divisia ce comandă.

ADMINISTRAȚIA.

Administrația și comptabilitatea, afară de câte-va mici modificări, sunt aceleși ce au fost stabilite în anul 1860 cu concursul misiunii militare franceze. Ministerul de război se compune din 4 direcțiuni : 1. Personal și operațiuni militare ; 2. Armele speciale (Artileria, Geniu și Marina) ; 3. Îmbrăcămintea și echipamen-tul, și 4. Comptabilitatea.

Corpul intendenței și oficerii de adminis-trație sunt agenții direcți ai Ministrului de război.

O schimbare radicală însă trebuie să se facă în urma noii organizări în administrația corpurilor de trupă, făcându-le cu totul inde-pendente ; fie-care corp va avea oficerii de administrație ca comptabili : ne mai rămânând Intendenței de cât controlul.

JUSTIȚIA MILITARĂ.

Justiția militară să de Consiliile de război, și consiliile de reviziune în conformi-

tatea Codicelui de justiție militară votat de corpurile legiuitoare, sancționat și promulgat prin înaltul decret No. 828 publicat în Monitorul oastei No-13 din 12 Maiu 1873

La reședința fie-cărei divisiuni teritoriale se află câte un consiliu de rebel permanent compus de un Colonel, sau Locotenent-Colonel președinte, și de șese judecători, adică:

Un Major.

Doi Căpitani.

Un Locotenent.

Un Sub-Locotenent.

Un Sub-Ofițer.

Pe lângă fie-care din aceste consiliuri se mai află și câte un comisar domnesc care îndeplinește funcțiunile Ministerului public, unu sau mai mulți substituți, dupe necesitate, un raportor și un gr. fier.

Președintele și judecătorii se numesc dintre oficialii și sub-oficialii în activitate în divisiune și pot fi înlocuiți prin alții la fie-care șese luni, și chiar într'un termen mai mic, dacă încetează de a mai face parte din divisiune.

Comisarii Domnești și raportorii se numesc dintre oficialii superiori, căpitani, sub intenđenți militari sau adjuncți în activitate sau retragere, iar substituții dintre oficialii în activitate în divisiune.

Președintele și judecătorii se numesc de Generalul Comandant al divisiunii, iar când este a se judeca un Colonel sau General, numirea se face de Ministrul de Rebel.

Comisarii Domnești și raportorii se numesc

de Ministrul de resbel iar substituții de Comandantul general al divisiunii.

Instrucțiunea se face de către raportori și substituți.

Consiliul de revisiune este cu reședința în București, și se compune de un Președinte general de brigadă și patru judecători, adică:

Doi Coloneli sau Locotenent-Coloneli.

Doi Majori.

Un Comisar Domnesc.

Un Grefier.

Funcțiunile comisarului Domnesc se împlinesc de un oficier superior sau sub-intendent militar.

Președintele și judecătorii se iaă dintre oficierii în activitate ai divisiunii teritoriale, sunt numiți de Ministru și se pot înlocui întocmai ca și aceia ai Consiliului de resbel.

Tot acuzatul are drept la un apărător fie dintre militari în serviciu, sau în retragere, fie dintre avocați.

INSTRUCȚIA.

Instrucția generală și militară se predă gradelor inferioare în scoalele de Regiment. Afară de acestea mai sunt și scoli divisionare pentru instrucția sub-oficierilor; pentru recrutarea oficierilor este: scoala militară preparatorie a cărei reședință se află în Iassi, numită: „Scoala filor de militari.”

Durata cursurilor este de 4 ani. Elevii ce au trecut cu succes esamenele trec în școla militară superioară; și ceilalți sunt trimiși pe la corpurile de trupă ca șergenti. Scoala

militară superioră a cărei reședința este în București, are de scop formarea ofițerilor de Infanterie și Cavalerie, durata cursurilor ei este de doi ani, și la eșirea din ea, ofițerii datoresc statului un serviciu militar de patru ani. Ca școală de aplicație, n'avem încă de cât școala de cavalerie în care nu sunt de cât ofițeri ce se prepară pentru a deveni instructori în corpuri. Școalele de Stat-Major, de Geniu și Artilerie sunt pe cale de a se forma.

Pentru asigurarea serviciului sanitar am avut mai mulți ani o școală de hirurgie și farmacie la care era adăugată o secție pentru arta veterinară. Această școală furniza ofițeri sanitari și un ore care numer din acestia pe fie-care an se trimiteau în străinătate pentru urmarea cursurilor prin facultăți. Acești medici se băgau în spitalele militare și prisosul trecea la spitalele civile. Astăzi însă mai toți medicii, hirurgii, veterinarii și farmaciștii armatei sunt vechi elevi ai acestei școli, care de câțiva ani s'a suprimat în urma creării facultății de medicină din București.

Reglementele de tactică sunt preluate după acelea ale armatei Germane, și Belgiane. iar acela al serviciului în campanie după cel Prusian promulgat numai în anul acesta.

AVANSAREA, RECOMPENSA ȘI POZIȚIA OFIȚERILOR.

Avansarea în armată se face în două moduri : la alegere și la vechime până la gradul

de Major inclusiv, și la alegere pentru toate gradele superioare celui de Major.

Noua lege propusă și votată deja numai de cameră consacră marele principiu al capacității și stabilește esamenul și concursul pentru avansarea la gradul de Major. dupe care lege, oficerii ce n'au o instrucțiune suficientă, sau cari nu posedă calitățile necesarii unui oficer superior, nu pot ajunge la gradul de Major, și urmează a se retrage cu gradul de Capitan îndată ce au implinit etatea de 50 de ani. Celelalte recompense sunt: Medalia de merit pentru oficeri și gradele inferioare, medalia de serviciu acordată oficerilor pentru 16 și 25 ani de un serviciu nepătat, pensiunile de retragere și recompensele naționale, votate de cameră pentru recompensa serviciurilor excepționale aduse patriei.

Legea asupra poziției ofițerilor consacră trei pozițiuni: Activitatea sa și poziția ofițerului făcând parte din cadrele armatei permanente sau teritoriale, neactivitatea sa și poziția ofițerului afară din cadre, și reforma sa și poziția ofițerului intrat definitiv în viața privată. Cele două din urmă pozițiuni nu dau drept la nici o soldă.

Ofițerul poate fi pus în neactivitate, pentru cauza de infirmități timporale, concediu trecând peste 6 luni, urita conduită sa și incapacitate, și reformarea pentru cause de boale incurabile, greșeli grave contra onoarei, disciplinei și ignoranța reglementelor militare.

Punerea în neactivitate și reforma sunt pro-

nunciate prin decret Donnescu bazat pe un proces-verbal al unei comisiuni de trei membri pentru neactivitate, și de cinci membri pentru reformă.

Domnitorul poate modifica sentința în favoarea oficerului. Pozițiile singure de neactivitate pentru infirmități temporale, și acelea ale reformei pentru boale incurabile sunt retribuite de Stat.

ARMAMENTUL ȘI ECHIPAMENTUL

Dupe rebelul din 1866 ca pretutindene s'a adoptat și în România armele ce se încarcă pe la culată dînduse infanteriei de linie puști cu acți prusiane. Mai tîrziu însă cînd se recunosc superioritatea celor l-alte sisteme se adoptă pușca Peabody și cu acest mod infanteria este armată așî cu două sisteme, pușca Peabody pentru armata permanentă, și pușca cu acți pentru armata teritorială. S'ar mai putea cita și un al treilea sistem al puștilor celor vechi transformate, și en care nu se servă de cît pentru instrucția milițianilor.

Echipamentul cavaleriei nu este uniform. Acela al Roșiorilor este întocmai ca al cavaleriei prusiane, pe cînd căl trașii în considerația talie cailor lor, remontați în țeară este întocmai ca al Cavaleriei ușoare țerilor limitrofe.

Cele două Regimente de Artilerie sunt montate unul cu tunuri de bronz, și altul cu tunuri de oțel, încîrcîndu-se pe la culată, model prusian. În arsenalele noastre se mai află tunuri în bronz și de oțel același sistem încă pentru două Regimente. Și încă una sută tu-

nuri ghintuite în bronzu înscărcându-se pe la gură, model frances.

CASARMAMENT și CAMPAMENT.

Casarmamentul este cam insuficient în comparație cu mărirea oștirea fără să se fi mai clădit noii casărmi, și numai în marele garnizoane casarmele împlinesc condițiunile cerute. Guvernul însă se silește să se clădească în toate districtele dupe un model uniform, cazărmi încăpătoare pentru oam-nii armatei teritoriale în aceleași condiții ca și trupele armatei permanente.

Înainte oamenii n'aveau ca efecte de așternut de cât rogojină; acum însă au saltele, cearșafuri, o pernă și pentru acoperit pătura individuală, și ca efecte, de campament corturi individuale numite (tentesabri) model frances: gamela, bidonul, marmita, gamela mare și bidonul mare.

SERVICIUL SANITAR.

Serviciul sanitar este dirigit de un inspector general (asimilat gradulu de general de brigadă) Intendența îi furnisează materialul spitalelor și ambulanelor.

În fie-care divisiune teritorială se află câte un spital militar sub direcția unui medic principal (asimilat gradulu de Locot. Colonel), pentru tot ce se atinge de serviciul medical și de un oficer de administrație pentru tot ce se atinge de serviciul administrației.

În București sunt două spitale conținând 400 paturi.

În casărmi se află câte o infirmerie pentru

fiecare corp de trupă sub direcția unui medic de Regiment sau de Batalion.

O companie sanitară al cărei efectiv variază dupe necesități furniază infirmieri. Serviciul veterinar și acela al farmaciei se face asemenea de funcționari militari. Acestia sunt sub direcția Inspectorului general al serviciului sanitar.

STABILIMENTELE de ARTILERIE.

Stabilimentele de construcție, reparații de arme, confecții de muniție, arsenale etc. sunt sub direcția Statului Major de Artilerie. Aceste stabilimente sunt repartizate dupe cum urmează:

1. Stabilimentul de reparații de arme și de trăsuri în Bucuresci pentru confecția munițiilor de resbel, obuse, tuburi metalice pentru cartușe și tot felul de lucrări de pyrotehnie.

2. Stabilimentul de la Tîrgu-Vesti, în care se construie trăsuri, este stabilit pe un picior mai mare de cât cel din Bucuresci și și se lucrează la o fonderie care când va fi stabilită se va confecționa și munițiuni de resbel rămîind atunci stabilimentul din Bucuresci numai atelier de reparațiuni.

În aceste stabilimente mașinele se pun în mișcare în diferitele ateliere prin mai multe mașine cu abur.

3. Fabrica de praf de la Tîrgușorți în apropiere de Ploesci producând aproape 40,000 Kil. pe an, și o a doua în Moldova.

4. Mai multe depouri de munițiuni de resbel sunt deja stabilite în cele 4 divisiuni teritoriale.

PARTEA a .V-a

Armata Română de la 1873 și până la 1892.

După legea de organizare promulgată la 12 Martie 1874, și publicată în Monitorul Oastei No. 14, armata Română cuprinde 4 elemente distincte :

a) Armata permanentă cu rezerva ei.

b) Armata teritorială " " "

c) Milițiile.

d) Garda orășenească pentru comunele Urbane, saū gloatele pentru comunele Rurale.

Toți locuitorii țării pământeni saū împământeniți de la etatea de 21 anī impliniți la 46 anī, sunt datorī a purta armele în modul următor :

a) De la 21—29 anī în armata permanentă și cea teritorială.

b) De la 21—37 anī câți nu vor fi chemați a face parte din armata permanentă saū teritorială, precum și cei de la 29—37 anī cariī aū trecut prin armata permanentă saū teritorială, fac parte din miliții.

c) În orașe de la etatea de 37 la 45 anī, în garda orășenească.

d) În comunele rurale de la 37 la 45 anī fac parte din gloate.

Prin legea de recrutare promulgată la 24 Februar 1876 și publicată în Monitorul Oastei No. 7, s'aū hotărât modul cum trebuie a se recruta ostași pentru armata permanentă și teritorială, iar legea promulgată la 1880 Aprilie 12, Monitorul Oastei No. 12, reduce termenul de serviciū, după cum urmează :

Serviciul în armata permanentă îl reduce la 3 ani.

Serviciul în armata teritorială (Dorobanți) îl reduce la 5 ani.

Serviciul în armata teritorială Calarași îl reduce la 4 ani.

În fine modificările aduse acestei legi, prin legea din 1882 Noemvrie 17, se hotărăște ca toți oamenii aflați pentru a face parte dintr'un element saū altul, vor fi chemați în armata permanentă saū teritorială, trecându-se în miliții și gloate numai după împlinirea vârstei de 30 ani, cu chipul acesta s'aū capatat un enorm folos prin aceea că întregul contingent primește o instrucție solidă desființând tot odată și garda orășănească.

Legea organizării din 1874, împarte teritoriul Romăniei în 4 Divizii cu reședințele la București, Iași, Craiova și Galați, având fiecare un General de brigadă ca Comandant, ajutat de un Stat-major

La fiecare din aceste Divizii erati și o intendență divizionară, și un serviciu de genii, Sanitari etc.

Legea organizării Comandamentelor din 6 Martie 1883 publicată în Monitorul Oastei No. 13, împarte România pentru organizația armatei active și rezervei sale, precum și pentru armata de miliții în 4 mari regiuni formînd 4 corpuri de armată cu reședințele în Craiova, București, Galați și Iași.

Fie care regiune de corp de armata să sub-împarte în regiuni de divizie, de brigadă,

de Regiment, Batalion, escadron după tabloul lit. A. anexat la fila No.

Armata din Dobrovia este compusă din trupe detașate și din corpuri de trupe locale aceste trupe constituiesc o diviziune activă deosebită.

Fie care corp de armată să compune din două divizii de Infanterie, o brigadă de Calarași de 3 Regimente, o brigadă de Artilerie, un batalion Geniu, un escadron de tren, Staturele-majore și serviciile necesare. Divizia de Infanterie formată de 4 Regimente Infanterie a 3 Batalioane, și 1 Batalion Vinători.

În fie care regiune de Regiment de Infanterie, Calarași, Artilerie, Tren se crează unități corespondente de miliții păstrînd același No. de ordine.

După legea din 1874 Armata permanentă se compune din : Infanterie, Cavalerie, Artilerie, Geniu, Flotile, trupe de administrație, Jandarmi și Pompieri.

INFANTERIA.

Infanteria se compune din :

Regiment de linie.

Batalioane de Vînători.

Companii de disciplină.

Regimentul de linie avea un stat-major, 1 companie afară de rînduri și 2 Batalioane a 4 Companii.

Batalionul de Vînători avea un stat-major, un pluton afară de rînduri și 4 companii.

Infanteria teritorială se compunea din 8 Regimente de Dorobanți, având fie care un No. de batalioane egal cu No. Județelor teritoriului ce ocupă.

În privința Infanteriei avea următoarele modificări :

1). Prin decretul No. 2195 publicat în Monitorul Oastei No. 35 din 1876, să crează încă 8 regimente de Dorobanți peste cele existente, astfel că la declararea războiului din 1877—78 aveam la Infanterie 8 Regimente de linie, 4 Batalioane Vânători și 16 regimente Dorobanți, adică un total de 52 batalioane.

În acest războiul care ne a dat independența și care a arătat lumii că sîntem în adevăr strănepoții lui Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul s-au distins Regimentele 4, 5, 6, 7 și 8 de linie ; 10, 13, 15 și 16 Dorobanți ; Batalionu 2 Vânători.

În anul 1880 cu decretul 1163 se mai crează încă 17 Regimente de Dorobanți astfel că numărul lor să rîdică la 33 regimente a 2 Batalioane.

În anul 1891 prin legea publicată în Monitorul Oastei No. 28 se fusionează regimentele de linie cu cele de Dorobanți, constituindu-se fie-care regiment de cîte 3 Batalioane, din care unul permanent și 2 teritoriale, dând un total de 99 batalioane deosebit de cele 4 batalioane Vânători și 2 companii Jandarmi pedestri.

Efectivul acestor trupe după bugetul din 1892—93 este de 1443 oficeri 83.595 trupe și 497 cai.

CAVALERIA.

După legea din 1874 cavaleria se compunea din :

2 Regimente de Roșiori.

8 " " Calarași cu schimb.

La 1877 Septembrie 23, să crează un al 3 regiment de Cavaleria activ. (Decret 1888, Monitorul Oastei 23).

La 1878 August 21 să formează din cele 3 escadroane de Jandarmi din Basarabia un regiment permanent, care mai târziu primește numirea de regimentul 3 Roșiori.

Prin legea organizării comandamentelor din 1883, se mai înființează încă 4 regimente Calarași cu schimbul.

La 1884 Martie 20, se înființează două escadroane de calarași în Dobrogia.

Cu aplicarea budgetului 1891—92, Regimentele 6, 7, 8 și 11 de calarași s'au organizat cu 4 escadroane permanente și unul cu schimbul.

Ast-fel că acum avem 3 regimente de Roșiori și 12 de calarași cele întâi de câte 4 escadroane, iar cele din urmă de câte 5, din care la regiment 1, 2, 3, 4, 5, 9, 10 și 12 un escadron este permanent și 4 cu schimbul, iar la cele cu No. 6, 7, 8 și 11 câte 4 escadroane permanente, și numai unul cu schimbul.

Cavaleria mai dispune de 4 escadroane tren și două herghelii : una la Cislău și una la Galu.

Efectivul Cavaleriei după budgetul din

1892—93 este de 435 ofițeri, 14,366 trupe și 13,463 cai.

ARTILERIA.

După legea din 1874 artileria se compunea din :

Un Stat major de artilerie, stabilimente de artilerie și trupe de artilerie.

Trupele se compun din 2 regimente de artilerie.

La 1877 Fevruar 5, prin Înaltul Decret 211, publicat în Monitorul Oastei No. 11, să crează încă 2 regimente.

La 1881 Aprilie 7 se mai crează un al 5-lea regiment (Decret No. 1000 publicat în Monitorul Oastei No. 13).

La 1883 April 11 să mai crează încă 3 regimente, (Decretul No. 829 Monitorul Oastei No. 24).

La 1892 prin I. D. 1008 se mai crează încă 4 regimente.

Astfel că acum România posedă 12 regimente de artilerie, având 8 baterii călărețe și 52 baterii montate.

Pentru apărarea fortificațiilor de la București și Focșani dispunem de un regiment și un batalion de asediu, în total 3 batalioane.

Deosebit mai dispunem de 21 secțiuni de pompieri.

Ca stabilimente artileria avem : 1. O Pirotonie, 2. O Pulberărie, 3. Un arsenal de construcție și al 4-lea Un arsenal de deposit.

Efectivul acestor trupe după budgetul

1892—93 este de 391 of. 7184 trupe, 3612 cai și peste 400 tunuri, deosebit de cele aflate în cupole și fortificațiuni.

GENIUL.

După legea din 1874 se compunea din un batalion de Geniu. Prin diferite legi budgetare s'a făcut 1 regiment care prin Decretul 1073, din 1884 Martie 27, se compunea din 4 Batalioane. Prin budgetul 1886—87 s'a înființat 2 Regimente a 2 batalioane. Prin budgetul 1887—88 s'a înființat încă câte un batalion de regiment.

Deosebit de aceste trupe după legile budgetare fiecare corp de armată are un serviciu de geniu pentru înființarea și întreținerea clădirilor, aparținând Comandamentelor și corpurilor.

După ultimul budget, efectivul Geniului e de 135 oficeri, 2737 trupe, 196 cai.

FLOTILA

După budgetul din 1874 erau 3 vapoare și o companie de uscat.

După budgetul din 1892—93, avem un comandament al flotilei, o Diviziune a echipajelor, un deposit, o școală a flotilei, arsenalul flotilei, și inspectoratul porturilor; efectivul acestor trupe se urcă la 179 oficeri, 1833 trupe și mai mult; vapoare, unele armate cu tunuri.

TRUPE DE ADMINISTRAȚIE.

După budgetul din 1875 se compunea din o companie de uvrieri, o companie sanitară și un escadron de tren.

Prin diferite legi budgetare s'a sporit aceste trupe astfel că după legea budgetară din 1872—93 posedăm: Un deposit de equipment, un deposit de imprimare, un atelier de confecție, cu o companie de lucrători de ad-ție, 5 deposite regionale de subzistențe, având fiecare mai multe secțiuni, o tăbăcărie la Bucovăț, efectivul lor se urcă la 48 oficeri, 1076 trupe.

SERVICIUL SANITAR.

După legea budgetară din 1875 se compunea din 1 inspector general, 2 medici de Corp de armată, 3 de Divizie, 4 de Regiment clasa 1, 4 al 2-lea și 13 de Batalion, 13 farmaciști de diferite clase, și 3 veterinarî, total 43.

În anii din urmă după diferite legi budgetare s'a sporit enorm acest serviciu în raport cu trebuințele. După budgetul din 1892—93 posedăm un No. de 112 medici, 66 farmaciști, și 56 veterinarî total 234; deosebit că după legea sanitară orî ce medic, farmacist sau veterinar civil, trebuie să compeze în controalele armatei, fiind datoru a face și un stagiu în timp de pace.

Ca trupe de ad-ție personalul sanitar dispune: la spitalul sanitar Bucuresci, la spitalele corpului de armată și diviziî de 4 comp. sanitare a căror efectiv se urcă la 127 oficerî și 741 trupe.

JUSTIȚIA MILITARA.

Codul de justiție din 1873 s'a modificat în totul, prin cel din 1881, cu Innaltul Decret No. 1256, publicat în Monit. Oastei No. 19.

După aplicarea legii Comandamentelor și după Decretul No. 772, publicat în Monitorul Oastei No. 13, din 1883, fiecare corp de armată are un Consiliu de război permanent, tot astfel și Divizia activă (Dobrogea).

Comandanții Corpurilor de armată și Diviziei active sunt de drept capi justiției militare, pentru toate trupele aflate în raze teritoriale a circumscripției comandamentului lor.

Corpul marinei are un codice de justiție special, promulgat cu Decretul No. 2795, publicat în Monitorul Oastei No. 1 din 1884.

Compunerea Consiliului de război permanent este următorul :

1 Colonel sau Locoten. Colonel Președinte.

2 Majori și 2 Căpitanii membri, cari judecă pe toți militarii de la gradul de soldat, la cel de căpitan inclusiv.

Consiliul permanent se modifică după gradul înculpatului fiind în princip ca judecătorul să fie cel puțin la grad egal cu acel al acuzatului, iar președintele Consiliului de la Locotenent-Colonel în sus trebuie să fie General, iar pentru Major, Colonel sau General.

Pe lângă fiecare Consiliu permanent se află un comisar regal, un raportor și un grefier.

Deosebit de aceste Consilii de resbel, mai este și un consiliu de reviziune permanent, cu reședința în București care se compune din 1 Președinte General sau Colonel și 4 judecători, 2 Coloneli sau Locot. Colonel și 2 majori.

Pe lângă Consiliul de revizie se află un comisar regal și un grefier.

PEDEPSIȚII.

Pentru corecțional fie-care corp de armată dispune de o închisoare militară, iar pentru cei condamnați de la 2 ani în sus, avem penitenciarul militar de la Tîrgușor.

INSTRUCȚIUNEA MILITARĂ.

După bugetul din 1875 există o școală de fii de militari la Iași, o școală de infanterie și cavalerie, cuprinzând o secție specială de artilerie și geniu, o școală specială de cavalerie și o școală de sub-oficieri.

Acestor școli s-au adus însemnate îmbunătățiri prin diferite legi bugetare, astfel că după bugetul din 1892—93 armata posedă :

- 1 Școală de sub-oficieri.
- 2 „ „ fii de militari.
- 1 „ „ oficieri.
- 1 „ „ aplicație pentru artilerie și geniu.
- „ „ equitație.
- 1 „ „ resboiă.
- 1 institut medico-militar.

Efectivul lor se urcă la 140 oficieri, 1140 trupe și 256 cai.

Avansare, recompense și poziția oficerilor.

Legea de înaintare a fost modificată, prin legea promulgată la 1877 Aprilie 30 cu Decretul No. 1015 publicat în Monitorul Oastei, No. 12; prin legea promulgată cu Decretul No. 1232, publicat în Monitorul Oastei No. 14, din 1880, prin legea din 1883, promul-

gată cu Decretul No. 1549 publicat în Monitorul Oastei No. 33, și se face în modul următor :

Gradele oficerești de la Sub-Locotenent la căpitan inclusiv, se avansează de la Sub Locotenent la Locotenent, doi la vechime și unul la alegere, de la Locotenent la Căpitan, unul la vechime și unul la alegere.

De la Căpitan la Major, numai după un examen de aptitudine trecut înaintea unei Comisiuni numită prin Decret regal, și compusă de 1 General președinte, și 4 Coloneți de diferite arme, din care unul brevetat de stat-major ; tabloul format, e după ordinea clasificăției ; iar avansarea se face după acest tablou, unul la vechime, și unul la alegere.

Gradele de la Locot-Colonel în sus se dau numai din alegere.

Tablourile la alegere se formează de inspectorii generali, adunați sub președința Ministrului, după recomandațiile șefilor de corpuri la inspecțiile generale, și au valoare până la o nouă inspecție, afară de tabloul pentru gradul de Majori, care trebuie epuizat pentru a începe pe cel format în urmă.

Oficerii pot fi eliminați de la rîndul vechimei, pentru diferite cauze prevăzute în lege.

Afară de avansări mai sunt create pentru recompense militare următoarele medalii și decorațiuni.

Virtutea militară pentru fapte meritorie în timp de pace și care e de argint pentru gradele inferioare, și de aur pentru oficerii.

Virtutea militară pentru 12 ani de serviciu împliniți în gradul de sub-oficer, având și o pensiuă viageră de 500 lei anual.

Virtutea militară pentru distingerea pe câmpul de luptă, de aur pentru oficer, și de argint pentru trupa creată, înaltul Decret 1192, publicat în Monitorul Oastei No. 12 din prin 1877, forma ei ă hotărâtă prin Decretul No. 2698 publicat în Monitorul Oastei No. 41 din 1880.

Decorațiunea Steaua Romăniei, cuprinzînd 5 clase, ă creată prin legea promulgată prin Inaltul Decret No. 1108 publicat în Monitorul Oastei No. 11 din 1877 Mai 10.

Decorația Corona Romăniei cuprinzînd 5 clase, ă creată prin legea promulgată cu Decretul No 1245 din 10 Mai 1881.

Legea pozițiunei oficerilor, ă fost modificată în diferite rînduri, cea actualmente in vigoare, dă dreptul oficerilor a se retrage după 30 ani de serviciu, sau 46 ani de vîrstă.

Din oficiu oficerii pot fi puși în retragere după 35 ani de serviciu cei inferiori, iar cei superiori după 40 ani de serviciu sau după vîrstă, oficerii inferiori cînd ating 53 ani, superiori 58 și generali 62, iar cel de divizie 65.

Legea pensiilor militare ă aparte de cea a civililor, răsplătînd la bătrînețe serviciile făcute de ostașii țării.

Casa dotației Oastei plătește de asemenea pensiuni gradelor inferioare după cazuri cę dă drept la pensiuni.

Ministeriul de Externe, plătește de asemenea gradelor inferioare ce au capatat decorația Steaua României pensiunii prevăzute în legea care a creat această decorație.

ADMINISTRAȚIA.

Avântul cel mare ce a luat armata de la 1874 în coace a făcut ca și această parte a ei care e una din cele mai principale, să fie pusă în stare de a pute îndeplini scopul pentru care există.

Avem o lege de administrație, promulgată cu Decretul No. 655 publicat în Monitorul Oastei No. 11 din 1883, al cărui princip e bazat pe Direcțiunea, gestiunii sa și execuțiunii și control.

Direcțiunea nu ia parte la actele gestiunii ci dirijează; controlul nu atirună de cât de Minister și nu ia parte nici la una nici la alta.

Ministrul de resbel e șeful responsabil al administrației armatei care cuprinde serviciile :

Intendenței.

Artileriei.

Geniul.

Flotila.

Sanitar.

Al tesaurului, și al poștelor la armate.

În fie care corp de armată Generalul comandant sub autoritatea Ministrului e șeful responsabil al administrației corpului său.

Corpurile de trupă și diferitele servicii ale armatei se administrează după reglementele speciale bazate pe principiul acestei legi.

Toate actele corpurilor sunt verificate de corpul Intendenței afectat Comandamentelor, controlate apoi la Minister și trimise în urmă Curții de Compturi.

ARMAMENTUL.

Deosebit de armele cu ac și Peabody ce posedă armata înainte de război, s'a mai primit de la Ruși un număr de arme Kruka, care au înlocuit pe cele cu ac ; cu al 2-lea și cel din urmă sistem de arme s'a făcut războiul cu Turcii în 1877—78.

La 1879 s'au admis pentru infanterie arma Peabody-Martini de 11 m. m. calibru și care este și acum în serviciu.

Acum s-a adus pentru experimentare 5000 arme Manbiher cu repetiție, de calibru 6,50 m. m., după care dacă se vor admite, se va face comandă de 100,000 al căror cost e votat încă din 1887. La aceste arme se întrebunțează praf fără fum și cu slabă detunătură.

Cavaleria are carabine Peabody-Martiny, iar Artileria tunuri de oțel sistem Crupp.

Fortificarea țerei la care se lucrează cu activitate va fi terminată peste câțiva ani; acolo sunt întrebunțate noile cupole comandate în străinătate, cu modificările admise de o comisiune ce are experimentat diferite modele pe platoul de la Cotroceni.

SERVICIUL SANITAR.

La reședințele Corpului de armată și a Diviziilor se află câte un spital.

Fie-care cazarmă are infirmeria sa.

Sunt de asemenea și comp. sanitare pentru serviciul spitalelor.

Personalul acestui serviciu am aratat la paragraful respectiv.

* * *

Pentru a complecta cele arătate mai sus trebuie să mai citez următoarele modificări omise a se trece la locul respectiv.

Aceste sunt:

1). *La pagina 462.* Prin legea promulgată cu Decretul No. 2139, publicat în Monitorul Oastei No. 28 din 1891, s'aū hotărît ca termenul de serviciu pentru toate trupele de uscat să fie de 7 anī sub arme sau în concediū, și în rezervă până la vârstă de 30 anī impliniți.

În nici un caz efectivul sub arme nu va întrece 3 anī în permanență, 4 anī în calarași cu schimbul, și 5 anī în dorobanți cu schimbul.

Termenul de serviciu în miliții este de la 30 anī până la 36 impliniți, și în gloată până la vârstă de 46 anī impliniți.

Oamenii recrutați pentru flotilă vor sta 5 anī în activitate și 3 în rezervă.

2). *La pagina 463.* Fie care corp de armată se compune din două Divizii de infanterie, unul sau 2 Batalioane vînători, o brigadă de calarași de 3 regimente, un regiment de roșiori, o brigadă de artilerie, un batalion geniū, un escadron tren, statutele majore și serviciile necesare.

Divizia de infanterie va fi formată de 4 regimente a 3 batalioane.

Fie-care regiment de infanterie se compune din 3 batalioane recrutate în zone res-

pective, din care unul permanent și două cu schimbul, și din cadrele unui batalion de depozit, al cărui efectiv să va forma din cele 2 contingente de rezervă.

Fie-care regiment de calarași se va compune din 4, 5 sau 6 escadroane, din care unele permanente și cele-lalte cu schimbul.

Regimentul de cavaleria permanentă, (roșiori) se recrutează în întreaga regiune a corpului de armată, putînd fi unite cu regim. de calarași, spre a forma o Divizie de cavaleria independentă.

Artileria, Geniul și trupele de administrație, se recrutează pe întreg teritoriū al Corpului d'Armată.

3). Desvoltarea luată de armată a silit ca și ad-ția centrală a războiului să se modifice cuprinzînd 6 direcțiuni cu 45 oficeri, 1 controlor și peste 80 funcționari civili.

Deosebit că fie-care corp de armată și divizie și au staturile lor majore, și în afară de statul major regal, mai avem marele stat major al armatei cu Reședința la București, care cuprinde 25 oficeri și 17 funcționari civili, avînd în cap un General de Divizie.

Pentru verificarea și controlul stabilimentelor, dispunem de o intendență a Depositelor cu un personal de 25 oficeri.

Termin arătînd că pe cînd bugetul de cheltueli a războiului la 1874 se urca aproape la 18,000,000 lei, avînd un efectiv de 1709 oficeri, 62,286 trupe, 13,505 cai. Bugetul din 1892—93 se urcă aproape la 39 milioane lei,

cu unŭ efectivŭ de 3315 oficeri, 113,800 trupe, și 18,611 cai, adecă s'aŭ îndoit aproape în totul.

Crezînd că fac un adevărat serviciŭ țarei mele publicînd Albumul Armatei Romîne, imprimat pînă la anul 1873, am crezut că dacă ași adăogi în colecțiunea Documentelor mele de Uricariŭ Volumul XXII, toate modificările și prefacerile ce s'aŭ introdus în armată de la arătata epohă și pînă astăzi finea anului 1892, m'am adresat cu rugămintे mult stimatului meu amic D-lui Colonel Telesman, șeful Regimentului Ștefan cel Mare No. 13, ca să' mi procure noțiunile, necesare, pentru complectarea acestui studiu foarte important. Secți-a V-a din acest Document s'aŭ lucrat de către D-nul Major Renescu, care 'și a luat această însărcinare. și pentru care îndatorire îi remân foarte recunoscătoriŭ, că mi-ai îndeplinit dorința.

Th. C.

Dorobanții.

Historicul dorobanților (grăniceri) din Muntenia.

Înainte de 1850 paza frontierei era lăsată asupra satelor situate în apropiere. La Dunăre erau câți-va păditori sètești, în-ă cea mai mare parte a frontierei era în sarcina armatei permanente, iar la munte numai asupra satelor, avênd oficieri d'ai armatei pe la trecători ca comandanți de puncte.

În 1850 se formă un corp de grăniceri organizat militărește, însă fiind prea restrâns, ante-posturile să păzeau cu armata permanentă. Grănicerii erau aleși de la vrăsta 20—40 ani.

Pe fie-care an se preînvia a 5-a parte și erau puși sub autoritatea a doi inspectori: unul la Dunăre și altul la Munte. Întregul număr se împărțea în 5 batalioane, fie-care de câte 4 companii; trei batalioane la Dunăre și două la Munte.

Pentru un pichet de Dunăre erau 22 oameni, între care 3 rezerve pentru rambplasarea lipselor. Acești 22 oameni se recrutau de la 120 familii. Pentru un pichet de Munte erau 14 oameni, între care și 2 rezerve. Guarda unui pichet era în trei schimburi alternând la serviciu și schimbându-se la 7 zile.

În 1851 legea grănicerilor de munte se modifică făcându-se două linii de piche-te: una în vârful munților la hotare pentru vară și cea-l-altă în locuri mai adăpostite în întru țării pentru iarnă.

În 1856 armata permanentă se ridică de pe la ante-posturile liniei Dunărei, a' din pichețele districtelor Brăila și Ialomița, care nu se ridicară de cât în 1863 când

toată paza Dunărei române asupra grănicerilor.

Grănicerii au luat parte la mai multe tabere și operațiuni militare.

GRĂNICERII DIN MOLDOVA.

În 1864 se decretă și crearea acestor grăniceri formându-se 15 companii, iar frontiera punctelor Reni, I-mai, Chilia, Tataru-Bunar și Cubciu după încercări infructuoase de a se forma grănicerii prin angajări voluntari, se lăsa în paza armatei permanente.

GRĂNICERII DUPA ÎNTINDEREA ACESTEI EI INSTITUȚIUNI ȘI ÎN MOLDOVA.

În 1864 toți grănicerii se împărțiră în 4 inspectorii compuse 1-ia, din 4 batalioane și celelalte trei de câte 2 batalioane.

În 1865 se stabili să al'ernețe la serviciu schimbându-se la 10 zile.

În 1866 se desființă inspectorii și se împărțiră batalioanele pe la Divisiile teritoriale. Tot în acest an unii din grănicerii au ținut garnisonul cu ocazia concentrării pe Argeș, și alții au luat parte chiar la această concentrare, după care apoi organizarea lor pe batalioane și companii se des-

ființă remăiud câte un Sub-Locotenent de fie-care punct.

În 1867 se reorganisează iarăși pe batalioane și companii ca mai înainte.

În 1868 prin legea organizării puterii armate, se hotărî ca recrutarea grănicerilor să se facă ca și în armata permanentă de la etatea de 21 ani până la 29, avînd cadrele permanente, iar ceilalți în condițiile de mai înainte.

În 1869 companiile se împărțiră în 10 batalioane și tot în acel an, mai adăogându-se un al 4-lea schimb, se stabili să alterneze la serviciu intrînd la 7 zile Dumineca.

În 1871, se împărțiră iarăși în inspectorii, și în 1872 cu ocazia modificării legii din 1868, se organizează în Regimente sub denumire de „Dorobanți.”

Milițiile.

Historicul.

Crearea Milițiilor datează din anul 1868 împărțiti în batalioane corespondinte districtelor țării, comandate fie-care de câte un Major din armata permanentă, avînd fie-care batalion câte 6 companii comandate de câte un Căpitanu.

În anul 1872 cu ocazia organizării Regimentelor de Dorobanți, batalioanele de miliții pentru a li se da un mai mare avânt, instrucțiunii lor militare se întrupă acestor Regimente, dându-se sub privigherea comandanților respectivi.

Guarda orășenească al cărui început datează încă din 1848, se desființă tot în acel an, și nu se reorganizează de cât în anul 1866, când se formează pe legiuni în fiecare Capitală a principalelor districte, sub autoritatea unui inspectore general pe toată țeara, după care apoi prin noua organizare a puterilor armatei în 1872, se dăde sub autoritatea Ministerului de Război, desființându-se inspectoratul, rămânând organizată pe legiuni urbane.

MODIFICĂRILE FACUTE ÎN URMA TIPĂRII ACESTUI ALBUM.

1. Tresele la Intendență și corpul de Administrație de la măneca tunicei sunt orizontale.

2. Sanitarilor în loc de tunică, li s'au dat bluze de postav civic.

3. Pantaloni serii largi de la Roșiori și Călărași, s'au înlocuit cu strimți de aceeași culoare și cu găitanele ca la cei albi de mare ținută.

4. Săbiile trupelor Călărețe, li s'au schimbat mânierul, și în locū de galbene li s'au dat albe, iar oficerilor infanteriei li s'au dat sabia ce avea Cavaleria cu belciugele galbene.

5. Dragona, este în general la toți oficerii de fir împreună cu cordonul.

6. Culoarea distinctivă a Milițianilor de infanterie este tot albastră ca și la Dobanți.

Albumul armatei Române tipătit în anul 1874 la tipografia Albinei Românești, l'am reprodus în această colecțiune de Uricar, spre a se ceta de amatorii care doresc să scie tot istoricul armatei noastre. Th. C.

HUNFALVY. DESPRE ROMINII ÎN MOLDOVA ȘI
INTEMEIAREA PRINCIPATULUI.

Cea mai veche amintire despre Valahii în Moldova, o pune Hunfalvy în anul 1164. — Iată ce spune în adevăr la fața 79 a cărții sale intitulată: „Die Rumänen und ihre Ansprüche“ Wien und Teschen 1883, fața 79: „Manuel numise pe vărul său Andronic cărmătorii al Braniștevei și al Nișului; acesta înseamnă să răstoarne pe Manuel, și căută să cîștige pe Stefan prin dăruirea acestor orașe, cum se pare fără a isbîndi. Se grăbi spre Anchialos, unde căpătă de la un credincios al lui călăuzii și mijloace pentru fugă. Călăuzii îl duseră spre Galiția.*) „Mai departe citează din Kinamos pag. 261: „Când ajunse la hotarele Galiției și se credea mîntuit din mâinele celor ce-l urmăreau, căzu în cursele urmăritorilor. Fu prins de Vlahii, la cari ajunsesse veste de fuga lui, și dat împăratului.“ Faptul se petrecu pe la 1164 și aceștia sînt cei mai vechi Vlahii pomeniți la miez de noapte de Dunărea. Nu se știe înse de țera Rominiș așezați statornicii ori numai cu turmele pe timpul verii.

Alt fapt mai însemnat este dovada documentală că Bogdan a trecut munții înainte de 1349. Faptul se dovedește din două documente pe cari le-a primit Hunfalvy de la profesorul Stefan Szilagy din Marmaros-Sziget. Cel dintăi este din anul 1349, făcut de regele Ludovig în Bistrița și spune următoarele: „Gyula, fiul lui Dragoș, se plinse, că ru'la sa Stefan, fiul lui Iuga care se unise cu moșu-sa Bogdan, cunoscutul călătorii de credință, îl alungase pe dinsul și pe feciorii săi: Dragoș, Ștefan, Tatar, Dragomir, Kosta și Mirislav, și îl nemicise și arsese proprietățile Gyulafalva lângă apa Maramureșului și Nyireșul, amîndouă căpătate de buni-

*) Galiția se întindea pe atunci până la Dunărea încă de pe la 1134, cel puțin, cînd țera principatului Birladului sub suveranitatea Galiției.

că so Gyula de la regele Karol, din pricină că nu voia să se unească cu dînsul. Gyula se rugă la rege să-l puie pe dînsul și pe fii săi în stăpînirea satelor pomenite mai sus. Regele însărcină Voevodul Ioan fiul lui Ige voevodul Valahilor și pe Nicolaiu să cerceteze starea lucrurilor; și aceștia mărturisără tot în acest an 1349 că Gyula avea dreptate.

Intr'un document din 1355 întări regele Ludovic daniea lui Karol ca Dragoș și ceilalți să răspundă plățile și slujbele după obiceiul Valahilor.

Din aceste documente se vede lămurit că Bogdan a trecut în Moldova înainte de 1359, prin urmare din aceste acte urmează că începutul Moldovei n'a avut loc puțin înainte de 1360, ci cel puțin cu zece ani mai înainte. Așa dar afară de documentele de la 1360 și 1365 mai avem încă și altele mai vechi care aruncă mai multă lumină asupra Romînilor din Maramureș și din Moldova.

I. N.

Acest articol istoricu l'am reprodus din Revista „Contemporanul” căruia iam fost Editor la aparițiunea sa pe unu an și jumătate. Veți pagina 949 din anul al II-le 1882.

Th. C.

Finea Volumului XXII.

TABLA MATERIILOR.

VOLUMULUI XXII DIN URICABIE.

<u>Anul</u>	<u>Pagina</u>
1164. — Hunfalvy. Despre Români în Moldova, și întemeierea Principatului.	483
1449 Mart 23 (6957). — Petru Vodă întărește lui Petru Tîmpa satele Zămeșești și Săcăloșești de pe Tazlău.	338
1495 Ghenar 25 (7003). Ștefan Vodă întărește urmașilor lui Laslău Globnițul moșiile lor Laslăoani și altele ot Neamț, și să meargă pe 3 părți.	393
1570 Iulie 6 (7078). Bogdan Voevod dăruiește mănăstirei Rîșca satul Popești de la Vaslui.	62
1592 (7100). Boerii de Divan dau mărturie de schimbul ce au făcut între ei Nicoară Prăjăscul logofăt și Nicoară logofăt cu moșiile Purcelești ot Suceava și Cârliși ot Neamț.	386
1592 Dechemvrie 25 (7100). Ilinca fata lui Gligore vinde lui D. Mihul 3 jirebiți din Tureatca drept 2 boi și 2 vaci.	64
Fără dată. Cercetare locală asupra procesului dintre Antemia Turecoae și Pătrașco Danovici.	110
Fără an. Mart 2. Ștefar și Toma vinde lui Dumitru Mihulovici o parte din Tureatca cu 2 taleri.	109
Fără an. — Boișteanul vinde lui Nicoară log. partea lui din Cârliși ot Neamț, pentru 28 taleri și o vacă cu vițel.	417
Fără an. — Dochia Pătraoae vinde lui Ni-	

<i>Anul</i>	<i>Pagina</i>
coară log. un loc de casă pe preț de 30 taleri.	416
Fără an. — Boerii de divan recunosc ca bună vinzarea ce făcură Todosiei de cătră Nicoară logofăt a 2 părți din a 6-a parte din Cârliğı ot Neamț pe preț de 80 taleri de argint. . . .	378
Fără veleat, Noemvrie 12. — Dochia, fata Agafiei vinde partea ei din Cârliğı ot Neamț pe preț de 25 taleri de argint.	379
Fără an. Noemvrie 30. — Ionașco sîn Sava vinde lui Nicoară logofăt partea sa din Cârliğı ot Neamț pe preț de 11 taleri bătuți.	379
1603 (7111). — Marica, femeia lui Ionița, vinde partea ei din Cârliğı ot Neamț, lui Ni- coară logofăt pe preț de 50 taleri bătuți . . .	380
1603 Iuni 4 (7111)—Ștefan sîn Iachim vinde lui Nicoară logofăt partea sa din Cârliğı pe preț de 13 taleri, și câț să vor mai împăca pe urmă.	381
1604 Mart 18 (7114). — Irimia Moghila Vo- dă întărește lui Nicoară logofăt cumpărăturile făcute în Cârliğı lui Avram de la urmașii Gro- zavei, drept 56 galbeni.	385
1606 Fevruar 15. (7114). — Seachil pitar vinde lui Nicoară logofăt partea sa din Cârliğı ot Neamț pe preț de 50 ughi.	382
1633 Fevruar 18 (7141). — Diata lui D. Mihul Tureatcă prin care cesionează după moarte, toate averile sale limpezite femeii sale Antemia; femeia cedează barbatului ei toate ocinile.	117
1611-1631. — Blestem de la gospodarul Matei Basarab al Munteniei.	419
1641 Octomvri 25 (7150). — Vasile Vodă întărește lui C. Stîrcea biv parcalab, să dij- muească finul din Borile și Jevertianî.	319
1641 Mai 21 (7149). — Vasile Vodă dă dreptate Antemieî, jupîneasă lui D. Mihul Tu- reatcă în procesul ei cu rudele sale de pe băr- bat asupra moșiei Bălăceanî a 6-a parte. . .	64

1642 Mart 1 (7150). — Vasile Lupul întărește logofăt. Gavril Mateiaș dreptul asupra Sină uților, fost a Antemei Turetcoae, în urma daraverilor cu Toader Petreceaico.	66
1643 Mart 17 (7151). — Antemea Turetcoae dă Tetei Stroeasca 2 jirebi din Tureatcă pe preț de 40 galbeni, pentru că a pierdut o țintă de aur cu petre scumpe, amanetată de Stroeasca	68
1646 (7154). Vasile Vodă întărește lui Iordachi visternicul cumpărarea de la Vasile a Maricai, a 8 pământuri în Cârliși ot Neamț pe preț de 9 galbeni.	399
1646 Iuli 6 (7154). — Vasile Vodă arată că satele Tureatca, Năhoreani și Stănești au umblat pe 3 părți, nu pe 4, și dă dreptate Antemei Turetcoae în procesul cu niște rude ale sale.	70
1652 Iuli 29 (7160). — Antemia Turetcoae face danie lui Andreieș Talpeș, nepotul lui D. Mihul, 2 jirebi din Năhoreni ot Suceava	74
1664 Mart 9 (7172). — Hotarul <i>Novosîlizei</i> , zisă mai înainte <i>Novokilisa</i> făcută supt Dabija Vodă.	77
1666 Februar 24 (7174). — Duca Vodă scrie lui Iurașco și Arsenie să cerceteze pricina dintre Petrea și Vasile Mănuntescul pentru o parte de ocină a Turetcoaei.	76
1668 Noemvrie 15. (7177)—Irimia Hopel din tirești ot Vaslui vinde lui Enaki, văr primare și răzeș, partea lui din Scântirești (Canțelerești) drept 36 lei.	233
1675 Mar 22 (7183). — Strătulat vinde o jirebie din Tureatca Lupului Stroescu, vornic de poartă.	78
1676 (7184). — Nota din un document ce privește topografia Iașilor în suta a XVII-a.	410
1677 Mar 4 (7185). — Safta, doamna lui Gheorghe Ștefan, închină mănăstirea Bistrița bisericei Invierei din Erusalim.	375

1687 Noemvri 30 (7196). — C. Duca Vodă, întărește lui Miron Costin dreptul de proprietate în Boziștii în urma unui împrumut de 100 lei dați lui Ionașcu Colpacii, și care nu i-a plătit.	229
1697 Mai 30 (7205). — Leturghia lui Căcavela Eremia (Titlul).	416
1703 Septemvri 20 (7212). — Aftudose vinde lui Neculai negustorul parte din Cantireștii ot Vaslui pe preț de 20 lei.	237
1709 Ghenar 31 (7217). Mihaï Racoviță Vodă întărește lui Iordaki Roset biv vel vornic 2 hlize din Tărăcenii ot Vaslui.	238
1709 Ghenar 31 (7217). — Mihaï Racoviță Vodă întărește lui Iordachi Roset biv vel vornic stăpînirea pe 2 hlize din valea Tăricenilor ot Vaslui.	354
1710 Iuni 24 (7218). — Vasile Tăutul și giupâneasa lui Safta are drept la $\frac{1}{3}$ din Tureatca.	79
1715 Iuni 2 (7223). — Neculaï A. Voevod întărește lui (ârstea Latef arcarul din arcărie (Iași) dreptul asupra unor case.	361
1726 Fevruari 15 (7234). — M. Racoviță Vodă întărește vânzarea ce Lupul sîn Nastasă vornicul face către Arakil armanul un loc de casă pe ulița Podului Vechiū (Iași).	364
1729 April 25 (7237). — Gr. Ghica Vodă în pricina pîrii lui Serghie asupra lui Popârdea pentru Dragomireștii.	408
1729 Iuli 4 (7237). — Gr. Ghica Vodă în pricina pîrii lui Serghie Ciocărlie contra lui Popârdea și razeșii lui pentru Dragomireștii ot Neamț	414
1731 Iuli 26 (7249). — Costantin vel căpitan dăsoș gubește pe ușcăsoaea de un boi căzut în fîntână, în preț de 15 lei.	343
1737 Mai 30 (7239). — Grigore Ghica Vodă	

<u>Anu</u>	<u>Pagina</u>
întărește lui Crâstea Latef posesiunea unui loc de casă în Podul Vechiū (Arcărie, Iași) cumpărat de la Sandul sîn Nastasă.	367
1739 Iuni 27 (7247). — Gr. Ghica Vodă dă lui Istrate Tăutul dreptul de a stăpîni a 3-a parte din Tureatca ot Suceava.	80
1741 (7249). — Dascalul V. Crăescu ia o țapă de la N. Negruși din Joseni ot Covurlui pentru o datorie de bani către Murguleț.	337
1743 August 4 (7251) — Impărțala ce frații Iie și C. Holban fac în două asupra satului Buda ot Suceava.	118
1750 Mai 5 (7267). — Teodor cupeț ot Botoșani vinde o casă lui Enaki dascalul drept 15 lei.	375
1756 Septevri 7 (7264). — Sandul a Floareii vinde lui Ion sîn C. Muști un loc de casă cu 20 lei.	374
1752 Ghenar 17 (7260). — Dumitru Buhăescu judecă pricina dintre Kiriac Poroske și Ioniță Stegariu pentru o moară din Bârlad, dată în chirie pe 2 ani cu 50 lei.	359
1754 Septevri 22 (7263). — Matei Ghica Vodă în pricina dintre V. Tăutul și Lupul Balș biv vel ban, pentru a 3 a parte din Tureatcă.	81
1754 Noemvri 10 (7263) Vasile sîn Istrati Tăutul pune zălog $\frac{1}{3}$ din Tureatca pentru 20 lei în timp de 1 an.	82
1757 Dechemvri 14 (7266). — Vasile, Ion și Gheorghe fii lui Istrate Tăutul vînd lui Lupu Balș, vel vornic țara de jos, a 3 parte din Tureatcă drept 60 lei	83
1757 Dechemvri 14 (7266). — Răvașul lui Lupul Balș către vechilul său Ștefan să dea 40 de lei lui V. Tăutul pentru satul Tureatca.	85
1760 April 3 (7268). — Hotarnica caselor din Iași a lui N. Moraitul bașbulubaș, cumpărată de la Gavril Cazan, copil de casă.	383

- 1763 Iuli 3 (7271). — Gr. I. Vodă pentru moșia Găozeniî ot Sorooca a Jicniceroaei Maria să ia dejmă din 50 unul. 244
- 1765 Mai 15. Grigorie Alexandru Ghica pitac pentru pricina între Costachi și M. Sofian pentru Lăpușna ot Bacău. 241
- 1765 Octombri 25. — Hotarnica satului Sinauți a Lupului Balș despre răzăși. Balș avea 37 jirebiî și răzăși 17 jirebiî (54 jirebiî era tot satul). Cele 17 jirebiî a răzeșilor au venit 28 odgoane (odgonul de 33 stînjeni, și stînjenu de 8 palme), și 8 stînjeni; ear 37 jirebiî au venit 61 odgoane și 21 stînjeni 111
- 1766 Iuli 3. — Jalba câtorva boeri din Iași din Muntenimea de sus și de mijloc contra abuzului că Maria Jicniceroaea a pus la bezmăn pe mahalagiî din Iași, care locuiau pe loc gospod. 357
- 1766 Iuli 28. — Hotarnica Dumeștilor ot Iași, moșie a Goliei, de cătră Ștefan postelnicelu, care avea parte în Dumești. 220
- 1768 Fevruari 1 (7276). — Gr. Stroescul vinde lui Lupul Balș vel vornic 3 jirebiî din Tureatca cu 40 de lei. 97
- 1768 Fevruari 5. — Pitacul lui Gr. I. Calimah pentru pricinele de moșiî dintre Gr. Stroescul și Lupul Balș. 98
- 1768 Fevruari 14 (7275). Gr. I Calimah Vodă întărește lui Gr. Stroescul să'și stăpînească moșiile de la Suceava după dovezile ce au arătat. 93
- 1768 Mai 30. — Gr. I. Calimah pentru un loc de casă din Iași din Muntenimea de mijloc a Jicniceroaei Maria. 242
- 1775 Septembri 9. — Gr. A. Ghica Vodă ordonă Ispravnicilor de Iași A. Rășcanu și Iacovachi Păun să impue la boeresc pe *Pantirii* de la Telenești de la podul lui Gherman ot Iași. 217

1775 Mai 20 (7283). — Hotarnica moșiei Buda, ot Suceava, de cătră A. Ilțki și C. Stroescul căpitan.	99
1776 April 30. — Hotarnica Năhoreanilor făcută de Gh. Carp polcovnic, Carp Picio-roangă vornic de poartă, și Ștefan Ștircea mazil.	85
1777 August 11. — Hotarnica Cântăreștilor ot Vaslui, făcută de Sandu Miclescu biv vel ban.	245
1781 Iuni 10. — Mărturie hotarnică asupra satului Buda, în urma ordinului de la C. D. Moruz Vodă.	103
1781 Noemvri 4. — C. D. Moruz Vodă pentru pricina dintre Zoita clucereasa și Arghir Cuza.	250
1782 Mart 22. — Carte de judecată asupra Bălăneștilor de pe Elan, ot Fălciu, dintre Iordachi Bădroș mazil și alți răzeși.	200
1785 Noemvri 30. — Carte de judecată a ban. Manoli Balș pentru satele Năhoreni, Stănești i Tureacă cu Ioniță Strășca b. v. căpitan.	120
1786 Mart 8. — Alex. I. Mavrocordat vodă în pricina dintre Maranda, femeie săracă și Miron Scorțescu diac de visterie pentru Telenești de peste Prut.	218
1786 August 20. — Ezoviți dau hirtie lui Miron Scorțescu ot visterie în pricina lăzului din pârâul Lucăcenilor.	226
1790 August 20. — Divanul cnejieii Moldaviei scrie vornicilor de Botoșani în privința mezatului caselor lui Ștefănake Gramaticul, oprite la vânzare de un diac, răzeș.	370
1790 August 20. — Ștefănake Gramatic jăluște divanului în privința caselor sale puse la mezat și împedecate de unul Ioniță de a nu rădica mezatul peste 1000 lei.	373
1790 Septemvri 1. — Zapisul lui Hagi Simion Cupeț din Botoșani asupra unui loc de casă cu preț de 1500 lei.	371
1792 Decemvri 3. — Izvod de vinderea la	

<u>Anuc</u>	<u>Pagina</u>
mezat a averii Bălșeștilor, când s'au dus în Rosia; averea a luat-o Raducanu Roset pe preț de 147,000 lei.	125
1794 Iuni 10. — Mănăstirea Golia arendează cu 150 lei pe an lui Miron Scorțescu moșiile Telenestii și Dumeștii ot Iași.	228
1797 Iuni 17. — A. I. Calimah Vodă în pricina dintre Iordachi Balș biv vel visternic și Brăhășăștii pentru moșia Cobicenii.	129
1798 Mai 14. — Mihalaki prefectorul Bisericei Catolice din Iași vinde lui Ștefan Ciornei o parte din Toxobenii, cu câte 8 lei stinjenul.	228
Fără dată. — Hotarnia lui N. Tiron la Mihedie, moșia lui Radu Racovița vel vornic	236
Fără dată. — Act de arbitri asupra hotarului dintre Șcheia și Căpotești, zis în vechime Giurgeștii și Hotceștii	284
Fără an. — Opis de hărțile moșiilor Pribești, Popești, Pocreaca, a mănăstirei Rîșca; o dovadă despre Vasluț; toate doveditoare în pricina dintre stat și văduva Ion Roseti comis cu privity la Pribești.	171-199
1800 August 17. — Hotarnica moșiei Colțăștii a mănăstirei Tazlăului.	400
1806 Mai 25. — Hotarnica satului Mărginenii despre Barații, Bacău, a comunității Catolice, și între Vasile Costake biv vel vornic.	254
1806 Iuli 25. A. C. Moruz Vodă în pricina dintre Clucerul Manolachi Tudosi și razeșii moșiei Balțatii ot Covurlui.	214
1806 Mart 30. — Jalba lui V, Balș contra lui N. Balș logofăt pentru o parte din moșia Mereștilor și Ionășenilor, dreaptă a sa din vechi pentru o moarte de om.	388
1808 Fevruari 5 — Mănăstirea Socola să așază cu Ion Măcărescul asupra unei vii, plătind câte 5 lei pogonul de vie pe an.	252
1813 August 22. — Divanul judecă pricina	

dintre Catrina Ciurea și pităreasa Ileana Climentoaea asupra <i>Scheii</i> de la Vaslui.	339
1812 Mai 21. — Invoiala între răzeșii de Socî și Dușăștii cu boerul Ion Roset pentru hotarale și aranjarea moșiilor boerești și răzeși ce să hotărără.	405
1813 August 14. — Părcălăbia Galaților în pricina procesului dintre Gheorghe Muraitul bacalbasa din Eși și căpitanul Ivancea Popa și pentru un loc cumparat cu 1500 lei.	162
1817 Septemvri 5. — Scarlat A. Calimah Vodă în pricina afacerii vinderei la mezat a unei părți din Țibanești Buhlii ot Vaslui, proprietate a Mariei Hartulari, născută Sava.	167
1818. — Chișinău. Așăzemintul Obrazovaniei Oblastiei Basarabiei.	314
1255 (an Turcesc). Traducerea în franțuzește a firmanului <i>Iftihar</i>	417
1823 Septemvri 11. — Zoița și Casandra Potlog jăluiesc domnului în pricina moșiilor Mihoreani și Stănești, cu familia Tăutul.	131
1823 Septemvri 12. — Ion Sandu Sturza Vodă scrie lui D. Holban în pricina procesului cu Volcineștii, Potlogeștii și Tăutul, să cerceteze afacerea.	133
1826 Ghenar 1. — Ponturile vămei așa cum s'aũ vîndut la <i>Cokii Vekii</i> (mezat).	292
1826 Mart 20. — I. Sandu Sturza Vodă în pricina Tirziilor și Siliștei din Fălciu și Vaslui împresurate de răzeși, dintre care și neamul Ghibăneștilor, de pe valea Moisa și a Zguri.	262
1826 Noemvri 1. — Gheorghe Buhuș hatman la licitație Menzilirile (cu 1600 cai) în preț de 200,000.	346
1828. — Memoriul vadanei Rosetoea comisoaea născută Milu către T. Petrovici Palin, preșident Divanurilor Moldovei și Valahiei, în pricina acolisirei moșiei sale Pribestii decătră Domn.	142

<u>Anul</u>	<u>Pagina</u>
1829 Iuni 25. — Casandra Potlog arată de- partamentului afacerilor străine în pricina despre Mihorenii și Poeni cu Costantin Tăutul.	134
1830 Octombrie 17. — Divanul Cnejei Mol- dovei scrie vornicului de poartă Costin Gheor- ghe asupra mezatului unei case a lui Neculai Alexandru din mahalaua Curălarilor.	396
1831 Mart 20. — Circularea divanului către boerii proprietari de moși.	290
1848 Iuli 18. — Intabularea moșiei Stănești, de lângă Siret pe fața 677 până 681 din con- dica hotărîturii Bucovinei.	137
1852 Octombrie 3. — Dările Moldovei către Poarta Otomană (500,000) lei.	344
1868. — Reproducerea din Calendarul Albi- nei lui Gh. Asaki „Rădiul Romînilor la Viena“.	448
1875. — Dialog politic între Alexandru Ciță deputat și generalul Chr. Tell.	1-62
1883. — Notițe în franțuzește și latinește a răposatului Iancu M. Codrescu cu titlul : Cuce- ririle Romanilor.	325
1892. Fragmente din viața Mitropolitului Veniamin, comunicate de M. Harhaz.	320
1893. — Istoria Armatei Române de la inceput până la 1893, (după datele oficiale).	422

